1980

ALMANAH

ПОЖЕЛАНИЯ

TOT ÎNAINTE

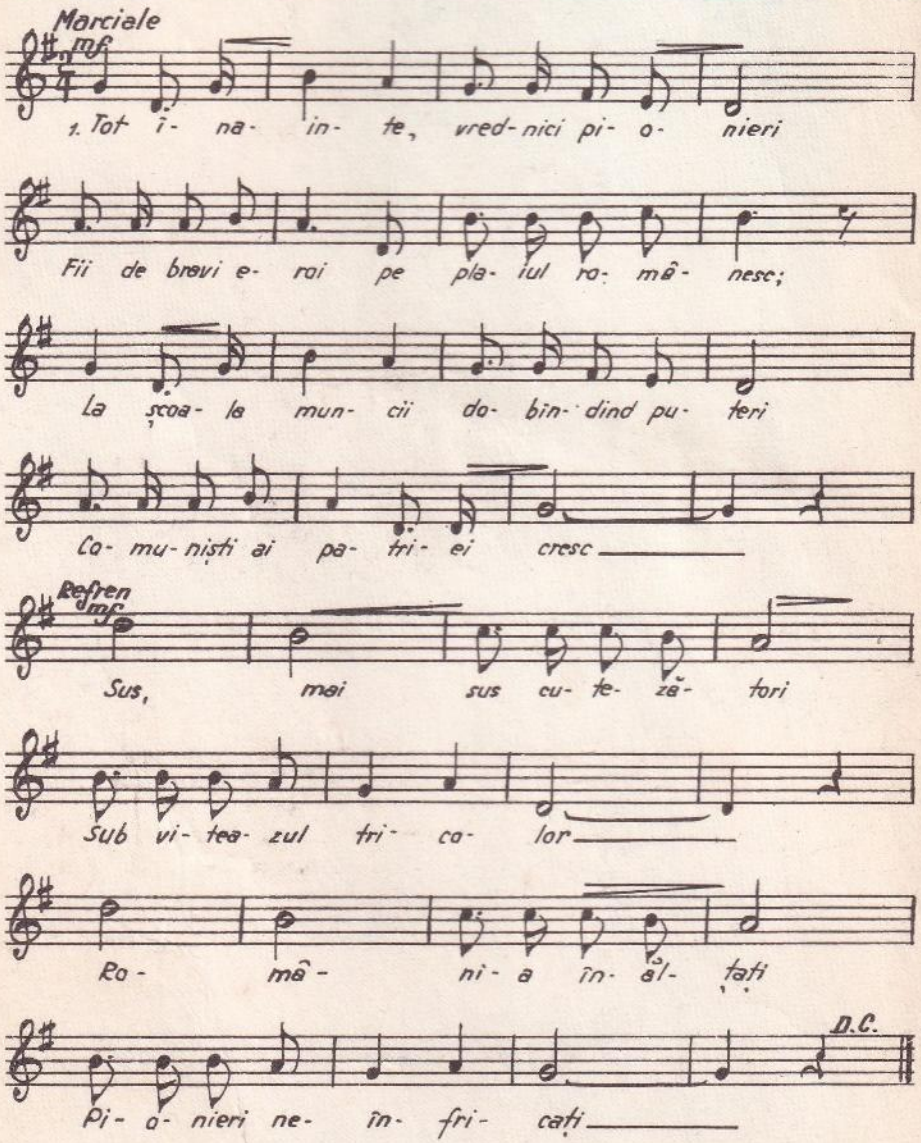

Sîntem nepoți de daci și de romani;
Harnici și viteji vom crește zi de zi.
Azi învățăm cu tineresc elan,
Viitori constructori vom fi!

Refren.

Țară de glorii, spre onoarea ta,
Plaiul tău străbun, să-l apărăm vom ști,
Florile păcii, mîna își vor da,
Prieteni buni copiii vor fi.

Rrefren.

Spre comunism, mărețul ideal,
Steag muncitoresc purtăm în biruințî —
Ne dă putere dragostea de neam
Și iubirea pentru părinți.

Refren.

Azi pionieri și mîine uteciști,
Glorios partid, mereu te vom urma,
Țării în zbor spre ani comuniști
Viața-ntreagă vom închina!

Refren.

Muzica: Cornel Arion

Versuri: Mihai Negulescu, N. Constantinescu

Tinerii, toți copiii patriei noastre se dezvoltă într-un climat social, politic și etic nou, superior, dispunînd de tot ceea ce este necesar pentru a se forma ca oameni înaintați, făuritori conștienți și pricepuți ai României socialiste și comuniste.

NICOLAE CEAUȘESCU

MULȚUMIM DIN INIMĂ PARTIDULUI

Tu, cititorule, ești unul dintre cei peste două milioane patru sute de mii de pionieri sau, socotind la scara generației, unul din cei șase milioane de copii și tineri ai României contemporane. În acest splendid eșalon al viitorului — dar și al prezentului — ai misiunea ta bine definită, ai energia ta și talentul tău, foarte prețioase, de neînlocuit. Ești o personalitate, iar împreună cu cei șase milioane alcătuiești un detașament strălucit, cutezător, spre care privesc cu nemărginită încredere părinții voștri. Țelul tău trebuie să fie, așadar, acela de a lucra necontenit, astfel încît să-ți perfecționezi din toate punctele de vedere propria personalitate și, prin aceasta, valoarea întregii generații din care faci parte, chemată spre îndeplinirea celui mai nobil ideal: acela al muncii pentru necontenitul progres al civilizației noastre.

Tot ceea ce vezi în jurul tău pe acest străvechi și înfloritor pămînt românesc pentru tine a fost creat și îți oferă cu dărnicie condițiile de care ai nevoie pentru înfăptuirea nobilelor tale aspirații.

Mai înainte de orice, **datorăm poporului nostru, Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, însăși neasemuita România de azi, țară socialistă în viguroasă ascensiune** economică, independentă și suverană, **stimată și prețuită de întreaga lume.** Ești fiul ei, și tot ceea ce se întîmplă pe meleagurile sale — ca și tot ceea ce s-a întîmplat de-a lungul multimilenarei noastre istorii — se gravează în întreaga ta ființă, îți dă un loc distinct printre oameni. Ești întocmai ca țara: harnic, curajos, cu drag de muncă pașnică și roditoare, cu neabătută grijă pentru sporirea avuției socialiste, cu energia dăruită cerințelor de azi și cu privirile îndreptate spre viitorul care se naște clipă de clipă din prezent.

Datorăm poporului nostru, Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu preocuparea permanentă, sistematică, părintească pentru tot ceea ce este necesar creșterii, educării și pregătirii tinerei generații. Voi toți, cei șase milioane de copii și tineri — români, maghiari, germani și de alte naționalități — învățați, și aceasta înseamnă mii și mii de școli cu învățători, profesori și maiștri bine pregătiți, vetre ale cunoașterii modern înzestrate cu tot ce este nevoie — laboratoare, ateliere, biblioteci, internate, terenuri de sport; milioane și milioane de manuale pe care voi, toți elevii, le primiți gratuit, după cum gratuită este la noi și frecventarea oricărei forme de învățămînt; obligativitatea pentru toți de a absolvi cel puțin zece clase și, în viitor, întregul liceu; o concepție modernă de instruire, acel «triunghi de aur» care este integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea, datorită căruia pregătirea voastră pentru muncă și viață este completă, unind însușirea temeinică a cunoștințelor cu imediata lor verificare și aplicare în practică, pe făgașul necesităților dezvoltării necontenite a economiei naționale.

Datorăm poporului nostru, Partidului

CÎNTEC DE CUTEZANȚĂ

De soare și de cîntec
ni-i înflorită glia,
de muncă, biruințe
și gînd cutezător!
Cînd spunem **Ceaușescu**
noi spunem **România!**

Cînd spunem **Ceaușescu**
noi spunem **viitor!**

DOINA GALAN
clasa a VI-a,
Bilca — Suceava

Întreaga politică promovată de partid și guvern pentru a asigura un trai material mai bun copiilor, tineretului, pentru a perfecționa posibilitățile de instrucție publică oglindește grija neslăbită, primordială a statului nostru socialist pentru creșterea unor noi generații puternice, viguroase, sănătoase din punct de vedere fizic și spiritual.

NICOLAE CEAUȘESCU

Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu înzestrarea noastră cu un mod revoluționar, patriotic, comunist de a gîndi, de a acționa, de a trăi. Nucleul acestuia sînt dragostea și devotamentul nețărmurite pentru patrie, partid și popor, stima pentru celelalte națiuni ale lumii, adîncul respect față de om, dreptate, cinste, adevăr. Acestea sînt însușiri transmise nouă din moși-strămoși și care în anii noștri se dezvoltă mai puternic ca niciodată, pentru că — așa cum se arată în **Programul Partidului Comunist Român** — societatea socialistă și comunistă reprezintă singura societate în care își găsesc pe deplin realizarea cele mai nobile aspirații, virtuți și posibilități ale oamenilor.

Datorăm poporului nostru, Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu îndemnul și toate posibilitățile de a participa activ — chiar ca pionieri — atît la elaborarea hotărîrilor privind destinele țării cît și la munca pentru îndeplinirea lor, fiind cu toții, oamenii acestei țări, în egală măsură conducători și realizatori. Este democrația socialistă, principiu a cărui aplicare sporește extraordinar energia, demnitatea, capacitatea de muncă și gîndire atît ale întregii națiuni ca și ale fiecăruia dintre noi.

Datorăm poporului nostru, Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu largile porți deschise tuturor către creație, astfel încît toți sîntem chemați ca în munca noastră de zi cu zi să realizăm ceva mai bun și mai util decît ceea ce am realizat pînă acum. Angajați plenar în cadrul rodnic al Festivalului Național al muncii și creației «Cîntarea României», să ne afirmăm în toate sectoarele creației — în tehnică, în știință, în artă, oriunde simțim că posibilitățile, talentul și gîndirea noastră sînt necesare spre a înfăptui un lucru nou, util, valoros, pentru înflorirea țării noastre.

Acum, sub semnul celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, să ne exprimăm — printr-o muncă temeinică și creatoare, printr-o conduită morală plină de demnitate comunistă — recunoștința pentru tot ceea ce au înfăptuit și înfăptuiesc pentru noi **poporul român, Partidul Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu,** care ne înzestrează cu cea mai de preț însușire, cu suprema calitate umană: aceea de oameni ai viitorului comunist pe pămîntul României. **Chezășia reușitei noastre depline constă în a urma neabătut însuși exemplul eroic al luptei tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai bun fiu al țării, cel mai apropiat prieten și îndrumător al tinerei generații, omul care încă de pe cînd avea vîrsta voastră și-a pus cu sublim devotament întreaga viață în slujba intereselor patriei, călăuzindu-ne spre împlinirea desăvîrșită a celor mai scumpe aspirații ale poporului român.**

Omagiu

Înflorește România, țara mea,
Pionierii și copiii aduc flori multicolore
Și cîntul nostru către Dumneavoastră zboară.
Dumneavoastră vă mulțumim pentru tot ce e bun și frumos.

În inima mea e gravat numele Dumneavoastră,
Ne-ați făurit pacea și libertatea.
Luptînd și muncind pentru noi,
Iubit conducător, tovarășe Nicolae Ceaușescu.

Sîntem pionieri, mulțumim partidului
Pentru viața noastră fericită, însorită.
La mulți ani, tovarășe Nicolae Ceaușescu!
Această poezie v-o închin din toată inima!

MOLNÁR KÁRMEN,
clasa a VII-a, Cluj-Napoca

Patria

Cînd spunem patrie
Simțim alene
Dorul de țară strămoșesc,
Pe care-l încearcă orice suflet.

Cascadă de lumină, patria
izvorăște din trecut
ca dorința
clipei de-a fi timp.

CRISTINA ZARĂ
clasa a VI-a,
Școala generală
Coțofenești — Bacău

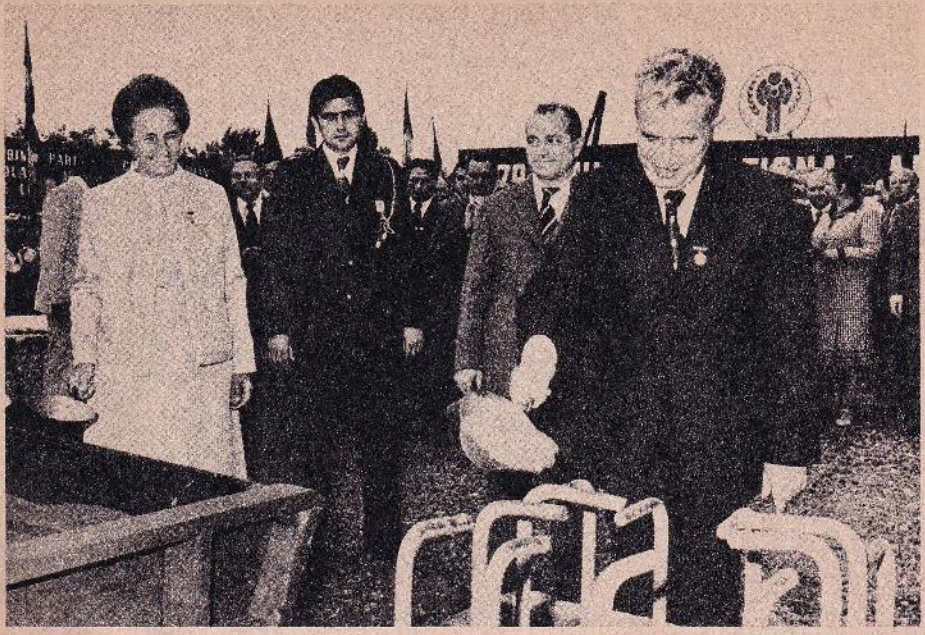

Faceți totul pentru aplicarea hotărîrilor partidului privind îmbinarea organică a învățămîntului cu activitatea practică, dezvoltați-vă dragostea și respectul față de muncă, hotărîrea de a fi cît mai folositori patriei, de a deveni constructori pricepuți și entuziaști ai socialismului și comunismului în România. Formați-vă în spiritul umanismului revoluționar al societății noastre, conturați-vă tot mai clar fizionomia morală a omului nou, aplicați ferm în viață înaltele principii ale eticii și echității socialiste!

În felul acesta, dragi copii, pionieri, tineri, veți putea prelua mîine înaltele răspunderi ale dezvoltării țării, veți putea duce mai departe făclia progresului în România, veți putea asigura mersul ferm înainte al patriei noastre spre culmile civilizației comuniste.

NICOLAE CEAUȘESCU

● *La dispoziția copiilor din România se află 30 000 unități de învățămînt, cuprinzînd 13 500 grădinițe și 14 500 școli generale. Elevii aparținînd naționalităților conlocuitoare învață în limba maternă.*

● *În 1979 intră în folosință încă 3 000 săli de clasă, 35 000 de locuri în internate, peste 11 000 în ateliere-școală și 23 000 în grădinițe.*

● *La București au început lucrările de construcție a viitorului Centru de educație al pionierilor și copiilor, un impunător edificiu în care tînăra generație va găsi minunate condiții pentru petrecerea timpului liber. A început de asemenea construcția Casei centrale a pionierilor și șoimilor patriei.*

● *În 1979: Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost adoptate* **Decretul privind majorarea alocației de stat pentru copii** *din fonduri rezultate prin diminuarea cheltuielilor militare și* **Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu** privire **la acțiunile organizate în România în cadrul Anului Internațional al Copilului.**

● *În proiectul de* **Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990,** *un capitol special este dedicat învățămîntului. Grija partidului pentru crearea unor condiții tot mai bune pentru creșterea, educarea și pregătirea pentru muncă și viață a copiilor se concretizează într-o seamă de noi măsuri.*

● *Pe baza ansamblului de măsuri economice, de întărire a familiei și ocrotire a mamei și copilului, se estimează că în anul 1985 populația țării va ajunge la 23,4—23,7 milioane locuitori.*

14 aprilie, anul 513: Culorile Daciei erau Roșu, Galben și Albastru!

Trei culori cunosc pe lume

Roșu. Galben. Albastru. Trei culori, din a căror înfrățire pe drapelul sfînt al țării se întruchipează simbolul celei mai înălțătoare și mai minunate biruințe a poporului român: Patria unită, liberă și deplin stăpînă pe destinul ei socialist. Mărturie nepieritoare a unui trecut multimilenar glorios, tricolorul este mesagerul peste timp al tuturor generațiilor care au trăit, au muncit și s-au jertfit pentru păstrarea unității, neatîrnării și independenței pămînturilor strămoșești.

Cînd alte seminții încă își mai căutau nume și loc sub soare, strămoșii noștri getodaci întemeiau una dintre cele mai strălucitoare civilizații ale antichității de pe continentul european. Erau mulți și uniți dacii, ca spicele grîului din lanurile ce le-mbelșugau ogoarele; erau drepți și cutezători în gînd și faptă de se asemuiau albastrului neîntinat al cerului senin; erau viteji și nepăsători de moarte, iar atunci cînd dușmanul năvălea să le nimicească bucuriile din piepturile lor de voinici ridicau în calea cotropitorilor stînci de granit, însîngerate dar de neînvins. Au avut regi renumiți, a căror faimă de înțelepți conducători, de destoinici diplomați, de străluciți comandanți de oști răzbise pînă departe în lume, alături de numele unui Iulius Cezar sau Traian — cel sub care Imperiul roman a atins apogeul. Dromihete, Burebista, Decebal, în fruntea poporului lor de viteji și de drepți, au apărat și păstrat, mai presus de orice, neștirbită integritatea patriei. Acest sentiment s-a transmis, cu intensitate crescîndă, pînă în zilele noastre.

La 271 e.n. oficialitățile imperiale s-au retras din Dacia. Poporul daco-roman, românii deci, au rămas să-și continue cursul firesc al vieții, rezistînd valurilor de neamuri nomade care se abăteau vijelios peste aceste meleaguri. Unii dintre nomazi au venit și-au plecat, alții au rămas, de-a lungul veacurilor, să se bucure de pacea și bogăția acestor pămînturi.

La mijlocul **primului mileniu** *al erei noastre, o mărturie emoționantă:* **însemne ale românilor din Dacia erau trei culori: Roșu, Galben și Albastru!** *Într-un document oficial, emis de împăratul bizantin Justinian la* **14 aprilie 513** *— păstrat astăzi în Biblioteca Vaticanului —,* **cele trei culori sînt descrise ca formînd culorile Daciei.** *Peste secole, istoricul german* **J.F. Neigebauer** *va consemna într-o scriere publicată în 1851 la Brașov același fapt: cele trei culori ale drapelului românesc sînt o moștenire dacică.*

Legăturile milenare de sînge, de limbă, de cultură, de credință și obiceiuri n-au putut fi niciodată rupte între români. Conștiința unității naționale a fost transmisă din veac în veac, din generație în generație, drept cea mai scumpă comoară a poporului român. Din puternicul sentiment al unității neamului în patria comună străveche, românii s-au ridicat întotdeauna cu nesecat eroism pentru apărarea hotarelor țării.

Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Ioan Vodă cel Viteaz au reușit astfel să stăvilească expansiunea Imperiului otoman în această parte a Europei, înscriind glorioase pagini de eroism în hronicul neatîrnării țării. Printr-o strălucită acțiune politică și militară, Mihai Viteazul a reușit, la 1600, să unească temporar sub sceptrul său cele trei țări române, intitulîndu-se domn al Țării Românești și al Ardealului și al Moldovei.

Revoluția din 1848 din țările române a înscris între obiectivele prioritare ale luptei revoluționare înfăptuirea unității naționale. O «Dacie românească» doreau revoluționarii moldoveni și munteni arborînd ca stindard al luptei lor culorile fascinante ale tricolorului: Roșu, Galben, Albastru. Sub faldurile aceluiași tricolor, frații din Transilvania își rosteau răspicat dorința lor seculară: «Noi vrem să ne unim cu țara».

Ducînd mai departe stindardul revoluționarilor pașoptiști, în condițiile complexe ale vieții politice europene din a doua jumătate a secolului XIX, lupta pentru unitate națională a românilor a înscris o impresionantă biruință. Prin voința unanimă a maselor largi populare și printr-o exemplară activitate politică și diplomatică — unică în analele istoriei europene — desfășurată de reprezentanții de frunte ai cercurilor politice românești, la 24 ianuarie 1859 a fost ales ca domnitor al Moldovei și Țării Românești Alexandru Ioan Cuza, înfăptuindu-se astfel unirea celor două țări surori. Tricolorul Roșu, Galben și Albastru e stindardul noului stat român. Tricolorul, după cum arăta Alexandru Ioan Cuza, **«este România, acest pămînt binecunoscut al patriei, stropit cu sîngele strămoșilor noștri și îmbelșugat cu sudoarea muncitorului. El este familia, ogorul fiecăruia, casa în care s-au născut părinții și unde se vor naște copiii..., este totodată trecutul, prezentul și viitorul țării, întreaga istorie a României».**

Tricolorul românesc avea să strălucească victorios în marile bătălii purtate de poporul român în războiul din 1877—1878 pentru consfințirea Independenței de Stat a României. Sub faldurile lui, la Plevna, Griviția, Smîrdan românii au reînviat străvechile virtuți de eroism și vitejie strămoșești, pecetluind pentru totdeauna neatîrnarea țării. Sub faldurile lui au venit să lupte și frații din Transilvania, aflată încă sub dominație străină, știind că victoria va apropia cu pași mari triumful unității depline a tuturor românilor.

Și izbînda a venit la 1 decembrie 1918, cînd în cetatea istorică de la Alba Iulia cei peste 100 000 reprezentanți ai românilor transilvăneni au proclamat voința unanimă a românilor din acest străvechi ținut românesc de a se uni cu patria mumă, România.

Tricolorul românesc se înalță triumfător pe cel mai înalt catarg al aspirațiilor seculare ale unui popor de frați reuniți pentru totdeauna în hotarele aceleiași patrii.

Unitatea națională realizată a deschis orizonturile înfăptuirii altor deziderate vitale pentru masele populare: dreptul la o viață liberă și demnă, făurirea unui viitor fără exploatare și exploatatori, progresul și bunăstarea Patriei.

Conducător încercat și cutezător în această luptă, Partidul Comunist Român, înființat la 8 mai 1921, și-a asumat rolul istoric al călăuzirii poporului român spre culmile socialismului și comunismului.

Apărînd cu eroică statornicie și dăruire patriotică interesele vitale ale poporului, Partidul Comunist Român a luptat neabătut, în perioada dintre cele două războaie mondiale, pentru apărarea independenței și suveranității patriei, înfruntînd și demascînd cu viguroasă clarviziune revoluționară toate pericolele care amenințau integritatea și unitatea țării și a poporului român.

Sub conducerea încercată a Partidului Comunist Român, poporul nostru a pregătit și a făcut să triumfe, la 23 August 1944, revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, strălucit act de demnitate națională, prin care, întorcînd armele împotriva Germaniei hitleriste, poporul român a schimbat radical cursul celui de-al doilea război mondial în această zonă a Europei, grăbind sfîrșitul conflagrației declanșate de cel de-al treilea Reich.

În luptele pentru eliberarea Ungariei, ostașii noștri au eliberat 1 287 localități, dintre care 14 orașe, traversînd trei masive muntoase și forțînd patru cursuri de apă, iar în operațiunile pentru eliberarea Cehoslovaciei au străbătut 10 masive muntoase și au forțat patru cursuri de apă, eliberînd 1 722 de localități, între care 31 orașe. În războiul antihitlerist, au luptat cu eroism peste 540 000 ostași români, mulți jertfindu-și viața în numele libertății popoarelor.

Mărturii ale vremii: la 11 decembrie 1944, autoritățile comunei **Abony (Ungaria)** *scriau comandamentului Armatei 1 române:* **«Conduita ostașilor români a fost demnă de fiii unui popor de cultură. Armata română a binemeritat dragostea, stima și recunoștința populației maghiare».** *În ziua de 7 ianuarie 1945, postul de radio Londra transmitea că* **dintre toate națiunile lumii «România se situează în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași care participă la bătăliile de distrugere a nazismului».**

Ziua de 23 August 1944 — a cărei a 35-a aniversare am sărbătorit-o cu adîncă recunoștință pentru patrie, partid și popor — se înscrie ca o pagină de aur nu numai în istoria țării noastre, ci și în istoria universală. Între steagurile națiunilor lumii, drapelul nostru tricolor, Roșu, Galben și Albastru, flutură cu înaltă demnitate, pretutindeni iubit și stimat.

Actul de la 23 August 1944 a deschis calea unor prefaceri radicale în destinul multimilenar al poporului nostru, inaugurînd o nouă eră a istoriei românești, pe care mărețele înfăptuiri ale poporului român realizate sub conducerea P.C.R. în cei 35 de ani de istorie nouă pe pămîntul românesc o conturează și o prefigurează în mod strălucit. O eră a demnității, a muncii, pe care toți cetățenii patriei noastre — români, maghiari, germani și de alte naționalități —, într-o unanimă dăruire, o trăiesc și o construiesc sub faldurile scumpe ale tricolorului, Roșu, Galben și Albastru, urmînd cu nemărginit devotament exemplul celui mai iubit fiu al poporului român, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *— conducător clarvăzător al României spre cele mai înalte culmi ale civilizației, spre edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, spre comunism.*

IOAN LĂCUSTĂ

AUTOR: GÎNDIREA ROMÂNEASCĂ

Vă invităm acum la o călătorie care începe — în spațiu — din gara Hamangia, asezată în partea de nord a Dobrogei — iar în timp acum aproximativ 5 000 de ani, în epoca neolitică. Tovarăși pentru începutul de drum ne vor fi doi localnici, numiți «Gînditorii de la Hamangia». Bărbatul șade concentrat cu capul sprijinit în mîini. Femeia are un genunchi întins, în timp ce-l cuprinde pe celălalt, îndoit, în mîini. Amîndoi tac, așa cum o fac toți oamenii cînd gîndesc. Amîndoi tac, așa cum numai lutul din care sînt modelați poate tăcea. Și totuși ei ne vorbesc — așa cum numai gîndul omenesc o poate face. Ei sapă adînc, în noi, căi ale înțelegerii și ale cunoașterii, așa cum numai lutul devenit operă de artă o poate face. Bărbatul și femeia vin din vremuri nu apuse, ci de răsărit, spre a ne mărturisi că ei au fost, pentru era lor, ceea ce sîntem noi pentru era noastră — gînditori ai acestui colț de pămînt.

Firește, nu vom ști niciodată exact la ce se

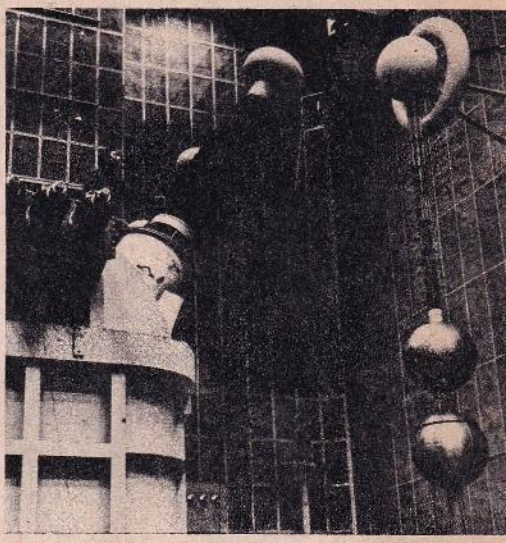

La cea mai înaltă tensiune... în laboratoarele Politehnicii bucureștene.

Pretutindeni — cibernetica. Știați însă că printre precursorii ei se numără mai mulți români?

gîndeau strămoşii noştri, «Gînditorii» descoperiţi la Hamangia. Sigur e însă faptul că aveau la ce să se gîndească: cum să cultive grîul şi orzul, cum să-şi confecţioneze unelte pentru vînat şi pescuit, cum să domesticească oile, caprele, porcii sau vitele, cum să-şi construiască locuinţa, cum să lase generaţiilor viitoare mărturii despre chipul şi înfăţişarea lor... Toate dovezile adunate de arheologi, de antropologi, de istorici, de etnologi — pe o perioadă de aproape 1 000 000 de ani — ne fac să ne simţim mîndri de strămoşii noştri.

Dacă ar putea să ne vadă, să ne cunoască, ar fi oare, la rîndul lor, mîndri de noi? La capătul de azi al tunelului timpului, gîndurile, preocupările noastre arată altfel decît în urmă cu mii şi mii şi mii de ani. Pe Valea Oltului, unde locuitorii lucrau cîndva cu unelte «de prund» (bolovănaşe de silex cioplit), uzina de la Slatina produce «metalul alb» — aluminiul. Pe Mureş, nu departe de locul unde s-au descoperit vechi ateliere de prelucrare a bronzului — uzinele de la Tg. Mureş produc azi maşini şi aparate complicate pentru cele mai felurite folosinţe. Lîngă Cucuteni — localitate în care s-au găsit vase de ceramică socotite dintre cele mai interesante ale Europei de acum 6 000 de ani —, se află marile unităţi industriale ale Iaşului, care trimit produsele lor — de la ţevi la materiale plastice, de la textile la aparate de radio — în numeroase ţări ale lumii. Vecine cu peştera Cioclovina — unde s-au păstrat pînă în zilele noastre unelte de piatră de numai cîţiva centimetri, mărturisind adevărate tendinţe de «miniaturizare», furnalele Hunedoarei trimit zi şi noapte flăcările lor înalte spre cer.

«Gînditorii» de la Hamangia, piatră de temelie la istoria civilizaţiei româneşti.

În fapt, care dintre cei 22 de milioane de oameni ce alcătuiesc poporul român nu e legitimat a se considera urmaş al «Gînditorilor» de la Hamangia şi al celor care i-au precedat?

«Gînditorii» din vremurile preistorice stau la temelia a tot ceea ce s-a realizat de-a lungul veacurilor, aşa cum stau pietrele de temelie îngropate în pămînt: deasupra lor, detaliile edificiului capătă nume — încăperi, uşi, ferestre, cornişe, acoperiş...

Uneori e greu să-ţi închipui că de la cioplitorii de unelte din piatra rîurilor pînă la avionul cu care s-a înălţat Aurel Vlaicu deasupra Cîmpiei române au trecut numai 60—70 de generaţii. Dar cine nu-şi dă seama că ro-

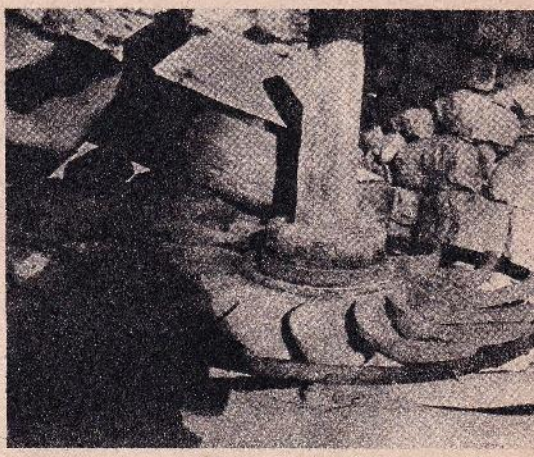

Turbinele moderne sînt devansate de tradiţionala moară de mînă din Bumbuieşti-Vîlcea.

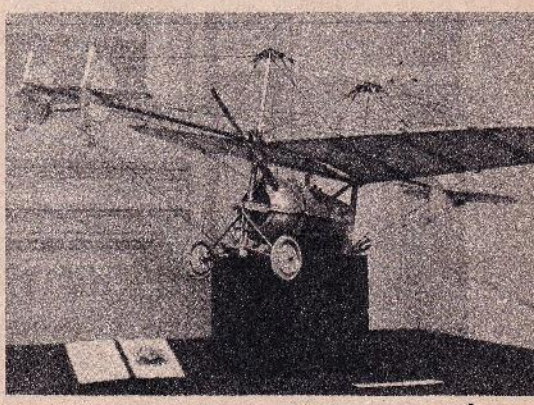

Vuia, Vlaicu şi Coandă — trei nume înscrise în cartea de aur a aviaţiei mondiale.

Istoria modernă a rachetelor cu mai multe trepte începe la Sibiu în secolul al XVI-lea.

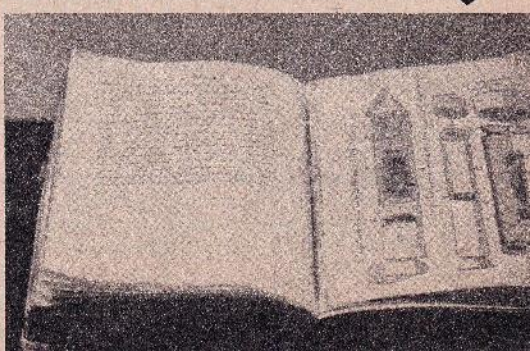

mânul care s-a desprins la începutul secolului nostru de pămînt a dat viață gîndului îndrăzneț de zbor ce a încolțit, fără îndoială, în mintea dacilor cînd au construit marele calendar de la Sarmizegetusa, rod al urmăririi mișcării aștrilor cerești deasupra capetelor lor pline de imaginație, dar și de putere de creație? Dovada stă în faptul că între daci și Aurel Vlaicu sibianul Conrad Haas a devenit, în 1555, inventatorul primei rachete multiple, cu trei trepte de aprindere...

Locuitorii acestor pămînturi s-au gîndit din cele mai vechi timpuri cum să folosească puterea apelor și, dacă s-au mărginit la început să se așeze pe malurile riurilor, au ajuns încă în secolul al XIII-lea să construiască mori cu roți mișcate de ape, pentru a încorpora în secolul al XX-lea, în Hidrocentrala Porțile de Fier I, cele mai mari turbine de tip Fulton montate pînă la ei în lume...

Oamenii acestor locuri s-au gîndit dintotdeauna cum să exploateze bogățiile subsolului. Iată-i pe daco-romanii care extrăgeau păcura ce întreținea «focurile nestinse» de la Lopătari-Buzău, urmați de «puțarii» ce se cufundau în secolul al XVIII-lea pînă la 300 m în hornuri pentru a aduce la suprafață țițeiul cu ajutorul găleților; iată-i și pe aceștia urmați de sondorii de astăzi, care forează pînă la mii de metri adîncime cu ajutorul instalațiilor fabricate la Uzinele «1 Mai» Ploiești, strălucită întruchipare a gîndirii tehnice românești.

Oamenii din perimetrul pămîntului românesc s-au gîndit încă de la începuturi cum să ușureze suferințele pricinuite de boli, și așa se face că dacii foloseau plante, extrase din diferite minerale și chiar organele unor animale pentru a obține leacuri calmante, antiinflamatorii, cicatrizante etc.; e aproape sigur că un ferăstrău cu dinți extrem de fini descoperit lîngă Galați era folosit pentru trepanații craniene. Cunoștințele despre boli și despre leacurile cele mai potrivite s-au acumulat de-a lungul vremii — și iată-ne la începutul secolului al XX-lea îmbogățiți cu marea experiență românească a doctorului Ion Cantacuzino, care prepară vaccinul antiholeric din microbi recoltați chiar în timpul unei epidemii; iată-ne plasați, cu doctorul Gh. Marinescu, în avangarda științei neurologice mondiale; iată-ne, prin doctorul C.I. Parhon, compatrioți cu autorul celui dintîi tratat de endocrinologie din lume...

Se poate spune că nu există domeniu în care strămoșii noștri să nu fi pătruns cu gîndul, așa cum nu există domeniu asupra căruia să nu gîndim noi astăzi. Drumurile noi deschise, descoperirile importante efectuate, soluțiile ingenioase ivite — toate ne dau dreptul să afirmăm că există în lume o gîndire proprie românească. Aici nu e vorba numai că unii termeni ai științei contemporane sînt asociați de numele românilor care i-au introdus în universitate («circul lunar al lui Spiru Haret» — în astronomie, «becul lui Teclu» — în chimie, «legea lui Babeș» — în bacteriologie, «procedeul Edeleanu» — în chimia petrolului, «rețelele Țițeica» sau «spațiile lui Barbilian» (poetul Ion Barbu!) — în matematică, «efectul Coandă» sau «profilele Carafoli» — în aeronautică etc., etc.), ci de faptul că putem atribui gîndirii românești trăsături definitorii. Este o gîndire care poartă pecetea poporului în care se naște și se dezvoltă nobilă, curajoasă, promotoare a adevărului științific, pusă în slujba omului. Gînditorul, savantul român a fost întotdeauna și a rămas un om al muncii, un om care a căutat să dea contururi concrete ideilor sale. O mărturie a unuia din acești gînditori savanți vine să confirme afirmația. Mihai Ciucă, vestit bacteriolog și parazitolog, era în vîrstă de 85 de ani cînd a mărturisit unui ziarist care l-a găsit în laboratorul său: «Asta este viața mea. Dacă n-aș munci, aș pieri. Munca a fost întotdeauna mediul meu de cultură — ca să mă exprim în termenii de specialitate ai microbiologului...»

Mîndră cînd e vorba de afirmarea adevărului, gîndirea românească nu e vanitoasă sau exclusivistă. Oamenii de știință sau de cultură români nu numai că nu disprețuiesc munca și creația confraților lor din alte țări ale lumii, dar le apreciază și le stimează. Ei nu se închid niciodată în propria lor găoace și caută să învețe din experiența altora. Lucrul e cu atît mai firesc cu cît în lumea de azi gîndurile, ideile, cunoștințele circulă cu o viteză nemaiîntîlnită, se întîlnesc și se interferează — în folosul tuturora. Tocmai în acest context poate fi bine înțeleasă mîndria marelui chimist român G.G. Longinescu, ajuns pe culmile gloriei științifice: «Am scris în analele științei universale un nume românesc».

Cîte asemenea nume nu s-au pierdut de-a lungul acelor veacuri în care oamenii din orașele și satele țării n-au avut posibilitatea sau șansa — ori amîndouă la un loc — de a-și afirma gîndirea creatoare? Căci ajungem astfel la una din caracteristicile cele mai de seamă ale gîndirii românești contemporane: libertatea, mai mult, posibilitatea de a se afirma. Această posibilitate este aceea care dă gîndirii noastre — veche de cînd există om pe aceste meleaguri — garanția existenței și amplificării ei pe coordonatele infinite ale viitorului. Marele savant Henri Coandă era mîndru de faptul că în țara sa se găsesc atît de mulți oameni înzestrați în ale gîndirii și vedea în asta o imensă, colosală bogăție a poporului român.

Să-i privim încă o dată pe bărbatul și femeia descoperiți la Hamangia: bogăția și profunzimea gîndurilor lor sînt însăși bogăția și profunzimea pămîntului din care s-au născut. Dacă ne-ar ști, dacă ne-ar cunoaște, ar fi cu siguranță mîndri de noi, așa cum sîntem noi mîndri de ei. În zilele noastre, știința și tehnica înregistrează, în România socialistă, izbînzi dintre cele mai de seamă, afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice se desfășoară cu strălucire. Conștiința de aur aplicat de toți savanții, inginerii, muncitorii, studenții, elevii este «Creează, descoperă, încearcă să produci ceva nou, superior calitativ față de ceea ce ai învățat».

RADU ȚIULESCU

DIN CRONICA PIONIERIEI ROMÂNEȘTI

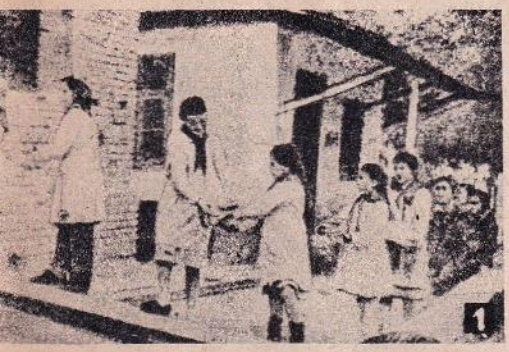
1

2

3

Vă invităm să ne întovărășiți pe firul unei călătorii, să mergeți cu noi pe drumul pe care l-a străbătut Organizația Pionierilor, începînd cu primii ani ai construcției socialiste. Nu a existat și nu există eveniment al țării în care pionieria să nu fi răspuns «prezent» prin fapte de hărnicie, printr-o atitudine responsabilă, prin patriotism fierbinte. Priviți aceste grăitoare secvențe datînd încă din primii ani după constituirea, în 1949, a Organizației Pionierilor (foto 1, 2 și 3).

Octombrie 1966: Consfătuirea de constituire a Consiliului Național al Organizației Pionierilor. A fost un moment de o deosebită însemnătate în viața copiilor, o nouă manifestare a grijii partidului pentru cea mai tînără generație a țării (foto 4).

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 12—13 iulie 1966 «Cu privire la îmbunătățirea activității Organizației de Pionieri» cuprinde măsuri de mare însemnătate pentru ridicarea conținutului și formelor activității pionierești

la nivelul cerințelor corespunzătoare de dezvoltare a României socialiste.

Din măsurile adoptate cu acest prilej:

«Organizația Pionierilor își desfășoară activitatea sub conducerea nemijlocită a Partidului Comunist Român».

«Organizația Pionierilor are organe proprii de conducere — Consiliile Organizației Pionierilor».

Trei ani mai tîrziu, Organizația Pionierilor serba cea de-a 20-a aniversare cu un bilanț bogat. Înaltul Ordin care i s-a acordat la acest jubileu, «**Steaua Republicii Socialiste România**» **cl. I,** a încununat o perioadă de muncă bogată și rodnică (foto 5). Pionierii au raportat la cea de-a 20-a aniversare a Organizației lor despre marile acțiuni de muncă patriotică: «**Școala noastră ca o floare**»; «**Cea mai frumoasă bază sportivă**»; «**Fiecare pionier — un pom, o floare**»; dar mai ales acest prilej a evidențiat o dată în plus că fiecare pionier năzuiește să devină un fiu credincios al poporului, să-și

5

O contribuție importantă au adus, de-a lungul anilor care au trecut de la eliberarea țării, în educarea generațiilor noi organizațiile pionierești.

NICOLAE CEAUȘESCU

dăruiască toată forța, tot elanul pentru înflorirea României socialiste.

Octombrie 1971: Cea de-a II-a Conferință Națională a Organizației Pionierilor. În Sala Palatului R.S.R., se află alături pionieri și cadre care le îndrumă activitatea, delegați ai celor peste 1 600 000 de pionieri din întreaga țară (foto 6).

Cuvîntul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este primit cu fierbinte entuziasm, fiind subliniat, în repetate rînduri, cu îndelungi urale și aplauze.

Iată cîteva din hotărîrile adoptate de această conferință, ca urmare a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vederea participării copiilor la conducerea propriei lor activități:

— organizarea forumurilor pionierești;

— alegerea celor mai destoinici pionieri ca locțiitori ai președinților consiliilor Organizației Pionierilor;

— constituirea grupelor de pionieri;

— în funcția de comandanți ai grupelor, detașamentelor și unităților, să fie aleși pionieri; munca acestora să fie sprijinită de comandanți-instructori și instructori-uteciști.

Sîntem martori activi, pasionați ai drumului ascendent pe care-l străbate Organizația Pionierilor, drum deschis de către partid întregului popor pe calea făuririi societății

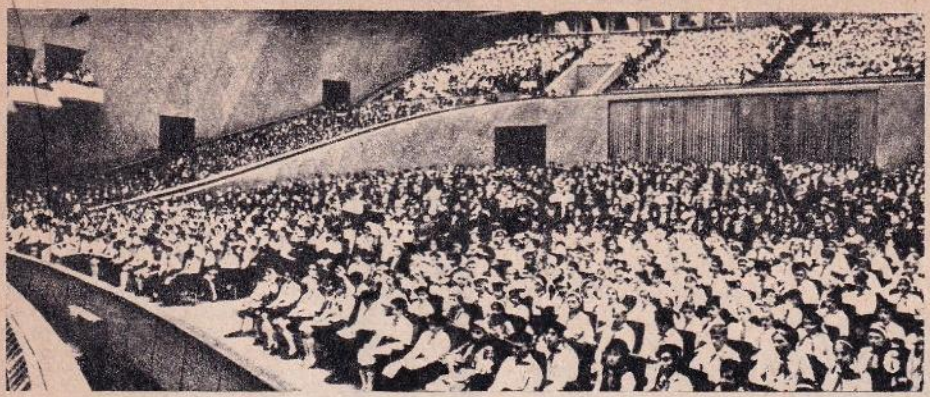

socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Noiembrie 1975. Cea de-a III-a Conferință Națională a Organizației Pionierilor a deschis căi noi pentru creșterea rolului activ al pionieriei în viața social-politică a țării.

Trebuie să ținem permanent seamă că organizațiile de pionieri sînt organizații revoluționare și că întreaga lor activitate trebuie să se caracterizeze prin acest spirit. Ele constituie o școală minunată de formare a copiilor, a tinerilor de mîine nu numai pentru învățămînt și muncă, dar și pentru conducere, dezvoltîndu-le în acest scop personalitatea.

NICOLAE CEAUȘESCU

Prețioasele și permanentele indicații, îndemnurile date de către secretarul general al partidului, președintele țării, cel mai de seamă prieten și îndrumător al tinerei generații, tovarășul Nicolae Ceaușescu, devin pentru întreaga activitate a Organizației Pionierilor linii directoare. În perioada care a urmat celei

Unitățile și detașamentele de pionieri vor trebui să devină centre active de educare comunistă, de formare a caracterului și personalității copiilor, de dezvoltare în rîndul acestora a spiritului muncii și conducerii colective, a simțului de răspundere față de colectiv, de problemele obștești, a spiritului de disciplină și organizare.

NICOLAE CEAUȘESCU

de-a III-a Conferințe Naționale a Organizației Pionierilor, învățătura și munca devin coordonatele principale în activitatea grupei, detașamentului, unității. Copiii participă în mai mare măsură la conducerea și organizarea propriei lor activități, ceea ce determină o largă dezvoltare a democrației pionierești, a creșterii capacității de autoconducere.

Iunie 1979. Sărbătorirea aniversării a 30 de ani de existență a Organizației Pionierilor din România, moment omagial în care purtătorii cravatei roșii cu tricolor au raportat partidului faptele lor frumoase de muncă și învățătură.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat în **Mesajul** adresat cu acest prilej: «**Sărbătorirea a 30 de ani de la crearea Organizației Pionierilor trebuie să fie un prilej de intensificare a activității generale ce se desfășoară în patria noastră pentru educarea copiilor în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață a partidului nostru, în spiritul idealurilor socialismului și comunismului. Organizația Pionierilor, școala, cadrele didactice trebuie să acționeze tot mai perseverent pentru educarea copiilor, pentru ridicarea nivelului de pregătire științifică, tehnică, de cultură generală și politică al tuturor copiilor și tinerilor.**

Mă adresez vouă, dragi copii și tineri din întreaga țară, să nu precupețiți nimic pentru a vă însuși în modul cel mai profund marile descoperiri ale revoluției tehnico-științifice contemporane! Faceți totul pentru aplicarea hotărîrilor partidului privind îmbinarea organică a învățămîntului cu activitatea practică, dezvoltați-vă dragostea și respectul față de muncă, hotărîrea de a fi cît mai folositori patriei, de a deveni constructori pricepuți și entuziaști ai socialismului și comunismului în România. Formați-vă în spiritul umanismului revoluționar al societății noastre, conturați-vă tot mai clar fizionomia morală a omului nou, aplicați ferm în viață înaltele principii ale eticii și echității socialiste».

DE LA UN FORUM LA ALTUL...

Breaza, 1972. *Primul Forum național al pionierilor. Pionierii delegați din toate județele țării desfășoară în acest prim forum un interesant dialog despre îmbunătățirea activității în grupe, detașamente, unități. La Breaza s-au ales pentru prima oară pionieri locțiitori ai președintelui C.N.O.P.*

Livada, 1973. *Cel de-al II-lea Forum național al pionierilor. Se evidențiază felul cum au prins viață ideile primului forum, reliefîndu-se în același timp experiența dobîndită de primii pionieri locțiitori ai președintelui C.N.O.P.*

Cîmpulung Moldovenesc, 1974. *Cel de-al III-lea Forum național.* «**Vom învăța și vom munci pentru a deveni tii de nădejde ai patriei**» — *iată miezul fierbinte al tuturor discuțiilor care s-au purtat acolo.*

Reșița, 1975. *Cel de-al IV-lea Forum național al pionierilor. Acolo, în cetatea de foc, în această modernă citadelă a muncii, delegații au dezbătut și adoptat* **Codul etic al pionierului,** *îndreptar de înaltă conduită moral-cetățenească pentru toți purtătorii cravatei roșii cu tricolor.*

Galați, 1976. *Cel de-al V-lea Forum național, desfășurat sub deviza «Creștem odată cu țara».* **Să ne pregătim pentru muncă și viață prin muncă, în spirit revoluționar** — *iată despre ce au discutat de data aceasta pionierii în toate dezbaterile, căutînd împreună căi noi de perfecționare a activității.*

Colibași-Pitești, 1977. *Cel de-al VI-lea Forum național. Sub deviza «***Spre comunism pășim cutezători***», delegații la forum au relatat despre acțiunile politico-educative întreprinse de către comandamentele pionierești, au discutat despre dorința fiecărui pionier de a se modela, de a se forma, de a acționa în chip comunist.*

București, 1978. *Cel de-al VII-lea Forum național.* «**Învățăm, muncim și trăim în chip comu-**

LA IZVOARELE CUTEZANȚEI

Scornicești, numele unei localități multiseculare cu profunde rezonanțe în sufletele noastre. Aici, într-o modestă casă țărănească, s-a născut tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării. Scornicești este, ca toate satele de pe întinsul patriei, o așezare care a străbătut cu strălucire drumul plin de eroice eforturi de la primii pași spre cooperativizarea agriculturii pînă la marile realizări de astăzi.

Locuitorii sînt harnici, gospodari cu temei, oameni cu drag și interes de carte. Iar pionierii, fiii lor, sînt copii frumoși și buni. Aici, la Scornicești, poți întîlni adeseori pionieri veniți din toate colțurile țării. Cu profundă emoție, cu deosebit respect vizitează satul și locurile care amintesc copilăria conducătorului iubit, se opresc la Muzeul din localitate. În sălile largi, cu vitrine bogate în prețioase documente, urmăresc momente din lupta revoluționară pe care secretarul general al partidului a început-o de copil. Din fragedă vîrstă a fost nevoit să muncească din greu pe puținul pămînt al familiei, iar uneori pe la alții, alături de părinți și frații mai mari, pentru asigurarea minimă a celor necesare traiului. Încă de pe atunci începuse să încolțească în sufletul său de copil spiritul de revoltă împotriva nedreptății. Împlinise abia 11 ani, terminase cursul primar, cînd a fost nevoit să-și părăsească satul natal în căutare de lucru. Ajuns la București, s-a angajat ca ucenic pe la diferiți patroni. Venind în contact cu muncitorii înaintați, cu comuniștii, avea să înțeleagă foarte repede necesitatea luptei unite și organizate a tuturor celor ce muncesc împotriva exploatării. Încrederea în forța partidului, a clasei muncitoare i-a dat cutezanța de a se avînta în neînfricata luptă pentru înfăptuirea idealurilor de libertate și demnitate ale poporului, de a înfrunta netemător prigoana autorităților timpului. Străbătînd sălile acestui muzeu, sorbim din izvorul cutezanței comuniste, și îndemnurile pe care de atîtea ori ni le-a adresat cel mai mare prieten și îndrumător al tinerei generații de a învăța spre a spori bogățiile și frumusețile patriei, de a iubi cu nesfîrșit devotament poporul, clasa muncitoare, partidul, de a fi cutezători și harnici dobîndesc noi și profunde rezonanțe în inimile noastre de tineri revoluționari. Exemplul comunistului înflăcărat ale cărui idealuri de muncă și luptă se identifică cu cele ale țării întregi, exemplul conducătorului înțelept și clarvăzător, căldura și omenia secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie pentru noi un viu îndemn de a munci și trăi în chip comunist.

❋❋❋

Inimă de cutezător

Aici, pe-acest pămînt
înalt și nemișcat,
a înfruntat furtuni
ca vulturul văzduhul,
și-a încrustat
prin muncă
ne-ncetat
Istoria, viața
și cuvîntul!

O inimă de dac
îi bate-n piept
și sînge de roman
îl poartă
către soare
cu cuget comunist, cinstit,
viteaz și drept
zidind cu bărbăție
o lume viitoare.

LOREDANA MIREȘAN
Școala generală nr. 1,
Sîngeorz-Băi,
Bistrița-Năsăud

nist» *a fost însuflețitoarea deviză lansată de acest forum în lumina căreia participanții au analizat activitatea din cercurile tehnico-aplicative, modalitățile de îndeplinire a angajamentelor de muncă patriotică, conlucrarea mai strînsă cu organizațiile U.T.C.*

Mangalia, 1979. *Cel de-al VIII-lea Forum național se desfășoară sub deviza* **«De la comuniști învățăm cutezanța revoluționară».** *Este anul cînd se împlinesc trei decenii și jumătate de la Eliberarea patriei, este anul celui de-al XII-lea Congres al partidului. În întîlnirile cu oamenii muncii, în dezbateri și vizite pe șantiere, pionierii au purtat un dialog viu al felului cum trebuie să se pregătească prin muncă pentru muncă și viață, în spirit revoluționar, avînd exemplul comuniștilor.*

Fiecare Forum național a constituit un minunat prilej cu care pionierii și-au exprimat sentimentele lor profunde de dragoste și recunoștință pentru părintele iubit, pentru cel mai de seamă prieten și îndrumător al tinerei generații, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigurîndu-l că nu vor precupeți nici un efort pentru a munci și învăța tot mai bine, pentru a-și dărui toată energia creatoare patriei.

AL XII-LEA CONGRES AL PARTIDULUI:

DRUM LUMINOS SPRE VIITOR

Gîndiți-vă, dragi prieteni, că la vîrsta pe care o aveți mai adăugați încă cinci ani. Cît de puțin înseamnă în vîrsta omului cinci ani... Și totuși cît de mult! Aceia dintre voi care au acum zece ani peste cinci ani vor avea cincisprezece... E puțin, desigur... La cincisprezece ani, în pragul adolescenței, tot copil ai rămas, jocurile copilăriei încă îți mai fac cu ochiul de peste gard ori te cheamă strengărește în parc, pe aleea dintre blocuri, între prieteni, la un șotron ori la un «De-a v-ați ascunselea»... E puțin, cum să nu... Dar dacă vă gîndiți că, între timp, ați ajuns din clasa a IV-a tocmai în clasa a IX-a ce mult înseamnă! Dar cineva care are acum cincisprezece ani? Peste cinci ani, el va avea douăzeci! Douăzeci de ani este o vîrstă, orice s-ar spune! Între timp poți termina liceul, poți lucra într-o uzină ori poți să fii student.

Cît de mult înseamnă cinci ani în viața unui om!

În viața unui om... Dar în viața unei țări? A unui popor?

De pildă, în viața poporului nostru. Ce înseamnă cinci ani pe lîngă istoria neamului nostru, veche de mii de ani? În curînd noi vom sărbători 2 050 de ani

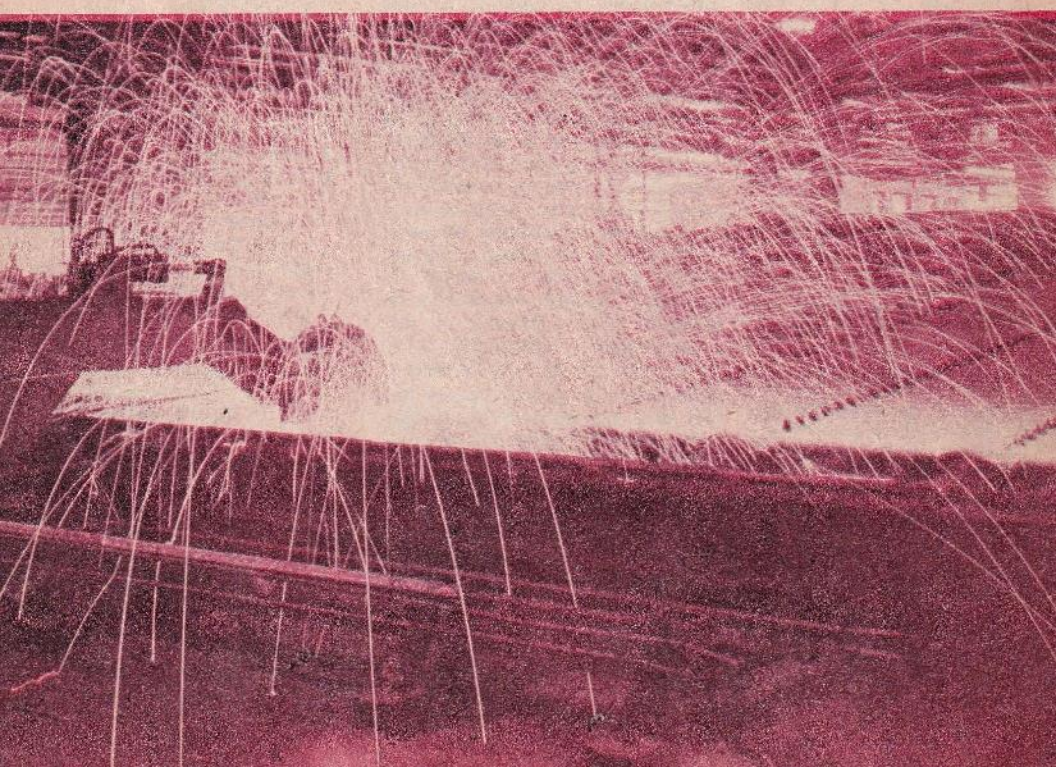

de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent. Cinci ani, într-o istorie atît de bogată, nu înseamnă, ca timp, prea mult. Dar, vedeți, nu totdeauna, în socotelile noastre, contează numai timpul cronologic. În realitate, **timpul faptei** e cel mai important. Și cît de mult înseamnă cinci ani din istoria de azi a patriei noastre dacă ne gîndim cîte ziduri semețe se fac într-un asemenea răstimp, cîte uzine și fabrici noi se ridică și cîte școli își deschid generos porțile întru întîmpinarea copiilor. Cîte străzi noi apar într-un oraș, cîte cartiere moderne iau ființă acolo unde casele modeste de odinioară încă își mai purtau cu umilință făptura pînă mai ieri. Ca să vedem, cît de cît, ce înseamnă în viața patriei noastre cinci ani, trebuie mai întîi să ne gîndim ce au însemnat cinci ani pentru școala noastră, pentru noi, pentru fiecare, pentru orașul sau comuna noastră, pentru județul nostru... Să încercăm apoi să punem toate aceste creșteri la un loc, noi toți, de pe întreg cuprinsul țării, și vom constata că, de fapt, într-un răstimp atît de scurt, prin munca și inteligența părinților și a fraților noștri mai mari, întreaga față a patriei s-a schimbat, devenind tot mai înfloritoare, mai demnă

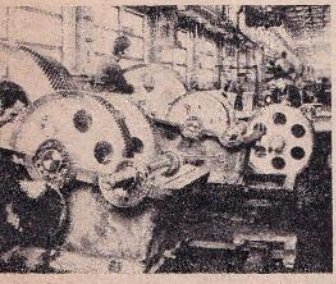

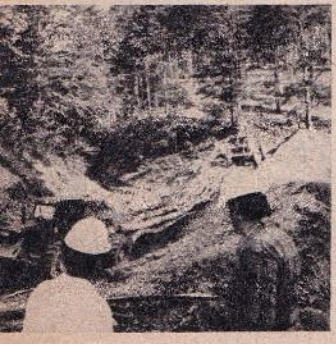

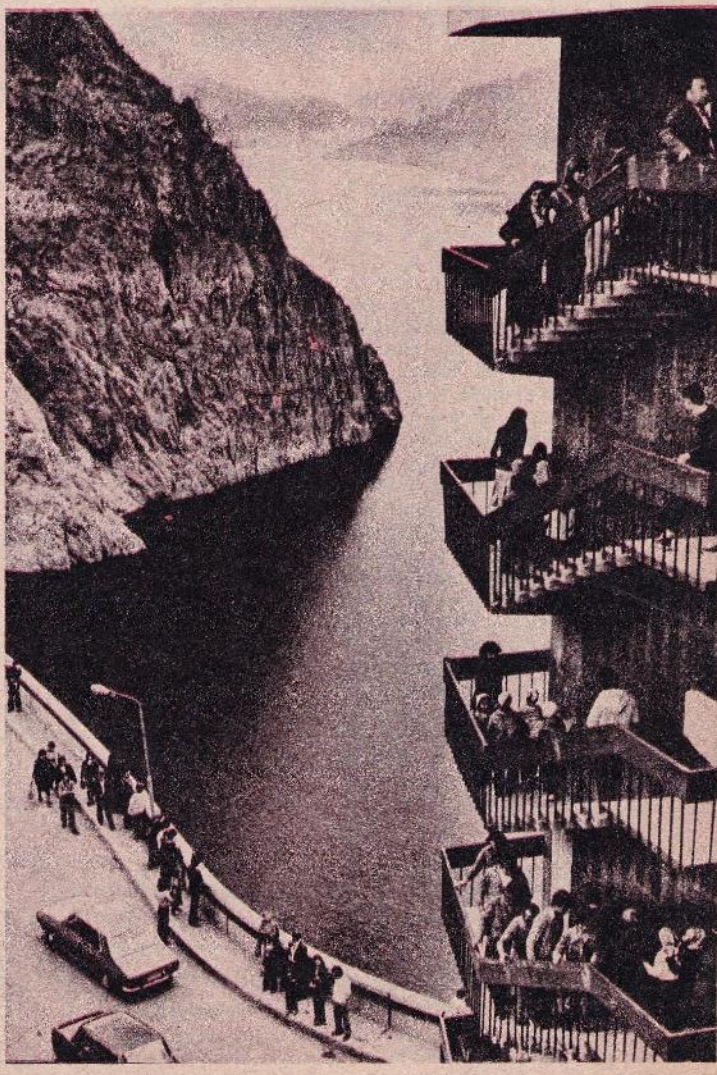

CA SĂ ROSTIM LA SOARE

Ca să rostim la soare frumoase cîntece și imnuri
De două mii de ani strămoșii
Și-au apărat hotarul
Albastrului din ceruri, seninului din rîu
Și pietrei carpatine și bobului de grîu;
Azi cresc pe zare zboruri, se-nalță dimineți
Dind fierului și pietrei și apei și luminii
Destine noi, largi umeri de comuniști ridică
Istorii noi și glorii noi
Pe cînd își fac din gînduri
Și din Congrese largi portale,
Arc de triumf și dor
Prin care trecem către mîine,
Neîntrecuți și falnici pe comuniste căi

FLORENTIN POPESCU

și plină de încredere în viitor.

Cinci ani din istoria țării înseamnă un curcubeu de lumină.

Iată, în toamna aceasta, la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român cei mai buni fii ai țării, comuniștii, vor dezbate și vor aproba programul de dezvoltare a patriei noastre pentru următorul cincinal, 1981—1985, și mersul nostru mai departe. O perioadă în care industria și agricultura României, cultura, învățămîntul, viața noastră cea de toate zilele vor suferi mari transformări, spre modernizare, spre o nouă treaptă de civilizație și progres. Din cauza vremurilor vitrege, de restriște care au bîntuit pe pămîntul românesc pînă la 23 August 1944, țara noastră a moștenit o situație economică și socială grea din trecut. Bogățiile noastre au luat în acele vremuri de multe ori drumul străinătății, iar țara a rămas săracă, poporul nostru a îndurat multe mizerii și nevoi. Abia după 23 August 1944, cînd, eliberîndu-se de sub cotropitorii hitleriști, poporul român și-a luat destinul în propriile sale mîini, sub conducerea Partidului Comunist Român, a început adevărata înflorire a țării.

Planurile de dezvoltare economico-socială de cinci ani — cincinalele — au fost acelea care, de la o etapă la alta, au însemnat pentru poporul nostru cucerirea unor noi trepte de civilizație.

Acum, la cel de-al XII-lea Congres al partidului, se vor adopta istorice hotărîri călăuzitoare pentru munca noastră. În cincinalul 1981—1985, prin realizările care se au în vedere în toate domeniile de activitate, România va ieși practic din rîndul țărilor în curs de dezvoltare și se va înscrie în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie.

E mult o perioadă de cinci ani în istoria unei țări? Dacă ne gîndim la istoria de milenii a acestei țări, nu este mult. Dacă ne gîndim la ce se realizează astăzi în România socialistă în cinci ani, este **foarte** mult!

Un curcubeu nou, de lu-

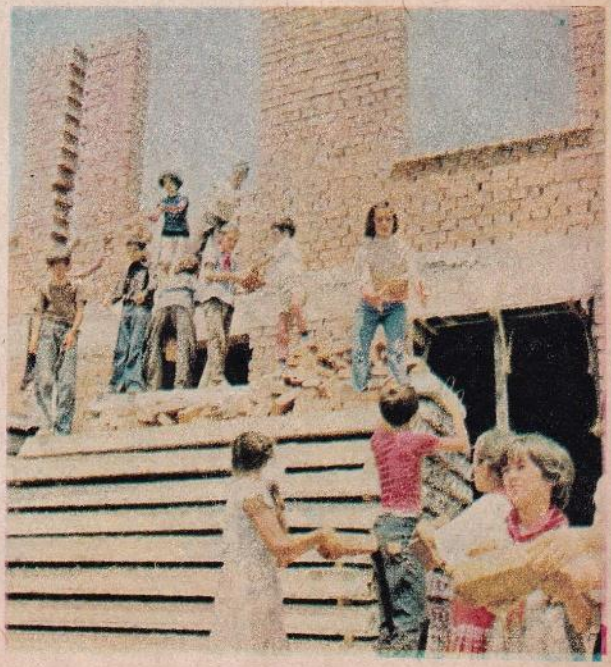

mină, se înalță acum pentru noi toți. Adăugați fiecare, la vîrsta pe care o aveți, încă cinci ani și veți vedea ce înseamnă pentru voi înșivă acest curcubeu.

Cu lumina anilor voștri tineri, dragi prieteni, pionieri și șoimi ai patriei, puteți și voi spori lumina lui biruitoare, învățînd temeinic pentru a fi de folos țării, pentru a îndeplini cuvîntul partidului.

PETRE GHELMEZ

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Aș vrea să spun, iubit părinte,
Ce sufletul meu poate:
Să fiu eu cîntărețul
Iubirii de dreptate.

Să fac mănunchi din visul
Și gîndurile mele,
Să vi le dărui Dumneavoastră,
Viteaz erou al țării mele.

Și-n primăvara caldă
Ce-o are azi poporul,
Să cînte libertatea,
Să proslăvească OMUL.

Avîndu-vă drept pildă,
Să fim la fel noi vrem:
Lumină pentru țară,
Căldură și indemn.

DANA TOMNIUC
clasa a VIII-a
Școala generală nr. 5,
București

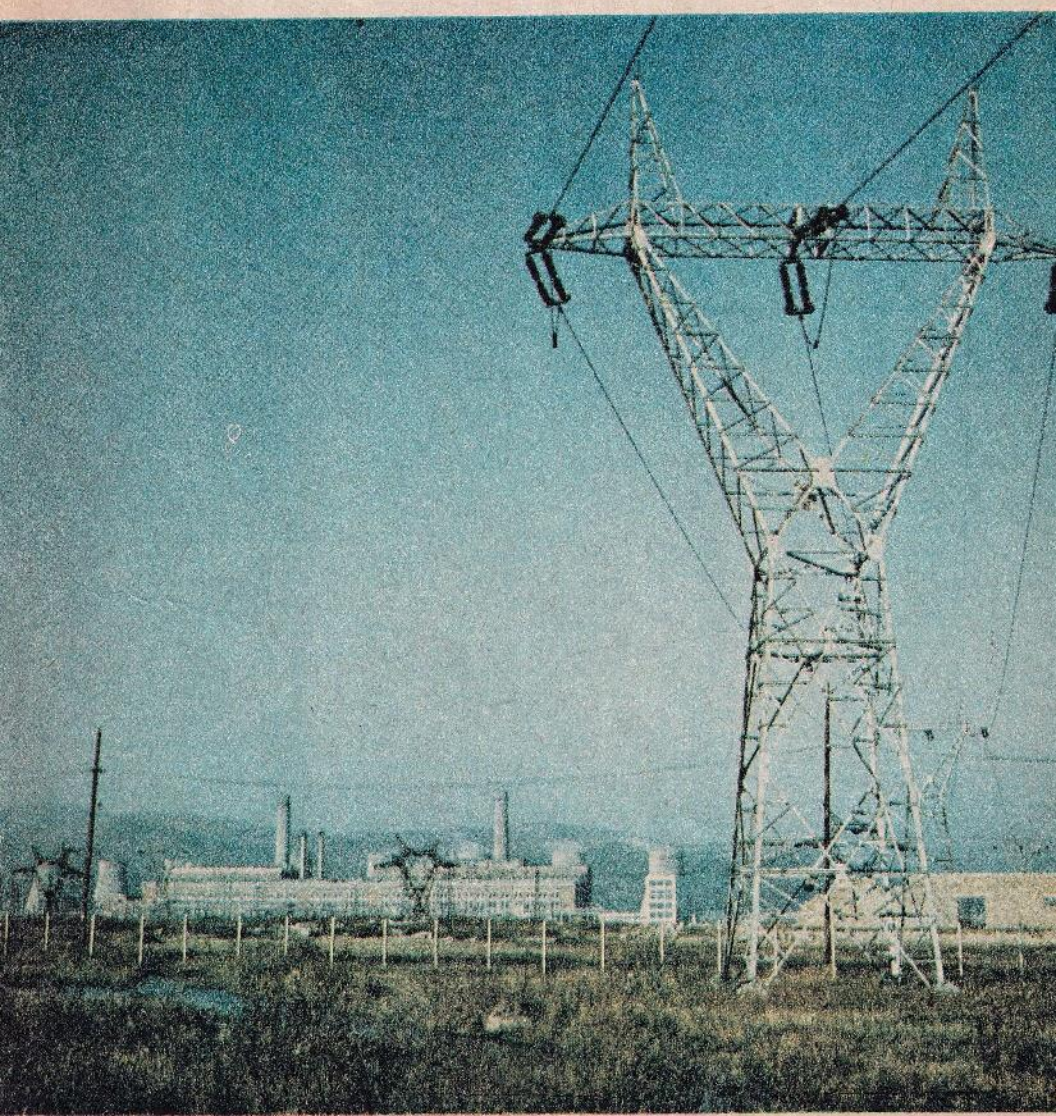

JURNAL DE BORD

Barca este pregătită pentru lansarea la apă.

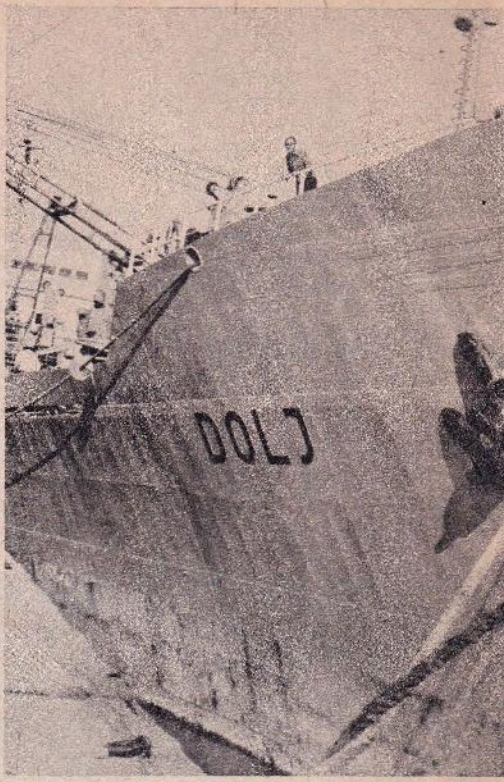

Cargoul «Dolj» în timpul operațiilor de descărcare în portul Colombo.

În ultimul deceniu, flota comercială maritimă românească a crescut într-un ritm impetuos, pe fondul unei dezvoltări economice generale impresionante

Printr-un vast program de înzestrare a marinei comerciale române cu nave moderne, de capacitate tot mai mare, construite în bună măsură la noi în țară, prin dezvoltarea și modernizarea șantierelor navale românești, flota noastră a fost dotată anual cu zeci de vapoare de cele mai diferite tipuri, de la cargouri de 4 500 tdw pînă la petrolierul «Independența», de 150 000 tdw, vapoare moderne înzestrate cu mijloace de propulsie, de navigație și de operare la nivelul celor mai recente cuceriri ale tehnicii mondiale în acest domeniu.

Așa se face că tricolorul românesc flutură în prezent la catargele a peste o sută șaizeci de nave pretutindeni pe mările, oceanele, în porturile lumii.

În următorul cincinal, numărul cargourilor, mineralierelor, carbonierelor și petrolierelor va crește în asemenea mod încît la finele acestuia vom dispune, potrivit Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, de o capacitate de circa șapte milioane tdw.

Timp de mai multe luni am însoțit echipajele unor nave românești în lungi călătorii pe întinderile nesfîrșite de ape. Am avut astfel posibilitatea să cunosc priceperea, curajul și eroismul marinarilor noștri.

«ROMAN DIESEL» ÎN DEȘERTURILE SUDANULUI

Aproape spre prînz cerul se limpezește, iar soarele începe să-și trimită razele sale dogoritoare. Știam că în Port Sudan, al treilea ca mărime după Khartum, capitala țării, există un grup de muncitori români, de la Întreprinderea de autocamioane «Steagul roșu» din Brașov. Cum aș putea oare să-i găsesc? Plec în oraș împreună cu comandantul navei Petre Grădișteanu. Căutăm ici și colo. Intrăm dintr-un hotel în altul și întrebăm dacă nu au cazați români. La al șaselea, recepționerul iese afară cu noi și ne arată o clădire din apropiere unde se află români. Îi strîngem mîinile negre ca smoala și ne îndreptăm grăbiți într-acolo. Într-adevăr, aici, la primul etaj, locuiesc muncitori de la Întreprinderea de autocamioane «Steagul roșu» din Brașov. Îi găsim acasă chiar pe tehnicianul Dumitru Ivan, șeful service-ului românesc din Port Sudan, un bărbat între două vîrste, bine

legat, prietenos. Ne face cunoștință cu un tînăr sudanez îmbrăcat într-un costum de culoare deschisă, cu ochelarii aurii, care se numește Osman Suliman Mohamed, reprezentantul firmei Basset din oraș, firmă care a achiziționat un număr mare de autocamioane românești. Caut să aflu părerea lui despre produsele noastre.

— Cum se comportă mașinile românești?

— Autocamioanele românești sînt excelente. Avem o colaborare bună cu «Steagul roșu»—Brașov. Am fost și la București, de mai multe ori, și de fiecare dată am plecat cu amintiri frumoase, de neuitat.

Mai stăm puțin de vorbă și apoi pornim la drum. Rulăm pe o șosea, apoi pe alta, ocolind orașul, și ne oprim undeva, la cîțiva kilometri, afară, în cîmp, unde se află unul lîngă altul peste cinci sute de camioane «Roman Diesel» și ateliere mobile sub niște șoproane uriașe. Mai întîi brașoveanul Dumitru Ivan îmi face cunoștință cu o parte din colectivul de muncă, cu tehnicianul cu probleme de electricitate-auto, Lucian Popescu, cu mecanicii auto Tudor Stoica, cu Gheorghe Matache, Vasile Bora, Nicolae Astănoae. În iurul fiecărui muncitor român există cîte un grup de tineri sudanezi pe care îi specializează.

— De cînd sînteți aici? îl întreb pe Dumitru Ivan.

— De un an de zile. Supraveghem comportarea autocamioanelor în condițiile specifice deșertului.

— Aveți asigurate condiții de muncă, de viață?

— Avem, dar pe aici totul e cald, chiar fierbinte, insuportabil de fierbinte: aerul, apa, mîncarea, chiar și patul unde dormim.

— Șoproanele astea dumneavoastră le-ați construit?

— Da, ca să ne mai ferim de dogoarea soarelui.

— În clauzele contractuale între și calificarea unor muncitori din partea locului?

— Desigur. Instruim cîteva sute de tineri sudanezi.

Privesc îndelung, nu departe de unde mă aflu, două grupuri de barăci frumos executate în care sînt organizate ateliere, iar în jurul lor foarte multe autocamioane de diferite mărimi, toate împrejmuite cu un gard din plasă de sîrmă.

— Cine sînt vecinii dumneavoastră? îl întreb pe Ivan.

— Două mari firme de autocamioane din Statele Unite ale Americii și Japonia.

— Deci vă confruntați cu doi titani ai automobilelor.

— Da, și cu succes!

S.O.S. ÎN ATLANTIC

Vîntul încetează să mai sufle. Se lasă în schimb o ceață ușoară pe întinderea nesfîrșită de apă, care îl neliniștește pe comandant. Cum e el înalt și spătos, Oprea stă în picioare cu ochii țintuiți pe fereastră, privind în toate părțile cu atenția încordată.

— În prova o navă! strigă timonierul.

În Atlantic, ofițerul unu maritim stabilește distanța de țărmul Spaniei.

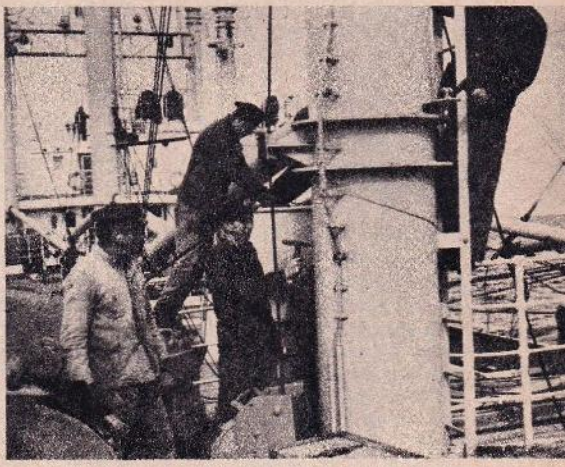

Nostromul și cu marinarii de punte fac «toaleta» navei în timpul marșului.

— Da, am văzut! răspunde comandantul. Apoi adaugă: Vino zece grade în tribord!

Vaporul se abate ascultător. Pe lîngă vasul nostru, «Înău», la circa douăzeci de metri, un vapor trece în viteză și ne lasă în urmă. Ne uităm după el. E un cargou comercial marocan.

Ieșim pe punte. În urma noastră, la circa o milă apare nava-traul norvegiană «Orizont». Și nu apucăm să schimbăm cîteva fraze, că auzim o bubuitură, observînd în același timp că toate luminile navei norvegiene s-au stins. O lovitură a unui vapor în largul mării e unul din zgomotele cele mai îngrozitoare pe care și le poate închipui cineva.

Ne dăm seama deci că s-a întîmplat o catastrofa. Oprea intră grăbit în comandă și se repede la radiotelefon:

— «Orizont»... «Orizont»...

Dar nu a putut să ia legă-

tura. Îndată însă ceea ce bănuiește devine convingere. Telegrafistul îl anunță că de undeva, de aproape, înregistrează un S.O.S. repetat.

— Dați alarma!

Marinarii, aflînd de tragedia maritimă, apar în goană pe coverta, în timp ce «Înău» se îndreaptă cu toată viteza spre nava avariată.

Aprindem îndată reflectoarele. Nava-traul «Orizont» se scufundă cu pupa, marinarii echipajului au sărit în mare. Mă uit la ei uimit, gîndindu-mă că pentru cei peste optzeci de oameni, cît numără echipajul, clipele acelea sînt îngrozitoare. Dar ce se întîmplase? Cargoul «Ifni», sub pavilion marocan, s-a lovit de pescador atît de puternic încît i-a produs o spărtură mare în bordajul din partea dinapoi, iar acum corpul deschis al vaporului soarbe apa sărată a mării.

Și, așa cum se lăsa lin, cu prova în sus, pe puntea navei avariate alergau doi oameni frîngîndu-și mîinile. Erau comandantul și șeful mecanic. Ultimii care, fiind în viață, urmează să abandoneze vasul înaintea scufundării totale. Se mai uită încă o dată în jur, ca și cum ar fi dorit să mai salveze ceva, apoi sar unul după altul în apele mării.

— Să se lanseze bărcile! se aude iarăși vocea impunătoare a comandantului. Ambarcațiunile noastre de salvare pornesc cu toată viteza spre locul unde, la lumina farurilor, se văd plutind pe apă oameni care așteaptă cu înfrigurare. Naufragiații ajutați de marinarii români se cațără de balustradele bărcilor, iar apoi sînt trași unul după altul în ambarcațiuni. Unii sînt aproape înghețați, toți tremură de frig și gem de spaimă. Bărcile sînt pline. Fiecare motorist își numără naufragiații, apoi își spun:

— Cîți ai, Ioane?

— Treizeci și cinci. Dar tu?

— Patruzeci și unul!

Cînd bărcile se îndreptau spre nava «Înău», din bezna nopții apar luminile altor vapoare. Oprea ia legătură prin radiotelefon cu comandanții lor și-i informează asupra întîmplării tragice care a avut loc. De la capătul celălalt al aparatului, comandantul norvegian al zonei de pescuit răspunde:

— Vă mulțumim din inimă, dragi prieteni români!

PE APELE OCEANULUI INDIAN — OCHI ÎNROURAȚI LA GLASUL ȚĂRII

Așa cum promisesem, de la careul ofițerilor mă îndrept direct spre cabina lui Șerban Necula, care se află la același etaj. Ușa fiind deschisă, se aude o melodie de muzică populară dobrogeană, «Șaraimanul» îi zice. E foarte plăcută. Mă opresc în prag. În încăpere, pe lîngă șeful electrician Bordea, se mai află ofițerul unu mecanic Mitoc și Burbulea. Pe masă, farfurii cu prăjituri, cu alune, cu banane, ananas, mandora... Deci e o petrecere organizată, îmi zic! Cine o fi oare sărbătoritul? După felul cum este îmbrăcat, pare să fie gazda. Șerban mă întîmpină și mă invită să iau loc pe o canapea, apoi îmi face semn să servesc. Mă ridic, îl felicit cu căldură, închinînd paharul în sănătatea lui și a familiei sale. Cîntăm în cor «Mulți ani trăiască!».

Necula, căutînd să se achite de o promisiune mai veche, caută în valiză și scoate un album cu fotografii.

— Fata mea, Camelia. Are unsprezece ani, e în clasa a cincea.

Privesc îndelung chipul plin de candoare al fetiței, atît de pur modelat, cu ochii strălucind de o lumină interioară inegalabilă. Admirăm în continuare alte fotografii de familie cînd auzim la difuzorul stației de amplificare a navei: «Aici România!...».

După comentariul obișnuit al reporterului privind realizări ale Întreprinderii de exploatare a flotei maritime din Constanța, se trece la transmiterea unor mesaje de familie pe adresa navigatorilor noștri aflați în călătorie. Urmează un interviu cu soția unui marinar de pe petrolierul «Dacia», aflat în Golful Persic.

Și — surpriză — crainicul spune: «Și acum un mesaj deosebit rostit de Camelia, fiica strungarului marinar Șerban Necula, de pe motonava «Dolj», aflată în mare, în Oceanul Indian.

— Parcă ai comandat-o, Șerbane! observă Burbulea.

Toți se uită la Șerban, care e vizibil emoționat și ascultă concentrat vocea subțirică a fetiței: «La mulți ani, tătucule. Pentru că ești departe de noi, noi ne uităm zilnic la fotografia ta, vorbim despre tine. Știu că și tu te uiți la poza mea, aceea din album... Te așteptăm cu nerăbdare să te întorci sănătos. Să știi că ți-am pregătit o bucurie: cînd ai să vii, ai să vezi carnetul meu de note numai cu nouă și zece. Te sărut cu drag...».

«Îți mulțumesc, Camelia», se auzea vocea reporterului.

În continuare se transmit alte scrisori, alte informații și reportaje din țară. Șerban e cu capul sprijinit într-o mînă, cu urechea aproape de difuzor, gînditor, nemișcat. Desigur, își imaginează fetița, pe care n-o văzuse de mai multe luni, mai mărișoară acum, îmbrăcată în uniformă de școlăriță, cu cravată roșie cu tricolor la gît, cum recită versuri pe scena sălii de festivități a școlii generale, iar auditoriul îi răsplătește cu aplauze talentul.

...Nava «Dolj» își urmează cursul pe Oceanul Indian, dar noi, sufletește, sîntem acasă, în România.

MIRCEA NOVAC

La lecții

Cînd se așază Radu Merișor la lecții, ei bine, e un spectacol, o desfătare! Simți nestăvilita dorință de a-l imita. Parcă s-ar aștepta să mănînce bunătățile de pe lume, parcă i-ar suna în urechi cea mai fermecătoare muzică. Ne-

grăbit, meticulos, își pune cărțile și caietele la îndemînă, într-o ordine anumită. Chipul îi lucește de mulțumire și de concentrare. Dacă eticheta are un colț dezlipit, o fericește pe loc cu un strop de lipici. Dacă o învelitoare e boțită sau — oroare! — pătată cu cerneală, o înlocuiește. Și ce învelitori face Radu Merișor... Poți să spui că sînt de fabrică! La milimetru lucrează! Pe urmă ia la verificat creioanele. Are cinci. Groase și moi pentru desenul artistic, subțiri și dure pentru desenele geometrice, așa și-așa pentru notițe pe maculator. Însă ar fi inutilizabile fără vîrf! Și ce tehnică de ascuțit posedă Merișor! De giuvaergiu! Toată clasa la el aleargă cînd e de ascuțit un creion. Calitatea lui principală e răbdarea: nu începe să citească sau să scrie decît după ce și-a făcut pregătirile. Dacă e nevoie, stă și o oră, dar pe urmă totul arată ca nou. Despre Merișor se spune: «O fi avînd anumite cusururi, dar ce-i al lui e al lui: e ordonat. Foarte ordonat! Nu suportă dezordinea».

Pe urmă trece la telefon și formează tacticos un număr. «Alo, Titi? Ce faci, gloriosule? Înveți? Splendid! Auzi, ce avem

noi la matematică? Bineînțeles că mi-am notat și eu: problema 231 și 231 bis! Dar am vrut să mă

conving. Cu care din ele ai început? Cu prima? De ce, e mai grea? A, amîndouă sînt la fel. Le-ai făcut și acum citești la istorie? Pa, voievoade!» Așa e Merișor: precaut. Verifică totul. Dacă greșea și făcea și problema 230 sau 232? Alt număr. «Geta? Auguri, tu! Îmi pare bine că te deranjez! Getuța, nu cumva azi noi doi sîntem de serviciu? Păi vezi... Ai cretă? Cum, n-ai cretă?! E fantastic! Am eu, hai... Trei crete noi. Te-am salvat! Să nu uiți că trebuie să venim cu zece minute mai

devreme. Ne trebuie și o cîrpă nouă pentru tablă. Ai tu? Nu-i nimic, aduc și eu una: flanel! E moale, catifelat. Altă viață! Acum, la revedere, că mă grăbesc. Am și eu lecții! Echipă de serviciu, curățenie, cutare și cutare, dar cînd ești scos la răspuns nimeni nu mai ține seama de asta!» Așa e Merișor: nu-și uită niciodată obligațiile. Chiar și cei mai răuvoitori recunosc: «O fi avînd unele cusururi, dar cuvîntul la el e cuvînt!». Un nou număr: «Sandu? Eu sînt, Merișor. Săndu-cule, tu cu ce colorezi desenul de azi, cu acuarele sau cu pasteluri? Cu acuarele? Eu aș încerca în pastel. E mai de efect. Nu, nu închide, stai să-ți explic!» Și începe o lungă convorbire — așa e Merișor, serviabil, sfătos, gata să împărtășească oricui o experiență bună.

După ce s-a informat și a aflat și a comentat și a aranjat, pune în furcă receptorul aproape topit de atîta strînsoare și se așază la lecții. E tîrziu, abia dacă mai are vreo 50 de minute la dispoziție. Oftează: «Ziua e prea scurtă! Mîine mă scol la șase dimineața. Vreau să lucrez serios!» I-a venit în minte să coasă în exteriorul servietei un buzunar, ba nu, două, în care să pună... vede el mai pe urmă ce o să pună în buzunărașele astea.

Și începe cursurile, și Merișor e în clasă, problemele le-a greșit pe amîndouă, la istorie nu știe decît începutul bătăliei, planșa la desen e neterminată... dar ce frumos stă în banca lui, drept, cu ochii la tablă, fără o șoaptă, fără o mișcare — că se și spune despre el: «O fi avînd unele cusururi, dar de disciplinat e foarte disciplinat. Dacă ar fi toată clasa ca el...»

Chiar! Ce s-ar întîmpla atunci? Nu vă spun, fiindcă nu-mi plac poveștile de groază.

PUIU BOGDAN

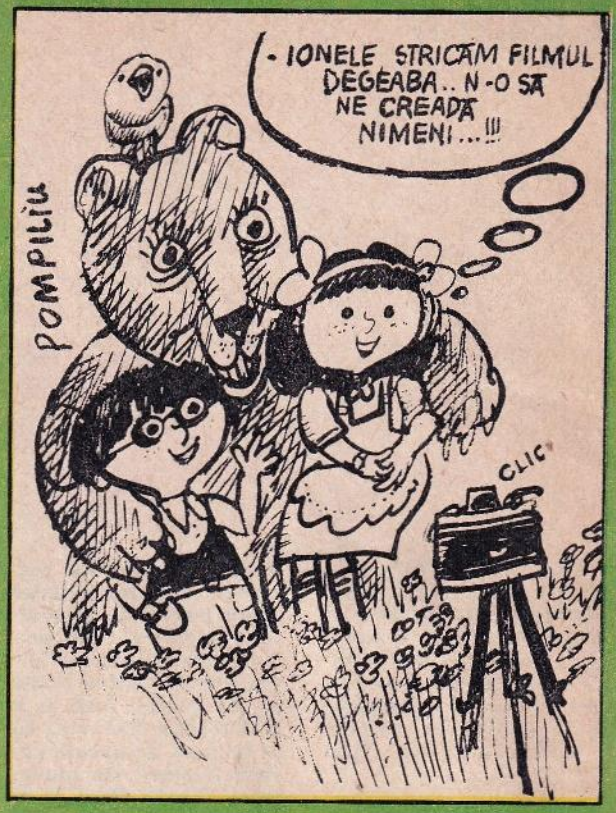

Epigrame

ÎNDEMN

Nu porniți cu mîna goală
Vara-n vilegiatură,
Luați vacanță de la **școală**
Nicidecum de la... LECTURĂ!

DEFINIȚIA NOTEI 4

Cine-l face scăunel
N-o să poată sta pe el,
Cine-n catalog îl are
Are numai zile-amare!

UNUI ELEV CU BIBLIOTECĂ ÎN CASĂ

La citit nu prea se-ndeasă,
El, cu mii de cărți în casă.
Chiar și-n zi de sărbătoare
Tot bunica-i cititoare!

UNUI NEDISCIPLINAT

A crescut frumos Costel!
Părul i-a crescut și el!
Mică i-a rămas, se pare,
Numai... nota la purtare!

GHEORGHE ZARAFU

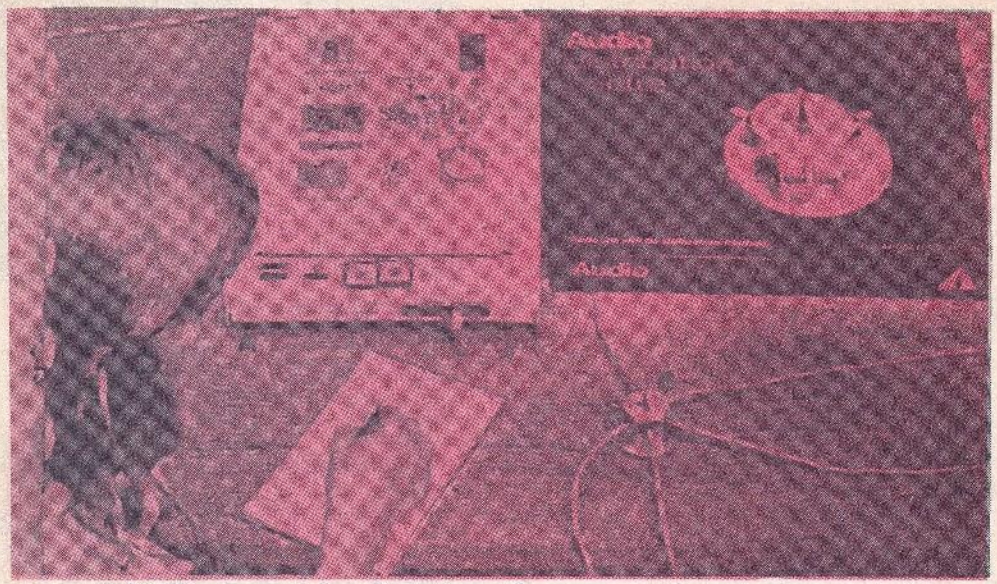

Meseria de elev- sub semnul modernizării

Auzind cuvîntul «modernizare», unii dintre voi vor sta în cumpănă la început; apoi veți exclama cu grabă: «A, da; e vorba despre materialul didactic modern: diapozitive, proiectoare, magnetofoane etc., despre băncile aspectuoase, despre laboratoarele spectaculoase, despre...» Aveți dreptate, dar...

Înainte de a se traduce în astfel de obiecte, înainte de a fi sugerată de ghiozdanele voastre ingenioase, de penarele multifuncționale, de diversele truse ultratehnice — modernizarea meseriei de elev înseamnă în primul rînd **idei noi** în strategia învățăturii. Altfel spus, cu o dotare «ultimul strigăt», dar cu o concepție neînnoită despre învățare nu s-ar putea spune că înaintăm. E adevărat: însăși tehnica nouă e rodul unor idei noi, dar meseria de elev nu se rezumă doar la manevrarea acestei tehnici. Mai înainte de acestea și mai presus de ele trebuie să ne oprim puțin asupra acelor **idei noi.** În esență, ele s-ar putea concentra în formula:

MAI MULT, MAI REPEDE, MAI TRAINIC!

Observați că formula aceasta poate foarte bine să fie auzită oriunde. Pentru că oriunde se muncește, oamenii își propun același lucru — iar învățătura, meseria noastră fundamentală, nu face excepție de la regulă.

În viitor, o știți și voi prea bine din propria-vă experiență, vom avea tot **mai mult** de învățat — iar sarcinile acestea crescute vor trebui rezolvate nu oricum, ci **mai repede** și **mai trainic!** Dar cum?

a) Mai întîi, viteza lecturii!

Mulți specialiști consideră că omenirea înregistrează la acest capitol o enormă rămînere în urmă. Francezul Jean Foucambert evaluează această întîrziere la... 1 000 de ani! Cauza principală: viteza redusă a lecturii, care a rămas racordată la viteza vorbirii. Închipuiți-vă două roți legate printr-o curea de transmisie: nici una nu se poate învîrti mai repede decît cealaltă. Soluția necesară: cititul să se desprindă de vorbire, fie și de vorbirea în gînd.

Unii dintre voi păstrează pînă tîrziu obiceiul de a mișca buzele atunci cînd citesc, ca și cum ar vorbi. Viteza lecturii este mult frînată din acest motiv. Cuvintele — spun specialiștii — nu trebuie articulate, parcurse, nu trebuie rostite (fie și în gînd), ci înțelese dintr-o privire în cadrul unor structuri. Adică să înțelegi mesajul citind propoziții și fraze întregi. Dintr-o dată și nu articulînd fiecare cuvînt în parte. Unii autori vorbesc despre citirea pe diagonală: exersînd anumite procedee speciale, ajungi să poți citi o pagină în 10—15 secunde, și nu într-un minut cît îți lua citirea în ritmul obișnuit. (Elevul își

citește lecția, desigur, într-un ritm mai lent decît ar citi Jules Verne — și aceasta din nevoia de a pătrunde sensurile cu precizie.)

Citirea rapidă a început să fie practicată mai ales în legătură cu lectura așa-zisă de agrement. Dar scopul specialiștilor este de a o impune acolo unde avem mai multă nevoie de ea: în activitatea de învățare (indiferent că e vorba de școlari, studenți sau adulți care studiază). Pînă ajungem să ne perfecționăm viteza utilizînd procedeele ultraspeciale ale cercetătorilor, foarte util este **să citim din ce în ce mai des și mai mult.**

Tot specialiștii spun că preocupările de acest fel trebuie să crească mai ales din clasele a III-a — a IV-a. De ce? Fiindcă pînă atunci școlarul încă mai are dificultăți cu descifrarea pur și simplu a semnelor vorbirii (litere, cuvinte lungi), condiții în care viteza lecturii n-ar putea crește fără a atrage după sine citirea incorectă sau înțelegerea superficială a textului.

Dacă mergem cu ideea mai departe, ajungem la următoarea formulă: viteza lecturii **«se crește»** în vacanță, mai ales. Adică atunci cînd aveți mai mult timp pentru citit. Dar elevul chibzuit poate găsi oricînd timp să-și perfecționeze **citind** această unealtă fundamentală a muncii lui: viteza lecturii.

Școlărești...

● Zamolxe a fost, potrivit scrierilor grecești, unul dintre primii mari europeni filozofi. El se bucura de multă prețuire chiar în Elada. Este lesne de presupus că pe teritoriul Daciei școala zalmoxiană a înflorit puternic, accelerînd dezvoltarea civilizației strămoșilor noștri.

● În evul mediu, marile școli europene aveau ca limbă de predare latina; aceeași tradiție era respectată și de «Academia de la Cotnari».

● Mai tîrziu, cînd școlile românești s-au înmulțit, programul nu prea semăna cu cel de azi. De exemplu, nu exista... vacanță! În alte cazuri, orele durau, cu o pauză de prînz, toată ziua.

● Învățătorul preda toate materiile, lucrînd în aceeași încăpere, simultan, cu elevi din toate clasele. Deși era ajutat de un monitor (un fel de locțiitor al dascălului — tipic pentru învățămîntul lancasterian), nuiaua constituia nu rareori «argumentul» pedagogic cel mai utilizat.

● Nașterea învățămîntului superior în limba română în Țara Românească este marcată de înființarea și dezvoltarea Academiei (Colegiului) de la Sfîntu Sava. De acest eveniment sînt legate numele învățatului Gheorghe Lazăr, ale lui Iordache Golescu, Constantin Bălăceanu și alții. Reamintim dintre profesori: Petrache Poenaru, Eufrosin Poteca, Simion Marcovici. Aici au studiat, între alții: Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Grigore Alexandrescu.

b) Laboratorul — mai mult decît manualul!

Un grup de specialiști au urmărit modul cum este înțeleasă noțiunea de «greutate specifică» în rîndul a peste 600 de elevi din clasele a VI-a și a VII-a. Dintre aceștia 60% au dat răspunsuri în care descriau pur și simplu experiența prin care le-a fost predată lecția, 23% au dat răspunsuri greșite și doar 17% au dat un răspuns mulțumitor, care dovedea înțelegerea profundă a lecției respective. Aceeași investigație a fost efectuată în rîndul unor elevi cărora spre deosebire de cei de mai înainte, li se preda lecția nouă nu în mod obișnuit — adică în clasă, după manual —, ci **în laborator, prin intermediul experiențelor.** Rezultatul? 71% înțeleseseră perfect noțiunea respectivă, 21% mai aveau mici neclarități și doar 8% dădeau răspunsuri greșite.

Laboratorul și atelierul — iată deci noul loc de muncă al elevului modern. Mai mult decît atît: se naște **o nouă concepție a elevului asupra rolului laboratorului** sau **atelierului.** Dacă pînă acum impresionanta etalare de aparate și dispozitive era considerată de elevi drept un mijloc de a face lecția «mai interesantă», acum li se cere acestora să înțeleagă experiența ca pe o **modalitate de a cunoaște;** de a înțelege noile cunoștințe prin intermediul **propriei acțiuni;** de a le **descoperi** și **construi** ei înșiși!

Altfel spus, de a învăța mai repede, mai mult și — în special — mai trainic.

Dacă veți păși cu aceste gînduri în laboratoarele și atelierele școlilor voastre — pentru a căror dotare societatea noastră face an de an noi eforturi —, veți dovedi că sînteți niște elevi moderni; că înțelegeți modernitatea nu ca pe o... înfrumusețare a claselor și școlilor, ci ca pe o schimbare radicală în concepția voastră înșivă despre învățătură: o activitate din ce în ce mai **rapidă,** mai **eficace.** Exact ca... ați ghicit: ca în producția modernă!

c) Și totuși: «Trăiască tehnica»!

Ați auzit desigur de mașini de învățat. Nu,

asta nu înseamnă că mașina o să învețe în locul nostru, ci că noi vom învăța mai repede, mai mult și mai trainic **cu ajutorul ei.**

La început ea a fost utilizată la verificarea cunoștințelor, acel binecunoscut moment din desfășurarea oricărei lecții tradiționale. S-a considerat că verificarea obișnuită răpește prea mult timp, iar eficacitatea e mică în raport cu marea cantitate de timp și efort. S-a calculat că într-o clasă de elevi sînt afectate într-un an școlar între 8 000 și 9 000 de minute pentru verificare (considerîndu-se în

medie 8 minute la o lecție — deși de regulă durata este mai mare). Acest timp echivalează cu circa 160—180 ore de curs sau 6 săptămîni de școală consacrate exclusiv verificării. Un alt calcul stabilește că pentru fiecare elev ar reveni cam 6 minute verificare săptămînal. Raportînd aceasta la cele peste 30 de ore de curs și 15-20 ore studiu individual, condensarea în numai 6 minute a unei «operații» atît de importante ca verificarea cunoștințelor apare total nesatisfăcătoare.

Și au început atunci să se ivească fel de fel de mijloace de verificare rapidă. Unul dintre primele îl constituia un retroproiector care proiecta 3-4 întrebări la care se aștepta răspuns; apoi niște fișe de verificare frontală în care se aflau scrise întrebările în ordinea logică a desfășurării unui fenomen. Fișele acestea aveau răspunsurile exacte într-un colț îndoit și capsat; ajuns acasă, elevul desfăcea capsa și verifica dacă a răspuns bine.

Mai tîrziu au apărut așa-zisele mașini de instruire (nu doar de verificare). Anul de naștere este considerat a fi 1926, cînd psihologul american S.L. Pressey a prezentat la o întrunire de specialiști o mașină simplă, pe care a botezat-o «dispozitiv de testare, de control și învățare» (observați deci cîte funcții cuprindea denumirea). Aparatul permitea formularea unor întrebări și propunea mai multe răspunsuri, dintre care elevul alegea unul pe care-l considera corect apăsînd pe un buton.

Mai tîrziu un alt specialist, B.F. Skinner, propune o altă mașină, mai perfecționată, pe care o caracteriza astfel: «Ea este un mijloc de a ușura și grăbi procesul de învățare pentru că pune un singur programator (un adult, un profesor etc.) în contact cu un număr nedefinit de oameni care studiază». Pe lîngă aceasta, aparatul nu-ți permitea să mergi la întrebarea următoare pînă nu răspundeai corect la cea dintîi, realiza o trainică fixare a cunoștințelor, prilejuia bucuria succesului și un ritm sigur al progresului în învățare.

Multă vreme aceste mașini de instruire au cunoscut o mare răspîndire mai ales în învățămîntul superior din unele țări occidentale. Treptat însă ele au ajuns a-și dezvălui și dezavantajele (printre acestea și cele ce țin de prețul ridicat al producției).

Printre altele, inovatorii în acest domeniu, mai puțin specialiști în psihologie sau pedagogie, dădeau o mai redusă atenție muncii școlare ca atare, astfel încît preocuparea lor era orientată spre o tehnicizare excesivă a raporturilor om — mașină. Unul din cei mai cunoscuți, Crowder, autor al unui important sistem de programare, era specialist în tehnică însărcinat cu formarea... mecanicilor de avion. El trebuia să găsească răspuns la astfel de situații: o pană de motor, o defecțiune la bord etc. Se înțelege deci că a te afla în fața unei pene de motor nu este o situație identică cu aceea a elevului ce învață la matematică în camera lui. Cu toate acestea, marile învățăminte ale instruirii programate (prin mașini) sau impus și ele au făcut să se perperfecționeze, cu timpul, înseși procedeele clasice de muncă școlară. Mașinile i-au învățat pe elevi și pe profesori să-și pună mereu întrebarea: cum se poate învăța această cunoștință (idee, fenomen etc.) mai repede, cu mai puțină cheltuială de energie și cît mai trainic?

Dacă vă veți pune tot mai frecvent această întrebare; dacă la rezolvarea temelor pentru acasă veți găsi soluții tot mai rapide, mai ingenioase și cu mai puțină pierdere de timp și efort; dacă orice cunoștință va trece din manual, prin intermediul propriei voastre experiențe, în folosința proprie, atunci, cu mașini sau fără, vă puteți considera cu îndreptățire niște elevi moderni, care se pregătesc eficace pentru un viitor... din ce în ce mai modern.

ILIE TRAIAN

LIMBĂ ȘI SOCIETATE

de acad. AL. GRAUR

Limba este una din trăsăturile cele mai importante care definesc o națiune, aș zice chiar cea mai importantă. Societatea omenească a apărut grație faptului că oamenii au putut să vorbească între ei, să-și comunice gîndurile, să primească informații unii de la alții. Curînd însă — ne referim, desigur, la o etapă foarte veche, desfășurată pe o arie geografică nedeterminată — au apărut diferențieri locale, care s-au adîncit repede, și după scurtă vreme oamenii dintr-o regiune nu s-au mai putut înțelege cu cei din alte regiuni.

De ce se schimbă limba? Motive sînt mai multe. Printre cele mai importante este faptul că se produc modificări în societate, care duc la apariția de noțiuni noi și acestea au nevoie să fie numite cu termeni inexistenți mai înainte Chiar fără să apară obiecte noi, omul ajunge să simtă necesitatea de a marca anumite diferențieri în felul de a privi realitatea înconjurătoare și deci creează cuvinte noi.

Încă și mai important lucru este că se modifică gramatica, fie pentru a se exprima nuanțe noi, fie pentru a se simplifica modul de exprimare (ceea ce înseamnă o importantă economie de timp și de energie). La început nu exista o flexiune a substantivelor și a verbelor, ci fiecare formă verbală sau nominală era exprimată cu ajutorul altei rădăcini. Cu timpul s-a creat un sistem simplu și clar care s-a introdus peste tot; numai la cuvintele foarte mult folosite formele vechi n-au fost încă uitate și înlocuite, de aceea mai zicem **sînt, să fiu, eram, fost** (paralel cu **trec, să trec, treceam, trecut**, de pildă), iar masculinul de la **găină** nu este **găin** (ca **bătrînă — bătrîn**), ci **cocoș**. Deci, în trecut, trebuia învățată special fiecare persoană la fiecare timp al fiecărui verb și tot așa, separat, masculinul și femininul, iar acum ne e de ajuns să cunoaștem cîteva sufixe și desinențe ca să formăm numărul, cazul, genul de care avem nevoie la aproape orice cuvînt cunoscut.

S-ar putea înțelege din cele spuse pînă aici că toate schimbările de limbă sînt binevenite, că trebuie să le acceptăm pe toate. Lucrurile nu stau însă așa. Fiecare dintre noi are mici trăsături personale în felul de a vorbi și, din cînd în cînd, fiecare se abate de la regulile existente, ori din cauză că le-a uitat, ori pentru că i se pare că e mai bine să se exprime altfel decît vorbesc ceilalți. Dacă s-ar accepta pe scară locală toate aceste schimbări, s-ar ajunge foarte repede la diferențieri nenumărate, care ar duce la spargerea limbii în bucățele. Fiind un instrument de comunicare în societate, limba trebuie să fie unitară, schimbările trebuie admise de toți vorbitorii. Mai trebuie să ținem seama, apoi, că printre inovațiile personale sînt multe nefolositoare, dacă nu chiar dăunătoare.

Adevărul este că, de cînd există instituții culturale (școlile, apoi academiile), se pune frîu tuturor modificărilor, chiar celor utile, și lucrul nu e regretabil. Pornesc de la ideea că schimbările admise de toată populația sînt utile; totuși, dacă n-ar exista o frînă, limba s-ar schimba cu mare viteză, astfel că nepotul ar vorbi cu totul altfel decît bunicul său și nu s-ar mai putea înțelege între ei. Afară de aceasta, în vremurile actuale, cînd cultura e dezvoltată și generalizată, cel care se abate de la regulile existente este adesea înfierat ca incult, deci e bine să i se atragă atenția asupra riscurilor pe care și le asumă cînd acceptă o schimbare.

SCURT ISTORIC

Limba română, după cum se știe, este o continuare a limbii latine adoptate de daci; aceștia au introdus un număr de cuvinte din limba lor (un exemplu dintre cele mai sigure este **mal**), desigur unele procedee de formare a cuvintelor (după părerea mea, sufixul nostru **-esc** provine din limba dacă) și poate și unele trăsături gramaticale. Contactul cu diferite populații de alte origini a dus apoi la adoptarea a foarte numeroase cuvinte străine, dar acestea din urmă s-au substituit adesea unul altuia sau au fost părăsite fără a se pune nimic în loc, iar cuvintele mult folosite, care au căpătat nuanțe multiple și au dat naștere la derivate, au continuat să fie, în principal, cele de origine latină. S-au adoptat și unele

Copertă literară

Prin anagramare veți afla numele și prenumele unui autor de literatură turistică și titlul unui volum al său.

Desenele: EMILIAN IRIESCU

trăsături gramaticale de origine străină, dar în prezent ele se întrebuințează din ce în ce mai puțin, astfel că în ansamblu româna a rămas o limbă întru totul romanică (în unele privințe este cea mai apropiată de limba latină).

Alt aspect care merită să fie pus în lumină: în timp ce limbile occidentale s-au despărțit de multă vreme într-o sumă de dialecte foarte deosebite între ele, atîta încît vorbitorii unuia nu se pot deloc înțelege cu vorbitorii altuia, româna (mă refer prin aceasta la dacoromână) a rămas relativ unitară, astfel că nu s-a întîmplat niciodată ca un român să nu se poată înțelege în vorbă cu alt român, oricît ar fi fost ei de îndepărtați din punctul de vedere al reședinței. În epoca modernă, grație perfecționării mijloacelor de comunicare (tren, automobil, avion pe de o parte, presă, radio, televiziune pe de altă parte), dialectele fuzionează rapid, deci limba se unifică. Româna a devenit unitară mai repede decît cele occidentale, pentru că de la început a fost cel mai puțin diferențiată.

În secolul al XIX-lea a început împrumutul masiv de cuvinte franțuzești, de astă dată preluate cu socoteală, în sensul că forma lor a fost de cele mai multe ori aranjată după modelul latinesc, care convenea mai bine structurii vocabularului românesc. Aceste neologisme (ele însele în mare majoritate de origine tot latină) sînt astăzi cu mult mai numeroase decît toate împrumuturile făcute în trecut de la vecini.

Deci pentru împrumuturile de cuvinte nu mai sînt folosite limbile vecine; avem mijloacele necesare ca să cunoaștem imediat toate inovațiile de pe suprafața pămîntului. În evul mediu, în apus, singura limbă folosită în știință era latina. De aceea, s-a luat obiceiul ca toți termenii tehnici să fie împrumutați din latină sau formați din elemente latinești; ce e drept, latina, la rîndul ei, primise multe cuvinte grecești, iar oamenii de știință medievali se adresau și ei limbii grecești, dar aranjau cuvintele pe care le luau din greacă așa cum le-ar fi adoptat romanii. În perioada modernă, situația aceasta s-a menținut, astfel că imensa majoritate a cuvintelor noi provin din latină. Mai notez încă o diferență, foarte importantă, față de trecut: astăzi, cu generalizarea științei de carte, cu dezvoltarea învățămîntului și cu îmbunătățirea mijloacelor de comunicare, termenii științifici noi ajung imediat la cunoștința maselor: cine n-a auzit de **sateliți,** de **antibiotice,** de **electron?**

Vreau, în încheiere, să semnalez încă un fapt important pentru limba noastră: dacă în trecut neologismele erau folosite numai de intelectuali, iar țăranii nici nu le cunoșteau, astăzi, cu cît e cineva mai puțin cultivat, cu atît mai mult își împănează vocabularul cu neologisme, de exemplu înlocuiește pe **a mînca** cu **a servi,** pe **a cere** cu **a solicita** și așa mai departe. Desigur, în situația aceasta nu lipsesc greșelile, atît de pronunțare, cît și de înțeles; de exemplu, se aude zicîndu-se **ventrilog** în loc de **ventriloc,** se întîlnește **condescendență** cu sensul de «respect» cînd de fapt înseamnă «bunăvoință față de un inferior».

Limba română, glasul

de MIHAI NEGULESCU

Izvor de limpezime și smerenii,
candoarea lumii în cuvînt nescris,
ești graiul ziditorilor de vis
și veghea spadei lîngă raza genei.

Venim din colb la harul tău cel sfînt,
la viața ta vibrîndă în arome —
din viforosul verb al arsei Rome
în soare tragem filigran de gînd.

Puterea fără de-nceput și-amurg,
puterea simplă a graiului de mamă
cu fir de iarbă anotimpul cheamă,
și-nvie sub înstrăinatul plug.

Apleacă-te în aerul curat
de vechi istorii, însuți fără pată
și lasă-ți inima prin verb să bată
și poart-o iar, în pieptul nepătat.

Cuvînt de rădăcină și de imn,
izvoarele de coastă ți se leagă;
zadarnic ți le scuturi. Brazda largă
a timpului ne leagă robi să-i fim.

Penumbra arborelui ce ne ține
legați de cei ce-au fost pe roată trași
ni se prelinge peste ochi și pași,
și-nviforată stea ne toarnă-n vine.

Cuvînt de imn, cuvînt de rădăcini,
limbă română — vatră de pruncie,
ne dai în trup însemn de veșnicie
și-n vers ne suni rapsozi capitolini.

E graiul arborelui ce ne ține
din stea în iarbă și din clipă-n veac
nepieritorul suflet geto-dac
în măreția operei latine.

E graiul arborelui... Neuitări
bat crengile-i de vifor peste lună.
Apleacă-te, ascultă cum se-adună
în rădăcini puterea unei țări.

Apleacă-te, ascultă. Luminate
cuvintele se leagă în destin
și fără-a ști pe cît le aparțin
mă trec, te trec, ne trec în zeitate.

Venim din colb la harul ei cel sfînt,
la viața ei vibrîndă de arome.
Cel ce o are-n trup și-n suflet — om e,
și niciodată singur pe pămînt.

DOSAR: ENERGIA, MATERIA PRIMĂ ȘI...CHIBZUINȚA

UN BEC, UN ROBINET...

Funcționînd cîte 5 ore pe zi, un bec de 100 W consumă într-un an de zile (adică în medie 2 000 de ore) o energie de 200 kWh. Pentru a putea produce această cantitate de energie, se consumă 288 kg lignit sau 62,5 metri cubi de gaze naturale. Mijloacele cu ajutorul cărora putem realiza economii de energie electrică sînt numeroase, unele chiar nebănuite. Știați, de pildă, că pentru pomparea unui metru cub de apă se consumă 0,200 kWh? Și știați că numai pentru consumul casnic de apă potabilă se pompează într-un an cca 500 milioane metri cubi? Gîndiți-vă la toate acestea ori de cîte ori treceți pe lîngă un robinet deschis sau pe lîngă unul căruia-i lipsește o garnitură!

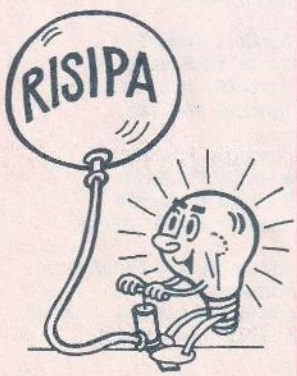

Un adevăr modern într-o zicală milenară:

„MULTUL DIN PUȚIN SE FACE"

În urmă cu nu se știe cîte zeci de mii de ani, niște vînători, aprinzîndu-și focul lîngă o baltă de culoare închisă, au avut surpriza să vadă că se... înflăcărează și ea. «Apa care arde» era țițeiul. Milenii de-a rîndul n-a fost utilizat decît pentru torțe, pentru ungerea osiilor de la care și, empiric, pe dibuite, la cercetările învățaților vremii.

A trebuit să treacă foarte multă vreme pînă cînd «apa care arde» să intre în atenția oamenilor drept o extraordinară materie primă. Acest lucru s-a întîmplat abia spre sfîrșitul secolului trecut și cu deosebire după începutul secolului nostru, adică în perioada începutului revoluției științifico-tehnice mondiale, caracterizate prin cel puțin trei aspecte: **descoperirea «în lanț» de principii, tehnici și tehnologii noi; introducerea lor rapidă în practică, adică în producția industrială; scurtarea progresiv accentuată a timpului dintre elaborarea unei invenții și aplicarea ei pe scară largă.**

Acest val enorm al progresului civilizației tehnice se bizuie, între altele, pe un element foarte însemnat: **utilizarea materiilor prime furnizate de natură și, în primul rînd, a celor care ne oferă energia electrică,** sîngele care însuflețește inima industriei moderne.

O BOGĂȚIE CARE NU E NESFÎRȘITĂ

Puterea de muncă a omului, inteligența, inventivitatea, capacitatea sa de creație sînt **inepuizabile.** Sursele actuale de materii prime **au însă limită** — și dintre acestea, după cum știți și voi foarte bine, țițeiul constituie «buzunarul» cel mai mic. Zăcămintele carbonifere — a căror tehnologie de utilizare cere un preț ridicat — nu sînt nici ele fără sfîrșit. Metalele — fier, mangan, cupru etc. — ocupă de asemenea în subsol o «casetă» din care dacă scoți

rămîne loc gol. La suprafață, pădurile s-au rărit datorită fie tăierilor nerațională, fie defrișărilor nici ele chibzuite.

La «banca planetară a materiilor prime», căreia dezvoltarea tehnico-științifică îi adresează «cecuri» cu cifre din ce în ce mai mari, primul «ghișeu» care și-a împuținat îngrijorător «plățile» este al petrolului.

Petrol: combustibilul «fosil» cel mai lesne de extras, cel mai ușor de transportat, cu cea mai mare putere calorică și cu cele mai diferite aplicații; sursa — cel puțin pînă acum — ideală pentru propulsarea autovehiculelor, navelor maritime și aeriene, pentru extragerea derivatelor necesare unui mare număr de materiale sintetice cu o gamă largă de aplicare și, în primul rînd, pentru obținerea energiei electrice (o mare parte din termocentrale funcționează cu petrol). Practic, **nu există aparat, utilaj, instalație care să nu folosească energia electrică.** De la cea mai complexă uzină pînă la modesta sonerie care anunță începutul și sfîrșitul orelor de curs, totul funcționează cu energie electrică. Însă acum, din «robinetul petrolului», decenii de-a rîndul deschis la maximum, jetul generos s-a transformat într-o șuviță. Diferite state au introdus raționalizări ale consumului de petrol, amestecul sau substituirea lui, în anumite instalații, cu alte substanțe. Se întreprind cercetări febrile pentru găsirea unor noi căi pentru astîmpărarea «foamei energetice»: folosirea energiei solare, gazeificarea sau lichefierea cărbunelui, utilizarea forței vîntului și chiar a valurilor mării. Se caută mijloace mai rezonabile din punct de vedere tehnic și financiar de folosire a energiei atomice. Savanții vorbesc și despre «cazanele naturale» — vulcanii, virtuale termocentrale.

ȘI TOTUȘI SOLUȚIA EXISTĂ!

Toate aceste soluții sînt însă foarte costisitoare, necesitînd tehnici și tehnologii noi, încă insuficient elaborate. Toată lumea a căzut de acord: **deocamdată, cea mai ieftină sursă de energie este economisirea ei.** Multul din puțin se face! Cercetătorii proiectează sisteme prin care o unitate de petrol — să spunem un litru — să furnizeze mai multă energie decît pînă acum. Altfel zis, o instalație — să zicem un motor de o anumită putere — să funcționeze normal, dar cu o cantitate mai mică de energie.

Economia are însă niște inamici: risipa, nepăsarea, ignoranța. E obligatoriu să luptăm împotriva lor. Puteți, **trebuie** să acționați și voi, este o îndatorire patriotică.

CE TREBUIE SĂ FACEȚI

Un bec... Reprezintă el mare lucru? Reprezintă, fiindcă există zeci de milioane de becuri! **Nu-l lăsați să ardă degeaba** într-o cameră, în baie, pe coridor atunci cînd acolo nu e nimeni! Amintiți-vă, de asemenea, că **o lampă de birou cu un singur bec e mai utilă, mai sănătoasă și mai odihnitoare la efectuarea temelor decît cinci becuri la lustra din tavan!**

Pe coridoarele școlii, în ateliere și laboratoare lumina nu trebuie să ardă fără rost, după cum **diferitele instalații de care vă slujiți în procesul de învățămînt se cuvine a fi deconectate îndată ce v-ați terminat treburile.** Multul din puțin se face!

Apa caldă de la baie și bucătărie nu trebuie risipită nici ea, pentru că tot cu energie electrică e încălzită, expediată prin conducte și urcată la etaj.

Dar **automobilele?** Datorită ridicării din ce în ce mai accentuate a nivelului de trai în țara noastră, multe familii au automobile, și numărul «motorizaților» crește mereu. E însă nevoie toată ziua — bună ziua de mașină? În mod sigur: nu. Autoturismul trebuie folosit cu chibzuință, pen-

Ce părere aveți?

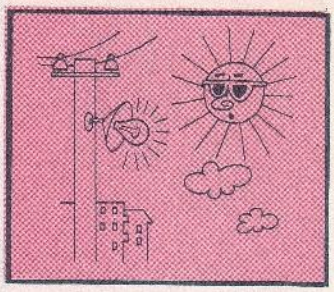

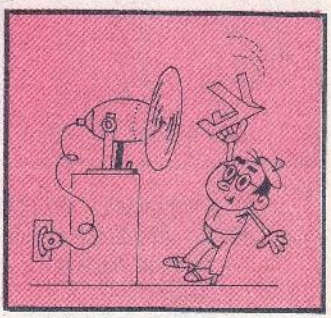

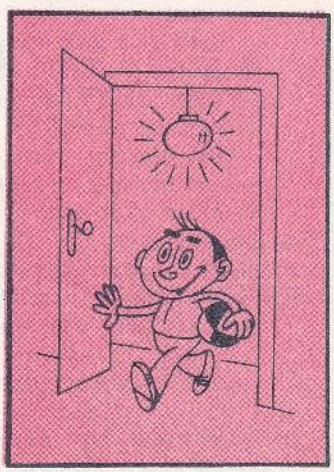

NIC. NICOLAESCU

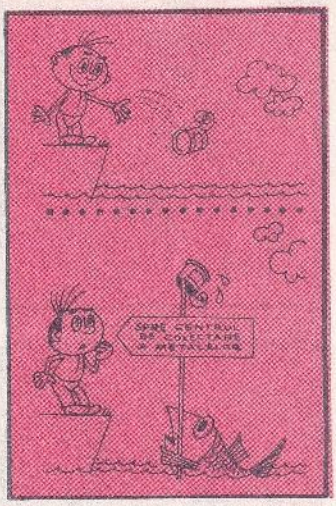

tru a nu se transforma într-un «înghiţitor de benzină» fără vreun folos evident.

Din materii prime, energie electrică şi multă muncă izvorăsc toate bunurile de care avem nevoie. Este firesc să-ţi placă o haină nouă, modernă, dar lipsit de minte s-o uzezi într-un timp scurt, purtînd-o neglijent şi apoi aruncînd-o fiindcă «nu mai corespunde». De fapt, ceea ce nu corespunde e nechibzuinţa; acest cusur trebuie aruncat!

Acum vreo treizeci de ani, era mare lucru să ai un caiet nou, o cutie modestă cu şase «nasturi» de acuarelă, un toc, un penar, ca să nu mai vorbesc de un compas — obiect care te făcea pur şi simplu fericit! Astăzi, o mare varietate de unelte şcolăreşti se răsfaţă din belşug în librării, sînt foarte ieftine, însă nu e un motiv să azvîrli caiete scrise doar pe jumătate sau creioane şi culori nefolosite în întregime. Radiere, ascuţitori, pixuri sînt socotite de către mulţi drept «mărunţişuri», le pierd, le azvîrlă, le lasă baltă prin sertare şi-şi cumpără altele spunînd «nu-i mare lucru». Şi totuşi **e mare lucru!** Faceţi voi nişte statistici şi-o să vedeţi.

AŞADAR...

«Multul din puţin se face» spune înţelepciunea populară, referindu-se la spiritul de economie. A fi **econom, chibzuit, ordonat este o caracteristică a omului cu bună educaţie.** Risipa, în schimb, constituie una dintre dovezile sigure ale lipsei de caracter, ale indiferenţei şi egoismului. Este o îndatorire nu numai faţă de tine însuţi, ci faţă de întreaga societate **să lupţi împotriva risipei:** gospodăreşte-ţi eficient îmbrăcămintea, obiectele şcolare, cărţile, ajută-ţi părinţii să facă acelaşi lucru în ceea ce priveşte folosirea energiei electrice, a combustibilului pentru încălzirea locuinţei sau la animarea îndrăgitului lor automobil, acţionează în aşa fel încît împreună cu toţi colegii tăi să îngrijiţi cum se cuvine bunurile obşteşti — clădirea şcolii, mobilierul, materialele didactice etc.

Ţara noastră urcă impetuos spre o dezvoltare extraordinară — trebuie deci să avem, fiecare, o ţinută moral-cetăţenească pe măsura acestei civilizaţii.

REMUS GRIGORAŞ

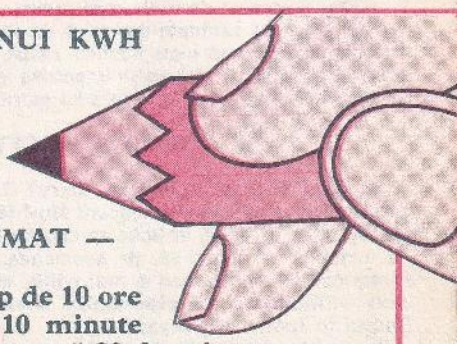

● **PENTRU PRODUCEREA UNUI KWH SÎNT NECESARE:**

— 1,5 kg lignit

sau

— 280 g păcură

sau

— 0,32 mc gaz metan

● **ACEST KWH ESTE CONSUMAT — ÎNTRE ALTELE — DE:**

— un bec de 100 W care arde timp de 10 ore

— un strung care funcţionează 10 minute

— un război de ţesut care funcţionează 20 de minute.

● Dacă în fiecare cameră de locuit s-ar stinge în perioada de vîrf de sarcină (orele 17 — 22) **UN SINGUR BEC DE 40 DE WAŢI,** s-ar economisi zilnic aproximativ 2,7 **MILIOANE KWH ENERGIE ELECTRICĂ,** suficientă pentru producţia — de exemplu — a:

— 1 350 000 mp ţesături finite

sau

— 11 000 000 cărămizi normale

sau

— 900 000 kg ciment.

Străveche și mereu modernă: MATEMATICA

de prof. univ. ing. dr. docent **EDMOND NICOLAU**

«MATEMATICA ESTE O FLOARE A GÎNDIRII — POATE CEA MAI FRUMOASĂ»

Omul a creat flori și fructe care nu existau în natură și care azi ne încîntă și ne hrănesc. La fel, printr-o muncă de milenii, plecînd de la unele adevăruri simple, a fost construită matematica modernă. Ea ne încîntă prin eleganța sa. În același timp, matematica ne este deosebit de utilă pentru rezolvarea celor mai diverse probleme ale vieții practice: în atelierele de proiectări, unde inginerii și proiectanții calculează noi construcții, baraje, avioane sau instalații industriale; la bordul navelor maritime sau aeriene, calculînd drumul; în marile spații cosmice, la bordul cosmonavelor; în laboratoarele savanților. Peste tot se aplică matematica — pe ogoare, în ateliere, în întreprinderi, în unități de sinteză economică. La fel cum selecționerii anonimi, printr-o muncă de milenii, au reușit, plecînd de la unele specii sălbatice, să creeze soiurile frumoase de mere pe care le cultivăm azi, tot așa matematicienii, adesea și ei anonimi, au reușit să înalțe edificiul grandios al matematicii contemporane.

Filozoful antic Platon scrisese pe frontispiciul Academiei sale: «Nimeni să nu intre dacă nu este geometru». Cuvinte pe care marele poet Goethe le-a interpretat în sensul că adevărurile matematice sînt atît de evidente încît nu poți pretinde că ești filozof dacă mai întîi nu ai înțeles matematica. Astăzi, în învățămîntul nostru de toate gradele se predă o matematică modernă, în care rigoarea gîndirii elevate se îmbină armonios cu necesitățile practicii.

Matematica ne permite să descriem realitatea mai bine, mai corect, mai sintetic decît în limbajul curent. Fără matematică nu am avea nici una dintre marile realizări ale științei și tehnicii contemporane.

Matematica s-a născut din necesitățile practicii, dar și din necesitatea omului de a-și sistematiza în permanență cunoștințele, de a le grupa, de a le da o formă cît mai adecvată. Geometria s-a născut din măsurarea pămînturilor. Iată ce scria istoricul grec antic Herodot (circa 484—425 î.e.n.): «...acest rege (Sesostris) a împărțit țara între toți egiptenii, toți aceștia căpătînd cîte o porțiune dreptunghiulară egală de pămînt; prin aceasta el a creat pentru sine venituri, ordonînd să fie plătit anual un anumit impozit. Dacă rîul (Nilul) rupea o parte a unei parcele oarecare, proprietarul ei se prezenta la rege și anunța cele întîmplate. Regele trimitea cîțiva oameni pentru a controla și măsura cu cît s-a micșorat parcela respectivă, pentru ca în viitor proprietarul ei să plătească totuși un impozit cores-

În «biblioteca»... de memorii!

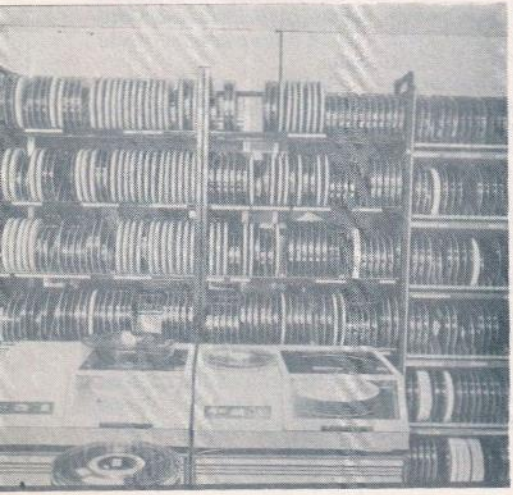

punzător. Mi se pare că aceasta a fost originea geometriei, care a trecut din Egipt în Elada».

STRĂVECHE ŞI MEREU NOUĂ

Probabil că începuturile matematicii datează încă din epoca de piatră, cînd omul acelor timpuri trebuia să numere vînatul sau să compare două mulţimi de duşmani. Geometria datează de cînd oamenii au simţit nevoia să-şi măsoare terenurile agricole. De altminteri, chiar numele geometriei arată că este vorba de măsură (**metron** în greacă) şi de pămînt (**geos** în greacă). De mii de ani oamenii fac matematică, dar niciodată în istoria sa omenirea nu a făcut mai multă matematică decît în zilele noastre. Străveche este matematica şi totuşi mereu nouă — la fel cu seminţele care sînt străvechi, dar care, anual, dau alte flori.

Într-adevăr, de timpuriu omul şi-a dat seama de marea valoare a matematicii. Pe timpul orînduirii sclavagiste şi chiar mai tîrziu, în feudalism, matematica era relativ puţin dezvoltată în comparaţie cu ceea ce reprezintă ea astăzi. Se efectuau calcule aritmetice legate de stringerea impozitelor şi se cultiva geometria după modelul dat de Euclid. Într-un anume sens putem afirma că pînă tîrziu, în secolul al XIX-lea, geometria a fost o dezvoltare a cuceririlor ştiinţei greceşti. Euclid era pentru geometrie un model cu asemenea autoritate încît chiar şi unii filozofi au căutat să-i transpună metodele în lucrările lor. Astfel îl putem menţiona pe Spinoza, care a scris un tratat de filozofie — «Etica» — urmînd modelul dat de Euclid. Tratatul său este împărţit în definiţii, postulate, teoreme, ca şi în cazul elementelor geometrului grec.

Şi aritmetica a fost cultivată de greci. Încă din antichitate sînt cunoscute ciurul lui Eratostene de determinare a numerelor prime, algoritmul lui Euclid etc.

Dar modul de prezentare a cunoştinţelor matematice s-a schimbat de multe ori în cursul istoriei. Să considerăm aşa-numita teoremă a lui Pitagora. Săpături arheologice recente ne-au permis să cunoaştem civilizaţii antice ale căror urme culturale se pierduseră. Aşa s-a aflat că, de exemplu, babilonienii cunoşteau teorema lui Pitagora cu mai bine de o mie de ani înaintea grecilor. Cu diferenţa esenţială că şi în China, şi în Babilon era vorba de un adevăr descoperit probabil din practică, fără o justificare logică. Şi aici este cazul să arătăm în ce constă marele merit al şcolii de gîndire din Grecia: ea l-a eliberat pe om de povara credinţei în zei, i-a învăţat pe oameni să gîndească lumea în sine şi a introdus rigoarea demonstraţiei ştiinţifice, care se bazează pe concepte bine definite şi pe aplicarea, în continuare, a regulilor logice, spre a trece de la axiome la teoreme.

În secolul al XIX-lea s-a primenit faţa geometriei. În primul rînd Lobacevski şi Bolyai au demonstrat că sînt posibile şi alte geometrii logice, altele decît cea dată de Euclid. Diferenţa consta în faptul că se admitea o altă axiomă în locul celebrei axiome a paralelelor.

Să examinăm o clipă situaţia. Pentru a ajunge la teoreme, întotdeauna trebuie să plecăm de la anumite axiome, adică de la afirmaţii care nu sînt dovedite, pentru simplu motiv că dacă şi ele ar fi dovedite, atunci şi ele ar fi

Ce este un model matematic?

Termenul de **model** este binecunoscut pionierilor, mulţi dintre ei activînd în cercurile de aeromodelism sau navomodelism. Ştim astfel că un aeromodel este un avion de dimensiuni reduse, care are însă proprietăţile principale ale avionului: are aceeaşi formă şi poate să zboare. Aceasta este trăsătura definitorie a oricărui model: **păstrează caracteristicile esenţiale ale originalului pe care îl modelează.**

Aeromodelul este modelul fizic al unui avion. Dacă trecem de la modelul fizic la sistemul de relaţii matematice care descriu zborul avionului avem **modelul matematic** al avionului.

Desigur că în cazul avionului avem nevoie de multe relaţii matematice, fiind vorba de un obiect foarte complex. Să luăm mai bine un exemplu familiar tuturor: leagănul. El poate fi modelat printr-o greutate prinsă de un fir legat de un cui bătut în grindă. Modelul a redus realitatea diversă la esenţial: o masă mare care poate să oscileze la capătul unui fir sau al unei bare. Acesta este **modelul fizic.** Dacă scriem ecuaţiile matematice corespunzătoare mişcării acestui model fizic, avem **modelul matematic** al pendulului.

Astăzi, în ştiinţă se utilizează în permanenţă modele matematice, şi aceasta la toate nivelele: modelul atomului, modelul galaxiei, modelul reacţiilor chimice, modelul neuronului şi aşa mai departe. De ce elaborăm modele matematice? Pentru că ele ne permit să înţelegem mai bine fenomenele, să le conducem aşa cum dorim noi. De exemplu, cunoscînd modelul matematic al unui complex chimic, putem optimiza activitatea acestuia.

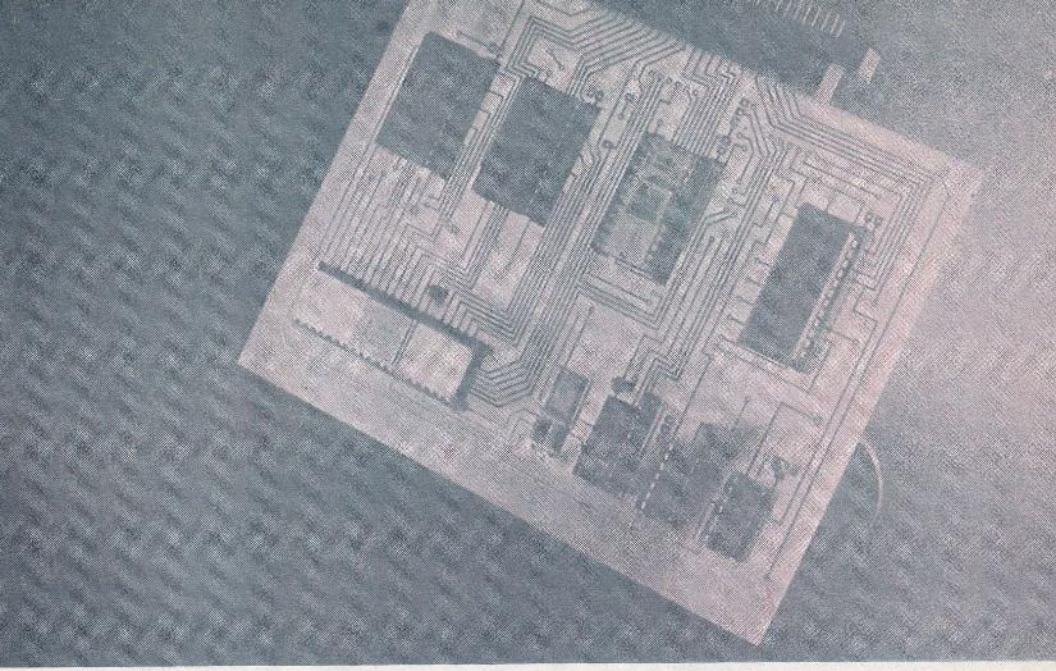

teoreme, iar nu axiome, cum se numesc adevărurile primare, acceptate fără demonstrație. În cazul său, Euclid afirmase că printr-un punct exterior unei drepte se poate duce o singură paralelă la dreapta dată. Acesta este un adevăr primar, o axiomă.

Matematica își are izvorul în practică, dar nu trebuie să credem că ea se dezvoltă numai pe baza practicii. De exemplu, urmărind o problemă simplă, aceea a paralelelor, constatăm că nu putem stabili experimental dacă două drepte sînt paralele sau nu pentru simplul motiv că în practică întîlnim obiecte fizice, care nu sînt obiecte matematice. Astfel, în realitate nu putem întîlni puncte — deoarece punctul matematic nu are dimensiuni, iar punctele fizice au dimensiuni; dreapta matematică are numai lungime, fără a avea grosime, în timp ce dreptele fizice au și grosime etc. De aici trebuie să tragem următoarea concluzie logică: matematica este o știință care se ocupă de obiecte abstracte, obiectele matematice fiind modele idealizate ale realității.

Schimbînd o axiomă cu altă axiomă, creăm o altă geometrie. Așa au procedat Lobacevski și Bolyai, așa a procedat Riemann ș.a.m.d. Elevii de clasa a IX-a dispun acum în țara noastră de un manual de geometrie care se bazează pe ultimele cuceriri ale științei, în care axiomele sînt bine prezentate. Ei au posibilitatea să distingă cu limpezime axiomele de teoreme, ceea ce este foarte important pentru dezvoltarea lor ulterioară.

Matematica nu este un domeniu închis.

Microprocesorul... fără ambalaj sau legea miniaturizării în acțiune.

Microprocesorul este dreptunghiul de ceramică albă din colțul stînga jos al modulului procesor.

Alături de geometriile neeuclidiene s-au dezvoltat și alte ramuri ale geometriei. Menționăm **geometria analitică, geometria diferențială, geometria algebrică, geometria proiectivă, geometria descriptivă** și altele.

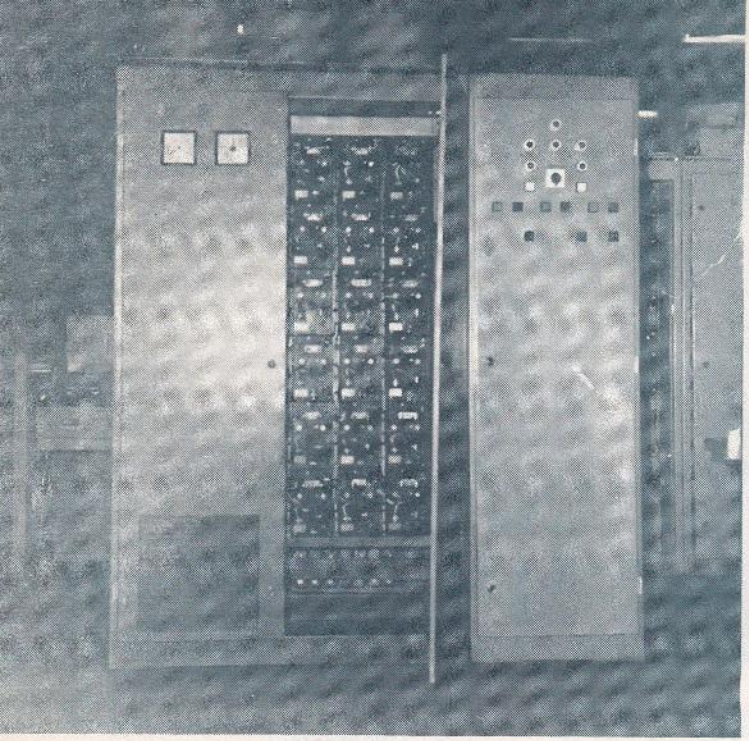

Concentrate în unități de forță, înzestrate cu memorii multiple, ordinatoarele conduc procese tehnologice de cea mai mare complexitate.

Fiecare dintre ele corespunde unui anumit punct de vedere și își are rolul său în înțelegerea realității. De pildă geometria diferențiată, ca și geometria lui Lobacevski, s-a dovedit a fi utilă în fizică, în teoria relativității. **Fiecare succes într-o știință are reflexe și în alte științe, conducînd la noi realizări în aceste domenii.**

ESTE MATEMATICA GREA?

Nu, matematica nu este grea, ea cere un efort relativ redus, dar **continuu.** Spre deosebire de alte materii, cum ar fi geografia sau istoria, la care uneori poți studia o lecție independent, practic, de altele, precedente, **la matematică există o legătură strînsă între diferitele lecții:** dacă ai lipsit la o oră și nu ai citit lecția din manual sau dacă ai trecut peste o teoremă fără s-o fi înțeles, practic ai întrerupt legătura logică dintre diferitele părți ale materiei și nu vei înțelege decît foarte puțin sau chiar nimic din cele ce urmează. Nu vei putea înțelege geometria în spațiu fără să cunoști geometria plană. La fizică poți înțelege optica fără a cunoaște căldura. Dar să fim atenți: pe un plan superior, la nivelul liceului, dar mai ales al facultăților, și la fizică diferitele capitole se leagă între ele, formînd un tot unitar.

Să reținem:

MATEMATICA ESTE UȘOARĂ PENTRU CEI CARE ÎNVAȚĂ LECȚIE CU LECȚIE!

Numai ei stăpînesc cu adevărat matematica.

Noutăți în domeniul calculatoarelor electronice

După cum era de așteptat, în domeniul calculatoarelor electronice apar mereu noutăți de-a dreptul senzaționale. Azi avem tot felul de calculatoare, după cum avem și tot felul de automobile, de la cele în doi timpi și de mic litraj la cele de curse de formula I. Actualele calculatoare ne uimesc atît prin viteza lor de lucru, tot mai mare, cît și prin dimensiunile lor, tot mai mici. La marile siste-

MATEMATICA DESCHIDE DRUMURI NOI ÎN ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

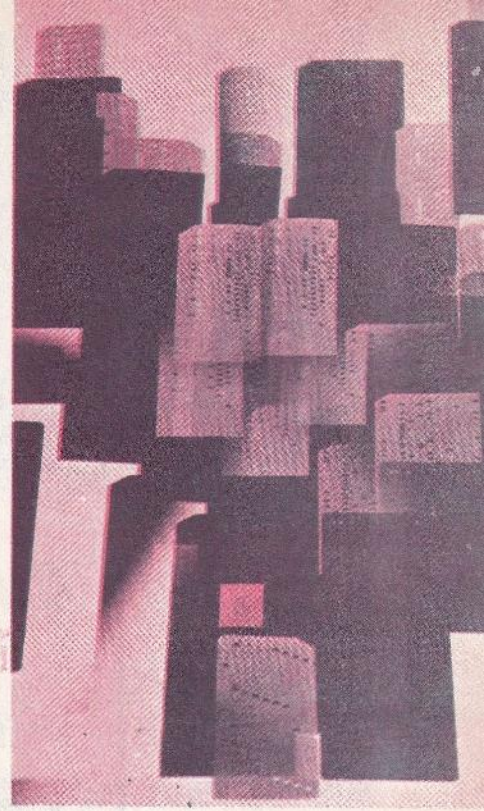

Ar fi o mare greșeală să credem că matematica se reduce la exercițiile din școală, că ea este un corp de cunoștințe fixate odată pentru totdeauna. Specialiștii deschid mereu noi «șantiere de lucru» în unele zone încă neexplorate ale realității, care formează obiectul matematicii. **Newton** a creat calculul diferențial și s-a ajutat de această unealtă a minții pentru a da o nouă haină mecanicii. Aceasta nici nu ar fi de conceput fără calcul diferențial. Apoi matematicienii au dezvoltat aceste idei, studiind așa-numitele ecuații cu derivate parțiale. S-a ajuns să se studieze și vectorii, și multe alte așa-numite obiecte matematice. Toate acestea s-au dovedit deosebit de utile în practică. Astfel, atunci cînd **Maxwell** a studiat experiențele de electricitate și magnetism ale lui Faraday, a avut la îndemînă instrumentul, haina matematică aptă să descrie fenomenele electromagnetice. Și așa a descoperit el, de fapt, în mintea sa și prin calcul, ecuațiile electromagnetismului, undele electromagnetice, a unit într-o singură mare sinteză electricitatea, magnetismul și optica.

La fel, în studiul unor fenomene de filtrație, savantul român **Ștefan Gheorghiță** a utilizat ecuațiile cu derivate parțiale.

Școala română de matematică se bucură azi de o faimă bine stabilită în lume. De curînd, într-un tratat de specialitate apărut în străinătate, era menționată monografia consacrată teoriei ecuațiilor integrale elaborată cu ani în urmă de matematicianul român **Traian Lalescu** și apărută în 1912 — prima

me de calcul se ating viteze de sute de milioane de operații pe secundă, iar specialiștii sînt de părere că în următorii zece ani vitezele vor atinge cinci-șase miliarde de operații pe secundă. În ceea ce privește dimensiunile, ele scad vertiginos.

Ca să putem înțelege progresul tehnic, să ne gîndim că unitatea de măsură a informației este așa-numitul **bit.** *Concret, o memorie de un bit înseamnă un sistem care are două stări stabile, una reprezentînd pe zero, cealaltă pe 1. La începutul tehnicii electronice, o memorie de un bit avea dimensiunile unui volum din colecția «Biblioteca pentru toți». Astăzi, cu tehnica tranzistorilor, deci a semiconductorilor, același circuit este mai mic decît o cutie de chibrituri. Cu așa-numita tehnică a* **circuitelor integrate pe scară foarte largă** *pe un cristal de siliciu avînd suprafața unei cutii de chibrituri avem o memorie de 200 000 de biți! Este, fără îndoială, un mare progres tehnic.*

Mașina de calculat ne comunică rezultatele prin așa-numitele dispozitive periferice de ieșire. La început dispozitivul de ieșire era o mașină de scris electrică, ce bătea două-trei litere pe secundă. Azi, viteza se măsoară în **linii** *pe secundă sau pe minut, o linie avînd cam 130 de litere. Cel mai rapid sistem de ieșire existent are viteza de 30 000 de linii pe minut, adică de 500 de linii pe secundă — e deci de zeci de mii de ori mai rapid ca mașina de scris electrică.*

Mari progrese s-au realizat și în ceea ce privește programarea calculatoarelor și siguranța lor în funcționare. Cu limbajele de programare actuale programăm ușor și repede.

În ultimul timp, la noi în țară s-au realizat o serie întreagă de calculatoare noi, cu performanțe foarte bune. Amintim astfel sistemele **Felix C 32, Independent — 100, Coral, MC 8, MC 18** *și altele. Încă un detaliu interesant: unele dintre aceste sisteme s-au realizat cu ajutorul studenților de la Institutul politehnic București, care, în parte, le-au conceput, proiectat și testat. Tehnica de calcul utilizează din plin talentele tinere. Cu siguranță că printre tinerii cititori de azi ai acestor rînduri se află și informaticienii de mîine, informatica fiind știința calculatoarelor, aceste mașini moderne de prelucrare a informațiilor.*

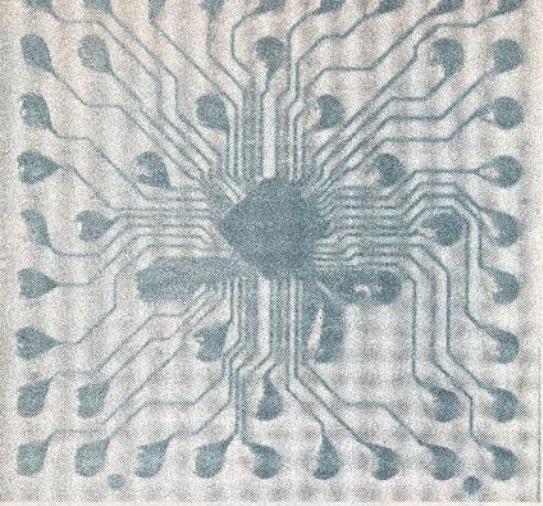

monografie din lume care a abordat acest subiect. De asemenea, este citat **Spiru Haret** pentru lucrările sale de mecanică cerească. Lista lucrărilor celebre ale tuturor matematicienilor români ar fi foarte lungă. Cititorul dornic să afle amănunte le poate găsi în «Istoria matematicii în România» de George St. Andonie. Mai recent, prof. univ. dr. doc. Solomon Marcus a arătat că matematicienii români s-au afirmat într-o serie întreagă de domenii stabilind primii anumite adevăruri matematice deosebit de importante. În anii din urmă, această dezvoltare a matematicii este și mai puternică în țara noastră, acordîndu-se o grijă permanentă dezvoltării aptitudinilor matematice la tineretul nostru școlar.

Circuitul imprimat se realizează printr-un procedeu tipografic: serigrafia.

Un joc amuzant

Vă prezentăm un joc amuzant, cu care vă puteți uimi prietenii: «**Cine pronunță 100 cîștigă!**»

«Regulamentul» jocului prevede că pot participa două persoane. Invitați-vă prietenul să spună un număr **numai între 1 și 10**, apoi cei doi participanți adaugă alternativ alte numere pînă ajung la cifra 100. Cel care spune acest număr este cîștigător.

Există o modalitate ca să ajungeți întotdeauna la cifra 100. Pentru aceasta este necesar să urmăriți să ajungeți la unul din numerele notate mai jos: 12, 23, 34, 45, 56, 67, 78 și mai ales 89 (numere formate din două cifre, prima fiind mai mică cu o unitate decît a doua).

Dacă reușiți să ajungeți la unul din numerele de mai sus, urmăriți ca în continuare să pronunțați cifrele următoare și precis veți ajunge la 89. Succesul este asigurat chiar dacă n-ați ajuns la primele numere, dar în schimb ați spus 89. În asemenea împrejurări, «adversarul» indiferent ce va adăuga la 89 (cifre între 1 și 10), vă va veni rîndul să spuneți 100.

Cum poți deveni un bun matematician

1. Fii atent în timpul orelor de matematică, spre a nu scăpa nimic din explicație.

2. Citește zilnic din manual, repetînd ceea ce ai făcut la școală și întărindu-ți cunoștințele prin exerciții.

3. Caută să înțelegi fiecare teoremă, fiecare corolar — în fiecare teoremă se află un adevăr matematic.

4. Plecînd de la cunoștințele obținute în școală, caută să formulezi alte exerciții și probleme pe tematica săptămînii în curs.

5. Verifică-ți puterea de creație, generalizînd problemele pe care le întîlnești în manual sau în culegeri.

6. Fii convins că este necesar ca mai întîi să stăpînești bine teoria spre a putea rezolva problemele din diferite culegeri.

7. Caută zilnic să aplici în viață cunoștințele de matematică dobîndite.

8. Profită de vacanțe spre a te odihni, dar și pentru a revedea, în liniște, cunoștințele dobîndite în trimestrul sau anul trecut.

9. Nu lăsa nici un exercițiu din manual nelucrat.

10. Atunci cînd, cu toate eforturile, nu reușești să înțelegi o teoremă sau să rezolvi un exercițiu, adresează-te tovarășului profesor.

ALBUM VESEL

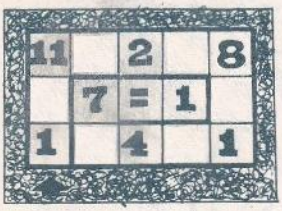

Joc matematic

Plecînd de la săgeată, fixați în pătratele albe diferite semne aritmetice în așa fel încît prin diferite operațiuni (scădere, împărțire, adunare, înmulțire) să ajungeți la rezultatul prevăzut în ultimul pătrat din centru-dreapta (1).

Soluție: *Semnele sînt (în ordine, pornind pe verticală indicată de săgeată): plus; înmulțit, împărțit, minus; înmulțit și din nou minus.*

Unui zvăpăiat

Are plus de energie
Cînd produce gălăgie!
...Cînd răspunde la oral,
Pierde din potențial!

SIMION ALEXANDRESCU

GOSPODARII

— Așa nu mai merge! se plînse Daniela. Mama își închipuie că lucrăm amîndoi, dar în realitate tu nu faci nimic!

Daniel o privi mirat:

— Cum nu fac nimic? Învăț, ăsta-i principalul! Îmi pare rău, dar trebuie să-ți amintesc că între carnetele noastre de note e o oarecare deosebire.

— Cred și eu! Te scoli, mănînci — și fuga la lecții, pe cînd eu trebuie întîi să pierd o oră cu dereticatul. Ce fel de frate ești dacă mă lași singură cu toate?

— Gata! oftă Daniel. Mi-ai mai spus de o mie de ori chestia asta. De mîine o să te ajut.

— Nu de mîine, ci de azi! Și n-o să fie vorba de ajutor, ci de colaborare, adică de muncă egală. Bineînțeles dacă te simți capabil...

Daniel închise cu zgomot cartea. Era exasperat:

— Începem imediat. Hai, dă-i drumul! Ce trebuie să fac?

Soră-sa îl privi neîncrezătoare. Reușise să-l înduplece?!

— Pentru început — zise ea, mai blîndă — o să bați covorul ăsta și poate... să vedem... ștergi praful din bibliotecă.

— Perfect. Sper că după asta o să am liniște, exclamă Daniel, repezindu-se să ruleze covorul. Se opri însă la jumătate: la stai. Și tu ce-o să faci în timpul ăsta?

— Aerisesc așternuturile, dau cu aspiratorul, spăl geamurile, lustruiesc mînerele ușilor.

Daniel se cutremură de indignare:

— Cum adică, fleacurile astea se compară cu bătutul unui covor de 12 metri pătrați și curățatul bibliotecii? Asta înseamnă la tine muncă egală?!

— Dacă vrei, schimbăm, zise Daniela, împăciuitoare.

— Nu merge așa, astea-s improvizații.

Începu să se plimbe gînditor, cu pași mari și repezi:

— Trebuie să ne împărțim munca în mod științific. Principalul ar fi să măsurăm gradul de dificultate al fiecărei operațiuni.

— De acord. Ai vreo idee?

— Bineînțeles. Bătutul covorului o să-l notăm cu o sută de puncte, iar lustruitul unei clanțe, cu cinci puncte. Unde-am pus pixul? Să notez. Așa. Ștersul prafului de pe o carte — trei puncte. Spălatul unui geam, zece puncte. Folosirea aspiratorului...

După o jumătate de ceas, toate operațiunile se aflau scrise caligrafic, în paralel cu gradul de dificultate exprimat în puncte. Această scală extrem de precisă cuprindea două pagini de caiet.

— Va să zică... ia să vedem..., dacă iau covorul, zise Daniel, fac dintr-o dată o sută de puncte.

— Foarte bine. Atunci de bibliotecă mă ocup eu.

— Îți convine! Două sute de cărți ori trei puncte... te îmbogățești și nici nu te deplasezi, ca mine, în curte!

— Atunci iei tu două sute de puncte de la bibliotecă plus covorul, și sîntem chit. Da, continuă Daniela, însă nu uita că scuturatul așternuturilor, care-mi revine mie, face

două sute de puncte!

— Mare lucru. Scutur eu o sută de puncte, vreau să zic, patru perne.

— Diferența o s-o lustruiesc, oftă Daniela. Ai uitat de dulapuri?

— Bine, conveni Daniel. Atunci...

— Nu e bine deloc! se răsti Daniela. Două dulapuri fac șaizeci de puncte! Te rog, ia-ti restul de douăzeci!

— Le iau. Tablourile. Cinci puncte un tablou. Avem, cu tot cu fotografiile înrămate, o sută zece tablouri, adică puncte... da, însă atunci nu e echitabil, trebuie să mai scoți și tu din ceva nouăzeci de puncte... din milieuri, de exemplu... care sînt, ia să văd, așa, paisprezece, cam multe... prea multe milieuri... mă și enervează, că acum iar rămîn descoperit cu douăzeci și cinci de puncte... mi-ar mai trebui un geam și-o clanță, să zicem că iau clanța de la lift, dar geamul... Stai, am găsit, îl asimilăm cu cristalul de la vitrină... ce te bucuri, crezi că mă păcălești? Vitrina mai are și-o parte lemnoasă, patruzeci de punctișoare pe care trebuie să le lustruiesc, și atunci, fetito, să văd de unde scoți treizeci de taburete... adică de puncte... că dacă mai iau și o jumătate de pernă... iar tu stropești punctele din jardinieră... mi-ar mai trebui un sfert de covor, că îi trebuie să întinzi patruzeci de puncte la uscat. Nu mai pot, e trecut de zece, n-am făcut nimic, n-am învățat la nimic, totul e brambura în jurul nostru și tu mă ții de vorbă, și mă năucești cu punctele tale tocmai azi, cînd avem teză la matematică?!

SANDU ALEXANDRU

— Cum, nene, nu mă cunoști? În colțul ăsta eu fac mereu pe agentul de circulație.

Tatăl spune fiului un basm cu cioara proastă, cu brînza și cu vulpea vicleană și apoi întreabă:

— Știi care-i partea mai bună din acest basm?

— Știu — răspunde fiul, mîndru, — brînza.

— Cît este jumătate din opt? întreabă învățătorul.

— Vă rog, pe vertical sau pe orizontal?

— Cum crezi tu, dar răspunde-mi.

— Pe orizontal ar fi zero, iar pe vertical trei.

— Ce-ai făcut cu șapca asta de-i atît de murdară?

— Au jucat băieții fotbal cu ea!

— Și tu ai stat și te-ai uitat...

— Nu. Eu eram portarul!

Culese de T. HOLBAN

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI“

Ritmuri pionierești

Festivalul Național «Cîntarea României», minunat festival al muncii și creației, atrage, alături de adulți, o largă participare a generațiilor tinere. Pentru pionierie, adevărată școală a muncii, a inteligenței și creativității, «Cîntarea României» constituie un puternic mijloc de educație patriotică-revoluționară, o rampă de lansare a tinerelor talente.

Prin cîntec, poezie, dans, pionierii dau glas dragostei lor fierbinți față de patrie, față de Partidul Comunist Român și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai apropiat prieten și îndrumător al tinerei generații.

APLAUZE LA SCENĂ DESCHISĂ

Festivalul Național «Cîntarea României» a oferit copiilor la cea de-a doua ediție a sa noi și ample posibilități de manifestare, de afirmare a bogatei lor înzestrări. Străbătînd cu succes etapele de masă, județeană, interjudețeană și finală ale Festivalului, ei și-au desemnat cîștigătorii, harnici și talentați purtători ai cravatei roșii cu tricolor.

Toate formațiile participante au prezentat cu ocazia Festivalului numeroase spectacole, ce s-au bucurat de binemeritate aplauze pe multe din scenele teatrelor, căminelor culturale, școlilor, pe șantiere și în uzine.

Astfel, formațiile corale, grupurile vocale, corurile de cameră și-au dovedit măiestria prin interpretarea nuanțată, prin bogăția sentimentelor transmise. Corul de voci egale de la Școala generală Lăpuș-Maramureș și cel al Școlii generale de artă Timișoara au cucerit, odată cu numeroasele aplauze, meritatul loc I. Același lucru îl putem spune și despre corurile de cameră de la Școala generală Răzvad-Dîmbovița, Școala de muzică Arad și Casa pionierilor și șoimilor patriei Slatina, care s-au remarcat prin strălucire în interpretare și excelente calități tehnice. Trebuie să amintim că pe podiumul laureaților au păși, încununate de succes, orchestrele de cameră de la Școala generală de artă nr. 5 București, Casa pionierilor și șoimilor patriei Arad, Școala generală de artă Cluj-Napoca.

De un succes deosebit s-au bucurat și formațiile de fanfară, atît de îndrăgite de copii. După marea întrecere, Școala generală Petrești-Alba, Casele pionierilor și șoimilor patriei din Iași și Arad au cucerit bine meritatul loc I.

Formațiile de muzică ușoară au dovedit că își înțeleg rostul prin alegerea unui repertoriu adecvat vîrstei și o interpretare firească, fără tendințe vedetiste. De aceea putem spune că prezența formației Școlii generale Seini-Maramureș s-a bucurat de un succes aparte printre formațiile de acest gen.

Formațiile de teatru, teatru de păpuși au cultivat în repertoriul lor dragostea față de tot ce este frumos și cinstit în jurul nostru. Iată de ce putem spune că la Școala generală nr. 7, Sfîntu Gheorghe — Covasna, la Școala generală nr. 108 București, la Casa pionierilor și șoimilor patriei Piatra Neamț pionierii actori au cîștigat locurile de frunte datorită interpretării și conținutului scenetelor prezentate.

O plăcută surpriză au constituit-o pionierii recitatori și povestitori Băltățescu Iuliana de la Școala generală nr. 9, Piatra Neamț, și Răduță Ovidiu de la Școala generală Fetești. Formațiile de muzică populară și dansuri populare au evoluat pe linia tradițiilor și obiceiurilor noastre, înfățișînd cu autenticitate specificul portului nostru pe zone geografice. Vocile remarcabile ale pionierilor Toropu Claudia de la Casa pionierilor și șoimilor patriei Sadu-Dolj și Gabriela Tamaș, Casa pionierilor și șoimilor patriei Carei, au cucerit întreaga sală. Formațiile de dansuri populare, băieți, de la Școala generală nr. 1, Motătei — Dolj, și cea de fete a Școlii generale Căpîlna — Alba au adus pe scenă, nealterată, bogăția și autenticitatea jocului așa cum s-a păstrat de la străbuni.

Cu viu și meritat interes au fost primite dansurile cu temă, moderne, clasice. Printre preferințele publicului spectator s-au înscris dansul clasic prezentat de Casa centrală a pionierilor și șoimilor patriei și cel prezentat de Școala de artă «George Enescu», București.

Pentru fiecare formație în parte, Festivalul a însemnat un moment de întrecere cu sine însăși, un moment calitativ superior.

LILIANA IVAN

CĂPȘUNI ÎN... FEBRUARIE!

S-a întîmplat la serele din Slobozia. O dereglare a instalației de căldură, creșterea peste cota maximă a temperaturii — și în numai o zi și o noapte serele au suferit... invazia buruienilor! Brigadierul fermei Constantin Alexandru părea descumpănit. În cîteva ore aceste buruieni puteau aduce prejudicii în valoare de sute de mii de lei dacă nu mai mult. Ce era de făcut?

În mai puțin de o jumătate de oră, aproape toți membrii cercului de biologie ai Școlii generale nr. 2 se aflau într-un adevărat război cu dușmanii căpșunilor sau cu ai verzei timpurii, ca să nu mai vorbim despre trandafirii care tocmai se pregăteau să înflorească la începutul lunii martie. Copiii au învins! Cele două sute de straturi și «aleI legumicole» și-au recăpătat vigoarea și, în semn de mulțumire, au oferit harnicilor pionieri biologi — la sfîrșitul lunii februarie, cînd afară mai vuia viscolul! — căpșuni proaspete.

CEI MAI TINERI SPECIALIȘTI

Cu trei ani în urmă, cîțiva copii brașoveni de prin clasele a III-a și a IV-a, auzindu-și părinții vorbind despre locul lor de muncă, au început să se plimbe din ce în ce mai des prin fața Uzinei de tractoare. Cînd ești copil (și nu numai atunci...) și privești din stradă o uzină te afli în fața ...necunoscutului. Prietenii noștri nu s-au oprit aici. Au stat de vorbă cu părinții, cu alți pionieri mai mari și... iată-i primiți ca oaspeți în uzină. Dar ei n-au vrut să fie simpli vizitatori, ci să revină cît mai des ca oameni «de-ai casei». Astfel cei 12 pionieri, băieți și fete, au avut marea bucurie, ajutați de maiștri și oțelari care arătau ca niște cosmonauți, să devină membri ai unui cerc pionieresc uzinal, și nu oriunde, ci la izvoarele producției, adică acolo unde oțelul topit se încheagă în forme. Inginerul Ion Dobrin și-a găsit timp să le explice totul viitorilor siderurgiști. Încetul cu încetul, membrii cercului uzinal au început să înțeleagă procesul tehnologic, au aflat că și ei își vor aduce cîndva contribuția alături de părinți la făurirea metalului pentru motoare. Recent, pionierii Școlii nr. 13 din Brașov, adică membrii acestui cerc uzinal, azi elevi în clasele a VII-a și a VIII-a, au făcut un nou pas pentru cunoașterea mai profundă a procesului tehnologic în altă specialitate: la secția șasiu. Aici, alte noutăți, alte exigențe, alți oameni minunați. Să notăm numele cîtorva din acești viitori oțelari și constructori de mașini: Corina Enoaie, Daniela Tudor, Vasile Chalapco, Nichita Vasile, Marius Popovici... Sînt sigur, vom mai auzi de ei!

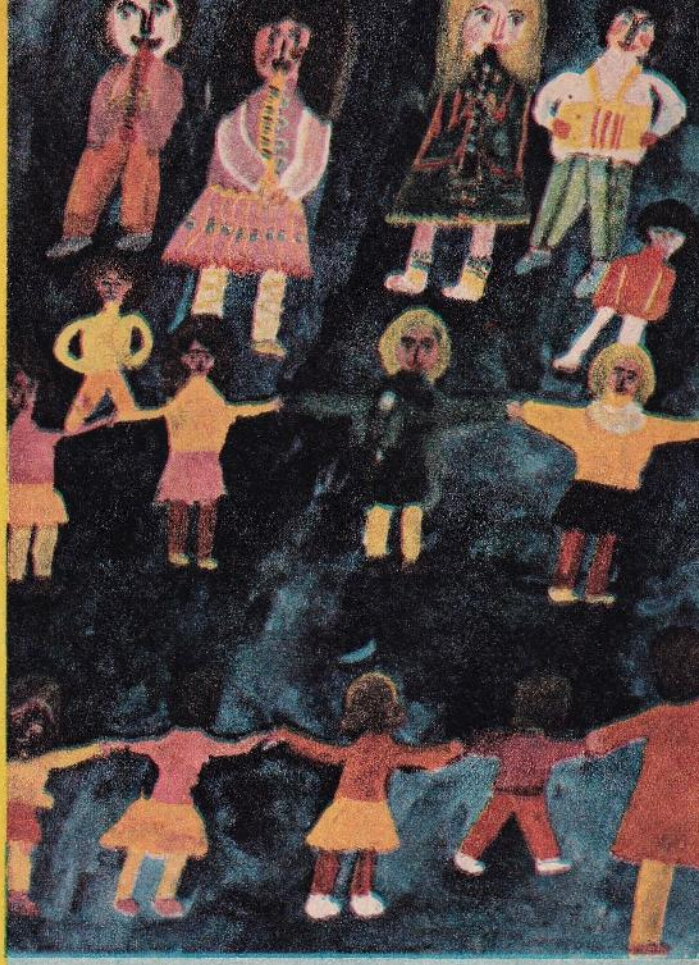

„JOC ȘI BUCURIE"
Desen: CEZARINA JUVERDEANU,
clasa a III-a, Școala generală nr. 3, Bîrlad

NOTE MUZICALE... NOTE MATEMATICE...

Ce întîmplare! Cu trei ani în urmă, mama, întorcîndu-se de la muncă, își găsi fetița foarte mîhnită. Ce se întîmplase!? Emilia luase un... 10 la muzică! Da, luase un 10, dar în inima ei își făcuse loc îndoiala: nu credea că-l merită! Drept pentru care se dusese la tovarășa profesoară de muzică rugînd-o s-o mai asculte o dată. Toți colegii ei începuseră să spună că Emilia vrea mărirea notei la... 11!

Mama îi privi carnețelul, o privi și pe ea și-i spuse că-i bine să mai aibă puțină răbdare, măcar pînă mîine.

— Ce fel de răbdare să am?! Cînd iau 10 la matematică îl port cu plăcere pentru că-l merit! Dar la muzică...

— Ce notă ți-ai pune tu la muzică? întrebă mama.

Emilia zîmbi, apoi spuse glumind:

— Una... muzicală! Spre exemplu, un «sol». Notele de 9 și 10 le merit la matematică. Eu la muzică știu că nu mă pricep!

Dar știți ce-a urmat? Notele matematice s-au împrietenit cu cele muzicale. Ce se întîmplase? Emilia Munteanu, pioneră dintr-o comună sibiană, atrăsese, fără să-și dea seama, atenția profesoarei de muzică. Dînsa a găsit că fata are talent! A încurajat-o, i-a dat tot sprijinul și... iat-o pe Emilia debutînd ca solistă de muzică populară la Dumbrăveni, în prima ediție a Festivalului Național «Cîntarea României»; convinge juriul de calitățile pe care le are, ajunge la Mediaș, depășește și faza de la Mediaș, ajunge la Cisnădie și obține locul I la faza interjudețeană de la Hunedoara!

La ora cînd scriem aceste rînduri, Emilia Munteanu se află într-o evoluție calitativ superioară, la cea de-a doua ediție a Festivalului Național «Cîntarea României», pe ale cărui scene cucerește meritate aplauze.

Notele muzicale, notele matematice...

PENTRU PĂSĂRILE PĂDURII

Nichi Cordovan, pionier în clasa a VII-a, membru al cineclubului de la Casa pionierilor și șoimilor patriei din Botoșani, de mult se chinuia să-l prindă la telefon pe Teodor Mihai, și el în clasa a VII-a, dar la Școala generală din Cordun — Flămînzi. În joc era interesul lui Cordovan de-a face un film cu faimoasa echipă de dansuri din renumita localitate. Dar în una din după-amiezi Teodor se afla la telefon; îl prinsese, în sfîrșit!

— Greu mai dă omul de tine, Teodore!

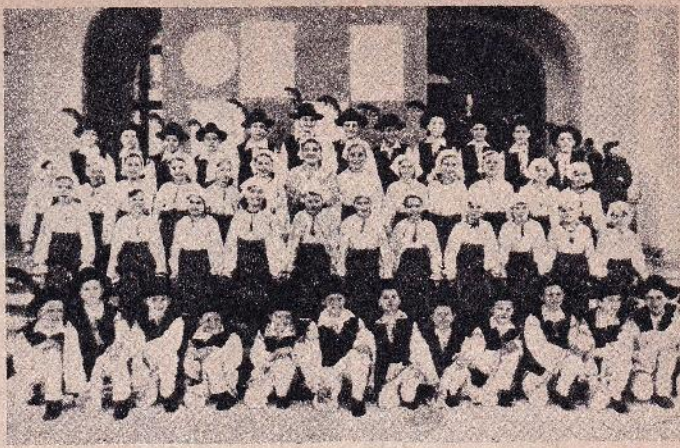

Pionierii - cineaști și...

LIVADA CU CIREȘI ÎNFLORIȚI

— Sînt persoană importantă! rîde Teodor. Acum spune-mi care sînt noutățile.

— Venim la voi cu tot aparatajul. Vă filmăm, auzi?

— Aud. O să ne facem frumoși. Cît stați?

— O zi, două. Avem și de învățat!

— Și unde mai pui c-a venit și primăvara...

— Cîți mai sînteți în echipă?

— Toți! La Flămînzi dansează și bunicii, și părinții, și nepoții. Poți să ai în vedere dansurile **Sîrba cu năframă, Corăgheasca, Hora, Mărgineanca,** *dar pregătim și altele, mai noi, pe care încă nu le-ai văzut...*

— Stai să scriu!

— Alo! Și mai notează că la ediția I a Festivalului Național «Cîntarea României» pionierii din Flămînzi au ocupat locul I la faza interjudețeană. La cea de-a II-a ediție au ocupat locul I la faza județeană. Dar de ce nu ne-ați filmat **pînă** *acum, la spectacole?*

— Pentru că doream să venim la Flămînzi și să vă filmăm nu pe scenă, ci într-o livadă din satul vostru, livada aceea cu cireși înfloriți.

— De unde știi că avem o livadă cu cireși înfloriți?

— Un reporter cinematografic se documentează din timp... și pe urmă, ce sat n-are o livadă cu cireși înfloriți? Așa că așteptați-ne!

60 000 PLUS...

Rar mi-a fost dat să surprind un asemenea dialog:

— Mergi azi la «desecări»?

— Nu, am treabă la «însămînțări»...

— Dar mîine?

— Nici mîine; am să fiu la «conservări».

— Dar cînd vii și la desecarea apelor?

— Nu ajung ceilalți 112 pionieri?

— Nu mă refer la ei, ci la tine! Nu cumva vrei să muncești «pe alese»?

Dialogul se purta între pioniera Valentina Doinea — comandanta unității și colega ei, Elena Giurcă — amîndouă de la Școala generală din Devesel, județul Mehedinți. Acolo se întîmplă niște lucruri unice. Închipuiți-vă o pădure de 60 000 de salcîmi, proveniți din puieții îngrijiți de acești pionieri; primăvara, coloniile întregi de albine dau asaltul... meridianului de miere care se află acolo, într-o imensitate de neînchipuit. Discuția dintre Valentina și Elena risca să devină și mai aprinsă dacă, în cele din urmă, cea de-a doua n-ar fi dat replica:

— Merg și la desecări cu condiția să veniți și voi — adică cei care ați fost prinși în altă parte — la «conservări».

Ce fel de «conservări»?! E un termen tehnic folosit și în arheologie: pionierii din Devesel depun o susținută activitate în conservarea vestigiilor romane din jurul comunei lor. În același timp, ați văzut, se ocupă de culturile agricole, de cei 60 000 de salcîmi, învață bine, fac sport, cuceresc aplauze la spectacolele artistice și... culeg rostopască. Știți, probabil, că e o importantă plantă medicinală. Nu știți însă toți că are o viață de numai două săptămîni și ca să fie utilă trebuie recoltată numai într-o zi și o noapte, pe la sfîrșitul lui aprilie.

Așadar, 60 000 de salcîmi plus multe alte fapte pionierești!

Reportaje de
ION CRÎNGULEANU

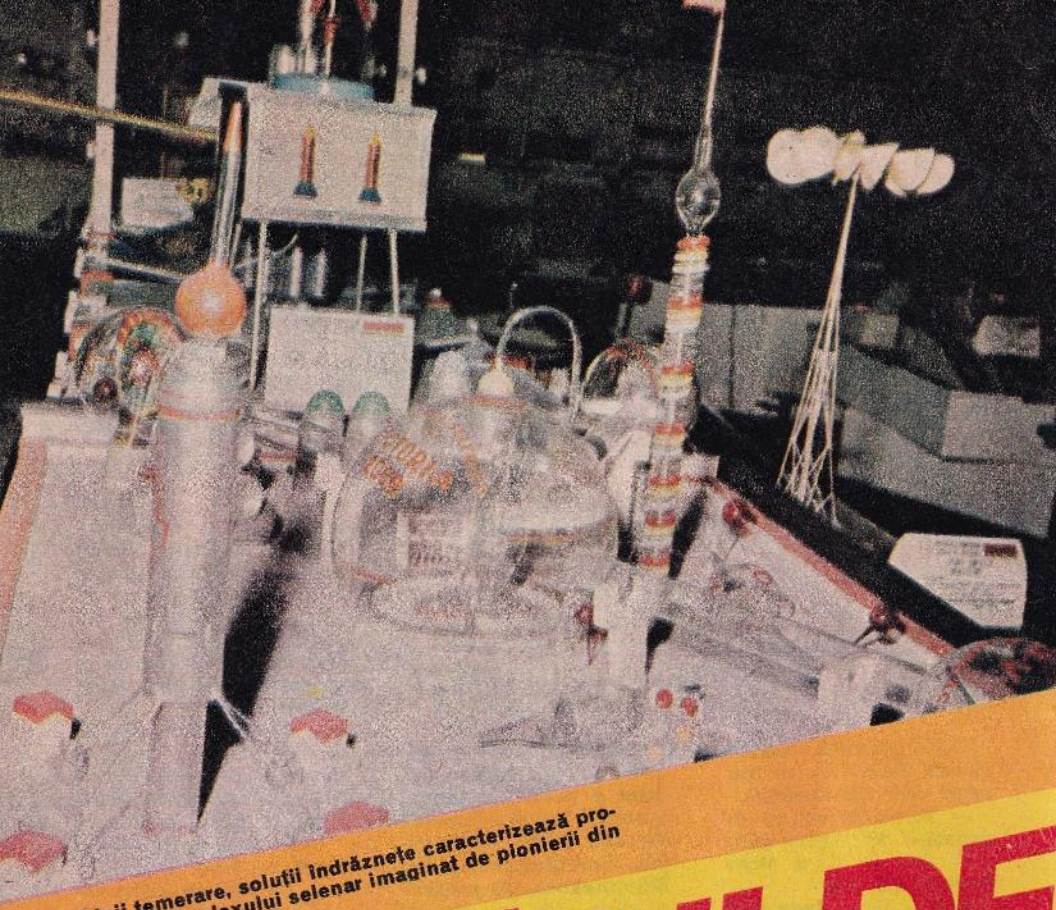

Linii temerare, soluții îndrăznețe caracterizează proiectul Complexului selenar imaginat de pionierii din Orașul Victoria.

MÎINI DE

BIOGRAFIA CONCURSULUI DE CREAȚIE TEHNICO

● Primul anunț cu privire la viitorul mare concurs al îndemînării și fanteziei se publică în nr. 10/1967 al revistei «Cutezătorii», inițiatoarea lui.

● **Brevetul de participare** la concurs vede lumina tiparului pentru prima dată la 18 ianuarie 1968, tot în revista noastră. Pe prima față a brevetului este reprodusă medalia comemorativă «Aurel Vlaicu». Pe a doua lui față sînt amintite performanțele științifice precoce ale lui **Aurel Vlaicu, Pascal, Edison** și **Henri Coandă.**

● Prima ediție a concursului se finalizează la 22 mai 1968, cînd, sub președinția prof. univ. Edmond Nicolau, se întrunește juriul în vederea acordării premiilor. Marele premiu individual revine pionierului din Cugir **Siegfried Kloyber** pentru pantograful său electric, iar Marele premiu colectiv — tinerilor tehnicieni din Sibiu pentru selecția prezentată.

● Anul 1969 marchează **debutul marilor proiecte viitorologice la concursul de creație tehnică.** Șase pionieri din Baia Mare (Ludovic Ghișa, Petre Mitru, Gheorghe Pleșa, Adrian Doroș, Alexandru Mihalcea și Gabriel Achim) obțin marele premiu — un cart — pentru lucrarea lor «**Oraș minier spațial**». O sută de cîștigători ai locurilor fruntașe își petrec, pentru prima oară, vacanța împreună în tabăra de la Sinaia.

● În același an este prezentat pentru prima oară la concursul nostru un **vehicul cu pernă de aer.** Autor: Ionuț Bobocel din București. Tema va face o splendidă

carieră în atelierele pionierilor.

● Pînă în 1970, 10 000 de pionieri și școlari au semnat brevetul de participare. Se înființează trofeul concursului. Primul trofeu este atribuit pionierilor și școlarilor din județul Brașov pentru participarea de masă și nivelul tehnic ridicat al lucrărilor prezentate..

● Impresionantul **set de nave cu pernă de aer** construite de pionierii din Galați sub conducerea prof. Matei Kiraly le aduce acestora Marele premiu colectiv al ediției 1970.

● Marele premiu individual revine pionierului din București Radu Papazian, de pe atunci preocupat de gospodărirea economică a energiei, după cum o dovedește lucrarea sa «Semnalizator pentru pierderile de gaze», care avea să constituie obiectul **primului brevet de invenție** obținut sub semnul concursului nostru!

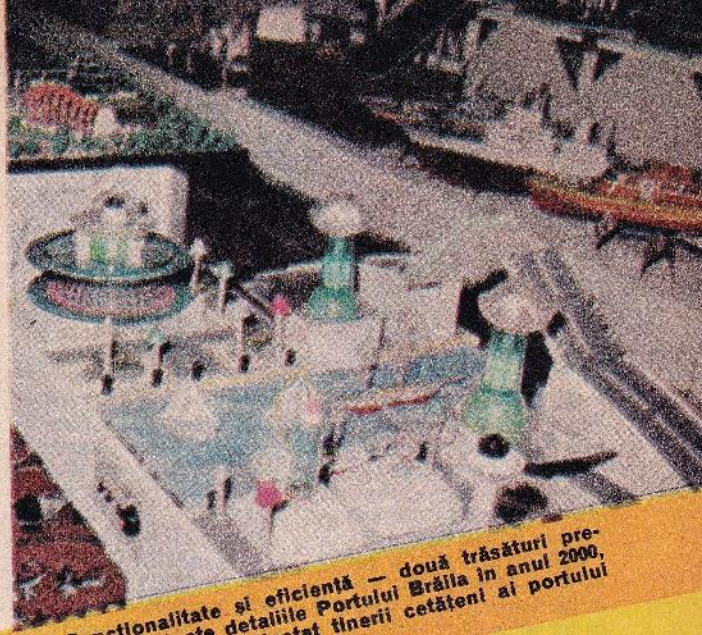

Funcționalitate și eficiență — două trăsături prezente în toate detaliile Portului Brăila în anul 2000, așa cum l-au proiectat tinerii cetățeni ai portului

AUR ȘTIINȚIFICĂ AL PIONIERILOR ȘI ȘCOLARILOR

Vreți să deveniți inventatori, inovatori, specialiști de înaltă clasă? Nimic mai simplu! Citiți aceste rînduri din...

● Concursul de creație tehnico-științifică al pionierilor și școlarilor își începe cariera internațională. În octombrie 1970 sînt expuse la Budapesta cele mai reușite lucrări prezentate la concurs.

● Eveniment de prim rang: expoziția lucrărilor tehnice pionierești este vizitată de inventatorul și savantul român de celebritate mondială **Henri Coandă**. El declară cu privire la tinerii expozanți: «Nu știu de vor fi toți mai buni tehnicieni, sînt convins însă că vor fi oameni mai adevărați, oameni care știu să-și făurească un echilibru al lor interior, ca-

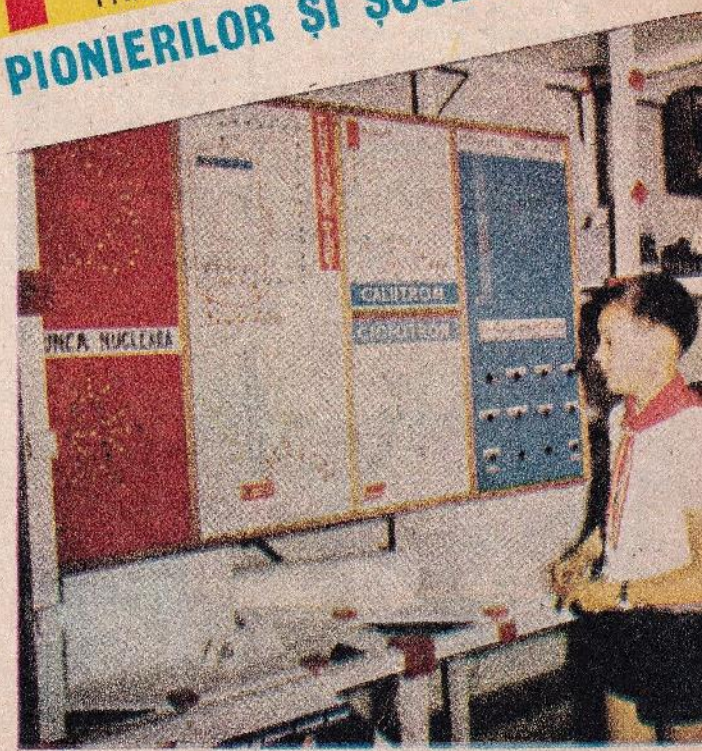

pabili de activități tot mai bogate și mai frumoase. În felul acesta ei pot ajunge cunoscători ai mașinii și nu sclavi ai ei, pot aspira și realiza idealuri cît mai mari, chiar și în tehnică».

● Ediția din 1971 a concursului aduce la start 9 669 de participanți, adică aproape tot atîția cît în primii trei ani de desfășurare a lui.

● Printre cîștigătorii trofeelor la ediția 1972 se numără pionierii și școlarii din municipiul București (Marele trofeu) și județele Brașov, Galați (Trofeul «Anul 2000»), Cluj, Ilfov, Sibiu. Participare triplă față de ediția precedentă: 28 133 de brevete onorate cu lucrări.

● Nou: la această ediție funcționează pentru prima oară, paralel cu juriul specialiștilor, un **juriu de copii.** Președinte de onoare: Siegfried Kloyber — acum utecist, primul mare premiant al concursului.

● Marele premiu colectiv este obținut pentru a doua oară de constructorii navelor cu pernă de aer de la Galați, pentru noile lor lucrări. Marele premiu individual revine pionierului bucureștean Victor Dragomir pentru «Numărător de persoane cu fotocelulă». Mai acordă premii C.C. al U.T.C. și un număr de ministere.

● Expuse la Tokio cu prilejul Tîrgului internațional de invenții ale elevilor din 1972, lucrările lui Călin Rădulescu, Radu Papazian, Nicolae Biedea, Dorel Găină, Adrian Toader, Virgil Călărașu obțin — toate — distincția maximă.

● Adrian Duca din Iași este cîștigătorul Marelui premiu individual la ediția 1974 pentru «Televizor didactic». Marele premiu colectiv este obținut ex-equo de pionierii din Șemlacul Mare — Timiș și Constanța.

● Participarea la concurs înregistrează un grafic mereu ascendent. 1975: 35 998; 1976: 48 254; 1977: 77 386; 1978 — salt uriaș: 160 505.

● Pionierii și școlarii din județul Ilfov înregistrează victorii concludente cu primele lor mari lucrări din seria destinată revoluționării mijloacelor didactice. La expoziția din 1976 este admirat panoul demonstrativ «Procesul fotosintezei», opera tehnicienilor din Oltenița. La ediția 1978 ei sînt prezenți cu «Panoul demonstrativ pentru fizică» (explicînd structura atomului, funcționarea diodei, propagarea undelor radio, ciclotronul, studierea deviației radiațiilor alfa, beta, gamma în cîmpul magnetic — foto: pag. 47, jos), realizat la Urziceni. În 1979 este construit un alt aparat didactic de avangardă, menit să pună în evidență, pentru nevoile școlii, interdependența dintre structura atomului, tipurile de legături dinamice și obținerea industrială a principalilor produși chimici, ca și un instrument pentru studierea variației funcțiilor trigonometrice. Ambele sînt semnate de pionierii din Giurgiu.

● Tinerii tehnicieni din Ploiești încep și ei o serie glorioasă: cea consacrată aparaturii medicale. După dispozitivul pentru acupunctură și aparatul pentru somnoterapie, care obțin brevete de invenție (Sorin Rădulescu și prof. Eugen Moraru), precum și meritorii aplauze la un prestigios congres internațional de medicină, desfășurat la București, se află în lucru un aparat universal pentru captarea biocurenților organismului, aparatul pentru dezvoltarea vorbirii la preșcolari și altele.

● Printre cele mai semnificative lucrări elaborate în ultimii ani se numără machetele. După «Buzăul erei comuniste» și «Casa pionierilor și șoimilor patriei din Pucioasa-Dîmbovița», care au adus pionierilor din aceste localități frumoase distincții la concursul nostru, recent lansatul concurs «Atelier 2000» vine să dea amploarea necesară acestei romantice activități. Machetele realizate sub egida noului concurs sînt expuse pentru prima dată în 1979.

● Afluența masivă la Concursul de creație tehnică al pionierilor și școlarilor face să treacă de **jumătate de milion** numărul celor care au semnat de-a lungul anilor brevetul de participare!

PATRIA

Eu cred că patria începe
din satul bunicului,
din casa cu stîlpi de lemn
și flori în pridvor.

Eu cred că patria se-mbracă
cu sufletele noastre de copii
și este luminată de oameni
ca de niște făclii.

Eu cred că patria
coboară din soare
și de aceea e nemuritoare.
Noi în altă parte nici
n-am putea trăi!

FEVRONIA NOVAC
clasa a IV-a C,
Școala generală nr. 10,
Pitești

PARTIDUL

Partid,
Nume plin de voință,
La fel ca patria,
La fel ca România!
Partidul urcă treptele de ani,
Ce duc în sus,
Spre viitor,
Spre soare,
Odată cu înflorirea noastră.

LUCREȚIA MUȘAT
Școala generală nr. 2,
Făgăraș

ȚARĂ MÎNDRĂ

Noi sîntem floarea mîndră-a țării,
Noi sîntem șoimii zburători,
Noi ce-am zidit în zbor Carpații
Și-am biruit învingători.

România, țară dragă,
Dulce leagăn de copil,
Ca un vis de viață-ntreagă
Te iubim și te slăvim.

GERLINDE KLEIN
clasa a V-a D,
Școala generală nr. 9, Arad

EMINESCU

Foșnesc pădurile
De dorul pașilor tăi;
Pling izvoarele,
Luceafărul coboară
Pe raza iubirii și speranței;
Sara pe deal
Te mai așteaptă regina nopții;
Teiul își scutură veșnic
Raiul pur al frunzelor;
Iar tu un singur dor
Îți cînți mereu
La marginea mării
Dinspre visurile noastre.

CARMEN LUPAȘCU
clasa a VIII-a,
Școala generală nr. 1,
Cristinești — Botoșani

BELȘUG

Grîul ia pămîntului întinsul
Semănînd lumină
În timp ce via
Dă galbenelor boabe
dulcele dealului.
Și în aerul dospit de belșug
Pămîntul se cuprinde
În bolți de proaspătă pîine.

CRISTINA
ȘTEFĂNESCU,
clasa a V-a,
Școala generală nr. 28,
București

CÎNTEC DE PRIMĂVARĂ..

Desen: ANTAL IMRE ATTILA

Școala generală Lunca de Sus-Harghita

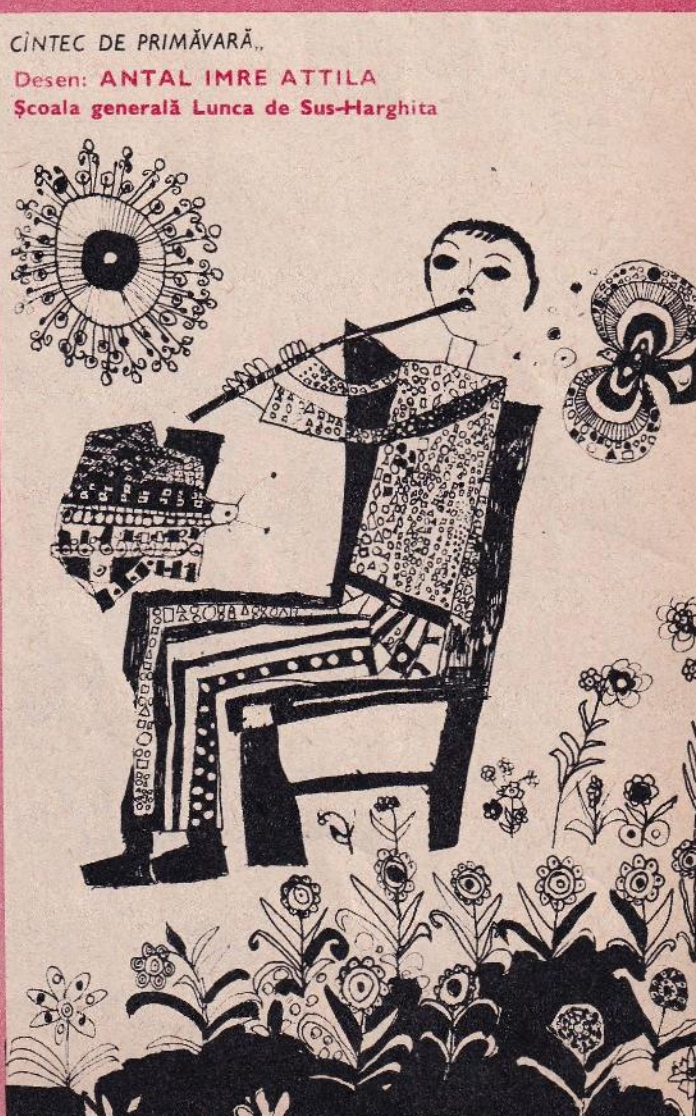

EXPEDIȚIONARII LA UN PAS DE EXTRAORDINAR

De-a lungul itinerarelor lor, membrii echipajelor participante la Expedițiile «Cutezătorii» au prilejul să trăiască întîmplări deosebite, să realizeze performanțe inedite, să acumuleze numeroase cunoștințe și o bogată experiență de viață, care-i fac să ajungă la un pas de extraordinar. Jurnalele de bord ale echipajelor conțin descrierea a numeroase asemenea episoade, din care spicuim cîteva.

DE LA ÎNDOIALĂ LA ÎNCREDERE...

Într-una din zilele expediției lor, membrii echipajului «Phönix» de la Școala generală din Țintea, județul Prahova, au fost obligați de împrejurări să străbată 32 de kilometri pe jos. O performanță greu de realizat. Și totuși

«Azi avem de străbătut 32 de kilometri pînă la Brodina de Sus. Cînd ne-am trezit însă și-am ieșit din corturi, cerul acoperit de nori și frigul care ne pișca ne-au făcut să ne îndoim că vom fi în stare de această performanță. Ce să facem, să rămînem pe loc sau să plecăm? — ne întrebam nehotărîți. Dar după înviorare și micul dejun, sperînd că ploaia ne va ocoli, am strîns corturile, ne-am echipat bine și-am pornit. N-am străbătut însă nici 3 kilometri cînd de sus a prins să cearnă o ploaie mărunță care, bătută de vînt, ne izbea în față. Îndoiala noastră crește și mai mult și ne pare rău că n-am rămas pe loc. Dar nu mai avem ce face, așa că înaintăm din greu pe drumul forestier noroios, pe care picioarele ne alunecă la tot pasul. Urcăm munții, încrîncenați și tăcuți, parcă am uitat cu toții să vorbim, în timp ce ploaia, rea și crudă, ne pătrunde încet-încet pînă la piele, iar frigul ne înțepenește tot mai mult...

...Ne-au mai rămas de străbătut încă 18 kilometri și gîndul acesta ne apasă mai rău decît rucsacurile grele din spate. Dar de-acum ambiția s-a trezit. ...Sîntem uzi, ne e frig, dar fiecare dintre

noi nu are în minte decît un singur gînd: înainte, mereu înainte! Şi pînă la urmă învingem. După aproape 7 ore de drum, timp în care nu ne-am odihnit decît o singură dată, vreo 15 minute, intrăm în Brodina de Sus. Cînd ne văd, cînd află de unde venim, oamenii se miră.»

CÎND TE ÎNVINGI PE TINE ÎNSUŢI

Uneori, în expediţie, ai de învins capriciile vremii şi greutăţile drumului, alte ori însă trebuie să te învingi pe tine însuţi. Aşa cum, într-o noapte de pomină, a reuşit să se învingă pe sine însuşi Aurel Ieremia, membru al echipajului «Forum '73» de la Casa pionierilor şi şoimilor patriei din Carei, judeţul Satu Mare:

«La cîtva timp după ce Gelu m-a lăsat singur de planton — povesteşte el — mi s-a părut că aud nişte paşi suspecţi, care se apropiau de mine. Mi-am ţinut răsuflarea, ca să aud mai bine, în timp ce alături Dingo mîrîia ameninţător. «Dar de ce nu lătră?», m-am întrebat eu. În clipa următoare privesc spre stînga şi, de ce să mint, simt cum mi se ridică părul în cap de frică: două puncte de jeratic stăteau încremenite lîngă cortul doi, pe direcţia mea. Punctele de jar dispar, iar eu mă liniştesc oarecum. Dar abia ce-mi întorc puţin privirile şi le văd din nou, de cealaltă parte a cortului, de data aceasta în mişcare, venind direct spre mine. Sînt pe punctul de a striga, de a da alarma, dar c-un mare efort de voinţă reuşesc totuşi să mă stăpînesc. «Fără panică — îmi zic — dacă nu vrei să te faci de ris». Număr în gînd pînă la 10, apoi dau să aprind lanterna. Apăs butonul, dar lanterna nu se aprinde. Şi punctele de jeratic înaintează, se apropie, iar Dingo mîrîie tot mai ameninţător. Duc fluierul la gură, cu intenţia de a lansa primul S.O.S., dar înainte de a sufla în el mai apăs încă o dată pe butonul lanternei. Şi, minune, aceasta se aprinde şi sub fasciculul puternic de lumină apare din întuneric un... biet căţeluş cu părul creţ care stă şi se uită mirat la mine.»

TOŢI PENTRU UNUL...

Cînd nu reuşeşti să-ţi învingi singur frica, teama de necunoscut, îţi sar în ajutor colegii. Şi devii, vrînd-nevrînd, curajos şi... erou. Aşa cum a devenit şi Cristina Seceleanu, membră a echipajului «Păunaşii codrilor» de la Casa pionierilor şi şoimilor patriei din Cîmpina:

«Ajungem, în sfîrşit, la locul în care se despart cele două Bîsci. Aici, mare necaz. Cristina, istoricul echipajului, refuză să treacă pe puntea suspendată la mare înălţime deasupra apei, care se leagănă sub noi ca un balansoar. Noi insistăm, ea încearcă, dar în clipa aceea, după cum avea să ne spună, pămîntul începe să se învîrtească repede-repede cu ea cu tot. S-a tras înapoi, tremurînd toată. Insistăm din nou, încercînd s-o convingem că nu i se poate întîmpla nimic, dar zadarnic. Ea ţine morţiş să treacă prin apă. Apa însă e prea adîncă şi prea repede. Primejdios de adîncă şi de repede. N-o putem nici lăsa singură, n-o putem nici însoţi. Ce-i de făcut? Pînă la urmă am găsit soluţia. O soluţie... genială, pe care Cristina a acceptat-o: am legat-o la ochi şi, însoţită de cîţiva dintre noi, am reuşit s-o trecem dincolo, asigurată cu o solidă coardă de alpinism».

O NOAPTE ÎN CORT, LA PESTE 110 METRI ADÎNCIME

Au trăit-o cîţiva dintre membrii echipajelor reunite «Lanterna magică 1 şi 2» de la Şcoala generală din Halmeu, judeţul Satu Mare, în expediţia lor speologică din vara anului 1977, desfăşurată în Munţii Apuseni, expediţie pentru care au fost distinşi cu Marele trofeu «Busola de aur».

Peştera Neagră, una dintre cele mai mari şi mai puţin cunoscute, îi atrăgea demult, irezistibil. Şi ei hotărăsc s-o exploreze. Nu toţi, ci doar patru, cei mai curajoşi şi mai rezistenţi, împreună cu profesorul comandant. Explorarea începe pe 30 iulie şi, după aproape o zi de coborîre pe coardă şi de înaintare prin galerii, după ce trec peste numeroase obstacole, cei cinci temerari ating punctul cel mai de jos al peşterii, la peste 110 metri adîncime: «Observăm că trecuseră mai bine de 9 ore de cînd începuserăm coborîşul — scrie cronicarul Viorel Burda. Eram flămînzi şi obosiţi, dar mai întîi am întins cortul. Apoi am mîncat cît doisprezece, încît ne-am speriat că n-or să ne ajungă alimentele. Bucătarul ne-a pregătit pe aragaz, în încheierea mesei, un ceai cu miere. Apoi, grijuliu ca întotdeauna, a adus aragazul în cort, iar Feri a vrut să aducă şi restul lucrurilor. Dar noi, ceilalţi, am început să rîdem. Cei doi uitaseră că ne aflăm la peste 110 metri adîncime şi aici n-avea cine să coboare şi să ne ia lucrurile cît dormeam... Ne cuibărim în saci de dormit punem cele două pături peste noi şi adormim la cea mai mare adîncime pe care am atins-o noi de cînd ne pasionează speologia...».

FLORILE RARE ALE «FLOREI»

Timp de 4 veri la rînd, cu o perseverenţă greu de egalat, echipajul «Flora», format din pionierii de la Şcoala generală din comuna Budeşti, judeţul Vîlcea, a cercetat flora, fauna şi lacurile glaciare din Munţii Coziei, străduindu-se să descopere şi să ocrotească monumentele naturii din această zonă.

O strădanie nobilă, încununată de un deplin succes, care i-a făcut cunoscuţi şi apreciaţi în întreaga ţară. Membrii respectivului echipaj au avut şansa să descopere în expediţiile lor cîteva plante rare, despre a căror existenţă în Munţii Coziei nu se ştia nimic. Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii a certificat aceste descoperiri, iar juriul republican le-a apreciat ca atare, acordînd respectivului echipaj unul dintre cele mai importante trofee ale Expediţiilor «Cutezătorii» — Caseta de cristal.

C. DIACONU

ZIUA RECOLTEI. **Desen: RODICA FLUTUR,**
Școala generală Satu Mare-Suceava

Istoria unui cuvînt

Originea cuvîntului «valah» i-a interesat de timpuriu pe cărturari. Una din vechile presupuneri, fantezistă, a fost aceea care deriva acest cuvînt de la numele generalului roman Flaccus. În realitate, istoria denumirii de valah are alt itinerar istoric. Acum vreo 2 300 de ani, membrii unui trib celtic, numiți **Volcae,** au coborît din nordul fluviului Main mai spre sud, ajungînd vecini cu triburile germanice. Triburile germanice i-au denumit atunci cu acest cuvînt pe toți ne-germanii din epocă, nu numai pe celți. În germana veche, spre exemplu, Volcae a devenit **Walha,** care se referea la populațiile romanice din Franța și Italia. Din germanică, acest cuvînt a pătruns cu forma de «**vlah**» în limba vechilor slavi, care îi denumeau astfel **pe cei de origine romanică și deci și pe români.** În limba polonă cuvintele «**Wloch**» și «**Wlochy**» înseamnă «italian» și «**Italia**». Ungurii au preluat de la slavi cuvîntul «vlah» transformîndu-l în «**olah**», adică român, și în «**olasz**» care înseamnă «italian». Așadar, acesta e, pe scurt, drumul parcurs de titulatura istorică «Valahia», adică Țara Românească. Pe ei înșiși, românii s-au numit întotdeauna români, fiind singurul popor de limbă romanică în al cărui nume se păstrează latinescul «Romanus». El apare de foarte timpuriu în scrierile românești: la Coresi sub forma de «rumân», iar în «Palia de la Orăștie» (1581—1582) cu forma actuală: «român».

Stele, stele, stele...

Un copil umbla cu capul prin nori. Și, cum tocmai se înserase, ce s-a gîndit: «Ia să iau eu o stea!».

A băgat-o în buzunar și s-a întors acasă. Oamenii, orbiți de atîta strălucire, se întrebau mirați:

— Ce e?

— Ce-o mai fi și asta?

— De unde atîta strălucire?

Ajuns acasă, mama lui se repezi la el:

— Ce-ai făcut, băiatul mamei? Ai rupt o rază din soare sau din lună?

Băiatul îi răspunse ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat:

— Nu-i rază de soare, nici de lună, e doar o stea.

Dimineața, Luna își chemă la ea toate stelele și văzu că una lipsește. Nu s-a supărat! A spus: Tocmai acesta e rostul vostru: să le fiți oamenilor de folos!

Și, așa, oamenii au prins toate stelele și și-au împodobit casele cu ele.

RAMONA LUPEA,
clasa a IV-a, Cenaclul **VESTITORII,** Borșa — Maramureș

BUREBISTA

Text:
AL. MITRU
Desene:
SANDU FLOREA
și
THEODORA FLORSA

SĂ ÎNMĂNUNCHIEM STRÎNS TOATE TRIBURILE!

TÎNĂRUL BUREBISTA STRĂBĂTEA ÎN LUNG ŞI-N LAT ŢARA, ÎNDEMNÎNDU-I PE TOŢI LA UNIRE.

NUMAI UMĂR LA UMĂR NE VOM PUTEA APĂRA LIBERTATEA!

A SOSIT DIN ARGEDAVA UN GOL GRĂBNIC. BUREBISTA, BĂTRÎNUL REGE ŞI-A DAT SFÎRŞITUL.

TE PROCLAMĂM PE TINE, BUREBISTA, DIN NEAM DE REGI, URMAŞUL CELUI CHEMAT ÎN SLAVĂ DE ZAMOLXES.

VOI CÎRMUI CU AJUTORUL VOSTRU ŞI AL POPORULUI, CERÎND ÎNSĂ DESĂVÎRŞITĂ ASCULTARE.

ÎNTÎIA NOASTRĂ GRIJĂ ESTE CREȘTEREA PUTERII DE APĂRARE. AICI, ÎN MUNȚI, VOM CONSTRUI NOUL CENTRU AL DACIEI.

ACEASTA E PEȘTERA KOGAIONON, ÎN CARE S-A ADĂPOSTIT ZAMOLXES. ÎN VECINĂTATEA EI VOM RIDICA CETATEA.

ANINATĂ DE MUNȚI, VA PĂREA UN CUIB DE VULTURI.

O VOM ÎNCONJURA CU O CENTURĂ DE ALTE CETĂȚI FORTIFICATE.

ȚARA NOASTRĂ E MAI FRUMOASĂ DECÎT ORICARE ALTA.
ȘÎNTEM DATORI S-O CREȘTEM ȘI S-O PĂZIM.
PUTEREA STĂ NU NUMAI ÎN BRAȚE ,CI ȘI ÎN MINTE...

I-AM POFTIT LA CURTE PE ÎNVĂȚAȚII ȘI CÎNTĂREȚII PE CARE ȚI-I DOREAI.

CĂUTAȚI-L PE ACEL BĂRBAT GET CARE A CERCETAT MULȚI ANI LUMEA,AJUNGÎND PÎNĂ ÎN EGIPT, VRÎND SĂ CUNOASCĂ TAINELE ÎNȚELEPCIUNII.

MĂ NUMESC DECENEU.
PRIMEȘTI SĂ-MI FII CEL MAI APROPIAT SFETNIC, PRIETEN ȘI, CÎND VA FI DE TREBUINȚĂ, ÎNLOCUITOR?
DIN TOATĂ INIMA.

SĂ REÎNVIEM TOATE VIRTUȚILE DACILOR.
SĂMÎNȚA SLĂBICIUNII ȘI A DESFRÂBĂRII SE AFLĂ ACOLO UNDE CURGE FĂRĂ NICI-O MĂSURĂ VINUL.

VOM SPORI HOLDELE, PRISĂCILE, LIVEZILE ȘI TURMELE...
ÎNCERC SĂ-I DEPRIND CU GREUL.
CUNOAȘTEȚI LIMBA DACĂ?
AM SĂLĂȘLUIT MULTĂ VREME LA ARGEDAVA.
NE PRICEPEM SĂ ȚȘCODIM.
ROMA DORESTE SĂ ȘTIE CARE ESTE TAINA NEÎNCETATEI DEZVOLTĂRI A ȚĂRII LUI BUREBISTA.

REGELE DOMNEȘTE CU ÎNȚELEPCIUNE ȘI DREPTATE.
IAR DECENEU L-A AJUTAT SĂ ÎNALTE POPORUL PRIN CUMPĂTARE ȘI RESPECTAREA PORUNCILOR.

BUREBISTA, ELIBERÎND ȚINUTURILE DACILOR DINSPRE ASFINȚIT, I-A PUSTIIT PE CELȚI.
ASADAR, DACII AU DEVENIT O FORȚĂ DE CARE VA TREBUI, ÎN VIITOARELE NOASTRE PLANURI, SĂ ȚINEM SEAMA.

POPULAȚIA A SPORIT ȘI BUREBISTA POATE ADUNA ACUM PÎNĂ LA DOUĂ SUTE DE MII DE OȘTENI.
DACĂ NU PUTEM ATACA DACIA DE-A DREPTUL, SĂ ÎNCERCĂM ÎNVĂLUIREA EI CU AJUTORUL ORAȘELOR DE PE ȚĂRMUL PONTULUI EUXIN.

PENTRU A ÎNDEPĂRTA PRIMEJDIA ÎNCERCUIRII, SĂ LUĂM ÎN STĂPÎNIRE CETĂȚILE GRECEȘTI.

LA LUPTĂ, VITEJII MEI!

SLĂVITE REGE, RECUNOAȘTEM STĂPÎNIREA TA ASUPRA CETĂȚILOR NOASTRE.

MAI DEVREME SAU MAI TÎRZIU, ROMANII ÎȘI VOR RELUA ÎNAINTAREA SPRE TĂRÎMURILE NOASTRE
EXISTĂ OARE VREUN MIJLOC PENTRU A-I ȚINE CÎT MAI DEPARTE DE NOI?

LOVINDU-LE AȘEZĂRILE DIN TRACIA, PÎNĂ ÎN MACEDONIA ȘI IURIA.

SĂ NU NE PREȚUIM NICI VIAȚA PENTRU GLORIA DACIEI!

TRECÎND RUBICONUL SPRE ROMA, IULIUS CEZAR DEZLĂNȚUI RĂZBOIUL CIVIL.
CEZAR ȘI POMPEI SE ÎNFRUNTĂ PE COASTA DE ASFINȚIT A GRECIEI!
SĂ NU UITAM CĂ CEZAR ESTE ÎNVINGĂTORUL GALIEI.
DACĂ NU ERA GALIA, CEZAR AR FI DORIT SĂ CUCEREASCĂ DACIA. ÎL VOM SPRIJINI PE POMPEI.
MĂ NUMESC ACORNION, SÎNT DIN DIONYSOPOLISUL PONTIC ȘI DORESC SĂ-L VĂD PE POMPEI.

SOSESC ÎN NUMELE LUI BUREBISTA, CEL DINTÎI ȘI CEL MAI MARE REGE DIN TRACIA.

MĂ BUCUR SĂ-L ȘTIU ALĂTURI DE MINE. ÎI VOI ÎNDEPLINI ORICE CONDIȚII. CU AJUTORUL LUI VOM ÎNVINGE.

DAR ÎNAINTE CA AJUTORUL LUI BUREBISTA SĂ FI PUTUT SOSI, CEZAR ÎL BIRUIE DEFINITIV PE POMPEI, CARE SE REFUGIAZĂ ÎN EGIPT.

POMPEI A FOST UCIS ȘI PARTIZANII LUI SÎNT ZDROBIȚI ÎN AFRICA ȘI HISPANIA.

SĂ GRĂBIM CONSTRUIREA CETĂȚILOR, FĂURIREA DE ARME ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA ÎNSTRUIRII OȘTIRII!

PRECUM AI PORUNCIT, CEZAR, AM ÎNCEPUT PREGĂTIRILE NOASTRE DE RĂZBOI PE COASTA ADRIATICII.
DUPĂ CE VOM TERMINA CU PARTII, VA TREBUI DOBORÎT BUREBISTA.
BUREBISTA ŞI-A FĂURIT, PRIN VITEJIA OSTAŞILOR SĂI, O MARE ŢARĂ LIBERĂ ÎNTRE DUNĂREA DE MIJLOC ŞI HAEMU (BALCANI), CUPRINZÎND ŞI CETĂŢILE PONTICE.
NICIODATĂ IMPERIUL NU VA ÎNGĂDUI O DACIE ATÎT DE PUTERNICĂ LA HOTARELE STĂPÎNIRII SALE.
PRIN UNIRE ŞI LUPTĂ NEÎNFRICATĂ, NOI ŞI URMAŞII NOŞTRI NE VOM PĂSTRA ÎNTOTDEAUNA INDEPENDENŢA!...
- SFÎRŞIT -

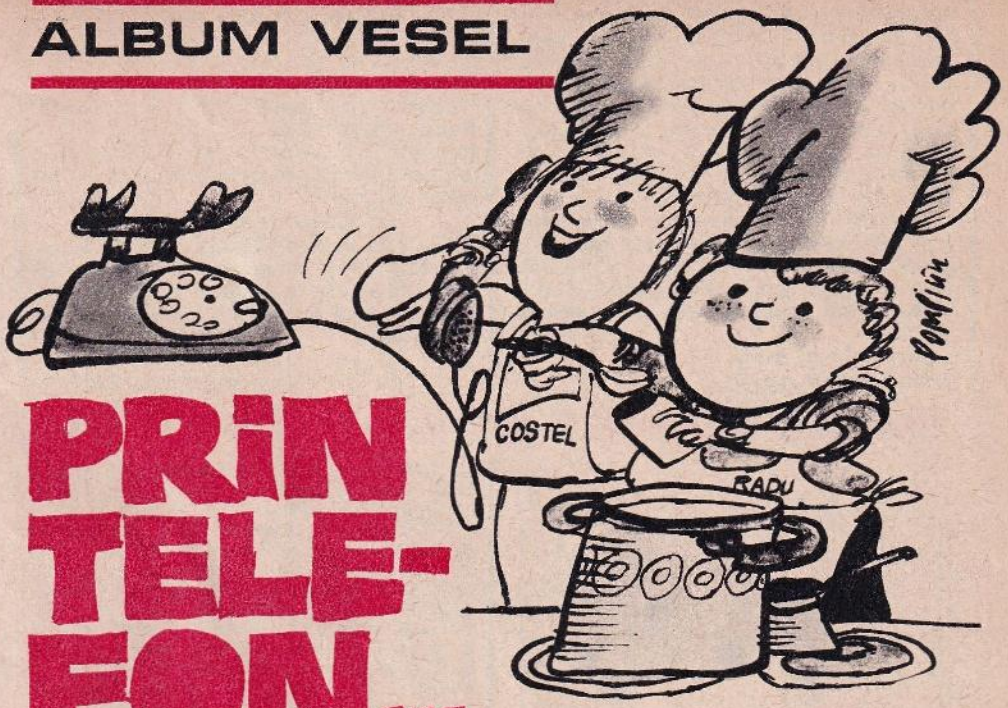

PRIN TELE-FON...

Decorul, costumele și recuzita scenetei vor fi stabilite de interpreți. Succes!

Costel... *(ton obișnuit) Radule! (mai tare) Radule!! (foarte tare) Raduleee!*
Radu... *(sare din somn) Ce... ce e?! (plîngăreț). În fiecare zi mă trezești cu noaptea-n cap!*
Costel... *(ironic) E 7, Radule! Ora cea mai frumoasă! Ora cînd (fredonează) noi, voioșii pionieri! Pa-ra-ram, pam-pam-pam... la, jos plapuma!*
Radu... *(plîngăreț) Mamă! Uite la Costel! Mă trezește!*
Costel... *Mama a plecat în oraș. Se întoarce peste vreo două ore. Da' tu știi ceva? Știi ce zi este astăzi?*
Radu... *Ce zi?*
Costel... *Uitucule. E ziua ei!*
Radu... *(plăcut surprins) A! Exact (fluieră) Atunci ce facem? Niște flori, trebuie să găsim niște flori.*
Costel... *Fără discuție. Mă gîndeam chiar și la o surpriză. Ce-ai zice de un tort?*
Radu... *Tort? N-o să avem timp. Poate o plăcintă. Ei? O plăcintă cu mere!*
Costel... *Foarte bine! Exact ce-i place mamei! Hai repede la bucătărie! Ia să vedem dacă avem tot ce ne trebuie pentru o plăcintă cu mere. Făină, bun. Zahăr. Vanilie. Mere. Bulion.*
Radu... *Bulion?*
Costel... *Cred că bulion nu ne trebuie.*
Radu... *Ești sigur? Treaba ta. Acum, la lucru.*
Costel... *(pe gînduri) La lucru, dar în ce fel?*
Radu... *Ce ți se pare atît de complicat?*
Costel... *Multe. De exemplu, merele! Doar n-o să le punem întregi!*
Radu... *Ai dreptate. Să le dăm prin mașina de tocat!*
Costel... *Sau poate trebuie pisate în piuliță, mai știi?!*
Radu... *(pe gînduri) Complicat, foarte complicat (o idee): A! Îi dau un telefon Nicoletei!*
Costel... *(îngrozit) Nicoletei? Ca să rîdă de noi? Radule...*
Radu... *(rîde) N-avem grijă! O să vezi, am o idee! (formează un număr de telefon) Alo? Nicoleta? Bună, Nicoleta! Ce faci? A, bravo, scrii la română! E, harnică și drăguță ca tine, mai rar! Eu și frate-meu? Nimic deosebit: dezlegăm cuvinte încrucișate! Participăm la un concurs! Printre careuri e și unul foarte încurcat, pe teme culinare. Ha-ha, sigur, și băieții trebuie să se priceapă, dar eu și Costel... Fii, te rog, atentă, poate ne ajuți tu la cîteva definiții. Uite. Trei orizontal:* **așa sînt merele pentru plăcintă.** *Cum? Rase? Mulțumesc! (aparte, în șoaptă: Costele, tu să notezi! Mere*

rase.) Alo, Nicoleta? Acum, opt vertical: **intră în compoziția aluaturilor fine!** *Asta chiar n-o mai înțeleg! Cum? Ouă, unt și lapte? Mulțumesc! (aparte: Ai notat, Costele? Merge din ce în ce mai bine! Nicoleta, datorită ție o să obținem premiul întîi la plăcintă... Vreau să spun, la concurs. Mai departe. Șapte vertical:* **după ce ne dăm seama că trebuie să scoatem plăcinta din cuptor!** *După culoare? Ești splendidă, Nicoleta!*

(Discuția continuă, dar nu mai auzim nimic, ci ne dăm seama după gesturi că e foarte substanțială. În cele din urmă Radu închide telefonul și, radios, împreună cu Costel, trece la treabă în ritm rapid, eventual pe o melodie veselă.)

Costel... *Dă-mi făina!*

Radu... *Unde-i untul?*

Costel... *la și lapte... Si stafide? N-or să strice! Unge forma! Pune foaia!*

Radu... *Bate oul!*

Costel... *Cred că-i gata!*

Radu... *Și e dulce!*

Costel... *Facem focul.*

Radu... *Punem tava!*

Costel... *(ușurat) Uf! Acum să vedem dacă se coace! Ha-ha! Nicoleta, care nu și-a dat seama de nimic!*

(soneria telefonului)

Radu... *Mi se pare că sună telefonul (ridică receptorul) Alo? A, tu erai, Nicoleta! (uluit) Cum? Pe vertical și pe orizontal se... presară zahăr pudră? Și să nu uităm «careul» în cuptor că se arde!?*

Dinu ALEXANDRESCU

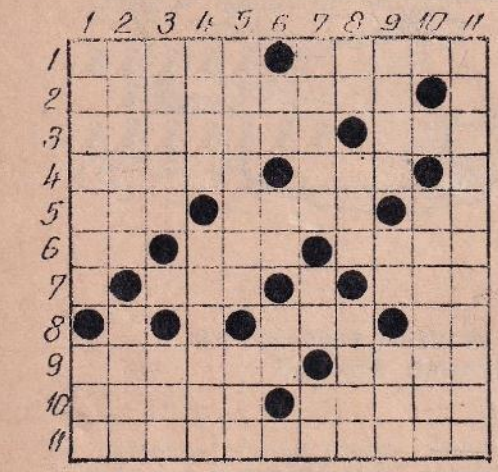

HAI LA JOC!

ORIZONTAL: 1. Figură la... carnaval. Un joc de copii. 2. Îndrăgit povestitor al copiilor, autorul unor «Jucării și jocuri de copii». 3. Jocul constituie una din formele lor de manifestare. Țința jocului de baschet. 4. Albă ca Zăpada (masc.). Materie primă pentru jocurile de iarnă ale copiilor. 5. Din neamul anților. Adversarul porumbeilor dintr-un joc de copii. Dar. 6. Radu Stroe. Merge cu la! Așa cum este jocul pentru copii. 7. A bisa! Refren din cîntecele noastre populare. 8. Joc al minții. Ușite! 9. O partidă terminată Așezare în insula Lifu. 10. Pînza pictorului olandez Luca de Leyda «Jucătorii de șah» sau a lui Th. Aman intitulată «Joc la țară». Deși nu joacă țintar, lucrează la moară. 11. Jocuri de cuvinte.

VERTICAL: 1. Exerciții fizice prezente în aproape toate jocurile. Bucuria copiilor. 2. Pitit la un binecunoscut joc. Cîștigată la jocurile sportive. 3. Oina, de exemplu, ca joc tradițional românesc. Acela (pop.). 4. Facilă în final! Minunat loc de joacă, instruire și odihnă activă. 5. În urma plugușorului! Bate toba o singură dată! 6. În întrecere! Notă muzicală. Pe călușii copilăriei. 7. Urechiați! Rămas bun în limbajul copiilor. La muzicuță. 8. Rece! Instrument muzical egiptean. Fior (mold.). 9. Șugubățul nepot al lui Nea Mărin. L-a prins! Insule în Marea Arafura. 10. Dans popular românesc de faimă mondială, jucat numai de flăcăi. 11. Cei mai buni în orice joc.

DICȚIONAR: IASO, CILA, EUD, HIOR, ARU

CHEILE

Fiecare din cele opt chei (numerotate de la 1 la 8) se potrivește cu cîte o broască (din cele opt indicate de la A la H). Arătați ce cheie se potrivește la fiecare broască.

Soluție:
1 cu C; 2 cu G; 3 cu A; 4 cu F; 5 cu B; 6 cu H; 7 cu D; 8 cu E.

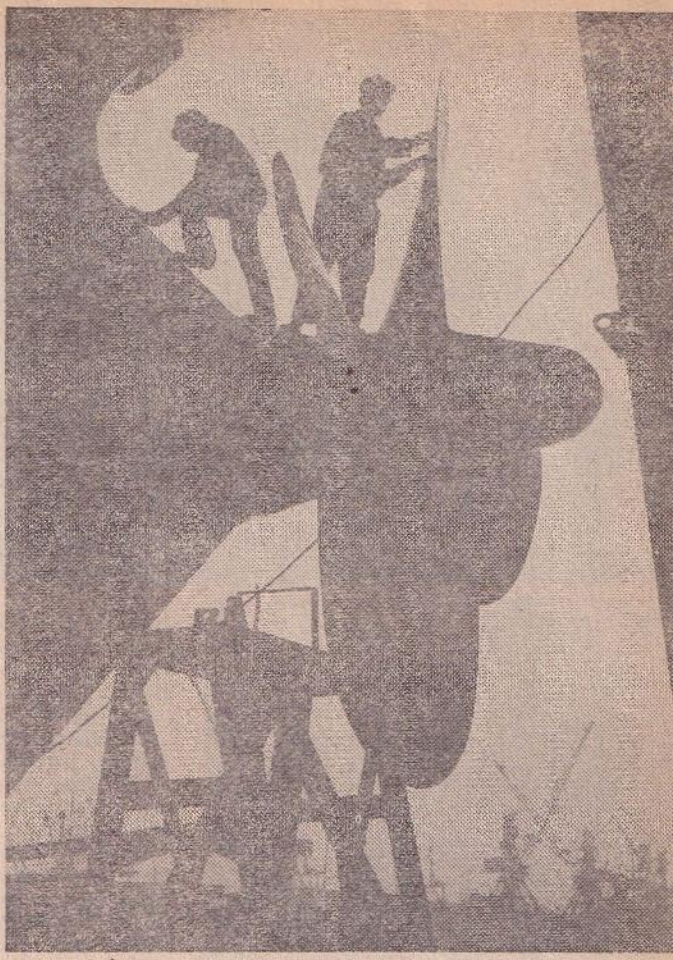

Cîntec

De la tine
Drag pămînt
Eu am învățat
Să cînt
Cîntec drag
Și voinicesc
Pentru plaiul românesc!

Către tine
Drag partid,
Noi depunem legămînt
Să muncim
Cu drag,
Cu spor,
Pentru-al țării viitor!
Drag partid biruitor!

RAMONA VAJDA ZSIGMOND
clasa a V-a
Școala generală Saschiz,
județul Mureș

ȘTAFETA CUTEZANȚEI COMUNISTE

Cînd ne-am născut noi, cei ce azi avem vîrsta pe care o veți avea voi la sfîrșitul acestui veac, țara își tăia eroic în bazaltul istoriei un început de nou ev. Ochii noștri s-au trezit privind cerul văduvit de stele, aerul încins de șrapnele, grîne fumegînde. Mulți dintre noi n-am apucat să ne cunoaștem tații, bunicii, frații mai mari. S-au jertfit izgonindu-i pe fasciști din țara noastră, din Ungaria, din Cehoslovacia...

Cînd noi am ajuns să batem drumul școlii, în jurul nostru se construia. Se construia Bicazul. Se construia noua Hunedoară. Se construiau locuințe, școli, spitale, baze sportive. Rămăseseră în urmă pașii purtați în clisa Bumbeștilor și Viișeului. Veniți «din tîrguri și din sate», cum spunea cîntecul brigadierilor, cei mai mari ca noi, cei de atunci, dar nu mult mai mari decît voi, cei de-acum, purtau în urechi și în suflet refrenele ametitoare: «Hei-rup! Hei-rup!». Din mîinile lor și ale taților lor au început să se nască minunile omenești ale vremii. Erau pe atunci — acești bunici și părinți ai voștri — niște copilandri cu mustața abia mijind sau tineri abia în floarea bărbăției, dar construiau primele tractoare, făceau să înflorească agricultura socialistă, scoteau cărbune din străfundurile pămîntului nostru și mai întîi de orice construiau edificii și caractere. Azi, cînd trec pe lîngă Porțile de Fier II știu

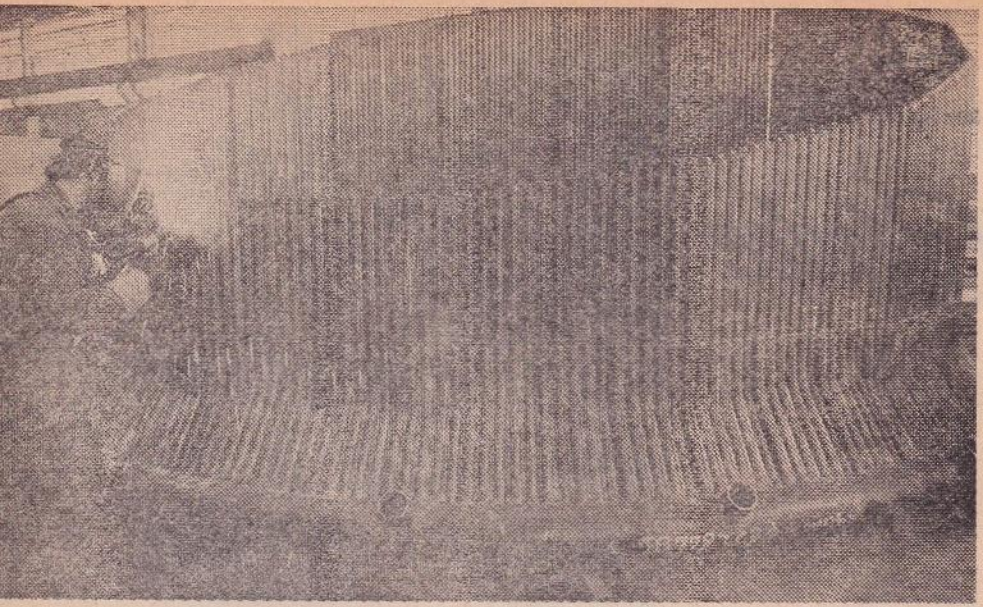

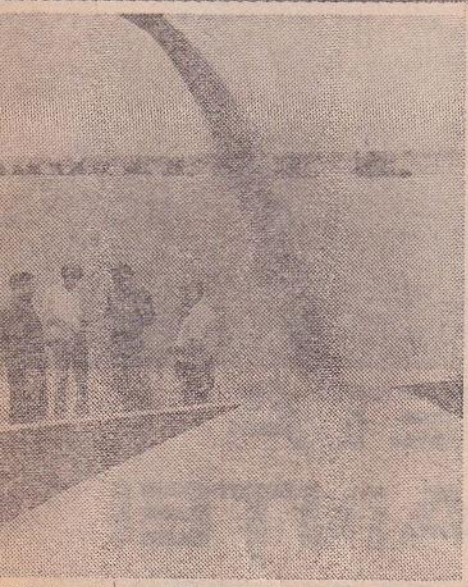

că acolo, în ostrovul dintre ape, numeroase sînt căştile ce adăpostesc pieptănătura cîndva, la Bumbeşti-Livezeni, scurtă şi dreaptă ca o perie, la Bicaz lînsă pe cap, la Argeş sădită cu alb, la Lotru binişor albită...

Pe unde au călcat ei au crescut florile. Adică fabricile, barajele, podurile, şantierele navale, combinatele siderurgice şi petrochimice, oraşele noi şi uriaşele ansambluri de locuinţe ale marilor localităţi.

În anii mei de început de şcoală, cînd deprindeam mersul peniţei pe coala caietului de dictando — anevoie de procurat, prin 1946—1947, un caiet! —, industria ţării se lupta să-şi revină. Cîştiga, pas cu pas, bătălia. În 1950 — la numai doi ani după naţionalizare — producea deja de 1,47 ori mai mult decît în 1938. În 1955 de 2,9 ori. În 1960 de 5,02 ori. Dispuneam, în 1950, de numai 2,1 miliarde kilowaţi-oră. Fabricam numai 320 000 tone fontă şi 555 000 tone oţel. Producţia de radio-receptoare număra încă prea puţine mii de aparate. Cea de combine pentru recoltat era de 50 bucăţi pe an! Nu produceam încă locomotive electrice, autovehicule de nici un fel. Nu produ-

Pămîntul țării

de **PETRE GHELMEZ**

Copile drag, tu ține minte,
Pe lume cît o să trăiești,
Cu sufletul de dor fierbinte
Pămîntul țării să-l iubești!

Rotund și bun și plin de soare —
El e pămîntul românesc,
Îl sună vesele izvoare,
Vin brazii falnici și-i doinesc.

Cu brațul tău viteaz, voinice,
Să-l aperi și să-l ari frumos,
El o să-ți dea cununi de spice,
Oțel cu solzul luminos.

Precum strămoșii ni-l lăsară,
Precum părinții azi îl țin,
Să-l lași, copile, zestre rară,
Și tu — acelor care vin.

El ne e casa și tăria,
Etern ca veacul cel bătrîn,
Și-aici, la noi, în România,
Doar tu, copile, ești stăpîn!

ceam atîtea altele... Dar eram de-acum tineri, creșteam odată cu țara, și partidul ne arăta limpede ce aveam de făcut. Alături de cărunții noștri părinți — bunicii voștri! — am intrat în uzine, pe ogoare, în laboratoare, hotărîți să ne sădim toată energia la rădăcina unor cît mai grabnice realizări. Țara își lumina cutezătoare drumul, mai luminos și mai cutezător ca oricînd. Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a redimensionat orizontul aspirațiilor noastre, trasînd pe planșeta timpului proiecte pînă atunci fără egal în întinderea și măreția lor. Tot ce a urmat acelui moment memorabil, termen de referință pentru întreaga istorie de azi a României, poartă însemnele de strălucire și cutezanță imprimate în gîndire și acțiune de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Sîntem adulți, sînteți copii. Să ne purtăm privirea împreună de jur împrejurul nostru, să ne așezăm palma streașină și să răzbatem cu ochii peste cîte toate s-au întrupat în acești ani prin munca tovarășilor mei de generație, părinții voștri. Zvîcnesc spre înalt coșurile triumfătoare ale oțelăriilor din Galați, Tîrgoviște și Cîmpia Turzii, retortele chimiei sădite pe malul Argeșului, Mureșului, Oltului, Jiului sau Ialomiței, strălucesc în soare barajele de pe Dunăre, Lotru, Someș. În vatra unor localități altădată lipsite de apa vie a industriei, s-au așezat temeinic vetre industriale fără egal. Ce puteam spune, cu 15 ani în urmă, despre Slobozia, Focșani, Alexandria, Miercurea Ciuc, Vaslui, Zalău, Bistrița, Tulcea, Botoșani și atîtea altele? Coborît din proiecte cutezătoare, focul industriei s-a simțit acasă și aici, ca oriunde. Întreținut de suflet voinic și mînă harnică, el insuflă, la rîndu-i, vigoare și prospețime locurilor, trezindu-le la viață, aruncîndu-le în competiție. Din acele locuri unde, pînă de curînd, păsteau cirezile, pornesc azi pe magistralele economiei noastre spre atîtea puncte ale Planetei tractoare și rulmenți, scule așchietoare, stofe de tot felul, produse chimice, complexe instalații de foraj, autovehicule, utilaj electrotehnic și electronic. Eram obișnuiți în adolescența noastră de mai ieri să vedem împreună, într-o alăturare nefirească, mari așezări și orășele anemice. Cincinalul pe care îl străbatem, înfăptuindu-l, înlătură pentru totdeauna inegala stare de lucruri. Curînd de tot, foarte curînd, fiecare județ al țării va fi capabil să asigure o producție industrială minimă de 10 miliarde! Să privim atent cum arată orașele noastre de azi. Zeci de cartiere noi, cu mii de blocuri noi, cu sute de mii de apartamente noi au apărut an după an, ca niște flori în rondurile gospodăresc întreținute, rotind către soare fața cea nouă a orașului și a țării. În cincinalul 1976—1980: un milion de apartamente noi. În următorul cincinal, se vor mai construi încă 1 100 000! Să privim cum arată satele noastre de azi, chemate și ele la nouă orînduială, odată cu cîmpurile grele de clorofilă și de recoltă. Să privim îndeaproape schelele, mai ales schelele risipite în toate zările, să le privim și să percepem vocația construcției înrădăcinată în timpul nostru. A construi — iată o stare a vremii noastre, însușită în rosturile sale cele mai adînci. Construim în acest cincinal în valoare de 1 000 miliarde lei. Valoarea capacităților de producție din economia națională va ajunge anul viitor la 2 000 miliarde lei, dintre acestea 70 la sută fiind puse în funcțiune în ultimul deceniu. Construim combinate, mari uzine, sisteme de irigații, canale, poduri și șosele,

case, blocuri, cartiere. Valoarea producției industriale din acest an este de 47 de ori mai mare decît a anului 1938!

Construim!

Construim și, odată cu combinatele, construim locuințele, edificiile pentru cultură, artă, știință, sănătate. Construim prezentul, și pe fundațiile acestui prezent înălțăm ansamblul armonios și durabil al zilei de mîine, sădit în mintea și inima noastră de documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Acel mîine care înseamnă o industrie și mai puternică, mult mai puternică, cu ramuri și subramuri în stare să intre în rezonanță cu cele mai mari cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, în stare să intre în competiție cu marile industrii ale Pămîntului. O industrie constructoare de mașini pregătită să asigure 80 la sută din utilajele necesare programului de investiții, precum și o însemnată creștere a exportului. O industrie sprijinită de pilonii cei mai potriviți în atingerea ambițiilor sale: electronica, mecanica fină, mașiniile-unelte, utilajele tehnologice complexe. O industrie chimică preocupată în primul rînd să distileze superior resursele de materii prime interne. O industrie ușoară orientată cu precădere spre satisfacerea cererilor de consum ale populației. Acel mîine care înseamnă o agricultură ale cărei dezvoltare intensivă și modernizare reprezintă una din marile priorități ale cincinalului. Acel mîine care înseamnă rețeaua de scheje ce împînzesc trupul întregii țări. Planul cincinal 1981—1985 asigură condiții pentru realizarea unui program de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei. Acel mîine care înseamnă în fiecare județ al țării o producție globală de peste 15 miliarde lei.

Cînd **voi** veți fi la vîrsta noastră, veți încerca fericirea pe care o încercăm noi, părinții voștri, acum, de a dăltui cu mîna, cu mintea, cu sufletul însetat de frumos și de durabil lumea de mîine, lumea copiilor voștri și a copiilor lor. **Voi** veți așterne semnătura generației voastre — mare, instruită, puternică — cît mai calificat, cît mai vizibil în marmura edificiilor acelor timpuri! Cît de generoasă, de seducătoare, cît de fascinantă este imaginea țării, cea răsărită din visurile însămînțate azi, înălțate la scara faptelor, înnobilate, odată în plus, de puterea de atunci a vîrstei voastre! Să privim și să admirăm împreună chipul patriei inundat de soarele viitorului, la construirea căruia **veți fi participanți activi!** În anul 1990, la capătul unui deceniu sugestiv denumit al științei, tehnologiei, calității și eficienței, vom regăsi, în universul de fiecare zi, roadele preocupării statornice a partidului nostru pentru amplificarea rolului științei celei mai înaintate în construcția societății socialiste multilateral dezvoltate. Vom descifra în relieful impresionant al realizărilor, al împlinirilor de atunci — existente azi pe hîrtia de calc a proiectelor — contururile precise de sporire continuă a bogăției naționale, de ascensiune permanentă spre progres și civilizație. Vom avea o industrie în stare să producă de 2,2—2,3 ori mai mult decît la sfîrșitul acestui cincinal. Vom avea o industrie ancorată ambițios pe coordonatele înaltei tehnicități, propulsată la cote superioare de modernizare. Vom ajunge să producem peste o sută de miliarde de kilowați-oră, punînd la treabă mai temeinic ca pînă acum cărbunii și apele și atomii și soarele și tot ce ne stă pe aproape și ne poate fi de folos. Vom produce 25—27 milioane tone oțel, pentru a face din el armura dorită mașinilor românești de toate felurile, de care să ne servim noi la noi acasă, dar în stare să poarte și pe alte meridiane și paralele faima meșterilor noștri, faima puterii noastre, faima **voastră**, copiii de azi, ajunși între timp tineri în toată puterea și priceperea. Pe cîmpiile mănoase ale României vom vedea la lucru mașini și tractoare cîte să ia în stăpînire deplină toate lanurile întinse de cereale, viile și livezile, fermele zootehnice. Vom privi spintecînd valurile vapoarele pornite spre Marea cea Mare prin ecluzele tăiate în pămîntul Dobrogei, vom saluta cu batistele fluturînde nave sosite la porțile Capitalei pe drumul de apă ce va lega Bucureștiul de Dunăre și Mare. Vom fi atunci, la finele deceniului viitor, pe plaiurile României 25 milioane de fii ai ei, din care aproape jumătate ocupați direct în producție nemijlocit, cu mîna pe mistrie, pe strung, pe tractor sau pe compas. Orașele și satele, județele țării ni se vor înfățișa ochilor în haina lor cea nouă, bogată și înflorată, ca o cămașă de sărbătoare, așa cum vrem și cum asudăm să le prefacem. Totul va fi altfel. Și munții și apele și cîmpurile pline de flori. Noi înșine vom fi alții, dogoriți de căldura lucrurilor ieșite din palmele noastre bătătorite. Voi înșivă veți fi alții, cu ochii mari și limpezi, deschiși spre minunile ce s-au născut din istețimea și truda voastră, înnădind istețimea și truda părinților voștri, întru împlinirea lăzii de zestre — a noastră, a voastră, a tuturora.

Lăsați-ne să privim în ochii voștri mari și limpezi, să vă batem părinteste pe umăr rostind, încrezători în ce știți să faceți și în ce învățați să puteți face, «spor la treabă!» și să vă spunem, cu cea mai sinceră voce din lume, cît de mult vă invidiem pentru aceasta!

NEAGU UDROIU

CUM ÎNVĂȚĂM SĂ CREȘTEM MARI

Dialog cu
prof. univ. dr.
URSULA ȘCHIOPU

RED.: **Mai toată lumea e convinsă că nimic nu e mai firesc decît nerăbdarea copilului de a crește mare. Cu toate acestea, există destui copii care se alintă, se «copilăresc» în mod exagerat. Constituie aceștia cazuri îngrijorătoare?**

URSULA ȘCHIOPU: Nicidecum. Universul este, și pentru copil, o sursă de probleme! E adevărat; crescînd, el își îmbogățește bucuriile — dar și problemele sale se înmulțesc. Și atunci, în anumite cazuri — cu precădere atunci cînd lipsește afecțiunea —, el se apără solicitînd tandrețe. Și o solicită răsfățîndu-se.

— Se crede îndeobște — și nu fără orgoliu — că el, copilul de astăzi, este altfel decît cel de altădată: e mai serios adică. Există vreun temei în această părere?

— Da și nu. **Nu** *în măsura în care se consideră că «seriozitatea» înseamnă o părăsire a copilăriei — considerată pe nedrept un stadiu handicapat al vieții — și o intrare mai devreme în fizionomia comportamentului adult.* **Da** *în măsura în care tabloul actual al vîrstelor, înregistrează totuși ceea ce specialiștii numesc* **o precocizare generală a vieții psihice.**

— V-aș propune să analizăm mai în amănunt această temă.

FIREASCA NEVOIE DE AFECȚIUNE

— Dacă v-aș întreba ce înseamnă maturizare, ce mi-ați răspunde?

— Mai întîi «a ști», adică a ști cît mai multe lucruri.

— Corect — într-o oarecare măsură. Credeți însă că mărirea progresivă a volumului de cunoștințe îi asaltează pe copii, le face viața «complicată», cum se spune?

— Mărturisesc că m-am gîndit la așa ceva.

— Și aceasta-i adevărat, dar tot într-o oarecare măsură. Pentru că, se știe: copilul are o mare capacitate de receptare, el reprezintă vîrsta omului cea mai aptă pentru învățare. Poate asimila mult și multe. Altceva îl poate nedumeri — și anume cînd se întîmplă să învețe ceva care nu are legătură cu lumea imediată la care el trebuie să se adapteze. Dar, mai ales, **modul impersonal** *în care sînt uneori transmise cunoștințele.*

— Cum adică?

— Iată, atmosfera întîlnită nu rareori în școală: exces de austeritate, caracter oficial. Lipsă de afecțiune. Școala satisface ceea ce numim interesele cognitive ale copilului (dorința de a cunoaște), dar nu răspunde întotdeauna intereselor sale afective: nevoia de tandrețe, de contact personal cu profesorul, de încredere reciprocă etc.

— Revine cam des în discuția noastră cuvîntul afecțiune — deși tema dialogului este maturizarea!

— Da, pentru că dezvoltarea psihică a copilului este determinată nu numai de îmbogățirea cunoștințelor sale, ci și de creșterea în general a experienței sale — experiență în cadrul căreia viața afectivă ocupă un loc important. Ignorarea acestui adevăr duce la două situații extreme: hipersensibilizarea sau desensibilizarea copilului, amîndouă funcționînd ca obstacole în calea unei creșteri normale.

— Mai concret?

— Hipersensibilizare — adică ivirea unor reacții de neliniște, de teamă față de sarcinile școlare; copilului i se cere mereu să rezolve sarcini serioase, de care e capabil, chiar foarte capabil, cu condiția să simtă că ai încredere în el. Suprasolicitat intelectual, dar nesprijinit afectiv, el devine îngrijorat de ceea ce urmează să se mai întîmple.

Desensibilizarea, la rîndu-i, prezintă două aspecte extreme: ori fenomenul de întîrziere față de să zicem, efectuarea temelor, ori indiferența față de ele.

— Rămîne deci să considerăm că marea masă a copiilor conștiincioși, care nu reclamă dificultatea sarcinilor, cresc cum se cuvine.

— Da — în afară copiilor... conformiști.

— Cum să înțelegem aceasta?

— A copiilor care, depășiți de programul personal, se apără prin comoditate, prin deficitul de temeinicie: fac treaba de formă, cum s-ar zice. Urmarea acestei practici se observă mai tîrziu decît în cazurile de mai înainte, dar prin asta nu e și mai puțin gravă.

A LUPTA CA SĂ CREȘTI

— Iată deci că nu e ușor să crești!

— Nu e, desigur — pentru că a crește înseamnă de fapt a lupta pentru a crește. Nu «devii mare» de la sine — ci acționînd într-un anumit fel, învingînd anumite obstacole. Bucuria de a fi ajuns mare se măsoară după obstacolele învinse, după victoriile cucerite.

— Fiindcă a venit vorba de victorii, am să vă povestesc un caz. Cunosc un băiat de clasa a VIII-a care se joacă în spatele blocului cu copiii mici și foarte mici — face pe organizatorul, pe îndrumătorul. M-am interesat la școală: învață bine. Să

facă parte oare dintre cei care doresc să rămînă mici? Dintre cei care se tem de confruntarea cu partenerii de o vîrstă cu el și caută succesul «mai jos», unde e sigur că-l obține?

— La vîrsta aceasta apare ceea ce se cheamă ego-ul. Adică «eul», personalitatea. Copilul ia în serios orice acțiune — cu atît mai mult o competiție în care se expune părerii celorlalți. S-ar putea ca școlarul despre care vorbiți să fie un copil mai timid, mai puțin îndemînatic în raport cu cei de vîrsta lui. Nu înseamnă neapărat că se copilărește. Spuneați că «face pe organizatorul, pe îndrumătorul». Deci conținutul jocului, pentru el, s-a schimbat. Băiatul a crescut.

— Și totuși el evită confruntarea în joc cu colegii săi de vîrstă. Înseamnă că evită să lupte pentru a evita eșecurile posibile? Înseamnă deci că el va crește mai greu, mai încet?

— Nu neapărat. Unii se amestecă în orice competiție și pierd cel mai adesea — nu înseamnă că aceștia cresc cel mai repede. Rămîne sigur însă faptul că succesul, satisfacția izbînzii în orice domeniu este adevăratul motor al creșterii. În această privință, Organizația Pionierilor a creat două mari surse de creștere — ca să le spunem astfel, mai pe înțeles. Mai întîi, posibilitatea ca fiecare copil să efectueze o activitate în care poate avea satisfacții: teoretică, practică, artistică, tehnică, sportivă etc. Apoi faptul că certificatul de succes social îi este conferit chiar de colegii săi de generație. Este unul din efectele autoconducerii pionierești.

Copilul de 10—15 ani are o deosebită înclinație pentru viața și activitatea în grup.

— Acțiunea gazetelor «Semafor» realizate de către pionieri și școlari în școlile lor, a rubricilor «Ghimpele» sau «Aplauze pentru...» se manifestă, astfel, ca o sursă de «certificate» de succes sau... insucces emise de colegii lor de generație?

— Exact!

JOCUL NU E O FRÎNĂ

— Ați vorbit, tovarășă profesoară, în cîteva rînduri despre joc. Nu puțini adulți — și chiar copii — îl consideră o frînă în calea unei creșteri rapide.

— E o mare greșeală. Și oamenii mari se joacă! Cu vîrsta, se schimbă conținutul jocului însă nevoia de joc rămîne. Discuția noastră de azi e un joc de idei.

Înainte cu mai bine de o sută de ani, în cadrul revendicărilor sale referitoare la ziua de muncă și la alte cerințe, clasa muncitoare a invocat și dreptul universal al omului la distracție. Exact cum am spus: distracție.

— Dealtfel, o carte a dumneavoastră poartă titlul: «Probleme psihologice ale jocului și distracțiilor». Nu v-ați ferit de

BANDA DESENATĂ — o invenție recentă?

Din timpuri străvechi, oamenii au simțit nevoie să redea în imagini întîmplări, eroi, idei care depășesc puterea cuvîntului. E suficient să ne gîndim la Columna lui Traian, ale cărei imagini sculptate în piatră reprezintă un document unic, de neînlocuit.

Prin secolul XV, apăreau în Europa foarte multe cărți, cu diferite subiecte, în care fiecare pagină, avînd patru sau opt desene (casete, cum le spunem noi astăzi în limbaj redacțional) însoțite de scurte explicații, cuprindea o întreagă poveste.

Ulterior, de-a lungul vremii, s-au realizat multe «povești în imagini» cu subiecte felurite — legende, narațiuni romantice sau chiar sfaturi practice (meserii, gospodărie, agricultură etc.).

Odată cu marea și rapida dezvoltare a tiparului, fotografiei, filmului — banda desenată și-a extins și ea aria de preocupări și mijloacele artistice, devenind o componentă aproape nelipsită a revistelor pentru copii.

Dintre artiștii plastici români care se ocupă și de acest gen — toți sînt colaboratori ai revistei «Cutezătorii» — îi amintim pe Teodor Bogoi, Albin Stănescu, Pompiliu Dumitrescu, Puiu Manu, Sandu Florea.

termenul din urmă, considerat de unii a exprima o aspirație ușuratică, vinovată.

— Pentru că nu este așa ceva. Jocul rămîne o constantă. Am vorbit despre cazul băiatului de-a VIII-a care se juca cu copiii mici. Dar el nu se juca de-a copiii mici: avea un rol de îndrumător. Și mai e ceva. Specialiștii au constatat că se manifestă, pe trepte de viață, o anumită succesiune: la început se practică prioritar jocurile de fantezie — exercițiu individual, inițiativă totală —, mai apoi apar în prim plan jocurile cu reguli: responsabilitate, sentimentul de apartenență la un grup, satisfacția rezolvării sarcinii (respectării regulii) etc. Dar copilului de 15 ani un astfel de joc îi procură o satisfacție cu nimic mai prejos decît candidul — și simplul — joc de imaginație al prichindelului de trei ani. Mai mult: efectul acestei satisfacții are o funcție marcat propulsoare: îndeamnă la acțiune, la ridicarea ștachetei. Iată de ce nu putem să-i sfătuim pe copii să «lase jocul» pe motiv că astfel nu ar avea timp să învețe — dimpotrivă: cu cît sarcinile școlare cresc, ei trebuie să apeleze la joc, la uriașele lui resurse de energie și creativitate psihică.

ILIE TRAIAN

Sportul vesel

Zbignew Barburski, un elev în vîrstă de 14 ani la o școală din orașul polonez Gdynia, este autorul unui record ieșit din comun: în cei patru ani de cînd practică golful, el a vînat (se înțelege, involuntar) 8 iepuri, 2 fazani, 17 găini și o... pisică!

Aceste isprăvi ale lui Zbygnew l-au făcut cunoscut printre copiii din Gdynia practicanți ai tirului, care, în semn de prețuire, l-au cooptat în cercul lor. Firește, cu speranța ca Zbygnew să ajungă un performer și un campion în tirul... adevărat!

*

În pauza meciului pe care l-au susținut la Soligno (Italia) cu formația locală, fotbaliștii de la «F.C. Cortona» n-au mai intrat în cabine, spre a se odihni sau a lua o gură de ceai, ci au început să caute cu insistență pisica lor, neagră, pe nume «Chico», care era «angajată» pe post de mascotă.

. În fine, după ce au căutat-o în întreaga pauză, au descoperit-o pe un acoperiș din apropierea tribunei centrale. «Chico» stătea tolănită la umbră.

Pisica-mascotă a fost așezată, ca de obicei, lîngă poartă, iar jucătorii de la «F.C. Cortona» au reușit să întoarcă rezultatul, de la 0—2, cît era la pauză, la 4—2 în finalul meciului.

La plecarea din stadion, fotbaliștii de la «F.C. Cortona» au constatat, cu stupoare, că pisica-mascotă era, de fapt, o... intrusă: adevărata «Chico» își găsise un loc mult mai comod și mai... interesant. Știți unde? Chiar în bucătăria clubului sportiv din localitate... Și, uite-așa, «F.C. Cortona» s-a lecuit de superstiții!

SAVANȚII DE AZI SE ADRESEAZĂ SAVANȚILOR DE MÎINE, ADICĂ VOUĂ!

Fluxul mereu crescînd al informațiilor privind noile cuceriri ale științei îi face pe unii dintre cititorii revistei «Cutezătorii» să se întrebe... ce va mai avea de cercetat generația viitoare! Este limpede pentru oricine că mersul impetuos al revoluției tehnico-științifice contemporane deschide necontenit noi orizonturi cunoașterii, pune alte și alte probleme în fața cercetării. Și totuși ce vor studia oamenii de știință ai deceniilor viitoare? Căror zone ale cunoașterii își va consacra forțele generația celor care sînt astăzi pionieri?

Am adresat aceste întrebări cîtorva dintre cei mai prestigioși oameni de știință români. Iată răspunsurile lor.

Acad. EUGEN PORA:

Fiziologia, o știință aptă să explice viața

Vreau să amintesc pionierilor de azi ce consider că am făcut mai important în activitatea mea de om de știință și ce cred că ar trebui continuat de către ei.

Cred că nimic nu se mai poate face azi de unul singur. Rezultatele la care am ajuns se datorează colaboratorilor mei, pe care i-am ales cu grijă și împreună cu care am urmărit multe probleme de fiziologie.

Dintre acestea originală este descoperirea unui nou factor de mediu care există în toate lichidele biologice (sînge, limfă, plasmă interstițială și celulară), dar și în toate lichidele din natură, mai ales în apele salmastre și marine. E vorba de raportul dintre anumiți ioni, din care unii activează un fenomen biologic (contracția inimii, a mușchiului, absorbția din stomac, din intestin, excreția prin rinichi etc.), iar alții îl micșorează. Aceste acțiuni țin de însăși natura ionului și de interrelația lui cu materia vie. Pentru ca funcțiunea să fie normală, între ionii care o activează și ionii care o inhibă trebuie să existe un anumit raport, de valoarea căruia depinde realizarea funcțiunii. Acest raport, pe care l-am numit rhopie (de la grecescul rhopé = echilibru), joacă rolul unui factor de mediu tot așa de important ca și alții: căldură-frig; umiditate-uscăciune; pH acid-pH alcalin; mișcare-repaus etc.

Cu toate că am publicat peste 50 lucrări de cercetare legate numai de influența acestui factor nou și cu acest subiect au fost prezentate cinci teze de doctorat, cu toate că factorul rhopic este acceptat în literatura franceză, sovietică, germană etc., consider că mai este încă mult de făcut. Sînt sigur că multe tulburări funcționale ale organismelor, plante sau animale, se datoresc unor tulburări ale posibilităților de menținere constantă a valorilor de rhopie.

Am fost printre primii cercetători care au susținut că timusul este o glandă endocrină cu un rol deosebit de important în refacerea homeostaziei organismului. Această teză capătă azi o tot mai largă confirmare internațională. Au și fost extrași mai mulți hormoni timici. Totuși, intervenția acestor hormoni în refacerea organismului după stres, ca și în declanșarea fenomenelor de imunitate mai trebuie cercetată. Cred că prin studii de fiziologie comparată pe timus în seria vertebratelor se va putea lămuri mai ușor rolul funcțional al acestei glande, considerată multă vreme ca «misterioasă».

Am studiat biologia stavridului din Marea Neagră și am publicat chiar o monografie asupra vieții acestui pește, dar mai sînt încă multe aspecte necunoscute în ceea ce privește mecanismele lui de rezistență la variațiuni de salinitate, de temperatură, de hrană etc. Consider că, în studiul oricărui pește sau animal acvatic, azi este foarte important să se introducă studiile de fiziologie, mai ales de fiziologie comparată, **singurele care pot să explice comportamentele ecologice și oferi soluții științifice problemelor privind pescuitul. Cred că în centrul tuturor studiilor de biologie trebuie să se afle fiziologia, cea care explică fenomenele de viață. Îi rog deci pe cititorii almanahului care se vor dedica biologiei să aibă în vedere această problemă.**

Consider că articolele și cărțile de popularizare a cunoștințelor biologice sînt tot atît de importante ca studiile de cercetare științifică. Socot că și pe viitor nevoia de a difuza cunoștințele științifice trebuie să se situeze pe primul plan pentru toți cei care vor intra pe făgașul cercetării științifice. Cu cît poporul nostru va avea un nivel cultural mai ridicat,

cu atît soarta lui și viața fiecăruia dintre oameni vor fi mai bune.

Deviza vieții mele a fost: devotament nețărmurit pentru patrie, muncă, cinste, demnitate.

Acad. ȘTEFAN MILCU:

Spre cunoașterea codului genetic

Pentru a răspunde la această întrebare prospectivă, trebuie să avem în vedere situația endocrinologiei în ultimele decenii ale secolului al XX-lea și primele decenii ale celui următor. Ținînd seama de direcțiile de dezvoltare ale endocrinologiei contemporane, se poate socoti că cercetătorii deceniilor viitoare vor aborda rezolvarea numeroaselor probleme ale endocrinologiei moleculare.

Întrucît acest termen este puțin cunoscut, să arătăm că el desemnează o nouă formă de existență evolutivă a endocrinologiei, generată de progresele în cunoașterea fenomenelor ce caracterizează secreția internă.

Prin studierea capacității de secreție a oricărei celule, nu numai a celor specializate, care formează glandele endocrine tradițional cunoscute, și pătrunderea cu ajutorul tehnologiei moderne la nivel intracelular, cunoașterea hormonilor a dobîndit o nouă perspectivă.

Generațiile viitoare de cercetători, deci pionierii de astăzi, vor putea dezvolta ceea ce astăzi abia începe — cunoașterea formelor de secreție internă la nivel intracelular, care oferă un imens și pasionant domeniu de investigare. Inevitabil, în fața cercetătorilor va apărea nivelul molecular al fenomenelor, pe care cutezătorii secolului al XXI-lea îi vor depăși, pătrunzînd la nivel inframolecular.

Ținînd seama de faptul că toate fenomenele caracteristice vieții se desfășoară la aceste nivele, vom avea marea șansă de a face pași mari spre cunoașterea ei.

Studierea interrelației dintre gene și hormoni — care face parte dintre problemele care m-au interesat în mod deosebit — va deschide poarta spre una din modalitățile de cunoaștere a codului genetic și a patologiei lui. Este ceea ce noi, cercetătorii endocrinologi de azi, așteptăm de la voi, cercetătorii de mîine.

Acad. GH. CARTIANU:

Pe primul plan — dezvoltarea fără precedent a comunicațiilor

Transmiterea informațiilor a căpătat în prezent o importanță covîrșitoare pentru dezvoltarea tuturor țărilor lumii, industrializate sau în curs de industrializare. Numai prin informații se pot căuta soluțiile optime la problemele actuale, se poate mări productivitatea muncii, se poate obține îmbunătățirea tehnologiei.

Dacă pe vremuri nivelul tehnic al unei societăți era apreciat după numărul de kilometri de cale ferată sau după producția de oțel, astăzi primordială a devenit cantitatea de informații care se transmit prin toate sistemele de radiotelefonie.

Cred că aceia dintre voi care se vor dedica tehnicii transmiterii informațiilor trebuie să se preocupe de dezvoltarea tuturor ramurilor de telefonie, radio combinat cu telefonie și radiocomunicații. O direcție foarte importantă o formează trecerea de la comunicații analogice la comunicații digitale, care prezintă mari avantaje. Pentru comunicații la distanțe mai mari, se prevede dezvoltarea din ce în ce mai largă a radioreleelor și a comunicațiilor spațiale. Și să nu uităm comunicațiile prin fibre optice utilizînd radiațiile laser, care se vor afirma cu putere în viitor. Iată deci destule sugestii pentru pionierii electroniști, fizicieni sau preocupați de mecanica fină.

Prof. univ. dr. doc. ing. A.T. BALABAN membru corespondent al Academiei R.S.R.:

O problemă corect abordată este o problemă pe jumătate rezolvată

Cred că în școală ar trebui să insistați mai mult asupra unui aspect care stă la baza dezvoltării științei și tehnicii: curiozitatea și aptitudinea de a pune probleme. De obicei se insistă doar asupra rezolvării unor probleme puse de alții, dar în știință creatori sînt cei care știu mai întîi să pună și apoi să rezolve problemele.

Cel mai cunoscut exemplu este al lui Albert Einstein, de la a cărui naștere s-au împlinit în 1979 o sută de ani. Încă din timpul studiilor, el începuse să reflecteze asupra a două întrebări la care nu găsise răspuns în cărțile pe care le citise sau la profesorii pe care-i consultase: cum s-ar petrece fenomenele naturale pentru un observator aflat într-un lift care cade? Dar pentru un observator care urmărește cu viteză mare o rază de lumină? Meditînd vreme îndelungată asupra acestor întrebări și citind tot ce se scrisese în acest domeniu, el a reușit să creeze teoria relativității, una din marile realizări ale științei secolului nostru; pe baza ei s-a putut explica echivalența masei cu energia și s-a putut descătușa energia nucleară.

Adesea, marile descoperiri pleacă de la observarea unor fapte pe lîngă care cei mai mulți trec fără să se mire. Facultatea de a te mira, de a te întreba «de ce?» și «cum?» este cea care caracterizează oamenii de știință — și eu cred că, în viitor nu numai «savanții de meserie», ci foarte mulți specialiști din toate domeniile de activitate vor prezenta trăsături specifice omului de știință. Merită amintit exemplul lui Fleming, care a observat cum mucegaiul omora bacteriile și s-a întrebat «cum?» și «de ce?». Experimentînd, el a descoperit penicilina, primul antibiotic.

ASTRONOMICE

● Pe cer se pot deosebi cu ochiul liber 6 000 de stele.

● Galaxia noastră cuprinde în jurul a 200 de miliarde de stele, dintre care unele sînt mai mari, iar altele mai mici decît Soarele, care este de 600 de ori mai mare decît toate cele nouă planete ale sistemului nostru solar la un loc. Unui avion care ar ocoli Pămîntul în două zile i-ar trebui 7 luni pentru a înconjura astrul sistemului nostru planetar.

● Spre centrul Soarelui, unde presiunea ajunge la aproape o sută de miliarde de atmosfere, densitatea este de 90 de ori mai mare ca aceea a apei, iar temperatura atinge aproape 15 milioane de grade.

● Știința a dovedit că există planete și în afara sistemului nostru solar. Să facem deci o mică socoteală : dacă la fiecare milion de stele (adică la fiecare milion de sori) ar exista numai o singură planetă asemănătoare cu Pămîntul, înseamnă că numai în galaxia noastră ar putea fi 200 000 de planete locuibile.

● Forma galaxiei noastre seamănă cu aceea a unui disc biconvex alungit. Diametrul ei măsoară 100 000 de ani-lumină, iar grosimea 20 000 ani-lumină.

● Un an-lumină reprezintă drumul parcurs de lumină, ce se deplasează cu viteza de 300 000 de kilometri pe secundă, în timp de un an, ceea ce înseamnă un drum de aproximativ 9 460 miliarde kilometri.

● De la Pămînt la Soare este o depărtare de 150 000 000 de kilometri. Pentru străbaterea acesteia, un om care ar merge neîntrerupt ar avea nevoie de 3 400 de ani.

● Marea galaxie din constelația Andromeda este „vecină" cu galaxia noastră. De la ea și pînă la Pămînt sînt 1 750 000 de ani-lumină. O rază de soare acoperă această distanță în aproape 2 milioane de ani. Cu alte cuvinte, noi vedem, privind prin telescop, imaginea acestei galaxii așa cum era într-o vreme, cînd omul nici nu apăruse încă pe planeta noastră.

● În constelația Coroana boreală pot fi văzute cu ajutorul instrumentelor astronomice galaxii care se află la 300 000 000 de ani-lumină de noi. Au fost însă descoperite galaxii aflate la cîteva miliarde de ani-lumină.

Glasul cosmosului este ascultat, pe toate lungimile de undă, de urechile sensibile ale radiotelescoapelor.

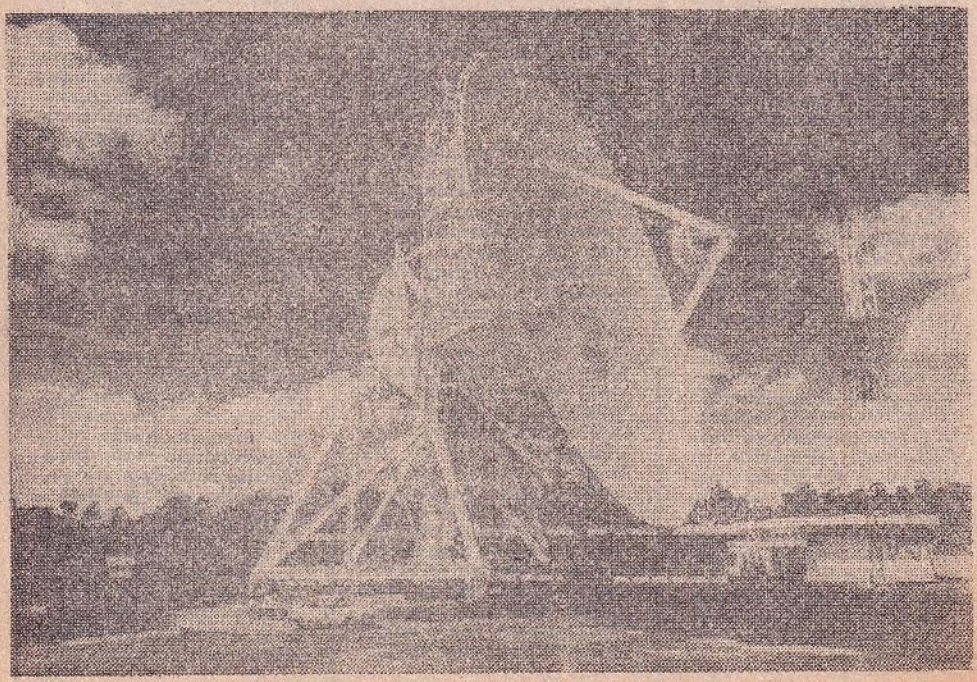

● Printre cele mai mari stele cunoscute este steaua Epsilon din constelația Vizitiului. Diametrul acestui astru întrece de 2 850 de ori pe acela al Soarelui : în el ar încăpea tot sistemul nostru planetar pînă la Saturn.

● Există și stele pitice. Astfel, steaua Kuiper, o stea cu un diametru pe jumătate cît al Pămîntului, are o forță de atracție de milioane de ori mai mare decît a Terrei. O pîine care pe planeta noastră are un kilogram ar cîntări la suprafața acestei stele mii de tone, iar un om ar ajunge să cîntărească sute de mii de tone, fiind strivit într-o clipă de propria lui greutate.

● Cu vreo trei decenii în urmă au fost descoperite stelele neutronice. În stare neutronică, o stea are o densitate aproximativ egală cu a nucleelor atomice, respectiv densitatea ei medie este egală cu 10^{14} g/cmc = 100 000 000 tone/cmc. De aceea, dacă o stea cu masa Soarelui ar trece în stare neutronică, ea ar avea o rază de numai 10 km.

● Acum cîțiva ani a fost evidențiată o clasă specială de radiosurse extragalactice de dimensiuni relativ mici. Cea mai apropiată dintre sursele de acest tip se află la o distanță de 1,5 miliarde de ani-lumină de noi și emite de 100 de ori mai multă lumină vizibilă decît întreaga noastră galaxie, care include sute de miliarde de stele.

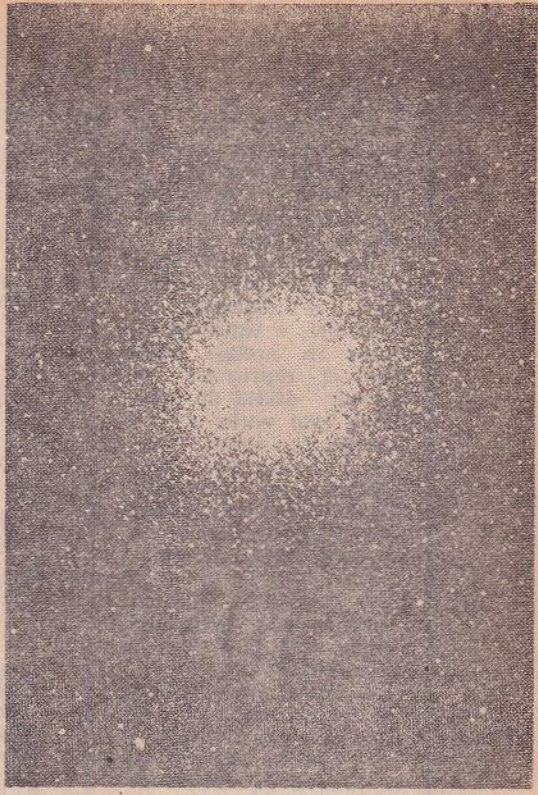

Pînă acum astronomii au identificat două sute de aglomerări globulare de stele. În imagine : Messier 13 din constelația Hercule. Un mănunchi de 200 000 de stele la 27 000 de ani-lumină de Pămînt.

Din lumea cifrelor

● Bănuiți cît timp îi trebuie unui om ca să numere de la 1 pînă la un bilion ?

Să calculăm răspunsul : dacă cineva numără într-un minut pînă la 200, și numără astfel în mod constant, zi și noapte, fără întrerupere, într-o zi ar putea număra pînă la 288 000 ; într-un an pînă la 105 120 000, iar pentru un bilion i-ar trebui... 9 500 de ani !

● Puteți îndoi o coală de hîrtie de 50 de ori ? Dacă răspundeți afirmativ, gîndiți-vă și cît de mare ar trebui să fie coala respectivă...

Gata ? Vă propunem să încercați și în mod practic. Astfel veți avea ocazia să constatați cît de mult vă puteți înșela, fiindcă... la a treia îndoitură hîrtia va avea de opt ori grosimea inițială, la a șaptea îndoitură va avea de 128 ori grosimea de la început... la a 20-a ar putea avea 20 de metri grosime, la a 30-a ar avea grosimea Pămîntului !

● Dacă cineva v-ar propune să aranjați cele 24 de litere ale alfabetului în toate variantele posibile, cît timp socotiți că v-ar fi necesar pentru a realiza aceasta în scris ?

...V-ați gîndit ?

Comparați răspunsul dat de voi cu cel de mai jos :

Cele 24 de litere pot fi aranjate în 600 000 de cvadrilioane de feluri. Cît înseamnă aceasta ?

Ei bine, dacă toți locuitorii Pămîntului ar scrie zilnic cîte 40 de pagini, le-ar fi necesari... peste 1 miliard de ani pentru a nota toate aceste aranjamente !

● În secolul al XV-lea, limita extremă a calculelor posibile era milionul, care a rămas multă vreme o „expresie nebuloasă". Trei sute de ani mai tîrziu, astrono-

mii, familiarizați cu imensitatea universului, aspirau la un număr și mai mare — miliardul, cu care să poată cataloga stelele și aștrii.

Un miliard (10^9) este un număr foarte mare dacă el exprimă, de exemplu, o cantitate de mere. În același timp însă el reprezintă un număr destul de mic dacă este vorba de un număr de atomi! Pentru a ne da mai bine seama ce înseamnă 1 000 000 000, iată cîteva curiozități numerice care-l au drept... erou:

— Numărul fibrelor nervoase ale creierului uman este de ordinul a 3 miliarde;

— Actualmente, trăiesc pe Terra mai bine de 4 miliarde de oameni;

— S-au scurs cam 1 miliard de minute de la începutul erei noastre;

— În 55 de ani, un om respiră de un număr de ori egal cu $\frac{1}{2}$ miliard;

— În vîrstă de 33 de ani, orice ființă a trăit doar un miliard de secunde.

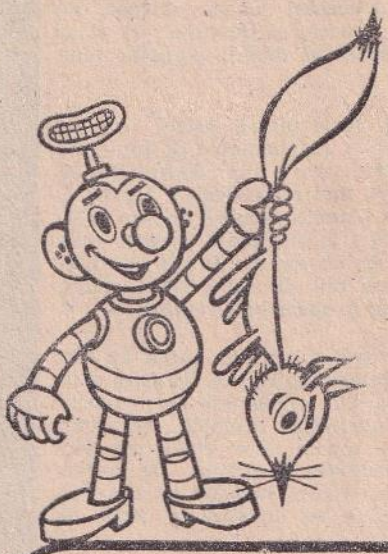

Unitățile C.P.A. din întreaga țară colectează contra cost orice fel de **piei de animale domestice și sălbatice, lînă, păr de animale, maculatură și cartoane, resturi textile, anvelope și camere de cauciuc.**

Pentru predarea lor adresați-vă punctelor de colectare C.P.A. fixe sau mobile ce funcționează în fiecare localitate.

Verificați-vă cunoștințele

Din cele trei răspunsuri indicate de noi, numai unul este exact. Verificați exactitatea răspunsurilor, iar dacă nu știți, aveți soluțiile mai jos.

1. Care a fost prima operă cîntată în limba română? a) „Lucia de Lammermoor" de Donizetti; b) „Rigoletto" de Verdi; c) „Semiramida" de Rossini.

2. Ce scriitoare a primit premiul Nobel pentru literatură? a) Grazia Deledda; b) Selma Lagerlöf; c) Sigrid Undset.

3. Cine a descoperit primul vaccin din lume? a) Louis Pasteur; b) Robert Koch; c) Edward Jenner.

4. Care din următorii compozitori a realizat o operă inspirată din tragedia lui Oedip? a) George Enescu; b) Verdi; c) Bizet.

5. Care domnitor moldovean a avut primul reședința la Iași? a) Alexandru Lăpușneanu; b) Ștefan cel Mare; c) Petru Rareș.

6. Care este primul element chimic din tabloul lui Mendeleev? a) Azotul; b) Oxigenul; c) Hidrogenul.

7. Ce constructor a realizat, primul din lume, un automobil aerodinamic de forma picăturii de apă în cădere? a) Ettore Bugatti; b) Aurel Persu; c) Louis Renault.

8. Care a fost prima substanță chimică întrebuințată pentru anestezie? a) Cloroformul; b) Azotul; c) Eterul.

9. Cine a întreprins prima călătorie în jurul Pămîntului? a) Vasco da Gama; b) Magellan; c) Marco Polo.

10. Care stat existent și astăzi este prima republică proclamată în Europa? a) Monaco; b) Liechtenstein; c) San Marino.

Răspunsuri

1. La 25 septembrie 1885 s-a deschis, la Teatrul Național, prima stagiune a Operei Române cu opera „Lucia de Lammermoor" de Donizetti.

2. Selma Lagerlöf (Suedia) în 1909; Grazia Deledda (Italia) în 1926.

3. Edward Jenner (Anglia) descoperă în 1796 vaccinul împotriva variolei.

4. George Enescu.

5. Alexandru Lăpușneanu.

6. Hidrogenul.

7. Aurel Persu.

8. Eterul, întrebuințat în 1846 de către Jackson.

9. Magellan (1470 — 1522).

10. San Marino (din anul 650).

Spiritul de economie se formează prin
CASELE DE ECONOMII ȘCOLARE
C E C

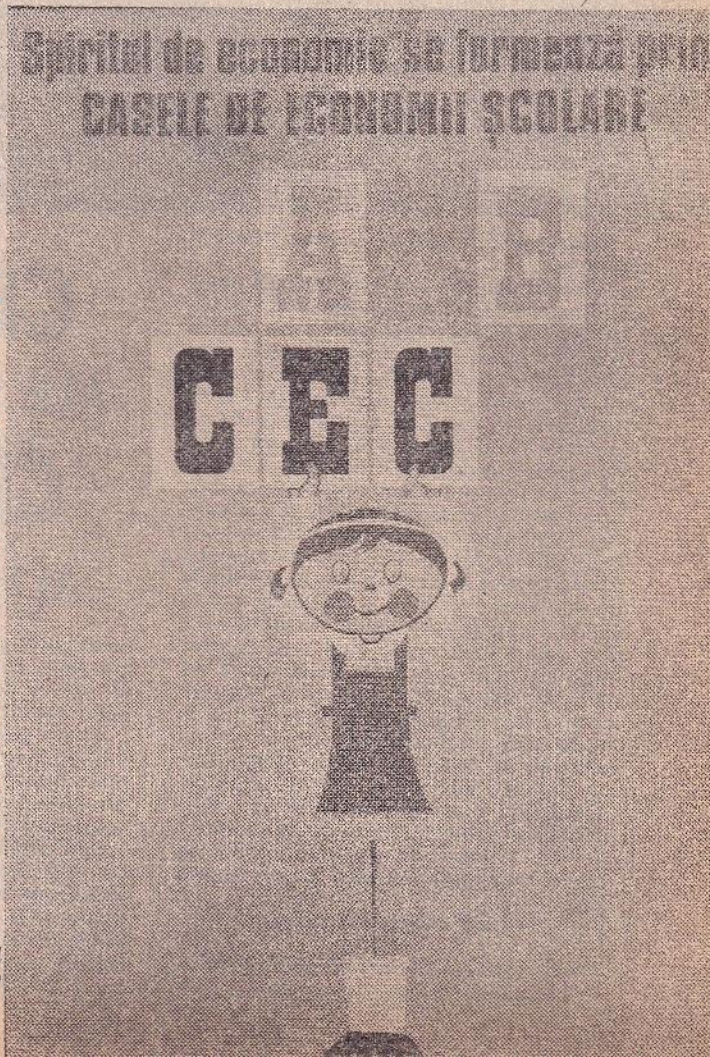

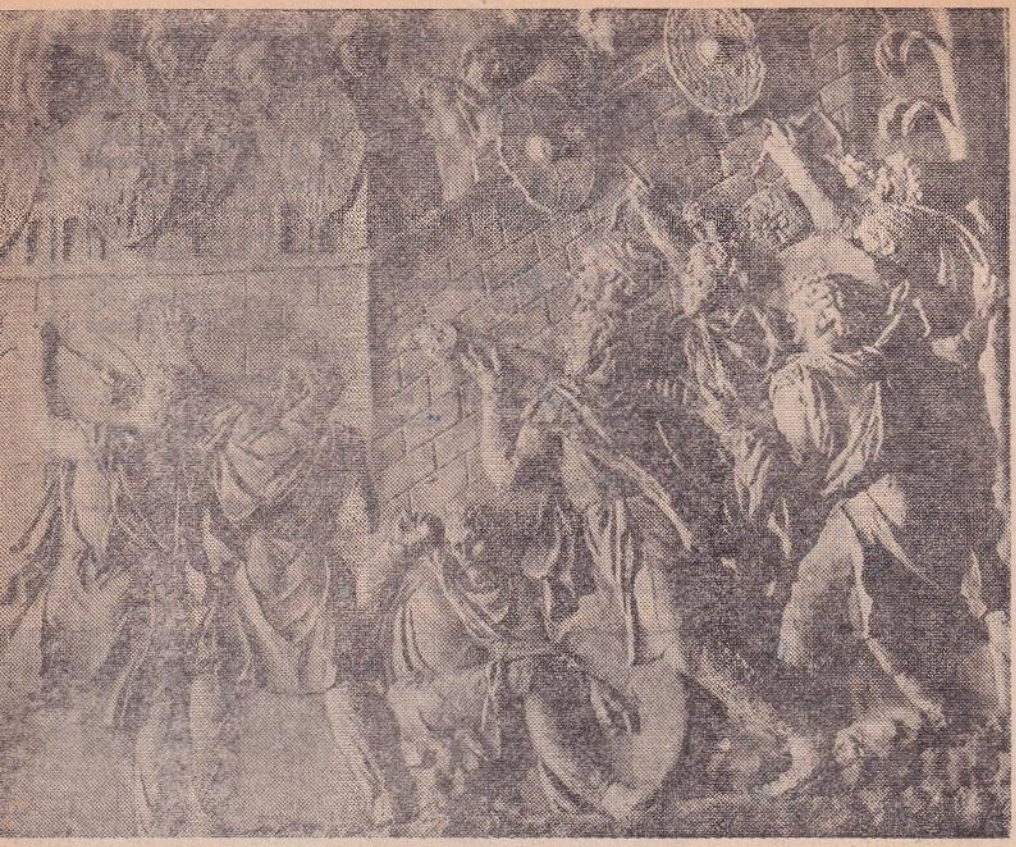

CETĂȚI ALE TRECUTULUI, CETĂȚI ALE MEMORIEI

Cetățile sînt ca oamenii: se nasc, trăiesc și dăinuie.

Destinul cetăților noastre, așa cum apare prin munca-patimă a arheologilor și istoricilor, explică și se conjugă perfect cu destinul poporului român, spiță latină înflorită în vatra geto-dacă precum un falnic arbore crescut pe stînca de-a pururi statornică. Un vîrf de săgeată și un sanctuar, o fibulă (agrafă) de argint și un pinten ruginit, o seceră și un fragment de mozaic, o monedă și o spadă, un turn ruinat și un mormînt, cîteva cuvinte scrise pe o buză de vas ceramic și o statuie, ziduri cariate și podoabe femeiești — toate reprezintă coloanele fără sfîrșit și memoria acestui pămînt. Și nu-i de mirare că structurile de viață s-au cristalizat, în milenii, în incinta și-n jurul cetăților, puncte de rezistență militară, dar și creuzete în care s-au zămislit opere de artă, unde s-au bătut peceți de suflet, de unde voievozii, învățații și dregătorii au emis legi și cărți de învățătură. Și nu-i de mirare că azi rostim cetăți de lumină — hidrocentralele și cetăți de foc — combinatele siderurgice, cetăți universitare și cetăți ale chimiei etc., numind cu o vorbă străveche «capitalele» economice și culturale ale evului socialist, precum se numeau «cetăți de scaun» reședințele vechilor țări românești.

«Munți, întăriți cu ziduri»

Relativ puținele mărturii scrise ale istoricilor și geografilor cu privire la populațiile și teritoriul geto-dacilor sînt fericit completate de cercetările arheologice începute cu mai bine de un veac înainte, dar amplificate și sistematizate abia în ultimele trei-patru decenii.

Astfel, printre primele mențiuni este cea a lui Herodot, care afirmă că geții sînt **«cei mai viteji și mai drepți dintre traci»**. Despre spiritul de independență și preocupările acestora au mai scris Strabon, Dio Chrysostomus, Iordanes, Tacitus și alți învățați iluștri. Pe toți i-au uimit organizarea dacilor, meșteșugurile, viața cumpătată și cunoștințele lor în materie de construcții, matematică și astronomie. Două mărturii sînt edificatoare în ceea ce privește ingeniozitatea sistemelor de apărare. Astfel, Florus spune:

«Dacii trăiesc nedezlipiți de munți», iar Dio Cassius, vorbind despre cetățile lor, arată că sînt **«munți întăriți cu ziduri»**. Descoperirile specialiștilor au confirmat și chiar îmbogățit imaginea lăsată de contemporanii dacilor, reprezentată și pe metopele Columnei Traiane, cu privire la cultura materială și spirituală a acestora. În acest sens, stă mărturie, peste milenii, **complexul cetăților din munții Orăștiei,** fabulos tezaur de piatră,

Istorie

Istoria noastră înseamnă munți și cetăți,
Carpații stînd în centrul pămîntului,
Înseamnă vitejii daci și romani,
Generații întregi de străbuni luptînd
pentru libertate
Și dispărînd ca o ploaie de aur în hotar.
În fiecare din noi trăiește istoria acestui pămînt,
Fiecare este de binele patriei răspunzător,
Istoria este ca un rîu, ne leagă de străbuni,
Este veșnicia noastră ca popor.

MARA NICOARĂ

în care dacii — de la Burebista pînă la Decebal — și-au pus pecetea capacității lor creatoare, au concentrat tot ce aveau mai ingenios și înălțător, atît în arta construcțiilor militare și civile, cît și în știința descifrării tainelor pămîntene și cerești, concentrînd pe un spațiu relativ restrîns elemente edificatoare ale civilizației acelor timpuri și oameni de pe teritoriul țării noastre. Pentru a-și apăra cetatea sacră, capitala, urcată la 1 200 m altitudine, **Sarmizegetusa Regia,** au înconjurat-o cu ziduri, edificate într-o tehnică specială, numită «murus dacicus», dar și cu o salbă de alte cetăți fortificate, precum sînt cele de la **Costești, Blidaru, Fețele Albe, Piatra Craivii, Bănița, Căpîlna.** Acestea nu erau numai puternice cuiburi de vulturi, ci și depozitarele unor valori arhitectonice și de cult, cu turnuri-locuință, sanctuare, cisterne de apă, magazii pentru alimente, ateliere meșteșugărești — de unde iradiau, în timp de pace, ideile unificatoare în întreg spațiul geto-dacic. Așa se explică asemănarea, uneori uimitoare, cu alte așezări întărite sau cetăți aflate la sute de kilometri distanță de nucleul din munții Orăștiei: **Bîtca Doamnei** (Neamț), **Ocnița,** (Vîlcea), **Botoșana** (Botoșani), **Tinosul** (Prahova), **Cetatea Zînelor** (Covasna), **Tilișca** (Sibiu). «Folosind cu pricepere, spunea academicianul Emil Condurachi, cele mai înaintate metode de construcție militară, realizate de grecii epocii eleniste, geto-dacii au știut să îmbine pozițiile strategice naturale cu un sistem defensiv care explică, în ultimă analiză, uriașa lor capacitate de rezistență în perioada conflictelor cu Imperiul roman».

Zidul și pădurea

Și, precum dacii n-au pierit cu toții în războaie, la fel s-a întîmplat și cu multe din așezările lor, transformate cu timpul în orașe de tip roman, păstrîndu-și chiar vechile toponime, dovada respectului ce-l purtau învingătorii oamenilor pămîntului. Cel mai elocvent exemplu este al Ulpiei Traiana, capitala Daciei romane, ridicată în Țara Hațegului, nu departe de cetatea sacră a lui Decebal. În anul 118 e.n., i s-a spus **Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa,** nume cu valoare de simbol, ce subliniază continuitatea elementului autohton în condițiile noii stăpîniri și contopirea acestuia cu coloniștii Romei; orașul a ajuns în sec. III să aibă aproape 20 000 locuitori, fiind cel mai mare «metropolis» din estul Imperiului: înconjurat de ziduri, îmbogățit cu temple, amfiteatru, terme, locuințe somptuoase și un Palat al Augustalilor, a reușit să reziste numeroaselor atacuri și asedii barbare. La fel s-a întîmplat și cu alte localități ale căror nume dacice au fost preluate de romani: Apulum, Sacidava, Potaissa, Porolissum, Napoca, Germisara, Cumidava, Arcidava, Berzobis, Tibiscum, Dierna, Drobeta, Sucidava, Buridava, Piroboridava, Capidava etc. Cetăți, castre și fortificații militare de-a lungul unor ape (Olt, Dunăre) demonstrează înaltul grad de organizare a teri-

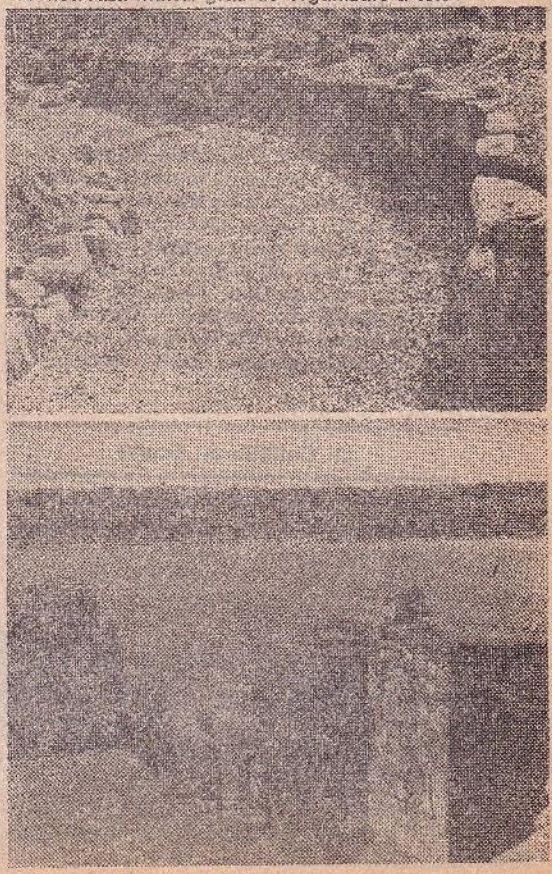

toriului care intra definitiv pe marea poartă a latinității, menit să stea pavăză și avanpost puternic în fața valurilor migratoare. Romanizarea (procesul influențelor culturii latine în Dacia începuse încă de pe vremea lui Burebista) s-a produs foarte rapid, continuînd și după retragerea aureliană (anul 271), dovadă existența în straturile de locuire a acestor așezări, din secolele IV-VI, a elementelor de factură daco-romană: monede, ceramică, locuințe și chiar fortificații-porturi pe malul stîng al Dunării. Despre contactul permanent al acestei populații cu lumea romano-bizantină și revenirea temporară a stăpînirii romane în nordul fluviului stau mărturie mai ales descoperirile făcute de curînd la Sucidava — Celei (județul Olt), Hinova (Mehedinți) și, mai ales, Pietroasele (Buzău). Alexandru Odobescu afirmase, încă din secolul trecut, că pe dealul Istrița, din apropiere de Pietroasa (azi Pietroasele), se află un castru din secolul al IV-lea. Ultimele săpături demonstrează că aici au staționat unități ale Legiunii XI, Claudia Pia Fidelis. Fortificația, zidită în timpul împăratului Constantin cel Mare (306—337) și terminată de urmașii săi, avînd terme, sală de gimnastică, canale de drenaj, necropole, ziduri ridicate în tehnică romană, atestă o stăpînire organizată și puternică, de cîteva decenii. Mai mult, existența multor obiecte de uz casnic de factură dacică și a unor arme autohtone arată că populația locală, stabilă și numeroasă, a participat la apărarea castrului și a regiunii înconjurătoare, ocupate pînă la urmă de vizigoții lui Athanaric.

Cînd tropotul cailor se auzea de departe și fața pămîntului era luată în copitele alergătoare, venite valuri-valuri, oamenii locului își părăseau vetrele și ogoarele, refugiindu-se în păduri, unde năvălitorii nu aveau curajul să intre. De aceea, codrii nepătrunși ai munților, dealurilor și chiar cîmpiilor noastre deveneau, pentru o vreme, cetăți aproape inexpugnabile. De atunci datează și vorba «codrul, frate cu românul». După fiecare val, statornicia moștenită din străbuni îi îndemna pe oameni înapoi; își reclădeau casele, lucrau din nou, ogoarele, dăinuiau peste vremurile de restriște.

Și Cetățile de Scaun

Cînd notarul anonim al regelui Bela menționează, în «Gesta Hungarorum», existența, la sfîrșitul secolului IX și începutul secolului X, a trei ducate românești (voievodate) în Transilvania, asta înseamnă o organizare prestatală de care a trebuit să țină cont nou val migrator. Și sînt numiți voievozii Menumorut, Glad și Gelu românul («Gelou quidam Blacus»). Și mai există niște cetăți, asupra cărora arheologii s-au aplecat cu devoțiune și respect, întru împlinirea literei scrise: **Biharea** și **Dăbîca**. Memoria pămîntului vine astfel să completeze cuvîntul pus la îndoială de către unii oameni de rea-credință. Biharea e în apropierea Oradei (12 km), fortificații de plan dreptunghiular, cu înălțimea valurilor de 5—7 m și lățimea la bază de 20—30 m. Locuințele și necropolele acestei așezări datează din secolele V—VI și IX—XII. Ele sînt înconjurate pe trei laturi de un șanț de apărare, pe latura de est avînd riul Coșmeu. Acesta este «castrum Belland» sau «castrum Byhor», pe care Anonymus îl socotește centrul voievodatului condus de Menumorut, cuprins între rîurile Somes și Mureș. Dăbica se află la 10 km de vărsarea Lonei în Someșul Mic (județul Cluj); are patru incinte fortificate, pe un bot de deal, în interiorul lor descoperindu-se bogate urme de viețuire — locuințe, biserici, cimitire — din secolele IX—XIII; se pare că era reședința lui Gelu, care conducea voievodatul dintre cele două Someșuri. Recentele cercetări din județul Prahova, în punctul **Slon**, arată că și dincoace de Carpați s-a înghebat, încă din zorii celui de-al doilea mileniu, o formațiune prestatală: clădirile de mari proporții (cu laturi între 15—50 m) atestă existența unui cnezat românesc local (secolele X—XII), care, în ciuda distrugerilor pecenege și cumane, a dăinuit, într-o formă sau alta, pînă la invazia tătarilor (1241).

Și iată cum piatră pe piatră, zid lîngă zid, turnuri și valuri de pămînt, șanțuri de apărare și porți masive de stejar ghintuit sînt prezente în timp și spațiu peste tot acolo unde s-a zămislit și a dăinuit poporul român. A fost doar începutul, mărturiile îndepărtate ale pămîntului nostru, din care și-au tras seva bătrînii voievozi, întemeietori de țară și datini: un Mircea cel Bătrîn, un Iancu de Hunedoara, un Ștefan cel Mare și alții în urma lor, ridicînd pentru apărarea și ducerea mai departe a ființei românești alte și alte cetăți, la Curtea de Argeș, Tîrgoviște, Hunedoara, Suceava, Poenari, Ciceu, Cetatea Neamț, apoi Iași, București, Craiova — unele numite chiar Cetăți de Scaun, adică ale domniei și stabilității, ale statorniciei de vatră și frăției de neam, totul izvorînd din conștiința aceleiași origini daco-romane, împlinită vremelnic de Mihai Viteazul și pentru totdeauna la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, «Cetatea eternă a sufletului românesc». Toate sînt, pe rînd, muzee ale memoriei neamului, toate sînt dovada permanenței noastre în spațiul carpato-danubiano-pontic, unde riul și ramul sînt prieteni numai celor veniți cu gînd de bine!

VALENTIN HOSSU-LONGIN

Cartea lui GICU

Evocare de MARIA ARSENE

Cineva — pe atunci nu s-a știut cine, și nici nu trebuia — l-a scris de mînă, în podul unei case dosnice, din periferia unui orășel aflat undeva prin țară. Altcineva a luat foile de caiet așternute cu cerneală și le-a dus într-un beci dintr-o altă casă și dintr-un alt oraș. Acolo, o mașină micuță le-a tipărit.

Paginile tipărite cu slovă măruntă au fost legate în mijlocul unui catalog fără importanță. Un catalog ilustrat cu produsele unei cunoscute fabrici de dulciuri.

Puțin timp după ce catalogul a părăsit, într-o servietă, pivnița, i s-au desprins cu îndeminare foile. Înfășurate sul, ele au fost ascunse într-un toc de ochelari. Tocul ochelarilor a ajuns la un militar. Un caporal concentrat.

Caporalul a înapoiat doar tocul ochelarilor. Documentul l-a pus cu grijă în căptușeala capelei.

Trei zile mai tîrziu, militarul a sosit într-un orășel de pe malul Dunării. De la gară s-a dus, pe un drum lăturalnic, de-a lungul liniei ferate, pînă în mahalaua noroioasă, cu ulițe strîmte și întortocheate.

A intrat într-o curte și-apoi în casă, după care i-a spus celui care-l aștepta :

— Am adus vreme frumoasă.

Omul cu fire cărunte la tîmple a zîmbit și, bucuros, i-a întins mîna.

— Vremea o facem noi !

Caporalul și-a scos capela, și din căptușeala ei — documentul.

Chiar în după-amiaza aceea, un elev din clasa a IV-a primară a bătut la fereastra învățătorului. În odăița cu pardoseală de lut și mobilă veche, cum sînt în provincie camerele închiriate cu luna ori cu săptămîna, copilul s-a așezat cuminte pe un scaun și i-a zis învățătorului :

— Nene Șerbane, v-a trimis tata o carte.

— Unde-i cartea, Gicule ?

— În ghiozdan.

În fundul albăstrui al unei sticle goale, în buzunărelul ascuns al cămășii, într-o paporniță cu piine și între scoarțele lipite ale „Cărții de citire" de clasa a IV-a, foile cu literă mică de tipar au ajuns la un tînăr muncitor.

La miezul nopții au năvălit în casă agenții Siguranței.

— Manifestele ! au urlat ei pe trei etaje de voci.

Muncitorul s-a ridicat din pat în capul oaselor. Apoi a vrut să coboare. Dar n-a mai avut timp. Agenții l-au smuls și l-au înghesuit într-un colț.

— Manifestele !

— N-am nici un manifest. Nu știu despre ce vorbiți.

Pumnii cu muchii de piatră ai zbirilor l-au lovit cu putere în coaste. În piept. Și peste gură, rupîndu-i buza, spărgîndu-i dinții.

— Dacă nu știi tu, știm noi. Și pînă la urmă, vrei, nu vrei, ai să știi și tu !

Dar gealații Siguranței veniseră prea tîrziu. Manifestul, documentul care purta în paginile micuțe cuvîntul Partidului, plecase din nou la drum...

Prin orașe și sate, prin fabrici, ateliere și închisori, documentul a trecut și a răzbătut, purtat cu grijă, cu fereală, ca pe-o inimă de prunc...

Iar cînd se ivea vreo primejdie era ascuns cu dibăcie. Să nu-l găsească dușmanii.

Soarele lui 23 August 1944 l-a adus din nou la lumină.

Acum documentul se află în muzeu și în inimile tuturor oamenilor din patria noastră.

covorul violet

de FĂNUȘ NEAGU

Băiatul se sculă înainte de miezul nopții și se uită pe fereastră. În pridvor, calul lui de lemn lepădase căpăstrul și mînca ciuperci.

— E-hei, zise băiatul, paiele nu-ți plac, de iarbă nici nu vrei să te atingi, dar la ciuperci te-ndeși !

Ciocăni în fereastră și calul, speriat, se lipi de perete și începu să sforăie. Sus, în cer, luna, bucălată și pusă pe gîlceavă, trăgea de codițe o stea verde.

— Proasto, să nu te mai prind că-ți bagi botul în copca pe care-am făcut-o în Dunăre !

Steaua, fiindcă fusese prinsă asupra faptului, tăcea și-și trosnea degetele subțiri și nevăzute. „Dacă nu termină cu obiceiul ăsta prost, o să-i rupă Luna urechile", se gîndi băiatul. Se ridică în picioare, în pat, smulse scara făcută din cîteva frînghii de lemn, înfiptă în ghiveciul cu mușcate, o potrivi pe perete, se urcă pe ea și, printr-o soărtură a tavanului de lemn, scoase din pod patru nuci. Era o noapte de la sfîrșitul lui februarie. Liniștită, în casă mirosea ușor a frunză de salcie, iar afară, pe Dunăre și în stuf, plutea un vînt necunoscut.

— În noaptea asta o să se întîmple ceva ce n-am mai văzut, se pomeni băiatul vorbind și trecu din nou la fereastră.

Și ce să vezi ? ! Calul de lemn coborîse din pridvor și bea apă din copca făcută de lună. „Aoleu, ce-o să-i tragă Luna două picioare în burtă !" Și-i păru bine c-o să-l audă icnind de durere. Și, într-adevăr, în clipa aceea, văzu cum Luna se schimbă într-o fată îmbrăcată într-un voal lung, care coboară încet prin văzduh către morile cu aripi de lemn de pe grindul din stînga casei.

„Fugi, vru să-i strige el calului, fugi, că-ți taie calea și-i vai de tine !"

Dar nu putu să spună nimic. Din copcă ieșise un pitic caraghios, cu șalvari turcești, cu cizme roșii și cu scufie cu ciucuri.

„Mi-l înecă !", se sperie băiatul, dar se liniști imediat, fiindcă își aduse aminte că un cal de lemn plutește foarte bine pe apă.

Piticul făcu două tumbe și sări în șaua umplută cu iarbă de mare. Apucă frîul, suci calul și-i dădu pinteni. Și calul porni în galop spre grindul unde stau comorile.

— De ce-ai furat calul băiatului ? întrebă Luna pe pitic, și mii de stele, în jurul ei, începură să se rotească ușor, făcînd să se legene stuful din marginea Dunării. Du-te și adu-l aici pe băiat. Vreau să-i arăt cel mai frumos lucru, fiindcă el le-a salvat pe lebede, surorile mele.

Auzind-o, băiatul își trase hainele pe el, încălță bocancii, își puse șapca și ieși în pridvor. În cîmple, zăpezile pieriseră, iar pe Dunăre două turme de capre băteau cu frunțile în gheață. Piticul veni, ținînd calul de căpăstru, și îngenunche pe ultima treaptă a scărilor, lîngă cele patru luntri pe care le scosese din adăpost și le reparase cu o zi înainte bunicul băiatului.

— Domnule, spuse el, am ordin să mergi cu noi să-ți arătăm de unde vine primăvara.

— Sînt gata, spuse băiatul și se urcă în șaua sub care ținea ascunse copertele abecedarului. Și cînd să por-

nească, se opri să întrebe :

— Dar dumneata, domnule pitic, cum ai să te ții de noi ?

— Nici o grijă, pot să mă atîrn de coada calului, dar mai bine fac tumbe. Pe unde mă răstorn eu, crește iarba. Uite... și, azvîrlindu-se în mîini, făcu un salt de vreo douăzeci de metri, și-n urma lui crescu o pajiște cu iarba fragedă și cu ghiocei violeți.

Băiatul rîse, apoi calul lui zbură spre grind și acolo el se înclină în fața Lunii și ea-și flutură părul blond, lung, pînă la coapse și-ntinzînd mîna îl mîngîie pe obraji. Stelele, vreo două mii, sau mai multe, se mișcară, sunîndu-și cercelii de cleștar, și el se găsi dintr-o dată în mijlocul lor, și ele începură să cînte un cîntec minunat, și steaua lui verde, aceea cu care vorbea în fiecare seară, înainte de culcare, veni și i se așeză pe umeri și-i spuse :

— Tu ești prietenul meu, dar nu știu cum te cheamă.

— Bănică, răspunse băiatul, dar nu mai avu timp să-i spună și altceva, fiindcă Luna întinse brațele și porni, în zbor, spre valea cu migdali și smochini, și ei toți trebuiră s-o urmeze.

Și pe unde treceau gheața se rupea, stufuf se ridica și începea să se legene și de sub frunzele vechi se deștepta iarba.

Valea cu migdali era largă — sus, în muchia malului, era un zid de sălcii, dincolo de el o vie îngropată și mai departe, cîmpia cu grîu — și Luna, scuturîndu-și voalul, făcu să se întindă o lumină neînchipuită, caldă și primitoare, și-i făcu semn lui Bănică să vină lîngă ea. El o privi și i se păru că ea n-are trup, că e făcută numai din raze.

— Aici, vorbi ea, în migdalii și în smochinii ăștia sînt închise bucuriile primăverii. Ești primul om care vede cum le dau drumul să umple cîmpiile și munții.

Și, zicînd, se apropie de-un migdal, îl sărută și trunchiul se desfăcu și din el, ca dintr-o lăditâ vrăjită, ieșiră o puzderie de fluturi: albi, roșii, galbeni, care se răspîndiră în lumină, tulburînd-o cu aripile ca-ntr-un vis. Și fiecare migdal arunca în înălțimi multicolore roți de fluturi.

Bănică, pe calul lui de lemn, privea și rîdea și ochii lui albaștri scînteiau de bucurie.

— Acum, spuse Luna, o să dau drumul păsărilor, și-și trecu mîna spre creștetul smochinilor, și o mulțime fără seamăn de păsări țîșni, beată, în văzduh.

Erau atît de multe încît stufuf se încîlcea sub trecerea lor. Și toate ciripeau gălăgioase și înghițeau lacome aerul rece, tulburător, al nopții de la Dunăre. Stele și păsări și fluturi, într-un amestec nemaipomenit, se roteau între hotarele văii. Luna, în picioare pe un dîmb, cea mai frumoasă dintre toate fetele cîte sînt.

— Acum să se deschidă florile, spuse ea, și dintr-o dată toți copacii înmugurirâ și crengile se acoperiră cu flori alb-liliachii, prin care începură să umble albinele.

Piticul, care șezuse tot timpul în apropierea ei, dădu fuga pe mal, aduse două nuiele de salcie, Luna le luă în mîinile ei și-l încinse pe Bănică peste șolduri.

— Să crești înalt și cu mijlocul subțire și să fii mlădios ca salcia primăverii !

— Îți mulțumesc, zise băiatul, de-acum înainte am să te salut în fiecare seară de la geamul meu. Și dacă o să ai vreodată nevoie de-un cal, poți să mi-l ceri, ți-l împrumut fără să stau pe gînduri. E un cal puternic, „mănîncă ciuperci".

Luna se aplecă, îl sărută pe frunte și într-o clipă sui, cu alaiul de stele, în cer, unde e locul ei. Calul ajunse în pridvor și băiatul în patul lui din odaie, iar lîngă pat, Piticul.

— Bănică, îi zise piticul, eu sînt de acum în slujba ta.

— Ah, domnule Pitic, păi să-ți plătesc simbria. Uite, spuse el, scoțînd un pol de aur pe care i-l dăduse bunică-sa, ține arvuna. Și acum eu o să adorm. Iar dumneata o să-mi trimiți un vis frumos !

— Bine ! spuse Piticul și suflă ușor peste genele băiatului.

Bănică adormi. Atunci Piticul se strecură afară din casă, urcă malul, trosnind cu potcoavele de la cizme prin dîra de gheață de sub garduri, și se duse la cîrciumă. Aici, lumina stinsă și ușa încuiată. Asta-l înfurie. Vreme de patru luni, cît timp ținuse iarna, nu pusese un strop de rachiu în gură și nici acum n-avea noroc.

— Păcat că n-am iarba fiarelor cu mine, cu un singur fir aș fi făcut să sară toate zăvoarele !

Se uită pe cer.

Luna ardea învăpăiată. Speriat, Piticul țîșni într-o parte și intră într-un butoi de bere gol. „Dacă nu m-a văzut, mă leg să satur cu iarbă proaspătă toți iepurii de pe malul Dunării", își spuse el trăgînd în nări mirosul puternic de orz îmbibat în doagă.

Și începu să calce repede coastele butoiului, iar butoiul se desprinse de lîngă perete și se rostogoli pe drum,

Desen : DUMITRU CIONCA

hodorogind, și cizmele galopau de pe lături și săreau de-un metru de la pămînt cînd nimereau cîte o fișie de gheață. Piticul, de bucurie că nu-l descoperise Luna la circiumă, gonind pe coastele butoiului, bătea pintenii cît putea mai tare.

După vreo două sute de metri, acolo unde drumul se înclină și cade în Dunăre, butoiul o luă ametitor la vale — înăuntru Piticul sălta în cap și în picioare și se umplea de cucuie și se rostogoli în ape, în dreapta casei unde dormea Bănică. Piticul, dezmeticindu-se, scoase o mînă afară și-o încleștă de parmalîcul casei. Casa lunecă spre Dunăre, tîrînd cu ea și curtea și șurile de paie. De frică, Piticul îi dădu drumul și casa se retrase pe locul ei dinainte.

— Ah, zise Piticul, ieșind și încălecînd pe butoi, băiatul îmi poruncise să-i trimit un vis. Ia să-l legăn eu să-l fac să rîdă prin somn !

Și, întinzînd mîinile, apucă din nou parmalîcul și trase. Casa veni cu talpa în malul apei, și ei o purtă înainte și înapoi, de zece, de douăzeci de ori, și sus, în odaia lui, băiatul se trezi și se uită pe fereastră. „Ce noapte, își spuse el, casa noastră cară apă din Dunăre și-o varsă în brazdele de ceapă !" Deodată îl observă pe Pitic și observă și jocul lui. Nu spuse nimic. Deschise ușurel fereastra și cînd casa mai coborî o dată la Dunăre sări pe butoi strigînd :

— Ei, Piticule, eu te plătesc și dumneata-mi strici somnul ?

— Cizmele ! strigă Piticul. Uite-le, fug ! Se

atîrnă de Bănică : Ajută-mă, fără cizmele mele de mătase roșie o să fiu dat afară din garda Lunii.

— Le voi smulge urechile ! amenință băiatul și fluieră lung de trei ori și calul lui de lemn veni în marginea Dunării, tremurînd nerăbdător.

Bănică se aruncă în șa, Piticul se îngrămădi la spatele lui, și Calul porni la galop. Piatra suna sub copite, vîntul șuiera pe la urechi. Drumul era în pantă, pe de lături valuri de iarbă tînără. Calul s-ar fi oprit să rupă o gură, dar Piticul îl simțise și-l gîdila sub burtă cu un fir de pai, făcîndu-l să gonească din ce în ce mai iute. Sus, în muchea dealului, intrară într-un val de negură. Lui Bănică îi păru rău că nu-și luase și sabia, ar fi învîrtit-o o dată și-ar fi destrămat întunericul.

— Nu mai văd drumul, spuse Calul, trebuie să ne suim în înălțuri...

— Mergi printre alea două șiruri de flori violete, îi spuse Piticul.

— Sînt brîndușe, răspunse Calul.

— Da, aprobă Piticul, au răsărit din sămînța pe care am ascuns-o în căptușeala cizmelor. Azi-noapte am fost la cîrciumă, am fixat cizmele în două cuie, ca să n-o ia la sănătoasa, și-acum sămînța curge prin găuri și din fiecare bob crește o floare. Trebuie să ne grăbim, n-am pus decît două degetare de sămînță. Tu nu știi, Bănică, și nici tu, Calule, că cizmele mele erau cuminți și mă ascultau... Dar m-a-nvățat un prieten să le cos cîte două urechi de cățel, și-acuma uite ce pățesc.

— Ai ciuntit cățeii ? se supără Bănică.

— Da de unde ! spuse Piticul. Eram sub o foaie de lobodă cînd ai tăiat tu cu bunicul urechile cățeilor tăi, ca să se facă răi, și-am cules sfîrcurile din iarbă și le-am cusut la cizme cu fir de arnici fermecat. Din ziua aceea, dacă nu le țin în picioare, o iau razna după iepuri.

— Păi, să căutăm prin buruienile de anul trecut, spuse Calul, pe-acolo se ascund iepurii.

Cele două șiruri de brîndușe coteau la stînga, pe după un șir de plopi, și tot se duceau. Calul se scutură și o porni la trap. Bănică se aplecase în șa și mîngîia florile cu palma.

— Sînt răcoroase și fragede, acum au ieșit !

— Vai de mine, o să mă pună Luna la regim de pîine și apă, un sfert de pîine și-o cană de apă, pentru că trebuia să le semăn într-o poiană unde vin niște fete să se scalde în izvor !

— O să te ajut să le muți, am un căruț, înham cîinii la el, și-o să le ducem acolo. Pot să-ți spun că degeaba am tăiat urechile cățeilor atunci, n-a ieșit nimic... sînt blînzi, toată ziua-i bîzîie musca la nări...

Dar nu isprăvi. Cîinii lui apărură deodată la un cot al drumului și săriră în pieptul Calului. Calul se trase înapoi și se ridică în două picioare. Piticul căzu peste cap și de frică se sui într-un pom și se legă cu centura de creanga din vîrf.

— Leu și Dumitre ! strigă băiatul, dar cîinii, negri ca niște lupi, se repezeau în salturi să rupă burta Calului, și Calul, nechezînd sălbatic, sărea și bătea cu copitele.

— Nu-l mai juca, Bănică, spuse Leu gîfîind, vreau să mușc carne din el. Cu tine n-avem nimic, pe el vrem să-l pedepsim, fiindcă de două ori ne-a fărîmat cușca în picioare.

Bănică se ridică în scări, furios. Calul o făcu vijelios la stînga și băiatul se aruncă fulgerător pe spinarea lui Leu și-l apucă zdravăn de urechi. Și ce să vezi ? Sfîrcurile urechilor se desprinseră și-i rămaseră în mîini. În clipa aceea, Leu se făcu blînd și începu să se gudure.

— Ne-ai învins, strigă Dumitru și veni și-și puse capul în pămînt.

Bănică observă că avea urechile întregi și-i smulse și lui sfîrcurile. Amîndoi cîinii începură să plîngă ca proștii și Calul veni și sufla asupra lor și ei nici măcar nu mîrîiră. Dădeau din coadă și așteptau.

— Ehei, zise Bănică, acum să vă judec eu ! Hei, Piticule, pofțește jos să vezi ce palme le dau.

— Vai, strigă Piticul, alea sînt urechile cizmelor mele ! Mi-ați distrus cizmele !

— N-am făcut nimic rău, Bănică, se apără Leu. Noi doi dormeam lîngă pragul casei și așteptam să se facă ziuă și deodată simt că mă izbește o talpă în frunte și hap, mușc, ceea ce n-am mai făcut niciodată. Și simt că e urechea mea de pe vremuri. O potrivesc cu laba, se lipește. Îl strig pe Dumitru și fugim de scoatem limba pînă prindem perechea aia de cizme și ne luăm urechile. Cum ni le-am pus, ni s-a și urcat sîngele la cap, ne-am făcut răi. Eu i-am tras un cap în burtă lui Dumitru, el mi-a sfîșiat blana. Ne-am oprit, n-avea rost să ne mîncăm între noi. Hai să mîncăm cizmele, am zis eu.

— Aoleu, sări Piticul, nu mai primesc alțele pînă la vara viitoare,

ION CRINGULEANU

SUNĂ PÎN' LA STELE CLOPOȚELUL

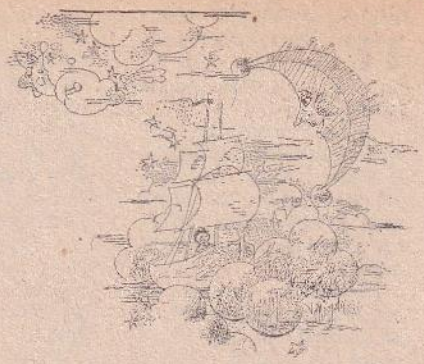

Cînd vine toamna, vreau pe-o navă
Să mă ridic deodată-n stele
Ca într-o aventură sigură și gravă
Nepusă de timizi în ghilimele.

Vreau pur și simplu să admir pămîntul
Cum luminează din rodirea lui,
Să-mi strig spre univers cuvîntul
Și, chiar pe lună, un izvor să pui!

Aș sta prin cosmos pîn' la primăvară
Dînd stelelor îndepărtate bună dimineața;
Le-aș învăța ca niște frunți de oameni să răsară,
Să-și răcorească-n fluvii pămîntene fața.

Dar parcă am surprins un cîntec! Ori îmi pare?
A, da! E clopoțelul care sună de intrare.

Desen: MAGDA BÎRSAN

---

am să umblu desculț, ca un nenorocit!

— Nu te pripi, domnule Pitic, Dumitru n-a vrut să le mănînce, a înghițit odată un șomoiog de vase și nu-i mai trebuie. Nu mîncăm cizmele, mi-a zis, vreau să mănînc pisica și Calul din pridvor. Tocmai plecasem ca să trecem la fapte...

— O să pun pămînt pe voi, hotărî Bănică.

— Da, stăpîne, zise Calul, spune-mi să-i omor și să-i arunc în groapa de lut.

— Iertare! clănțăniră cîinii într-un glas.

— Bănică, se rugă Piticul, întîi să ne spună unde sînt cizmele.

— Zac într-o poiană plină de brîndușe, spuse Leu. Dumitru n-a vrut să le mănînce, dar un pic tot le-a scărmănat. Le-a luat în gură și le-a scuturat. Și cînd le-a scuturat, s-a vărsat din ele sămînță și au răsărit o mie de brîndușe. E acolo și o minge de fotbal.

— Departe? întrebă Bănică.

— Lîngă grajdul ăla unde am văzut noi odată niște iepuri de casă.

Bănică încălecă și porniră prin cîmpie. Negura se ridicase și ieșea soarele. Dincolo de arături, pe izlaz, sub o perdea de salcîmi, văzură covorul de brîndușe, în mijloc, cizmele de mătase roșie cu turetcile frînte. Piticul le luă.

— Îți mulțumesc, îi spuse Piticul, m-ai salvat, și la vară, în noaptea cînd vin sînzienele, am să vin și am să te duc dincolo de Dunăre, unde arde locul de comori. Și iartă-i și pe cîini.

— Îndurare, stăpîne! clănțăniră din nou cîinii.

— Nu, zise Bănică, am zis că vă acopăr cu pămînt și am s-o fac. Veți săpa cu ghearele și veți intra sub covorul ăsta de brîndușe. Îl luați la spinare și-l duceți acolo unde vă spune prietenul meu. Număr pînă la zece.

Cînd Bănică zise zece, amîndoi cîinii țineau în spinare o postață de pămînt, pe care sclipeau o mie de brîndușe violete. Piticul își puse cizmele, potrivi pe ele pintenii și o porni spre Dunăre pe un fir de cărare.

— Stăpîne, se rugă cizma din piciorul stîng — amîndouă prinseseră glas și deveniseră arțăgoase și pline de veselie —, noi n-am vrut să te părăsim! Am văzut azi-noapte mingea aia și voiam să jucăm fotbal. Scoate-ne din picioare, ca să nu crezi că fugim, și o să mergem înaintea dumitale, bătînd mingea.

— Lasă-le, zise Bănică, pînă la Dunăre o să trag și eu cîte un șut.

— Bun! aprobă Piticul și porniră.

Cizmele de mătase jucau mingea cu spițul. Bănică o lovea numai cu capul. Piticul călca spălîndu-și tălpile pe iarba plină de rouă, cîinii, îngenuncheați de greutate, tîrau pe grumaji un petic de cîmpie în care dansa primăvara, iar pe urmă, ridicînd frumos copitele, venea Calul de lemn și frîul atîrna într-o parte.

MIHAI NEGULESCU

TELEFON DIN AFRICA

— Alo, Tata ?
— Alo, Fata ?
Frumoasa și minunata,
Oana mea ?
— Tata ?
— Da !
Te sărut din Africa.

O cămilă
pe o filă
ți-am vînat în vers, copilă.
Lui Răduc,
un leu i-aduc —
să îl culce sub pătuc...

— Dar Maimuța ?
— Huța-huța,
uite-ți dă, pe brat, gentuța.

— Vai, Tătucă...
— Ce-i, Onucă ?
Știi că-n cocos crește nucă ?
— Cum e-acolo ?
— Soare, soro !
Colb de colo pînă colo.

Și-o girafă-n
nori se-adapă...
Să-i trimiți prin poștă apă !
Oana mea...
— Tata ?...
— Da !
— Te aștept din Africa.

MÎNZUL

Nerăbdător, cu fruntea înstelată,
adulmecînd cu nările în vînt,
ar tot zburda zănatic
prin ogradă —
atîtea taine să cunoască vrînd.

Ajuns în goană lîngă o ulucă,
stă-n loc, îngîndurat ca un bătrîn,
ne-înțelegînd de ce un gard hapsîn
îi stăvilește setea lui de ducă.

Dar, iată, se întoarce...
Și din fugă
copite scapără peste ulucă !

Juanita

de POP SIMION

Orice băiat isteț din orașul Madrid știe că Puerta del Sol (Poarta Soarelui) se află în chiar inima capitalei spaniole, la kilometrul zero, adevărat viespar, deoarece străzile mici, întortocheate, curgînd în pantă, te amețesc de-a binelea prin necontenitul balans al circulației ; parcă te dai huța pe un „montagne russe" — cunoașteți, desigur, lunecatul acela amețitor-ondulat, sus-jos, pe schelăria metalică a unui parc de distracții ! Puzderie de magazine la tot pasul, puhoiște de cumpărători și gură-cască, așa arată cartierul cel mai agitat, mai animat, mai lăudat-blestemat al Madridului. Pretutindeni alergătură, culori, mirosuri, strigăte, vînzare-cumpărare, bani, nervi. Cine ar crede oare că la o aruncătură de băț, undeva în stînga, pe un însorit promontoriu, dai peste cel mai tihnit loc din marele oraș : Plaza Mayor (Piața Mare), un patrulater pe-dit cu pietre cubice, de granit, împrejmuit cu mici „bodegita" (bodegi cu răcoritoare) și căptușit-înundat cu mii de scaune așezate la soare ; da, ați citit bine, sînt mii de scaune așezate la soare, așezate în patrulaterul acela de odihnă și meditație, unde vin oamenii cu mai puțini bani în pungă să afle o oră-două din tihna atît de greu de găsit în acest oraș. E un loc cu oameni, cu porumbei și cu fîntîni, ca piața San Marco din Veneția, cu deosebirea că aici își face veacul sărăcimea trudit-muncită a Madridului, iar dincolo, drumeții Europei, turiștii de pretutindeni (majoritatea oameni cu bani) atrași de orașul gondolelor — bărcile acelea subțiri-curbate care circulă pe canale, știți voi. Veți înțelege, așadar, că cele două piețe nu se compară între ele, viața lor e atît de diferită. Aici, în Piața Mare, se odihnesc zidarii, bunăoară, după o zi grea de lucru ; își scot încălțămintea colbită, să-și risipească osteneala din picioare, și somnolează ori sorb bere „El aquila" („Vulturul"), mestecă „perritos calientes" („cățel fierbinți", cum se numesc crenvurștii îngropați în pîinișoare prelungi) și „olivas ver-

des" (măsline verzi), hrana obișnuită a celor „cărora le suflă vîntul prin buzunare", ca să folosim expresia din Plaza Mayor. Copiii mănîncă „patatas frittas" (cartofi prăjiți), banane — nu contează de e prînz ori seară, meniul e același —, udate, desigur, cu cîte o limonadă rece-rece sub soarele meridional.

În Plaza Mayor am cunoscut-o pe Juanita (se citește Huanita). Era pe la prînz, și era soare, și în Piața Mare se întîmpla cam ceea ce am spus mai sus cînd în patrulaterul de tihnă apăru o fetișcană de vreo 9—11 ani, cu păr negru, împletit în codițe, foarte sprintenă și sporovăitoare. Purta de mînă un bătrîn orb, cu fața palid-pămîntie, abia scos din nu știu ce hrubă în bătaia dulce a soarelui glorios. Orbul pipăia caldarîmul cu un baston alb (toiagul nevăzătorilor), în timp ce Juanita îl conducea încetișor și sigur, îndemnîndu-l cu glas protector :

„Venga con migo, Pepe, venga lentamente (Urmează-mă, Pepe, vino încetișor)".

L-a așezat pe orb pe bancă, lîngă mine, la soare ; a mers fuga-fuguța la primul vînzător și a cumpărat perritos calientes, pe care i-a așezat într-un coșuleț pătrat, pe genunchii bătrînului, sub ochii nevăzători ai lui Pepe, zicîndu-i grăbită :

„Mănîncă sănătos, Pepe, mă întorc la ora știută, cînd bat clopotele de patru ori. De se întîmplă să plouă, ai umbrela alături".

O nepoată care își scoate bunicul la soare, mi-am zis urmărind-o pe Juanita, ce alerga ca o zvîrlugă înspre pîlcurile de copii din mijlocul Pieței Mari. E nerăbdătoare să se ducă la joacă ! mi-am zis din nou cînd am băgat de seamă că n-am dreptate : fata depășise pîlcurile de copii jucăuși, n-o interesau cei de seama ei, nici nu i-a privit măcar, a trecut printre ei ca scăpată din pușcă, cu obrajii aprinși, gîfiind de alergătură, foarte preocupată să pătrundă degrabă în labirintul străzilor îngust-întortocheate care urcau promontoriul.

Am fost curios să revăd întîlnirea dintre Juanita și Pepe cel orb, motiv să revin peste cîteva ore în Plaza Mayor, exact pe cînd — bilim-bilom ! — bătură de patru ori clopotele în turnul catedralei. Piața era pustie, bătea vîntul, mătura hîrtiile ; tocmai se descărcase un nor, care gonise lumea din patrulaterul de tihnă. Orbul însă acolo era, mîncase, se sorise cît se sorise, deschisese ploierul și se apărase de ploaia răpăitoare, cu bulbuci, care îl udase pînă mai sus de genunchi ; se descălțase apoi, cunoștea tehnica, își întinsese încălțămintea în soarele, mai sărac acum, al după-amiezii.

Sosi, în sfîrșit, și Juanita, gonind ca un mînz de cursă ; obrajii îi erau tot aprinși și gîfîia, vai ce gîfîia ! de alergătură. Ceasul din turn arăta orele patru și jumătate, ceea ce mărea spaima obositei fete, care îngăimă :

„Perdone-me (să mă ierți), querido Pepe (dragă Pepe), că am întîrziat ; n-o să se mai întîmple, să nu mă concediezi. Azi e duminică, am avut multă treabă, nu știu cum s-a întîmplat, paharele au fost multe și el chiquito (mititelul) a fost plîngăreț ca niciodată, zău, creye-me, querido Pepe (crede-mă, dragă Pepe)".

„No te preocupa, Juanita (nu te frămînta)", îi zise liniștitor Pepe, orbul, și Juanita se liniști într-adevăr, după care am aflat ceea ce nu știusem.

Nu, Juanita nu era nepoata orbului ; era „însoțitoarea" acestuia, angajată să-l conducă pe orb, treabă pentru care familia foarte numeroasă a fetei primea ceva pesetas, cum se numesc banii spaniolilor. S-ar fi jucat Juanita, vai ce s-ar fi jucat, stînd ore întregi în pîlcurile de copii care se zbenguiau în Plaza Mayor ! Și ar fi învățat carte, vai ce ar fi învățat carte la școala cea nouă, binemirositoare, din cartier, împreună cu aceiași copii care se zbenguiau și care învățau fără alegere ! Dar n-avea cum și n-avea cînd să învețe ori să se joace. După ce îl conducea pe orbul Pepe pînă la locul știut, Juanita avea de alergat la cea de-a doua slujbă a ei: spăla paharele unei bodegita în schimbul unui pachet cu mîncare pentru cei de acasă. Și încă ceva : duminica îi revenea o a treia slujbă, cea mai complicată. Scotea la plimbare pe el chiquito, pe „mititelul", un sugar plîngăreț și rău și gras de care avea grijă cîteva ore. El chiquito se numea tot Pepe. Deci Juanita avea în grijă pe Pepe-cel-mare, orbul, și pe Pepe-cel-mic, plîngărețul.

„Ia și gustă și tu, querido Pepe", zise Juanita către Pepe-cel-mare, căruia îi întinse o felie din portocala pe care tocmai o primise în ziua aceea, după care prinse a-l încălța pe orb.

„Are gust bun și e de culoarea soarelui, nu-i așa ?", spuse Pepe-cel-mare, apoi se ridică de pe bancă, sprijinit de Juanita, și o urmă pe aceasta, pipăind caldarîmul cu bastonul alb al nevăzătorilor.

„Da, are gust bun și e de culoarea soarelui", confirmă Juanita, fetița iute ca argintul viu, care n-are timp de școală și de joacă din pricina celor trei slujbe ale ei, care o fac iute alergătoare, cu obrajii aprinși și mereu gîfîind de oboseală, încît i se pare că se învîrte, vai ce se învîrte cu ea Plaza Mayor ! se rostogolește ca un carusel și arde ca o tipsie încinsă Piața Mare din Madrid, locul sărăcimii.

În așteptarea tatălui

de PAN IZVERNA

Ca să-mi reamintesc exact soarele toamnei aceleia de demult, îmi este foarte greu. Oricum, nu semăna cu soarele vreunei alte toamne. Frunzele parcă nu începuseră să cadă și vitele mai căutau încă umbra, nu plouase de multă vreme și ierburile se uscaseră, iar caii lăsați slobozi se sălbăticiseră prin ferigi și prin păduri în căutare de verdeață. Stăpînea peste toate o liniște mare, oamenii se îndepărtau tot mai mult unii de alții, ca și cînd vorba le-ar fi fost o povară, iar toate cîte mișcau sau adiau se retrăseseră în sine, în rădăcini sau în ceruri. Nu vedeai două păsări alături, iar pădurea se sluțise astfel că nu găseai nici două frunze care să se atingă.

Vîntul străbătea neobosit arșița, iscînd pe drumuri vîrtejuri de colb.

Nu vorbisem de două zile cu nimeni și poate nu se terminase vacanța. Arșița și liniștea erau puternice și fiecare își mistuia propriile necazuri. Seceta de după război...

În camera din fund, unde arareori intra și altcineva, în timpul verii, în afară de mine, era o lume pe care o descoperisem singur. Acolo nu mă tulbura nimeni și doar ronțăitul scurt și întrerupt al șoarecilor și munca neauzită a împăraților păianjeni, între dulapul ros, cu varii obiecte, și lada cu țoale, mă secondau la a nu știu cîta răsfoire a unui vraf de cărți pe care eram deopotrivă stăpîni.

După perdelele galbene, atît de greu prăfuite că nu știam cînd se lăsa amurgul, trebuia să apiec capul foarte aproape de file, pînă cînd șiruri lungi de furnici începeau a mi se pierde unele într-altele. Ridicînd ochii, ghemele de lînă și cînepă din celălalt unghер al odăii îmi apăreau ca niște arici uriași, conturul mobilelor se lățea și un cuier cu haine vechi putea lua forma unei balene, unui grifon sau a oricărui animal posibil. Descoperisem că se poate citi pe întuneric. Treceam dintr-o lume în alta cu mare iuțeală, părăsindu-l pe Robinson pe insula sa și lăsîndu-i pe fiii căpitanului Grant suspendați peste abis. Nu mai făceam nici o deosebire între mine și un erou al lui Bromfield care mîngîia un tigru întrat noaptea pe fereastră, eram Anselmus printre salamandre și de cîte ori nu mi-am căutat precipitat umbra ca Peter Schlemihl. Era de altfel acolo, uriașă, răsfrîntă pe tavan sau îmbrățișată cu celelalte umbre ale serii. Eram deopotrivă Paul și Virginia, călăto-

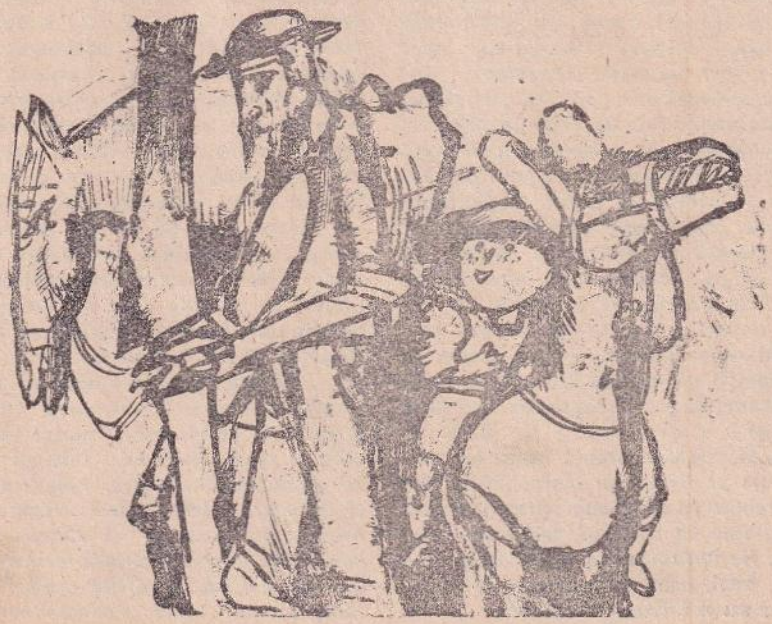

ream de la Beijing la Caşmir sau mă pierdeam printre gheţuri albe cu un lup flămînd şi schiop pe urmele mele. Apoi întîmplările Şaherezadei, înţeleptul calif Abasid, prinţii neînfrînţi şi melancolici, pescarii trişti, săraci şi plini de speranţă de la ţărmurile Mării Moarte! Dar preferam să fiu Sancho Panza şi să zîmbesc şiret şi atoateştiutor: voi agăţa o piatră de aripa morii de vînt şi astfel îi voi lua puterea; dar de cîtă vreme nu ştiam eu să înfring smeii şi uriaşii. Biet Don Quijote, cît am dorit să fac lumină în mintea ta, cît de credincios ţi-am fost şi cît timp am călătorit alături în tăcere, dar sigur de izbînda noastră, prin pustiurile nesfîrşite, spre lumile albastre întrezărite numai de noi! Atunci, într-o zi ca aceea, a început să bată ceasul.

Am ascultat liniştit tictacul şi m-am încredinţat. Era un ceas acolo. Prin fereastra dinspre apus intrau raze palide acoperindu-mă împreună cu colţul meu cărturăresc. Asfinţitul era aproape, lumina era galbenă, umbrele creşteau şi nici un om de pe lume nu ştia că eu stau aici culcat, nemişcat, lîngă o carte uitată şi că ascult ceasul. Mama trebuie să-l fi pus acolo, aproape de mine, şi era de mirare că nu-l mai auzisem. Ar fi trebuit s-o văd venind şi plecînd într-una din orele tîrzii ale amiezii mele care ieşise din rîndul zilelor acelei lumi.

Cum să-l fi uitat sau de ce să-l fi ascuns? Nu-mi rămînea altceva decît să-l caut şi să pun capăt acelei curiozităţi neliniştite ce începuse să mă cuprindă. Lada cu lucruri vechi, un geamantan de nuiele, dulapul şi toate cîte mai erau au fost deschise, cotrobăite, răsturnate şi închise la loc. Da, vedeţi, nu ştiam de unde vine, de unde se aude. Ei, şi la urma urmelor o să-mi spună unde l-a ascuns şi pentru ce. Două ceasuri aveam, şi acesta nu putea să fie decît cel mare. Ştiam bine că mama este pe Vale, plecată de dimineaţă să scuture prunii, şi eu rămăsesem să am grijă de casă. Tata plecase de alaltăieri cu căruţa, departe, la Cîmp, unde trebuia să caute bucate — cîte aveam se terminaseră şi nimeni din sat n-ar fi avut atunci să ne împrumute. Era pînă la Cîmp o zi şi o noapte de mers într-una, şi noaptea umblă hoţii, iar caii pot muri pe drum de foame, încît fiecare trebuie să aibă sub pătură toporul la îndemînă ca să-şi păzească fie banii la dus, fie porumbul la întoarcere, pentru că, vezi, asta nu-i treabă de copii, de asta nu mă luase cu el tata.

Cînd am auzit o uşă ca izbită de vînt, am ştiut că mama sosise. Nu trebuia să-i las răgaz să mă certe: treburile ce mi le încredinţase încă din zori, le uitasem prins de visătoriile şi de cărţile mele. Treaba cu ceasul însă era mai importantă decît oricare alta.

— Mamă, se aude un ceas în perete. Tu l-ai pus acolo? În camera din fund.

— Taci! Şi mama îşi întoarse faţa-i aspră şi înnegrită de soare într-o parte. Adăugă apoi încet, nu atît de încet însă ca să n-o pot auzi:

— Se zice că moare cineva în casa unde umblă ceasul în zid.

O tulburare subită mă cuprinse, ca un gol în lume, ca o ameţeală printre lucruri străine, necunoscute, şi ne despărţirăm fără vreo altă vorbă. Poate că mai era timp să întorc o carte şi să răsfoiesc o alta acolo unde mă simţisem fericit o vară întreagă. Dar cartea ajunsese deodată un biet obiect, pretextul cel din urmă ce se poate închipui: pentru că eu deveniseşm auz. Ceasul bătea liniştit în peretele din faţă. Locul era odios şi aş fi urlat dacă ar fi înţeles cineva ce m-a apucat să urlu aşa deodată.

Afară, cît mai repede afară, pentru că afară erau vitele, cîinele, calul, oamenii, cîmpul, vorbele, întînsurile, cerul. Aveam nevoie să mă bat pe loc cu cineva, să întărît niste cîini, să alerg, orice, dar să nu mai stau niciodată lîngă zidul acela.

Zile goale se scurseră şi tata nu mai venea. Mă trezeam cu noaptea-n cap, încălecam şi străbăteam drumul spre pădure în galopul cel mai nebun. Treceam pe lîngă mari prăpăstii şi mă aplecam să le văd adîncul, urcam pante abrupte, săream peste şanţuri şi coboram tot în galop ţinîndu-mă de coama calului, care credea, pesemne, că înnebunisem. Cînd vreo creangă ar fi fost să-mi ia capul, mă aplecam la un metru distanţă de ea făcînd corp comun cu animalul ascultător de sub mine. Chiuiam toată ziua zănatic prin păduri şi locurile care se numeau atît de straniu: Fundul Orbului, Iagudul lui Moţoţoi, Teiul Peloanei, Cracul Deselat, Picătura, Faţa Radului şi Ale trei Lemne, toate se obişnuiră cu acele strigăte şi cunoscură tropotul viteaz al calului meu neistovit. Într-un cuvînt, ne sălbăticisem. Seara, negru de praf şi de soare, lăsam calul, urcam în podul cu fîn uscat şi mă culcam îmbrăcat. Luna se arăta uriaşă printre crengile unui agud şi curînd greierii nopţii începeau să cînte. Vedeam cerul în

adîncimea lui miraculoasă, trăgeam în piept izul înțepător de otavă și de ierburi uscate și după ce număram cîteva zeci de stele adormeam. Cu finul pe cămașă porneam dimineața în aceleași escapade hrănindu-mă cu pere pădurețe, cu struguri sau cu scorușe. Apă beam dintr-un știubei făcut din lemnul tare al unui fag pe care îl golise de tot miezul lui lemnos uica Tudor și care nu seca niciodată.

Acasă, poarta cea mare nu scîrțiia ca să intre căruța și glasul tatei nu se auzea. Gîndeam, și alungam mereu gîndul acela nefast, că tata are să vină altfel. Pe căruța plină cu saci de grîu și de porumb el o să vină întins și acoperit cu haina neagră cu care plecase. Mai văzusem morți și simțeam în nas mirosul de busuioc și de ceară topită, care îmi făcuse greață. N-aveam nici un sentiment în asemenea împrejurări și nu mă cutremurase pînă atunci gîndul morții.

Cine era de vină? Poate mama. Îl îndemnase să plece și el plecase pe gînduri și abătut. Ea știa ce însemna ceasul din zid, ea mă adusese pe lume, și dacă eu n-aș fi moartea n-ar fi și n-ar avea nici un sens. Dar tot eu știam că biata mama, rea de gură, dar atît de dreaptă și de bună în adîncul sufletului ei, n-avea nici o vină.

Dar dacă a fost doar o părere și ceasul a dispărut? Cu ușile deschise vraiște intrai în casă tropotind și cîntînd. În camera din mijloc mă privii în oglindă și greu mă mai recunoscui. Oglinda avea viața ei, acolo toate trăiau în liniște, fără nici o frămîntare. O mutră prăfuită, înnegrită, cu părul lucios de nădușeală și răsfirat în șuvițe pe frunte mă privea întrebătoare. Din peretele din dreapta tictacul rupse tăcerea și chipul din oglindă se schimonosi. La ce mi-ar fi folosit să plîng sau să urlu? Prin urmare ceasurile umblau prin toți pereții casei și mergeau neîntoarse. Am lovit în perete cu un pumn de zece ani cît am putut. Dintr-o dată ceasurile au tăcut. Am ieșit afară și am intrat din nou după cîteva minute. Dar tictacul era acolo, netulburat ca și mai înainte.

În seara aceea, mama, cu care nu mai vorbisem în ultimul timp decît prin semne, m-a luat cu binișorul rugîndu-mă să dorm în casă ca să nu răcesc. Am mîncat niște ciuperci cu mămăligă și m-am culcat. Am avut grijă să-mi iau ceasul de buzunar al tatei și să-l atîrn deasupra patului într-un cui, ca să aud un ceas adevărat.

Luna lumina din plin încăperea și fluturi de molie pîlpîiau pe geamuri, afară se auzeau cîinii lătrînd pe toate glasurile și eu eram singur, cel mai singur copil de pe lume, și mă gîndeam departe, la cîmpurile acelea bogate, cu mult grîu și porumb, spre care plecase tata, și la drumul lui fără întoarcere.

A fost noaptea cea mai lungă din cîte avusesem parte și credeam că nu se va mai sfîrși. Cîinii se potoliră, luna asfințise de mult și bezna cea mai neagră se așternu biruitoare. A cui să fi fost această mînă, al cui acest picior și eu, care aveam un singur gînd, de cine atîrnam în lume? Ceasul de buzunar al tatei (pe care îl lăsase acasă — din ce pricină oare?) începu a se mișca pe masă, de acolo trecu în oglindă și bătea atît de tare și de amenințător încît eu trebuia să mă apăr ca să nu-mi pătrundă în cap. Mîinile mi se mișcau atît de greu și atît de aproape, în fața mea, ceasul se sparse cu oglindă cu tot în arcuri, rotițe și cioburi. Cădeam într-o negură adîncă și fără fund, apoi cădeam mereu pînă cine știe unde într-o varniță albă și fierbinte. M-am trezit pe covor, învăluit în așternut ca într-un sac și strigînd. Sudorile mă furnicau nesuferit pe spate. Dezmeticit am sărit în picioare și am deschis fereastra. Era ziuă și ploua. O ploaie cuminte și gravă (căci venise toamna) părea să spună că fusese mai tare pînă la urmă decît un soare nemilos, că va dura și că din partea aceasta toată lumea trebuie să fie liniștită. De afară se auzeau glasuri puternice și din cînd în cînd urca pînă la mine un îndemn prelung.

Am ieșit pe prispă, răsturnînd în trecere o oală în care mama mulsese vaca. L-am văzut numai pe tata, tras la față dar voios și pus pe glume, grăbindu-se să descarce sacii și să-i așeze în magazie. Am alergat la el desculț și i-am sărit în circă. I-am cuprins spatele vînjos între picioare și l-am apucat de păr.

— Ești mai greu ca un sac cu porumb, măi, băiatule. De ce te-ai trezit așa de dimineață?

— Păi să vezi, n-am putut să dorm, nu m-a lăsat un ceas care bătea în perete.

— A, spuse el, nu știai? Sînt niște ființe mici, niște insecte. Cari se numesc, și măsoară timpul în lemnul de brad. Hai, dă-te jos din corcoduș că se udă sacii.

Așadar, eu eram un prost și tata un om nemuritor!

SCRISOARE CĂTRE VIORELA

de COSTACHE ANTON

Eu sînt Viorela. Însă colegii mi-au cam uitat numele. Din comoditate ori din snobism (la noi în clasă snobismul e în floare) mi l-au scurtat. Îmi spun Vi. Pe mine nu mă supără acest lucru, pentru că, oricum, Vi este aproape un sfert din numele meu. Cînd cineva îmi spune Vi, eu adaug în gînd și celelalte litere și-n felul acesta mă regăsesc, adică îmi regăsesc un anumit cadru, un anumit spațiu spiritual, ba chiar și geografic. Cred că e destul de complicat ceea ce vreau eu să spun și ca să-mi fie mai ușor o să folosesc, de pildă, numele unchiului Ștefan sau pe cel al bunicii Agatia. Unchiul Ștefan e frate cu tata și stă undeva la țară. Am fost la el de multe ori, vara, în vacanță. O dată sau de două ori pe an unchiul Ștefan trece și el pe la noi. Cît de mult pot să semene frații între ei ! Unchiul Ștefan e mai în vîrstă decît tata, e și mai voinic, are umerii largi, brațele lungi, palmele mari și fruntea neobișnuit de înaltă. Cînd stau la masă, unul în fața celuilalt, cînd rîd sau cînd vorbesc, zici că e unul și același. Au aproape aceleași gesturi, aceeași modulație în glas, aceeași încrețire a ochilor. Însă atît. Din clipa în care unchiul Ștefan se ridică de la masă nu mai seamănă cu tata. Pur și simplu, e alt om. De-aceea, cînd primim scrisoare de la el sau cînd din întîmplare îi este rostit numele mie îmi apare în față așa cum îl știu din vacanțele petrecute la țară. Numele unchiului Ștefan îmi aduce totdeauna înaintea ochilor ceva din lumina zilelor de vară, din febra plecării, din călătoria cu trenul, din atmosfera sau geografia satului. De ce spun geografia ? Pentru că totdeauna unchiul Ștefan mă așteaptă în gară. Și gara nu e chiar în sat, ci undeva în cîmp. E o gară mică și din tren cobor numai eu. Unchiul Ștefan mă așteaptă în capătul peronului, lîngă o fîntînă cu roată. La doi pași de el, îl zăresc pe Răsură, un cîine alb, cu pete roșii pe spate și cu urechi mari de prepelicar. Cum apar pe scara vagonului, Răsură începe să latre cu glasul lui răsunător. Mă recunoaște și latră de bucurie. Unchiul Ștefan își tot ridică pălăria cu coada biciului, descoperindu-și fruntea înaltă, dar nu se mișcă de lîngă fîntîna cu roată. Spre scara vagonului se repede numai Răsură. Se repede vijelios, în prima clipă am senzația că o să mă doboare sau că o să ajungă sub roțile trenului. Dar e numai o senzație. Răsură nu-i un cîine zănatic. E inteligent și bine crescut. Oricît de vijelios ar porni spre scara vagonului, cînd ajunge la cîțiva pași se oprește. Eu îl întreb :

— Ce faci, Răsură ? Cum o mai duci ? Nu ne-am văzut de mult. Și parcă te-ai schimbat. Ai crescut. Te-ai făcut mai voinic !

Răsură e bucuros de revedere, de tot ce-i spun, dar știe să se stăpînească. Nu începe să latre, nici să-mi alerge în jur, amețit de bucurie. Mă privește în ochi și doar din cînd în cînd își mișcă una din urechile mari și cam clăpăuge. Așteaptă să-i dau valiza. Dacă nu i-o dau, dacă uit sau mă prefac doar că uit, atunci glasul lui Răsură se face auzit iar.

Valiza mea e mică, aș putea s-o duc singură, dar, vreau nu vreau, trebuie să i-o dau lui Răsură, altfel risc să-l supăr, să rămîn imobilizată lîngă scara vagonului, pentru că prietenul meu, tovarășul de năzdăvănii din atîtea vacanțe, uită cine sînt și își arată colții. Numai intervenția unchiului Ștefan poate să-l îmblînzească iar și bineînțeles să mă salveze, să mă scoată dintr-o situație destul de neplăcută.

— Ce se întîmplă aici ? aud glasul cunoscut al unchiului Ștefan.

Eu înalț din umeri. Spun mirată :

— Nu știu ce-i cu Răsură. Cred că m-a uitat. Nu mă mai recunoaște.

Unchiul Ștefan rîde :

— Cine să nu te recunoască ? Răsură ? Spune mai degrabă că ai uitat să-i dai valiza...

Răsură îl privește pe unchiul Ștefan și devine conciliant. Începe să-și miște iar una din urechile lui cam clăpăuge. Eu încerc să repar ce-am stricat.

— Vai, Răsură, te rog să mă ierți. Am uitat să-ți dau valiza.

Dar Răsură nu mă ascultă. Îmi cunoaște modulațiile glasului și probabil știe că nu spun adevărul. Însfacă valiza de mîner și o pornește demn și plin de importanță spre docar. Unchiul Ștefan înțelege și el din aerul demn, prea demn al lui Răsură că am vrut să-l păcălesc și mă face atentă :

— Vezi, altă dată să nu întinzi prea mult gluma că poți s-o pățești.

Docarul ne așteaptă în spatele gării. Satul e departe, la cinci sau șase kilometri. Drumul trece întîi pe lîngă un iaz, apoi printre lanuri nesfîrșite de grîu, de floarea-soarelui, de porumb, pe lîngă tarlale întinse de rapiță, de maci roșii, de in înflorit. Florile de in sînt albastre și cînd trecem pe lîngă lanul de in între culoarea cerului și culoarea pămîntului nu-i nici-o deosebire.

Numele bunicii Agatia îmi aduce totdeauna în fața ochilor alte imagini. Bunica Agatia locuiește într-un orășel din nord. Un orășel de deal, înconjurat de vii și livezi. De-aceea, poate, odăile ei păstrează tot timpul un miros pătrunzător de mere și struguri. Bineînțeles, a doua jumătate din vacanță o petrec la ea. Dar tot la bunica Agatia îmi petrec și celelalte două vacanțe. Vacanța de iarnă și de primăvară. Îmi plac odăile ei curate și dichisite, cu miros de mere și struguri, îmi plac mărul bătrîn din fața casei, vița de vie care acoperă chioșcul de vară din curte, îmi place curtea invadată de flori. Îmi place totul, totul, dar n-aș putea să spun că de dragul odăilor cu miros de mere și struguri sau al curții invadate de flori vin eu să-mi petrec vacanțele aici. Nici singurătatea bunicii nu cred că mă aduce la ea. Pentru că bunica Agatia nu e bătrînă. Și nici foarte singură. Lucrează la fabrica de conservat fructele și are multe prietene.

Cred că mărul din fața casei și vița cățărătoare care acoperă chioșcul de vară și scrisoarea de la bunicul mă fac să vin aici în toate vacanțele. Bunicul a murit cînd era foarte tînăr. Dar el a sădit mărul din fața casei și vița cățărătoare care acoperă acum chioșcul de vară și tot el a lăsat unui tovarăș, înainte de execuție, scrisoarea către Viorela. Nu i-a scris bunicăi, probabil n-a mai avut timp. Gîndul lui din ultimele clipe s-a îndreptat spre mama, care avea numai trei luni și pe care nici nu apucase s-o vadă pentru că fusese arestat în dimineața cînd se pregătea s-o ducă pe bunica la maternitate. Viorela nu sînt eu. Viorela e mama, dar mi-a dat numele ei și mie. Scrisoarea bunicului — un petic îngălbenit de hîrtie dintr-un pachet de țigări — mi-a căzut în mînă din întîmplare. Într-o dimineață cînd bunica era plecată la fabrică, eu am deschis scrinul să-mi caut o bluză. Pe fundul unuia din sertare, printre alte hîrtii și acte am găsit scrisoarea de la bunicul. Am citit-o, am pus-o la loc și bunicii nu i-am spus nimic. Dar de atunci vin la ea în fiecare vacanță și cînd rămîn singură deschid sertarul scrinului, scot scrisoarea și o citesc. Nu știu ce fel de glas avea bunicul. Însă cînd îi citesc scrisoarea aud, nu știu de ce, glasul unchiului Ștefan.

Dragă Viorela,

Peste cîteva ceasuri plec într-o călătorie lungă. Tu să nu fi supărată că nu m-ai cunoscut. Tăticul tău a făcut în viață ceea ce trebuia și era dator să facă. Să înfrunte dușmanul care ne-a călcat țara. Despre toate astea o să știi mai multe cînd o să fii mare. Acum nu pot să-ți spun decît atît. Am plecat de lîngă voi cu fruntea sus, demn. Vă îmbrățișez și vă sărut. Tata.

După ce citesc scrisoarea, o pun înapoi în sertar. Încerc să mi-l închipui pe bunicul, dar nu reușesc. În fața ochilor îmi apare mereu statura înaltă a unchiului Ștefan.

CU OCHII LARG DESCHIȘI

de MIHAELA MONORANU

Ce complicată poate să devină uneori viața din nimic, dintr-un fleac. Vasăzică își scrintește Dan Haralambie o mînă... Dar ce zic eu o mînă, mîna dreaptă și-o scrintește bunul meu prieten, la Dealul Cucului, pe cînd ne întreceam la săritura în lungime. Se duce la dispensar, i-o pune în lopățele, după care vine la mine să-mi spună că acum, vreau nu vreau, o să trebuiască să-i scriu eu lecțiile pînă sîmbătă. Că, zice el, i le-ar putea scrie mama ori tata, ba chiar bunica, dar, după cum se știe, un scris de om mare într-un caiet de băiat nu se prea potrivește.

— Dar, mai adăugă Dan Haralambie, să nu crezi că te rog să-mi faci tu lecțiile. Nu. Am să mi le fac eu în gînd, și pe urmă, după ce ți le termini tu pe ale tale, am să vin să ți le dictez. Iar cînd ai să-ți scrintești și tu mîna...

— Poate n-am să mi-o scrintesc, i-am spus eu, dar nu face nimic, te aștept la ora cinci.

Ei bine, fix la ora cinci, Dan Haralambie se prezintă, dar nu singur, ci cu mama lui, și nu oricum, ci grozav de emoționați și gătiți ca de sărbătoare. Pareă cine știe ce se întîmplase. Cred că-și închipuiseră că tata și mama sînt acasă, dar nu erau, așa că, în timp ce Dan ședea cu capul în jos ca un copil mic, mama lui îmi spuse toată povestea bine știută de mine. După ce ea a plecat și ne-am apucat de lecții, Dan continua să fie tot morocănos.

— Ce-i, Dane, te doare mîna ? l-am întrebat, iar el cică, „ete na", îl doare, nu-i doare nimic, și mi-a dictat mai departe problema. E interesant, după ce ți-ai făcut temele, să asculți pe altcineva cum le gîndește

și să-l urmărești pe un drum pe care tu îl și știi. Cînd vedeam că se împotmolește într-un loc, îl întrebam — vrei să-ți spun eu cum trebuie, vrei ? —, iar el zicea că nu, să am răbdare pînă se gîndește el, că și el o să aibă răbdare cînd mi-oi scrînti eu mîna... Bine. Terminăm noi, pleacă Dan, dar tot așa morocănos, iar după cîteva minute intră pe poartă și părinții mei și-i aud pe tata :

— Ce caută coșul ăsta de mere aici ? Ce coș de mere, mă gîndesc eu, și cînd ies afară îl văd, într-adevăr, lîngă cerdac, pitit în spatele treptelor. Ei bine, pe loc mi-am dat seama că asta și nu altceva era povara pe care Dan o ținuse în spinare tot timpul și-l făcuse să fie atît de stingherit. Tata a zis că e trist că oamenii mai simt nevoia să facă așa ceva cînd cer un ajutor, mama a răspuns că lasă, doar și altădată ei ne-au mai dat mere, iar noi lor nuci și struguri ; dar el a zis că atunci era altceva. În orice caz, cel puțin pe moment nu ne venea deloc să ne atingem de mere, iar cînd Alinuța a luat unul trăsnetul mușcăturii ne-a făcut să tresărim. Dar cine credeți că a doua zi la școală se ferea de mine cît putea și se făcea că nu mă vede ? Dan Haralambie ; iar după amiază iar a venit, bineînțeles, să-i scriu lecțiile, dar era ceva mai vesel. După ce a plecat, am dat ocol casei și m-am uitat prin toate ungherele să văd dacă n-a mai pitit ceva, dar din fericire nu era nimic. Numai că a treia zi, cînd îmi dicta, era mereu nervos și neatent, se tot foia și, deodată, a băgat mîna în geantă și a scos un album filatelic, întrebîndu-mă dacă îmi place.

— Bineînțeles. Ai un album grozav.

— Păi, zise el, rușinos și uitîndu-se în altă parte decît la mine, ți-l dau ție... Dar eu i-am răspuns că nu-mi trebuie că, în primul rînd, nu sînt filatelist și pe urmă ce l-a apucat ? nu mai demult decît luna trecută îl fugărisem pînă la complex să-mi arate numai și mie un timbru nou, iar acum... Dan Haralambie băgă repede înapoi în ghiozdan albumul și se răsti la mine că, hei ! scriu odată sau stăm de vorbă ?

Ei, și încet-încet sosi și simbăta. Parcă îmi părea rău că n-o să-i mai scriu eu lecțiile, că, după cum v-am mai spus, e grozav de interesant să asculți cum cineva gîndește o compunere, de exemplu, și ți-o dictează.

— Dane, ziceam eu, ai mai spus de patru ori pînă acum extraordinar, găsește alt cuvînt, dar el se încăpățîna spunînd că vrea să-și facă singur temele, nu să i le fac eu... Mama și tata s-au uitat la mîna lui, au zis că bine că n-a fost mai rău, i-am mai scris și exercițiul 14 și pe urmă s-a auzit un ciocănit la ușă și a intrat mama lui Dan. Venise, cum s-ar zice, cu prilejul încheierii misiunii mele pe lîngă Dan, a adresat o mie de mulțumiri și, netam-nesam, s-a apropiat de masă și a așezat acolo un pix roșu în pungulița albastră. Se vedea că-i nou.

— Ei, îi zice tata, mai bine nu-l pune acolo că ai să-l uiți printre atîtea cîte-s împrăștiate în jur. Tibi, de ce nu faci ordine pe masă ? Dar mama lui Dan începe să spună că nu l-a adus ca să-l ia înapoi, că așa și așa, mii de mulțumiri etc. V-am spus cum se complică uneori viața din nimic, dar trebuie să se găsească cineva să descurce lucrurile. Tata a fost acela. I-a spus cu hotărîre că așa ceva nu se face, că trebuie să ne ajutăm cu toții avînd inima ușoară, și așa mai departe, mama stingherită a zis : „măi copii, voi duceți-vă și vă jucați pe-afară", tata a răspuns imediat că nu-i cazul să ieșim că afară stă să plouă (pe cuvînt că era mai senin ca în prima zi de primăvară), iar cînd mama a vrut să se ducă la bucătărie i-a spus : „stai aici !" Știți ce făcea tata ? Ne obliga pe toți să fim de față. Era ca atunci cînd mi se clătina tare o măsea, iar el spunea : hai, ai să rabzi o clipă, dar termini cu ea. Așa făcea și-acum : răbdați o clipă, oricît v-ar fi de neplăcut, dar să rămînă totul clar, odată pentru totdeauna. Iar apoi, dat fiind că atunci cînd dai o lecție bună cuiva nu e cazul s-o lungești prea mult, a schimbat vorba. Dar numai în aparență a schimbat-o. A povestit cum s-a dus el împreună cu nenea Tudor să transporte utilajul și cum zi și noapte au muncit împreună, și ce ploi au mai fost, și cum tot timpul fiecare a simțit alături de el umărul celuilalt.

— Hei, încheie el, trebuie să trăim în așa fel încît în orice clipă să ne putem privi unii pe alții cu ochii larg deschiși !

Dan Haralambie și cu mine am ieșit în curte, el era vioi și vesel ca înainte, și am scuturat ultimele nuci care mai rămăseseră pe o creangă a nucului. Deodată Dan și-a lipit fruntea de fruntea mea, a deschis mari ochii și s-a uitat într-ai mei.

— Ia uite, Tibi. Mă uit la tine cu ochii larg deschiși, a zis el. Dar aceasta nu era decît un joc pe care nu-l jucam pentru prima oară.

Un poem de TIBERIU UTAN

FĂT-FRUMOS ŞI STEJARII

Cit să fie ?
poate-o mie,
poate zece mii
de ani
cînd o hoardă
de duşmani
ne-au dat iama
pe moşie
şi-au adus
din nou urgie :

Năvăleau
strunindu-şi caii,
ca lăcustele,
nogaii.

În estimp,
Fata Pădurii,
hidă,
lacomă
şi rea,
şi mai tare
asmuţea
peste biata ţară
furii.
Pentru ce ?
Doar ea ştia.

Făt-Frumos
umbla pribeag
să găsească
ce-avea drag —
s-o aducă iar
acasă
la părinţi
pe-a sa mireasă,
pe Ileana Cosînzeana.
Nu ştia
că-n focul urii-n
lebădă o
preschimbase
pe frumoasa-ntre
frumoase,

Pizmătareţa
vicleana,
sluta Fată a Pădurii,
ură neagră le purta
— neagră
ca inima sa —
că nicicum nu izbutea
să-nvrăjbească,
să despartă
tinerii
uniţi de soartă,
mirele
de-a sa mireasă
bună,
gingaşă,
duioasă.

Mulţi voinici
Fata Pădurii
mai ademenise-n
codru
ucigîndu-i.
N-a fost modru
să-l prindă
pe Făt-Frumos
care de mult
ştire-i dase
c-o să-i frîngă
cele oase
trecînd-o
prin meliţă
pe cumplita
leliţă.

* * *

Prin paloş
treceau barbarii
femeile
şi plugarii,
nu-i cruţau
nici pe copii,
lăsînd vetrele
pustii.
Pîrjoleau
grînele-n spic,
neclăsînd pe cîmp
nimic.

Oastea-n grabă
se stringea,
pe nogai
de-i înfrunta,
ci vrăjmăşimea
era
cît frunza
şi iarba !

Românimea
piept ţinea
şi pe Făt-Frumos
striga
să lase
potecile,
să-şi încingă
armele
şi să sfarme
hoardele.

* * *

Năvăleau nogaii,
pintenîndu-şi caii,
caii
nepotcoviţi,
abia îmblînziţi,
neînşeuaţi,
abia-ncălecaţi,
caii pentru năvală,
fără de zăbală :
Călăreţi bărboşi,
în cumplita goană,
doar cu mîna stîngă
îi ţineau de
coamă-n
dreapta —
iuţi securi :
părea c-o să treacă
mîndrele păduri
sub copite dacă
ar mai îndrăzni
să se-mpotrivească
Maica noastră Ţara,
Vatra Românească.
Pe şesul întins
părea c-ar fi nins
straie ostăşeşti,
straie româneşti
albe şi-nflorate
cum se văd
prin sate.

Vrăjmaşi
mii şi mii
zăceau
prin cîmpii,
dar în urma lor
ca lăcustele
alţi năvălitori
tot cu miile
şi cu sutele
veneau în ciopor.

Jale-i, Maică Ţară,
cei ce te-apărară
au dat
atît sînge
că nu-i cine-a-i
plînge.
Doar tu, sfîntă Mamă,
fă-ţi din minţi
năframă,
ochii să ţi-i ştergi
după-aceşti viteji.

Nu-s atîtea gropi
fiii să-ţi îngropi
sub alte zăpezi,
sub grînele verzi.
Dar să-i priveghezi :

Spre mărirea Ta,
ei vor învia !

* * *

Ultimul voinic,
ultimul român
ce tăia ca-n spic
puhoiul păgîn
cu paloş călit
în sînge de fiară
— cît s-a războit
pentru
sfînta-i ţară —
era Făt-Frumos !

Tînăr,
neînfrînt,
pîlcuri de bărboşi
culca la pămînt,
singur
între mii
de vrăjmaşi hîrsuţi
de-o lume temuţi.
Nici gînd de-a fugire,
ci gînd de jertfire
pentru maica sa,
pentru ţara sa !

Văzînd că răzbesc
de-l învăluiesc
cetele de lotrii, —
se trase-nspre
codrii.

Atunci
grăi rar
un bătrîn
stejar :

„Măre,
Făt-Frumos,
ţi-om fi de folos.
Tu ne-ai ocrotit
şi tu ne-ai doinit.
Noi te-am
legănat,
tu ne-ai
apărat,
tot tu
ne-ai cîntat
din frunză de fag
că ţi-i codrul
drag.

Ţine lupta-n toi
Pîn' venim şi noi,
codrii de stejari,
fraţii seculari,
codrii de goruni,
oşteni din străbuni !"

Cu vuire surdă
Codri se pornesc,
pe vrăjmaşi
se-mburdă,
peste ei păşesc

pași de rădăcină
smulsă din țărînă,
rădăcini bătrîne
bune să strivească
oștile păgîne.

În încăierare,
Făt-Frumos călare,
n-avea stîmpărare,
ci fără cruțare
lovea tot mai tare.

Ce scăpau gorunii
nu scăpa voinicul,
și din toți străinii
s-a ales nimicul !

* * *

Printre flori de nufăr
lebăda crăiasă
albă cum îi neaua
părea mai frumoasă !
Parcă pietre scumpe
din cerești paftale
cineva, pe unde,
i-așternu în cale.
Ca negre mărgele-n
șir chihlimbariu
creșteau porumbele
pe malul pustiu.
N-ajungea acolo
nici o ființă vie
măcar să-i cunoască
aspra sihăstrie.

Peste țărmi, aluni,
sălcii plîngătoare
îi dădeau hodină,
umbră și răcoare.

Lebăda frumoasă
aici avea casă.
Nimeni nu-i s-o vadă
din culmea stîncoasă —

numai mîndrul soare,
luna călătoare,
steaua arzătoare.

Lopăta pe lacul
ce înțelegea
că inima-i grea
jalnic sîngera.

Nufărul, săracul,
mi se-mpurpura.

De atunci — spun moșii —
a rămas pe lume
singurat anume-un
lac cu nuferi roșii.

* * *

După bătălie
Făt-Frumos, mîhnit,
în grea pribegie
iarăși a pornit.

Unde ?
Nu se știe.
Dar din ram în ram
îl știa pădurea
ce din neam în neam
n-a văzut securea
cea păgubitoare
pusă să omoare
codrii carpatini
la stăpîni străini.

Au aflat stejarii
jalea-i
cît de mare-i
și lui Făt-Frumos
i-au spus cu folos :

„Pe Fata Pădurii
ce-a ajutat furii
ți-o vom da îndată.
Ea știe Ileana
Unde-i ferecată,
poate — fermecată,
mîndra ta mireasă,
să o duci acasă".

Au prins a vui
arbori mii și mii,
păseri a țipa,
șerpi a șuiera,
fiare-a o goni,
că Fata Pădurii
mi se speria
și se arăta
și îngenunchea
rugînd de iertare
și dînd dezlegare
Lebedei — Ilene,
mîndrei Cosînzene.

Și cu Făt-Frumos
a pornit voios
cu pași de iubire
și gînd de nuntire.

Iar la nunta lor
s-a strîns mult popor.
Le-am cîntat și eu
din fluierul meu,
Din tîlinca mea
le-am urat așa :

Sorcova,
vesela,
să trăiți,
să-mbătrîniți
ca merii,
ca perii
în mijlocul
verii,

Ca un fir
de trandafir,
tare ca fierul,
iute ca oțelul,
tare ca piatra,
iute ca săgeata.
La Anul
și la Mulți Ani,
în pace,
fără dușmani !

Desen : IOAN DONCA

O întîmplare

de ȘTEFAN ZAIDES

Desen : POMPILIU DUMITRESCU

Mitruță n-avea de gînd să lipsească de la ora de franceză. N-avea de gînd nici să-și suflece pantalonii și să se avînte pînă la genunchi, ba să mai facă și o baie în apa răcoroasă, limpede, deasupra căreia soarele înălța o fantasmă de abur ce se prefira, ca un fuior abia văzut, printre crengile cu care sălciile zgîriau oglinda cea albastră. Și ca să fim pe deplin drepți n-avea de gînd nici măcar să-și lepede pantofii zmeurii în iarba înaltă, în care se-ascundeau perle mici de rouă.

Deci tot ceea ce avea să i se întîmple s-a întîmplat pur și simplu fără ca el, Mitruță, să fi vrut vreun singur moment ca toate acestea să aibă loc cu adevărat...

Și iată că, așa cum privea nemișcata undă a apei prin fereastra troleibuzului, deodată se născu în el un imbold tainic, o nestăvilită dorință să coboare la prima stație, să facă o sută de pași în direcția inversă celei din care venise și să adaste măcar o lecuță pe molaticul și primitorul covor verde de pe malul lacului.

Zis și făcut.

Servieta nimeri, azvîrlită, cît colo, pantofii și ei cunoscură o soartă asemănătoare, încît unul dintre ei abia se opri pe buza povîrnișului malului, iar posesorul lor, Mitruță, din clasa... — dar ce importanță are ? —, se tolăni într-o rînă pe iarba grasă, verde, odihnitoare. Rămase astfel clipe lungi, fără sfîrșit, într-o dulce amorțeală, din care nu-l deranjă nici măcar zumzetul obsedant al unui bondar obraznic și arțăgos. Și cum sta astfel și se gîndea, se gîndea, se gîndea... iată că din ape se închipui o știucă uriașă, bătrînă și costelivă, cu dinții tociți de vreme și de pradă, care știucă — minunea-minunilor ! —, sprijinindu-și numai coada pe luciul lacului, își holbă ochii bulbucați și obosiți la Mitruță și prinse a-i grăi :

— Ești sau nu ești tu Mitruță I. Joldea ?

Și cînd vorbi, parcă se despică îndelung o creangă uscată de salcie !

— Sînt, răspunse nepăsător Mitruță.

— Făcutu-ți-ai tu, oare, temele pentru astăzi ?

— Făcut, răspunse iar liniștit băiatul și pe chipul său nu zvîcni nici măcar un mușchiuleț, deși știa bine că minte.

— Mda, e clar, spuse cu subînțeles știuca. Fii binevenit în liniștita lume a stufului, gîștelor, peștilor și apelor line! Eu, Împărăteasa bălții, te îngădui pînă la vremea prînzului aici, sub acoperișul umbritor de salcă...

— He-he-he! rise Mitruță. Ești primitoare, bătrînico, dar la ora zece, cînd vin cei dintr-a VII-a B cu „provocarea" la fotbal, e musai să fiu și eu în clasă! Așa că, „împărăteaso" — o zeflemisi băiatul — mersi pentru...

Dar știuca, indignată, se vede, de ironia lui, o zbughise de mult.

După o vreme privirile îi căzură pe cîrdul de rațe care plutea ușor pe apă. În frunte, un rățoi cu capul verde ca smaraldul privea cu interes undeva, la malul de sub picioarele băiatului.

— Mac, mac, mac, mac! îl chemă Mitruț. Mac, mac! mai spuse el.

Rățoiul se opri la o palmă de mal și, cu un curaj demn de o pasăre de soi, începu să lipăie și să sară pe prundiș, căutînd să prindă cu ciocul ceva numai de el văzut în iarba deasă.

— Mac, mac! îl necăji iar Mitruț. Mac, mac, iacă și un prost pe lac!...

Luă o jordie de salcie și începu să-l zgîndăre cu ea pe rățoi, care, sub privirile admirative ale rațelor, se încăpățîna să tot sară să ciugule acel ceva zărit numai de el în iarba malului.

Mitruț se mai distră o vreme privindu-i strădaniile — credea el — fără rost, apoi simți dintr-o dată cum un șarpe rece i se furișează de-a lungul șirii spinării. Dădu să se ridice, dar ceva nevăzut, mai puternic decît el, îl ținu locului.

— Ușșș! reuși el să articuleze. Ușșș!...

Dar era prea tîrziu. Unul dintre pantofii lui zmeurii — cel drept —, mînat de o putere nevăzută, o luă frumușel prin iarbă, spre apă, în care se lansă ca o navă, abia încrețind ușor unda pe urmele blestematului de rățoi.

Sub vraja, încă, a celor văzute se ridică cu greu și, avîntîndu-se în apa lacului pînă la glezne, urlă cît îl ținură puterile:

— Hei, stai!... Ușșș!... Mac-mac, stai o clipă!... Nici el nu mai știa ce să spună. Iar năbădăiosul pantof își continua plimbarea, îndepărtîndu-se de mal și ținîndu-se scai de rățoiul cu cap verde.

Mai făcu un pas. Dar nici rățoiul nu sta pe gînduri; ochii lui ca două mărgele priveau furios, nu mai măcăia deloc, iar cum făcea Mitruță un pas, cum lipăia și el și se îndepărta...

Încet-încet, flancat de gălăgioasa adunare de rațe, Mitruță se trezi că apa îi ajunge pînă la genunchi. „Să mai înaintez sau să renunț la pantof?!" Rățoiul se opri din nou, iar pantoful, care lua apă cu repeziciune, începu să se afunde.

Atunci, într-o pornire de-o clipă, Mitruț uită că era îmbrăcat, uită de toate și plonjă spre pantof, îl prinse, se cufundă împreună cu el. Cînd se redresă, trase iute de pantof să-l golească de apă. Dar parcă era un făcut: pantoful părea cu 2—3 kg mai greu decît de obicei!

„Măi, să fie!", făcu el uluit de-a binelea și mai trase o dată, cu temei, încît ceva se întinse ca o strună, zvîcni, pantoful săltă deasupra capului, iar rățoiul, împins și el ca de un resort, țîșni în aer o jumătate de metru deasupra valurilor.

„Prăpăditul de rățoi crede că...", mai avu băiatul timp să cugete. În clipa aceea zări șiretul roșu-zmeuriu cum tremura zurliu, să se rupă, între ciocul larg deschis al păsării și pantof. Cătrănit, începu să tragă de pantof spre mal. Rățoiul îl urmă o vreme supus și surprins, apoi, pricepînd cam despre ce va fi vorba, începu să se zbată nebun, bălăcind apa cu aripile. Rațele — înfuriate și ele dintr-o dată — porniră năuce să măcăie și întreg alaiul progresa încet spre mal. De pe Mitruț apa curgea în șiroaie. Dar ce-i mai păsa lui?! Abia acum i se deslușea enigma ambițioaselor sărituri ale rățoiului, care nu urmărise altceva decît să înghită, nesătulul, bila de un roșu aprins din capătul șiretului. Și de-aici...

— Ei, las' că te învăț eu minte! spunea acum, liniștit, băiatul. Și unde nu-ncepu să mi ți-l joace pe bietul rățoi cînd la dreapta, cînd la stînga...

— Aventurierule!... îl cicăli Mitruță. Ai să vezi tu la mal ce-ai să mai capeți!...

— Dansează, dansează, blestematule!... rîdea Mitruț cînd ajunseră pe mal și cînd mai zvîcni o dată pantoful, de bietul rățoi trebui să desfacă larg aripile, disperat, cu gînd să găsească undeva un sprijin.

Mitruț dădu să se așeze pe iarbă; era sleit de forțe — dar tot ar mai fi vrut să se distreze puțin cu rățoiul.

Furtuna însă din senin se naște! O voce aprigă, de bătrînă necăjită, începu să strige abia la o palmă de urechea lui:

— Hăi!... Săriți, hoții! Mi-a furat rățoiul!...

Jordia cu care se jucase Mitruț se transformă în mîinile bătrînei într-o armă care vrista usturător picioarele goale ale băiatului.

— Măiuțico, eu..., încercă Mitruț.

Dar cine mai putea potoli furia bătrînei ? Lucra gura ei, strigînd într-una după ajutor, dar parcă mai aprig îi lucra mîna, încît Mitruț ajunse repede să pricească miezul unei străvechi zicale : fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă ! Își rezervă, totuși, răgazul de a smuci încă o dată, puternic de panioț. Și, într-adevăr, hrăpărețul de rățoi își opri mărgica și scăpă șiretul, eliberîndu-l, astfel, și pe Mitruț, care o zbughi cu o asemenea viteză încît îi sfîrîiau călciele.

În urmă se auzea tot mai pierdut glasul bătrînei : „Săriți !... Îmi fură rațele ! Săriți !..."

Alergă așa o vreme, cu apa șiroind pe el, pînă ce se văzu sus, pe podul înalt. Abia atunci avu curajul să privească înapoi. Bătrîna prinsese rățoiul, îl mîngîia pe creștetul verde cu duioșie, iar rațele, cerc împrejurul ei, măcăiau încîntate că jăpțașul își primise cele cuvenite. Iar undeva, jos, din undele limpezi-arginții ale lacului, lui Mitruț i se păru a zări capul uscat și lunguieț, ca de crocodil, al știucii : dinții ei tociți se străduiau să se miște într-un gest pe care Mitruț nu trebui să se muncească prea mult ca să-i afle înțelesul : bătrîna hoață a apelor rîdea...

Drumul prin pădure

de PLATON PARDĂU

I se păru că pădurea era altfel, parcă schimbată, deși toate se întîmpiau ca înainte — și bubuitul îndepărtat al tunurilor, și mirosul de fum pe care, uneori spre seară, îl aducea vîntul dinspre partea aceea de la poalele Giumălăului, unde era linia frontului, și potecile acoperite cu o blană roșcată de cetină scuturată din brazii înalți și goliși pînă la coroanele scurte și conice care răzbăteau deasupra, la lumină, și umbra umedă, și căderea strălucitoare a pîrîului Chiliei peste pietrele frecate de apă, lîngă care știa că se ascund păstrăvii. Adică mergea ca de obicei, cum mersese de sute și sute de ori către Prelucă, spre locul unde-și vărau vitele, mergea cum mersese de atîtea sute de ori peste imașurile Brădenilor, și pe la Piatra Albă, și pe la Cîrje, și pe la fîntîna lui Enache, unde ajungeai deschizînd o poartă largă de lemn, bătea desculț pămîntul pietros, care, dimineața, era mai aspru și mai înțepător, pentru că somnul îi subția pielea de pe picioare și trebuia un ceas-două ca să i se facă la loc talpa cornoasă și dură de copil care se încălță abia la sfîrșitul verii, cînd se pornesc ploile și vine ceața prevestitoare de omăt. Așa, cum rămăsese ultimul și peste capetele celor șase bărbați nu-l mai vedea pe bătrîn, deodată avu, foarte clară, senzația că nu mai fusese pe aici niciînd, că fiecare brad, fiecare întorsătură de cărare, fiecare văioagă care trebuia coborîtă și urcată în cea mai adîncă tăcere îi sînt străine. Că le vede întîia oară acum, venind în urma bătrînului și a celor șase bărbați necunoscuți care voiau să ajungă la soldații români. Îuți pasul pînă se apropie de bătrîn și, o vreme, merse atingîndu-se din cînd în cînd de mîna lui mare și uscată pe care o legăna pe lîngă trupul subțire și fragil. „Oare nu cumva mi-e frică ? !", se întrebă Radu în timp ce, cu coada ochiului, încerca să surprindă vreun semn de neliniște pe fața bătrînului. Dar fața acestuia era ca de obicei, lungă și scobită, ca secera lunii, cu bărbia împinsă înainte și fruntea ascunsă de-o pălărie veche de pîslă. Nu, nu era nici un semn că, pentru bătrîn, călăuzirea celor șase, printre pozițiile germane, ca să ajungă la soldații români ar fi constituit ceva extraordinar sau neliniștitor : bătrînul înainta cu capul puțin aplecat, în pas calm, dar destul de iute. Numai răsuflarea îi era scurtă și șuierătoare.

„Doar nimeni pe tot dealul Drucanilor nu cunoaște drumurile ca el", se gîndi Radu. „Lui n-are cum să-i fie frică. L-au ales că nu-i e frică și n-are cum să-i fie frică, pentru că știe pe unde să treacă și știe că nemții n-au cum să dea peste noi". Era ceea ce se vorbise acasă la ei, în ograda împrejmuită cu gard înalt, nopți la rînd, după ce apăruseră cei șase bărbați, despre care se șoptea că sînt comuniști și stătuseră în alți munți și acum voiau să la

legătura cu armata română. Mult se vorbise în nopțile acelea despre ce și cum trebuie să se facă, nu toți vecinii fuseseră de aceeași părere asupra datei și vremii cînd să treacă, dar niciodată nimeni nu se gîndise că altcineva ar putea face treaba mai bine decît bătrînul. Asta era de la sine înțeles, și de la sine înțeles era ca bătrînul să meargă acum tăcut în fruntea micului grup, să nu audă întrebări, să nu aștepte răspunsuri. „Bine, bine — — se tot rostogolea gîndul lui Radu —, el, care știe absolut totul, la ce are nevoie de mine ?“ Spre Obcina Mare, Radu nu trecuse niciodată, iar de locurile sălbatice, fără cărări, numai înțepeniș și căzături de brad doar auzise, pentru că oamenii din partea asta a muntelui nu aveau treabă să ajungă acolo. Dar în ultima noapte, cînd, în ograda împrejmuită cu gard înalt, așezați direct pe stratul de troscot verde, taică-su, Sofron Dranca și Simion din vecini se înțeleseseră cum să se procedeze cu trecerea celor șase printre liniile nemțești ca să ajungă la soldații români care țineau vîrful Bădă, bătrînul Ilie Nacu, pînă atunci tăcut, deschisese gura și spusese numai atît : „Îmi dați un băiat cu mine“. Băiatul era el. „Ce trebuia să facă cu băiatul ?“, se tot căznea Radu să înțeleagă. Dar dacă, în realitate, bătrînul uitase drumurile ? Dacă el, Radu, fusese luat ca să-i ducă el dincolo, dacă bătrînul nu mai putuse da înapoi, ca să nu-și strice obrazul ? Izgoni însă repede ideea asta, fiindcă, în afară de faptul că era singuratic și tăcut, despre bătrînul Ilie Nacu lumea vorbea numai de bine și tot ce făcea el era lucru bine făcut.

După Obcina Mare intrară în ceață și trebuiră să se țină aproape. Unul ridica piciorul și cel din urma lui îl punea. Treceau printr-un afinet mare și pe Radu roua îl pișca între degetele picioarelor, împrăștiindu-i nedumeririle și întrebările. Pătrunzînd în locurile necunoscute, începu să se poarte ca un băiat obișnuit cu pădurea, ca unul care, din douăsprezece veri cîte număra viața lui, cel puțin șase și le petrecuse la vite. Era ca întotdeauna : locurile se legau, și drumurile, deși mai puțin umblate, se legau de celelalte, ale lui. Deveni liniștit, își cumpăni eforturile, intră în mersul lui dintotdeauna, mersul acela pentru pădure, cînd trebuia să urci și să cobori și iar să urci, să te miști prin desime și, totuși, la urmă, să ajungi odihnit și la vremea dinainte știută. Să-ți întipărești în minte drumul, să-ți legi ochii de-un fleac oarecare pe care să-l recunoști la întoarcere, să alegi din ochi semne care nu se schimbă, nu se pierd, cum e o piatră mare, cum e un anume fel al pămîntului, și altele ca astea, pe care mintea lui le alegea și așeza în ordine acum. Cu mers regulat veneau în urmă și cei șase, și Radu își dădu seama că, deși după vorbă și hainele amestecate nu erau oameni de pădure, se învățaseră cu pădurea și cu viața în pădure. De unde or fi venind ? ar fi vrut el să știe.

Desen : KELLER EMESE

Odată stîrnită, întrebarea atrase o sumedenie de altele, măcar dacă ar ști cum îi cheamă și dacă au grade ca soldații și dacă ar vrea să-l lase să tragă odată cu unul din pistoalele acelea nemțești, cu două mînere, care le atîrnau pe umăr. Dar nu îndrăznea să deschidă gura. Mai ales din cauza bătrînului, care tăcea, și, dacă bătrînul tăcea, trebuia să tacă și el.

Se opriră la o fîntînă din care apa se prelingea pe un jgheab de lemn, pentru vite. Băură. Întîi bătrînul. Radu se lăsă anume la urmă, doar din cauza apei sau despre apă careva are să spună o vorbă și după aceea el... Dar bătrînul făcu un semn cu mîna și porniră mai departe în liniște. Acum nu mai urmau cărarea. Coborîră o vale lungă, plină de jnepeni, în fundul căreia se auzea bătîndu-se apa. Deci aveau să treacă un pîrîu, aveau să urce din nou, desigur, de-a cousta. Piatra pe care călcau din cînd în cînd era vînătă, cu vine albe, cum mai văzuse, și-i era ușor s-o ținî minte. Locurile astea aveau, desigur, un nume, pe care bătrînul îl știa. Dar putea să-l întrebe ? Să fie singurul care să vorbească ?

Începură să se audă, tare, tunurile undeva sus, în stînga. Ceața umplea calea pînă aproape de vîrfurile picioarelor lor. Coborîră pe călcîie, apoi prinseră a urca, ținîndu-se de crengile jnepenilor. Bătrînul gîfîia și, din cînd în cînd, se opreau. Marginea de sus a ceței se albi, se argintă. „Mai repede", zise bătrînul, și fură singurele cuvinte pe care Radu le auzi de la el pînă ajunseră pe o spinare de piatră din acelea vinete, sure, cu încrustații de alb, dar mult mai lucitor. Se lipiră de piatră. Pînă departe se vedeau numai ceturi, acum luminate mai intens, ceea ce însemna că îndată are să răsară soarele.

Primul își dădu drumul dincolo bătrînul. Se rostogoliră pe o rîpă, care lui Radu i se păru nesfîrșită, după care o apucară pe o coastă cu jnepeni crescuți printre pietre mari, acum în întregime de culoarea marmurii albe.

Dincolo erau românii.

„Acum lăsați-mă pe mine", zise unul din cei șase. Era un bărbat înalt, cu barbă și purta pistolul mitralieră cu țeava înapoi. El se rostogoli primul peste dîlma aceea și cînd, după un timp, se întoarse era însoțit de un soldat român. „Acum noi ne ducem acasă și vă așteptăm", zise bătrînul cînd bărbatul cu barbă îi mulțumi pentru ajutor. „Venim negreșit", zise bărbosul. Apoi adăugă rizînd : „Nu chiar pe drumul dumitale. Găsim noi altul". „Să fiți sănătoși", zise bătrînul și-și dădu drumul încet pe coastă, intrînd iar în ceață. Radu îl urmă. În fundul văii, înainte de a urca iar, bătrînul se opri și se așeză pe o piatră. Avea obrazul alb și lui Radu i se păru că respiră mai repede și mai șuierător ca înainte, cu toate că acum stăteau. „Acum am să-l întreb — se hotărî Radu. Acum, cît stăm, pot să-l întreb și el poate să-mi spună".

Dar nu-l întrebă. Iar, ca la început, i se păru că-i în pădure și nu-i în pădure. Că-i el și nu-i el. Nu putea să-i spună asemenea lucruri bătrînului, care, desigur, ar fi rîs ori ar fi ridicat din umeri în felul acela al lui care însemna că nu merită să se gîndească la asta. Porniră. Bătrînului îi trebuiră trei popasuri pînă unde începeau pietrele vinete cu vinișoare albe. Cînd pătrunseră în pădurea umedă și foșnitoare, pasul lui, o clipă, șovăi parcă în căutarea cărării, dar după aceea își reluă legănarea egală. Pe cînd străbăteau imașurile acoperite cu afine, de după Obcina Mare, Radu simți pe umăr mîna bătrînului. „Acum poate îmi va spune", reveni el la gîndul lui de dinainte. Ilie Nacu tăcu însă în continuare, și cînd trecură un zăplaz de bîrne Radu văzu că fața prinsese a-i străluci luminată cumva de dinăuntru. Cît era de frumos !...

Umblară apoi prin pădurea înaltă fără să scoată un cuvînt. Mîna bătrînului se lipise de umărul lui Radu, și așa trecură peste Prelucă și ieșiră în drumul lat al întoarcerii pe care atît de bine îl știa.

Acum era ușor să-și închipuie toate locurile pînă acasă, și cînd bătrînul se răsuci brusc și alunecă încet spre pămîntul aspru ars, cu de cărămidă, gîndul lui Radu înregistră fără voie o mulțime de amănunte ale locului unde erau.

Abia după aceea îl cuprinse spaima. Îngenunche lîngă trupul bătrînului. Fața lui Ilie Nacu era și mai albă, apoi deveni aproape transparentă. Bătrînul răsufla scurt, înăbușindu-se. „Sînt bătrîn", zise el în șoaptă.

Lui Radu i se păru că vocea venea de undeva de sus, odată cu lumina dimineții răzbătînd prin ceață. „De ce...?", vru el să spună, dar cuvintele i se opriră în gîtlej. „Ai să ții minte drumul ?", îl auzi de nou pe bătrîn, și, deodată, în mintea lui Radu se lumină înțelegerea că aceste cuvinte erau pentru el, în același timp, un ordin, o dorință, o lege, pe care, de acum înainte, avea să nu le uite întreaga viață.

LUCIA OLTEANU

MINIATURI

Toamnă

Bunicul a aţipit.

Am deschis fereastra larg şi am şoptit : „Să fie liniște !"

Auzind, copacii sunători, încărcaţi cu vrăbii, s-au retras în vîrful picioarelor.

Numai o pasăre mică, neînțelegînd nimic, a strigat : „Cirip" !

Şi din cauza ei frunzele pomilor s-au făcut roşii, roşii de ruşine.

De-a v-aţi ascunselea

Nu te speria, Dorli, oraşul nu a dispărut. Are doar chef de joacă. S-a ascuns în parfumul teilor şi în fumigei.

Să-l înţelegem : e primăvară !

Zbor

După ce a privit cu mult dor la zborul rîndunicii, broasca ţestoasă s-a aşezat la sfat, prietenește, cu o piatră de pavaj.

Lacul de nuferi

Cine a văzut o ulcică mai mare de pămînt ? Şi plină ochii cu flori ? !

Colivii

Unii copii aleg din cerul mare un pătrăţel mic, mic şi îi poruncesc rîndunicii : „Tu aici trebuie să stai !"

Cîtă nedreptate !

esen : *OFELIA DUMITRESCU*

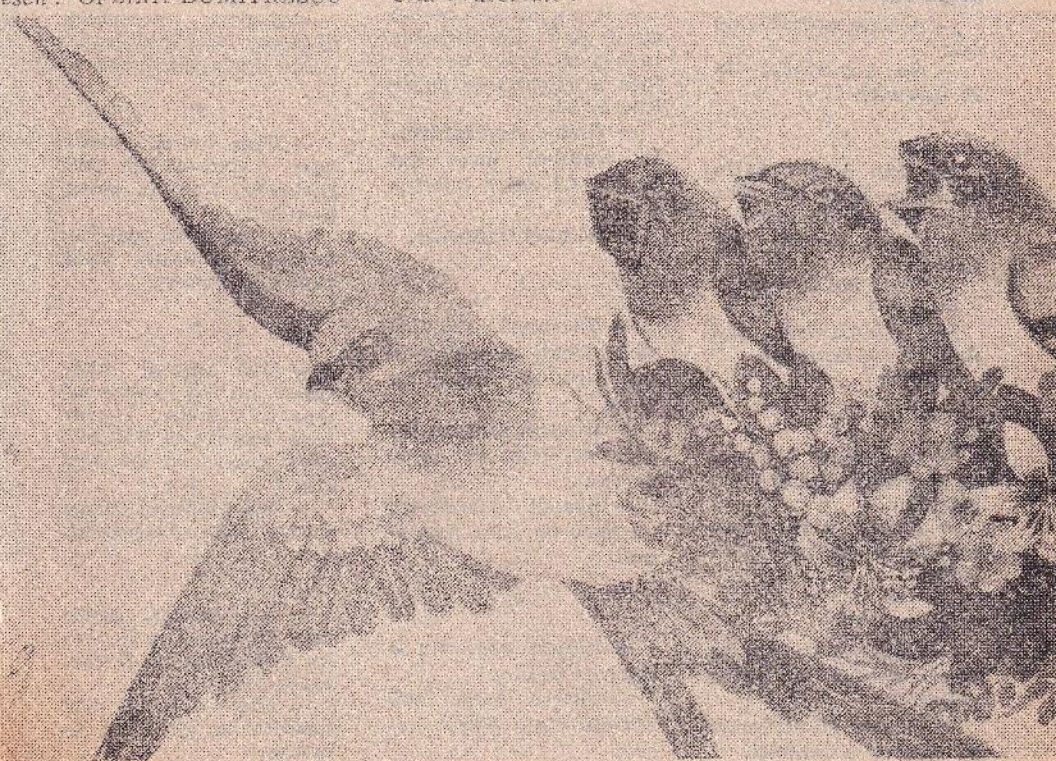

Miniaturi umoristice

de VIOREL BURLACU

— Mariane, tu jucai mereu șah cu un băiat de la „B". De ce nu mai joci ?

— Tu ai mai juca cu un pionier care ori de cîte ori pierde începe să facă tărăboi ?

— Bineînțeles că nu.

— Vezi, de aia nici băiatul de la „B" nu mai joacă șah cu mine !

*

— Tu de ce nu-ți aniversezi ziua de naștere ?

— Pentru că eu m-am născut noaptea.

*

— Îl știi pe Năică dintr-a opta ?

— Cum să nu.

— El își aniversează ziua de naștere o dată la patru ani.

— Așa de zgîrcit e de mic ?

— Nu, s-a născut la 29 februarie !

*

Pe ulița satului Marin se întîlnește cu Ion, care duce un coș în mînă.

— Ce ai în coș, Ionele ?

— Niște pui de-o zi

— Cîți ?

— Dacă ghicești, ți-i dau ție pe amîndoi.

— Trei ?

*

În fața unui milițian se oprește un băiețel și-l întreabă :

— Nene, n-ai văzut matale o mămică fără mine ?

*

— Mihăiță, tu știi de ce stă barza cu un picior ridicat ?

— Pentru că nu poate să stea cu amîndouă.

*

— Ce faci, Ionuț, de unde vii așa de vesel ?

— De la dentist.

— Ia te uită, bravo, înscamnă că ție nu ți-e teamă de dentiști.

— Ba mi-e foarte teamă.

— Păi atunci de ce te bucuri așa ?

— Pentru că dentistul nu era la cabinet.

*

— Eu nu mă tem de bunicul meu. Întotdeauna am ultimul cuvînt.

— Nu zău ? Cum faci ?

— Îi spun : ai dreptate, bunicule.

*

— Auzi, Mircică, ce-am auzit eu ? Un bebeluș hrănit cu lapte de elefant se îngrașă cu patru kile pe zi.

— Asta e o absurditate. Unde-ai auzit așa ceva ? Al cui e bebelușul ?

— Al unei elefantițe.

*

— Vă roagă mămica să-i turnați în cana asta un litru de lapte de vacă.

— În cana asta nu încape un litru de lapte de vacă.

— Atunci turnați-mi un litru de lapte de capră.

*

— Liniște, copii, nu se înțelege nimic.

— Foarte bine, noi vorbim ceva foarte secret.

— Eu n-o înțeleg deloc pe mămica.

— De ce, Marinică ?

— Păi, mă trimite la culcare cînd nu mi-e somn și mă trezește să mă duc la școală cînd aș mai dormi.

*

— Cine știe, copii, ce făceau cavalerii în evul mediu ?

— Eu știu, tovarășă profesoară.

— Spune, Ionescule.

— Ei se duceau pretutindeni și se luptau ca să elibereze pe prințesele frumoase, pe care, apoi, le închideau în castelele lor.

*

— Cum curg rîurile, Georgescule ?

— Rîurile, tovarășe profesor, curg întotdeauna pe lîngă sate și orașe.

*

— Cine știe, copii, care e timpul cel mai favorabil cînd se culeg merele ?

— Timpul cel mai favorabil e atunci cînd paznicul doarme.

*

— Iată, stimați vizitatori, un pat în care au dormit Goethe, Napoleon, Rossini și Balzac... Ce-i, băiete, ce nu ți-e clar ?

— Mă gîndeam că au dormit foarte înghesuiți.

*

— Ați înțeles, copii, nu ? Pămîntul se învîrte în jurul Soarelui. E clar, Ionescule ?

— Ziua e clar, dar noaptea în jurul cui se învîrte ?

Curcubeul

de BALOGH IRMA

Plouă de parcă ar turna cu găleata. E o ploaie caldă de vară, în șuvoaie transparente. Irénke privește de la fereastra bucătăriei. Lumea a dispărut după o perdea fumurie. Cîte-o rafală puternică face să unduiască apa din curtea care s-a transformat într-o oglindă imensă. Pe luciul ei alunecă parcă sute de corăbii.

— Corăbii, într-adevăr corăbii ! strigă Irénke.

Din pragul ușii, Pințur, cotoiul negru ca tăciunele, își privește mirat stăpîna. Nu pricepe de ce o bucură atît ploaia aceasta, care lui i-a udat blănița de catifea și papucii albi, încît va trebui mereu să se tot spele și să se usuce. Dar Irénke nici nu se sinchisește de cotoi. Privește apa brăzdată de rafalele ploii și corăbiile aplecate de vînt. Parcă vede puntea celei mai mari dintre corăbii. Poate că pe corabie se află o zînă. Da, o zînă pe care căpetenia piraților vrea s-o ducă și s-o închidă pe veci într-un castel întunecat. Ei, dar uite că după căpetenia piraților aleargă cu toate pînzele în vînt o corabie albă. Pe punte se zărește un prinț. Oare îl va ajunge din urmă pe hainul pirat? Îl va învinge? Va putea oare s-o salveze pe zîna cea frumoasă, cu părul auriu ? Alte corăbii se apropie și înconjoară corabia căpeteniei piraților. Corabia prințului... Irénke n-are cum să vadă că torentele de apă ce se scurg pe sub poartă îi strivesc toate corăbiile. Ea crede că undeva, la mijlocul mării, se găsește o insulă mirifică unde va ajunge prințul cel viteaz, după ce o va fi învins pe căpetenia piraților și va rămîne acolo cu zîna cea frumoasă, în fericire, pînă la adînci bătrînețe.. Ploaia de vară s-a oprit repede, tot atît de repede pe cît a pornit. Soarele apare și împodobește cu scînteieri de diamant copacii, florile, acoperișul casei din vecini. Dar ia te uită, înspre capătul grădinii, deodată, cerul este colorat de un arc imens. E un curcubeu ! Irénke știe ce e curcubeul, doar a învățat la școală despre asta. Acum, însă, cînd îl vede pe cer e cu totul altceva ! Nu seamănă de loc cu curcubeul din manual ! Cîndva, Zsuzsi, prietena ei cea mai bună, i-a spus ceva cu totul deosebit. Cine trece pe sub curcubeu, i se pare că aude și acum glasul prietenei, va fi toată viața fericit. Irénke zîmbește. Ea știe că-i o copilărie să crezi așa ceva. Dar un glas lăuntric îi șoptește : „Ba să crezi, trebuie să crezi"... Și imensul arc aruncat peste bolta cerească devine tot mai strălucitor.

Deodată, Irénke pornește cu pași șovăielnici spre livadă. În partea aceea curcubeul se arcuiește pe cer ca o imensă poartă. În livadă crengile merilor și perilor atîrnă îngreuiate de picăturile de ploaie.

— Mă întrebați încotro și de ce alerg ? se oprește Irénke dînd la o parte creanga unui măr. Într-acolo, departe ! N-o să mă opresc pînă cînd nu trec pe sub curcubeu !

Oamenii se întorc de la cîmp. O privesc uimiți :

— Unde mergi, Irénke ? Și de ce atîta grabă ?

Mormăie ceva. N-are nici-un rost să le spună adevărul ! Începe să alerge. Curcubeul o cheamă, o ademenește, parcă se joacă cu ea. Dar aleargă degeaba, arcul colorat se îndepărtează mereu.

Ajunge în apropierea pădurii de salcîmi. Acum, curcubeul strălucește dincolo de pădure. Irénke tot nu se oprește.

În pădure e liniște și aerul a devenit mai răcoros. Cîte o creangă uscată îi trosnește sub tălpi. Ici, colo, păsările își iau zborul. Deodată Irénke se oprește. Vede o turturea în iarbă. Are penele ude, zbîrlite. În apropiere, pe o creangă zărește altă turturea, mai mare. Nu departe, dintr-un salcîm înalt pîndește un vindereu. Irénke se apleacă... Turtureaua de pe creangă își ia zborul. Stropi de ploaie cad peste Irénke. Da, da, spunea ea, înțelegînd ce s-a întîmplat. Puiul acesta cu penele ca mătasea, încercîndu-și aripile, a fost surprins de ploaie și n-a mai reușit să se ridice. De asta îl păzește pasărea-mamă... Irénke ascunde cu grijă sub bluză puiul plăpînd. Neliniștită, pasărea-mamă, după ce descrie în zbor cîteva cercuri, se așază pe o ramură mai joasă. Irénke scoate de sub bluză puiul ud leoarcă și îl usucă în palme cu suflarea ei caldă. Cînd își ridică privirea spre creanga de deasupra capului, vede că alături de pasărea-mamă s-a mai așezat un pui cu penele zbîrlite. Simțind că puiul pitit în palmele ei s-a uscat, îl lasă să-și ia zborul. Dar puiul nu se mișcă.

— Hiș ! îi spune și-i face vînt.

Acum nu mai are ce face, trebuie să zboare. Bătînd din aripi, se înalță și se oprește pe creangă lîngă turturica mamă.

Vindereul, lipsit de pradă, se îndepărtează cu țipete stridente...

— Curcubeul ! strigă Irénke. Am uitat de curcubeu ! Întoarce spatele turturelelor ce zboară vesele și străbate iute pădurea de salcîmi.

Arcul colorat al curcubeului începe să pălească, ba chiar să dispară. Dar un alt arc apare pe cer, undeva departe, foarte departe.

— Vai, se gîndește, aproape fără să vrea, Irénke. Curcubeul e atît de frumos și minunat pentru că se arată acolo în depărtări și înălțimi de neatins. Iar ea se ține de pozne. A vrut să treacă pe sub curcubeu. Și de ce, mă rog, să treacă pe sub curcubeu ? Ea e fericită și așa: a salvat un pui de turturea !

— Ei, curcubeule ! îți mulțumesc totuși că m-ai ademenit pînă aici !

În clipa aceea, turtureaua, împreună cu puii pe care-i învață să zboare, apare la marginea pădurii și zboară, zboară lin, tot mai departe, în direcția curcubeului.

Irénke, cu palmele streașină la ochi, privește în urma lor.

— Au trecut ! strigă fericită. Turturelele au trecut pe sub curcubeu !

Ca un ecou, pădurea murmură încet după ea : ...au trecut pe sub curcubeu !

Traducere de Eugen HADAI
și Costache ANTON

IONICĂ

de PATIȚA SILVESTRU

Mișcîndu-se printre roboții din expoziție, lui Vicu i se păru la un moment dat că aceste creaturi sînt niște copilași aflați la primii lor pași. Iată, te apropii de unul, bați din palme și el se urnește din loc venind cătinel spre tine. Îți mai lovești o dată palmele și el se oprește brusc, ca un copilaș la care te-ai răstit.

Chiar și forma lor e șugubeață. Unii sînt ca niște arătări de pe alte planete, alții ca astronauții echipați pentru călătorii îndepărtate, iar cîțiva par adevărați clovni, cu picioruțe și brațe alcătuite din bidonașe butucănoase de plastic multicolor, cu fețele aducînd a măști de la obiceiurile tradiționale de iarnă și trunchiul aidoma polobocului îndestulat de băutură.

— Ce mai faci, dragă ? îi strigi unuia la ureche și el pornește spre o anumită direcție. Dacă-i mai spui apoi ceva, orice, el se oprește țintuit locului, întocmai ca pușii surprinși de o comandă a jocului Statuile.

Punerea în mișcare sau oprirea roboților se face și prin semnale luminoase, nu numai pe cale acustică. Acest lucru l-a experimentat și Vicu, îndreptînd un fascicul luminos spre ochii unor roboți aliniați în marea expoziție tehnică a pionierilor. Dar, printre atîtea exponate care stîrneau curiozitatea micilor și marilor vizitatori, inima lui bătea puternic pentru roboțelul cel mai mic, o adevărată bijuterie a expoziției, purtînd numele de Ionică. Îl lega de el mai mult munca migăloasă de peste un an și jumătate decît faptul că obținuse premiul I la concursul de creație tehnică al copiilor și locul de cinste în această expoziție republicană.

Citățm cîteva crîmpeie din interviul luat lui Vicu de reporterul revistei „Creația tehnică" :

— De ce crezi că ți s-a acordat premiul cel mai mare pentru Ionică ?

— Poate juriul ar răspunde mai bine la această întrebare.

— Ce imbold stă la baza unei creații tehnice ?

— Nevoia de a rezolva o problemă de care ne izbim.

— Poți da un exemplu ?

— ...M-aș putea referi la unele invenții din această expoziție.

— Și anume.

— De pildă, priviți aparatul construit de colegul meu Costică Vlad. E un avertizor simplu, de leagăn, dar pînă acum nu i-a venit nimănui ideea realizării lui. Costică are un frățior mic pe care îl îngrijește, în timp ce mama lui se ocupă cu de-ale gospodăriei. Țîncul acesta uriă cît o fanfară de cîte ori face pipi în leagăn, stîrnină un tărăboi ce se sparge în capul lui Costică. Ce s-a gîndit el într-o bună zi ? Oare n-aș putea să găsesc o soluție care să prevină plînsul ? Și astfel a instalat la masa lui o mică sonerie cuplată cu doi electrozi așezați sub scutecele sugarului. De cîte ori acestea se umezesc, rezistența electrică scade și atunci se închide releul care pune soneria în funcțiune, iar colegul meu schimbă așternutul frățiorului fără să aștepte plînsul lui interminabil.

— Într-adevăr, ingenioasă ieșire din încurcătură. Dar în cazul tău ce nevoi te-au mobilizat ?

— Am vrut să verific funcționalitatea unor angrenaje din lemn în condițiile acționării lor electronice. Văzusem la Muzeul tehnicii populare din Sibiu niște mecanisme complicate făurite din lemn de către creatori anonimi ce-au trăit cu veacuri în urmă și mi-am zis că munca lor poate fi pusă în valoare și în era electronică. Cu atît mai mult cu cît fo-

losirea unor piese metalice luate de-a gata mi-ar fi redus munca la o simplă asamblare a acestora, nu și la crearea lor.

— Dar ce caracteristici aparte are construcția ta ?

— În primul rînd m-am străduit să-i realizez toate „mărunțaiele" din lemn.

— Chiar și rotițele ?

— Chiar. În plus, osiile, scripeții, pîrghiile, buloanele, caroseria, toate au fost modelate din lemn.

— Atunci cum poate funcționa electronic ?

— Excepție fac releele de comandă, montate în punctele-cheie ale mecanismelor.

— Și care sînt aceste puncte-cheie ?

— La cap sînt ochii și antena parabolică, iar în trunchi dictafonul și etajul de amplificare.

— Poți să spui cititorilor începători ai revistei noastre cum funcționează Ionică ?

— Să încerc. Semnalele acustice sau luminoase sînt receptate de urechile și ochii lui Ionică și transmise sub formă de impulsuri în trunchiul său, unde se află instalate dictafonul și mecanismul de deplasare. În membrele superioare, construite din lemn de balsa, sînt montate niște aparate sensibile, traductoarele de temperatură și umiditate, iar în manșeta pantalonului sînt mecanismele de schimbare a direcției de deplasare.

— E complicată schema acestei funcționări ?

— Nu. Fiecare mecanism are o schemă proprie.

— De exemplu, cea a dispozitivului de deplasare care este ?

— V-o pot desena mai ușor.

Și Vicu schiță două roți și o coroană dințată care se angrenează cu un meic solidar prevăzut cu o rotiță tot dințată ce se învîrtește sub acțiunea roții de pe arborele electromotorului.

— Tovarășe profesor Dumitrașcu, ce aveți de adăugat la cele spuse de elevul dumneavoastră ?

— Din cele citite în protocolul întocmit de juriu rezultă că distincția supremă a fost acordată pentru ingeniozitatea și finețea construcției, pentru marea precizie de funcționare și, de ce să n-o spun, pentru aleasa finisare estetică a lui Ionică. Priviți-l, îți vine să-l inviți la joacă, întocmai ca pe un copil.

— Vă mulțumim și vă rugăm să primiți caldele noastre felicitări, atît elevul cît și profesorul. Acum vă rog să ne demonstrați modul de funcționare a roboțelului.

— Vicule, ai cuvîntul ! i se adresă, plin de voie bună, dascălul său.

— Vă rog puneți-i întrebări, îl invită premiatul pe reporter.

— Ce-l pot întreba ?

— Ce doriți. Dar priviți-l tot timpul drept în ochi.

Și Vicu se topi în încăperea alăturată după ce declanșă dispozitivul de funcționare a roboțelului.

— Cum te cheamă ? răsună prima întrebare.

— Ionică.

— Ce vîrstă ai ?

— Aproape doi ani.

— Te simți bine printre semenii din expoziție ?

— Mai ales cînd mi se iau interviuri.

După plecarea musafirului, profesorul se retrase cu Vicu într-o încăpere alăturată.

— Mai întîi te rog spune-mi de ce i-ai cerut reporterului să se uite tot timpul în ochii robotului.

— Ca să nu observe că am plecat de lîngă el.

— Ei, bravo ! Să știi că ți-a reușit șoanta. Dar ia povestește-mi cînd ai adăugat roboțelului instalația de radioemisie și recepție.

— Zilele trecute...

— E o idee formidabilă ! Ce bine ar fi fost s-o fi avut la deschiderea expoziției !

— Nu cred că era potrivit.

Cîntec copilăresc de cîntat vara

de DAN MUTAȘCU

Ce bei ?
Apă de aur.
De la cine ?
De la cele trei mătușe
preschimbate-n albine !

Preschimbate de ce ?
Pentru că nu ne-nvățau cîntece.

Și-asta era o vină mare ?
Păi cum... Din pricina asta nu
ploua cu soare !

Dar de-acum înainte au să fie
creioanele colorate și cozonacul
fierbinte,
iar cățelul poreclit Ulysse
o să capete și el o fundă de vise...

O fundă parfumată și fierbinte ;
așa o să fie de-acum înainte
dacă tot a venit vara
și dumneata, nene,
ai gene de poeme !

— *De ce ?*

— *Și așa există bănuiala că noi, copiii, nu sîntem în stare să construim singuri nici simpli roboți.*

— *Ei, îți pasă de clevetirile neîntemeiate ?*

— *Mai este încă ceva. Toți roboții din expoziție funcționează pe principiul unor relee electronice simple ce se închid și deschid la semnale sonore sau optice și unele au cel mult niște benzi cu un text anterior imprimat.*

— *Fie, nu-i nimic. Mi-ai dovedit că ai depășit acest stadiu și-ți vom generaliza procedeul la viitoarea expoziție. Doar că pînă atunci Ionică va fi mai bătrîn...*

— *Dimpotrivă, va fi mai tînăr.*

— *Cum așa ?*

— *Îi voi reînnoi majoritatea pieselor și chiar înfățișarea exterioară. Am găsit niște plăci colorate, din policlorură de vinil de toată frumusețea, care-i vor da un profil mai atrăgător. Iar un prieten mi-a dat lemn de mahon, din care-i pot strunji roți mai rezistente decît cele metalice.*

— *M-ai convins. Dar atunci nu-l mai poți numi Ionică.*

— *Desigur, va avea numele de Ionică II.*

Prietenie

de PAULINE SCHNEIDER

Așa erau porecliți în clasă : triumviratul. Pentru că unde era Hans, acolo era și Costel și, bineînțeles, Geza. Prietenia lor începuse încă din clasa I-a, ba, Geza și Costel se cunoșteau de la grădiniță. Erau amîndoi în grupa mică și într-o zi s-au bătut cu marmeladă. Dar despre asemenea păținii nu prea le convine să-și mai amintească. Acum sînt mari, știu să mănînce frumos. În privința învățăturii, cei trei n-au nici-o grijă. Atîta doar că sînt într-o nesfîrșită dispută : care să i-o ia înainte celuilalt. Fiind toți trei pionieri, triumviratul vrea să fie mereu în frunte și la acțiunile pionierești ; și ce idei mai au ! Să nu vă închipuiți cumva că sînt copii model ! Nici chiar așa. Ar fi prea plictisitor. Tocmai de aceea s-a întîmplat, de exemplu, ca într-o zi Hans să nu poată rezolva o problemă de matematică. Însă Rodica, o recunoscută forță în materie, cu carnetul doldora de note de zece și lăudată de toți profesorii, l-a ajutat, și bineînțeles Hans a izbutit repede să ia un nouă. Dar în pauză, drept mulțumire, Hans a tras-o pe Rodica de cozile ei lungi și brune. Într-o clipă, la locul faptei a apărut Costel, iar în clipa următoare a apărut și Geza încruntîndu-și sprîncenele. Cînd Geza își încrunta sprîncenele, Hans o știa, nu era bine să te ici la hartă cu el. Își are principiile lui.

Printre altele, adică printre alte acțiuni pionierești, clasa în care învăța triumviratul se angajase să aibă grijă de un om bătrîn și cu sănătatea cam șubredă. Bătrînul locuia într-un bloc, în apropierea școlii. Iar acțiunea pionierească s-a dovedit a fi extrem de atrăgătoare prin faptul că acest om în vîrstă fusese cîndva acrobat de circ. În camera lui toți pereții erau plini de fotografii de pe vremea cînd juca la circ. Și ce fotografii ! Nici nu-ți puteai imagina că ceea ce vedeai acolo putuse fi aievea. Cu atît mai puțin îți venea să crezi că Ricardo — acesta era numele lui de acto. — putuse fi cîndva atît de chipeș, cum îl arătau pozele acelea. Era ceva de necrezut, mai ales că odată cu trecerea timpului numele lui Ricardo fusese dat uitării. Iar astăzi ? Costel făcuse rost anume de o carte care se intitula : „Eroul Ricardo". Pe copertă se vedea o fotografie înfățișînd un tînăr cu mușchi de atlet, cu ochi negri scînteietori, purtînd o pălărie cu boruri mari și pană albă, iar pe umeri o pelerină scurtă de culoare vernil. În mînă ținea o spadă cu care străpungea un dușman, pe care, însă, nu puteai să-l vezi, deoarece nu mai avusese loc în poză.

Da, pentru tinerii de azi numele lui Ricardo nu mai spunea nimic. Fusese dat uitării. Acum, fostul acrobat e adus de spate, are obrazul plin de riduri, iar ochii, unde sînt scînteile din ochii aceia care se vedeau pe coperta cărții !? Și cînd te gîndești că, așa cum le povestise pe scurt copiilor, fusese unul dintre cei mai strălucitori acrobați. Într-un tricou alb — cum putea fi văzut și în poze — zbura la trapez fără plasă, executa exerciții grele de acrobație, cu un curaj care nu ținea seama de nici un risc. Da, după fotografii abia îl mai puteai recunoaște pe Ricardo cel de odinioară.

Pionierii îl ajutau însă cu drag. Fetele îi făceau ordine în cameră, îi găteau sau îi spălau vasele, îi făceau cumpărături. Băieții, în fruntea cărora se afla mereu „triumviratul", îl vizitau des, dar fără să se omoare prea mult cu ajutatul. Îi cumpărau țigări și îl rugau să le mai povestească cîte ceva. Cînd era vorba să le povestească despre lumea circului, ei erau gata să-l asculte ore în șir.

Într-o zi, Costel le-a zis prietenilor :

— Azi veți merge la Ricardo fără mine.

— Dar de ce mă rog, ce treabă importantă ți-ai găsit ? l-a întrebat Geza.

— Avem un musafir. Ne vizitează bunicul din partea mamei. Nu ne-a văzut încă noua locuință.

— Bunicul ? a întrebat Hans. Bunicii sînt întotdeauna plictisitori.

— Al meu nu-i, a mormăit supărat Costel. Bunicul meu are mereu cîte ceva nostim de povestit și ne înveselește pe toți. De aceea a și pregătit mama două torturi.

— Așa ! Înțeleg, adăugă ironic Geza.

Deci Costel nu s-a dus în ziua aceea la Ricardo, ci la gară cu părinții. Bunicul arăta exact așa cum și-l amintea Costel. Doar că avea fața poate mai brăzdată de riduri. Dar asta nu conta.

A doua zi cînd Costel s-a întors de la școală tatăl său încă nu venise de la serviciu. Mama era ocupată la bucătărie, așa că și-a luat un scăunel, bunicul de asemenea și s-au așezat față în față la o măsuță în sufragerie, lîngă ușa care dădea spre balcon. Bunicul și-a luat pipa și a început să-l descoase pe Costel despre școală. Costel povestea, și, după interesul cu care-l asculta bunicul, băiatul avu în curînd impresia că stă de vorbă cu un coleg. Așa că îi destăinui vrute și nevrute. Curînd veni vorba și de Ricardo. După primele cuvinte pipa se opri undeva la jumătatea drumului spre buzele bunicului, care privi surprins la nepoțelul său. Iar la numele de Ricardo bunicul se ridică cu o sprinteneală ce-i caracterizează mai curînd pe cei tineri și o luă spre bucătărie. Costel îl ajunse din urmă.

— Ioana, strigă bunicul din ușă, tu ce zici ? Ricardo trebuie să fie acel acrobat care, cu mulți ani în urmă, m-a ascuns pe mine. Ți-am povestit, îți mai amintești ?

Mama lăsă pe aragaz cratița din mînă.

— Nu te emoționa, tată, și puse mîna pe brațul bunicului. Gîndește-te că ai tensiunea cam ridicată. Și dacă o fi chiar același Ricardo, cu atît mai bine. Roagă-l pe Costel să te conducă pînă la el. Atunci ai să te convingi.

Și astfel Costel și bunicul s-au dus la Ricardo. În ciuda celor șaizeci de ani, bunicul mergea atît de repede încît Costel abia se putea ține de el. Sus, în camera lui Ricardo, cînd s-au văzut, au strigat un „ah !" atît de tare amîndoi încît trebuia să-ți astupi urechile. Cei doi bătrîni s-au îmbrățișat, apoi s-au bătut pe umeri cu atîta putere încît aveai impresia că în clipa următoare or să cadă amîndoi. În cele din urmă, bunicul s-a lăsat pe un scaun, iar Ricardo a respirat cu greu de bucuria revederii. Amîndoi, ca la o comandă, și-au scos batistele din buzunar și au început, în liniște, să-și tamponeze frunțile.

Apoi, așa ca din senin, bunicul își aminti de Costel.

— Știi, Ricardo, spuse el, acest tînăr habar n-are de ce ne bucurăm atît de mult. Prin ce am trecut noi atunci pare o poveste. O poveste care va rămîne și după ce noi nu vom mai fi.

— Dar să stăm jos, îl invită el și pe Costel. Și au început amîndoi odată să povestească. Se întrerupeau des pentru că ba Ricardo, ba bunicul își aduceau aminte de cîte un amănunt important. Așa a aflat Costel povestea celor doi, a bunicului și a lui Ricardo. Ascultase atent și abia aștepta să alerge să împărtășească lui Hans și lui Geza tot ce aflase.

O poveste de-a dreptul extraordinară, care s-a petrecut cu mai mult de treizeci de ani în urmă. Pe atunci bunicul era tînăr, nu suferea de reumatism și era un bun alergător. Dar în acel timp, în Germania, Hitler ajunsese la putere. Și voia să subjuge prin război toate țările, chiar și pe cea a lui Costel și a prietenilor săi. Era o perioadă grea, în care oamenii cinstiți, comuniștii trebuiau să se ascundă ca să nu fie duși la închisoare sau în vreun lagăr. Iar bunicul era unul dintre acești luptători pentru libertate și dreptate ai partidului. El făcea propagandă comunistă în rîndul ceferiștilor și al muncitorilor din uzine. Însă a fost prins și dus la închisoare. După cîteva luni, cu ajutorul tovarășilor, a reușit să scape și să continue lupta.

Într-o zi, și-a dat seama că cineva îl pîndește de după o fereastră. Și nu avea unde să se ascundă. Era iarnă și era foarte frig. Pe deasupra bunicului îi era și foame. Furișîndu-se pe străzi, a ajuns într-o piață în care se afla cupola unui circ ambulant. Alături erau vagoanele cu locuințele actorilor și cuștile cu animale. Bunicul s-a pitit lîngă o cușcă, apoi după o ladă, dar, sleit de puteri, a leșinat. Acolo l-a găsit Ricardo, care se pregătea pentru spectacolul din seara aceea. Ricardo era și el tînăr și ca acrobat avea un succes formidabil. Cînd l-a văzut pe bunicul, nu a scos nici o vorbă, dar și-a dat seama că era urmărit. L-a luat în brațe și l-a dus repede în locuința lui din vagon. A încuiat ușa, apoi l-a așezat pe

bunicul cu grijă pe pat. Cînd s-a trezit, bunicul a găsit pe măsuța de lîngă pat o farfurie cu supă caldă.

Acesta a fost începutul unei frumoase prietenii între bunicul lui Costel și Ricardo. Nimeni dintre colegii lui Ricardo n-a aflat că el ascunde pe cineva, deoarece avea obiceiul să-și încuie ușa ori de cîte ori pleca să lucreze în arena circului. Cînd s-a ivit un polițist prin apropiere, bunicul și-a pus repede un costum de clovn, o perucă roșcată și un nas mare roșu. Dar traiul în felul acesta nu putea să dureze mult. Bunicul dorea să fie din nou printre tovarășii lui, să lupte în continuare pentru cauza lor dreaptă. Așa că bunicul și Ricardo au trebuit să se despartă. Ei erau convinși că se vor întîlni curînd. Dar lucrurile s-au petrecut altfel. În timpul revoluției din 1944, bunicul a fost grav rănit și a stat cîteva luni în spital. Mai apoi a avut o seamă de alte sarcini, nu l-a putut întîlni pe Ricardo, dar nu l-a uitat. Cînd să-l caute, circul ambulant dispăruse, și unde putea să-l caute pe Ricardo? Cineva i-a spus că circul a fost aruncat în aer de o bombă și toți actorii au dispărut.

Aceasta era povestea bunicului și a lui Ricardo. Costel i-a ascultat cu atenție, dar cei doi aveau încă multe să-și spună, așa că a ieșit pe furiș și a început că alerge cît îl țineau picioarele de iute la prietenii săi, Hans și Geza. Să le povestească și lor totul. Nu degeaba le zice clasa „triumviratul".

Traducere de Ecaterina BOKOR

LUNA, SOARELE ȘI PEȘTIȘORUL DE ARGINT

de GEORGINA VIORICA ROGOZ

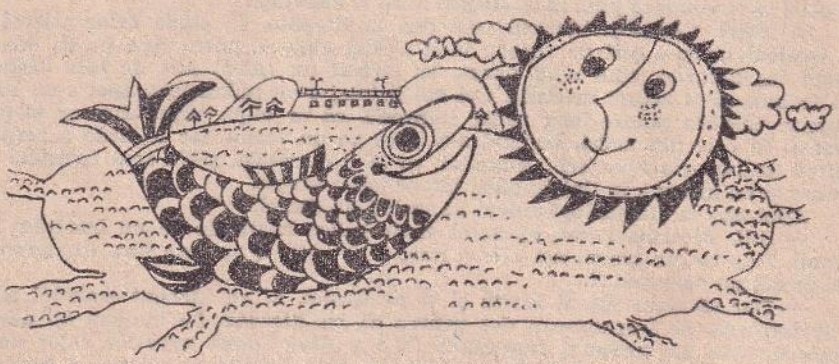

Într-un rîu de munte, trăia mai ieri-alaltăieri un peștișor de argint. Era tare frumos și sprinten, și Soarele, și Luna, și brazii, și munții căutau la el cu plăcere cînd îl zăreau sărind uneori deasupra undelor, iute ca o săgeată.

Scăpase în viața lui de mulți dușmani și de multe primejdii și nu era de fel fricos. Totuși, într-o zi de vară, se deșteptă înspăimîntat, auzind un bubuit grozav. Apoi ceva uriaș și greu se prăvăli, vuind, în apele învolburate ale rîului său.

Peștișorul de argint zvîcni în sus, se uită îngrozit și văzu cu uimire că un perete de munte, care se afla acolo mai înainte, dispăruse. De frică, fugi departe și se piti în nisip. Tocmai la timp, căci și aici o ploaie de bolovani cădea din cer în vad, împroșcînd apa în toate părțile.

— Muntele meu a căzut în rîu, muntele meu a căzut în rîu! își spuse abia suflînd peștișorul de argint.

Și, o vreme, nici nu mai îndrăzni să iasă la lumină, să cerceteze ce a mai rămas din mal.

Mai tîrziu, mult mai tîrziu, făcu totuși un salt deasupra undelor. Zări atunci, pe locul unde fusese un meterez stîncos, doar o grămadă de bolovani și niște oameni voinici care lucrau cu lopeți și buldozere să le dea de o parte.

Așa a fost în prima zi cînd oamenii au început să sape un tunel în muntele de lîngă rîul unde se născuse peștișorul de argint.

El nu înțelegea de ce se luptă oamenii cu stîncile și credea că totul s-a sfîrșit, că toate or să se prăbușească în rîul lui... și muntele, și poate și Soarele și Luna or să-i cadă în cap... De aceea

se hotărî să fugă. Și, dacă fugi în susul apei, acolo dădu de un stăvilar de piatră, peste care nu putea sări oricît de viteaz ar fi fost el! Iar dacă fugi în josul rîului, luîndu-se la întrecere cu undele cele repezi, aici, ce să vezi! Alte bubuituri și ploi de bolovani!

Nu mai știa peștișorul de argint încotro s-o apuce și ce să mai facă. Dar, cu vremea, se învăță și cu zgomotele, și cu toate. Trăia cu frica-n sîn, neînțelegînd nimic. Alți pești, bătrîni, atît de bătrîni și de înțelepți că știau pînă și graiul oamenilor, ziceau că va seca însuși rîul lor. Da, oamenii îl vor seca; ei vor să-l oprească din drum și să-l întoarcă, se zice, cu susu-n jos! În loc să-l lase să curgă la vale, rîul trebuia — fiindcă așa voiau oamenii — să curgă de-a-ndoaselea și să treacă printr-un tunel pe sub munte, iar de acolo să se azvîrle ca o cascadă într-o altă vale, pe care o va umple, preschimbînd-o în lac.

Ei, na, asta n-o mai credea peștișorul nostru de argint! Să se-ntoarcă rîul și lumea lor cu susu-n jos? Păi ce-o să se-ntîmple atunci cu el? Dar uite că, peste un șir de zile, zvonul se adeveri. Rîul începu să scadă. Scăzu azi, scăzu mîine și, cînd să vină toamna, abia se mai întea, ca o șuviță verde peste prundișul alb...

Peștișorul se uită îngrijorat în sus, spre Soare. Nu-l văzu. „Pesemne, și Soarele s-a ascuns de frică în vălurile lui de nori, acolo în Marea lui cea albastră și nesfîrșită", și-a zis el prostuț. A privit apoi cu teamă spre brazii cei verzi. Deasupra, într-un vîrf de pin, a văzut agățat un luceafăr mare-mare și strălucitor.

— A căzut și luceafărul peste noi! s-a uimit el. La noapte te pomenești c-o să ne cadă și Luna-n rîu!

N-a dormit toată noaptea, așteptînd înfricat cele ce vor urma. A doua zi, de dimineață, buimac de somn și speriat de toate, a zbughit-o ca din praștie prin apa ce abia-abia se mai strecura de vale. Deodată, nu știu cum, se pomeni prins într-o găletușă, pe care un băiat o culcase între pietrele de pe fundul rîului scăzut.

Copilul s-a bucurat și a strigat:

— Ce peștișor frumos! O să-l duc acasă, în acvariul meu, să nu moară pînă la primăvară!

Și l-a luat cu el.

Așa s-a pomenit peștișorul de argint într-un iaz micuț, cu margini dure și înșelătoare de sticlă. Cînd s-a dezmeticit, a văzut că nu era singur în acvariu. La fundul apei, în nisip, stăteau două scoici și un melc, răsucit cuminte în căsuța lui de piatră.

— În iazul acesta nu-i niciodată noapte? a vrut să știe peștișorul nostru, privind pata de lumină, rotundă cît o farfurioară, ce veghea lîngă malul de sticlă, de parcă răsărise acolo un minuscul Soare.

— Stăpînul nostru, băiatul, a pus pe masă o lampă aprinsă, l-a lămurit însă melcul.

Peștișorul de argint s-a plîmbat nedumerit în lungul și latul Soarelui cel mic din apă. În urmă a ridicat ochii și a întrebat cu teamă:

— N-o să seace și acest iaz al nostru? O să avem aer și hrană? Lampa n-o să cadă peste noi?

— Nu fi îngrijorat, n-o să se întîmple nimic! rise melcul. Băiatul are grijă de noi.

Peștișorul a răsuflat mai liniștit o leacă. Dar apoi s-a întristat. Îi era dor de apele lui cele învolburate, prin care odinioară înota slobod... Și multă vreme a rămas nemișcat, privind fix cu ochiul său rotund și auriu ca un năsturaș, prin sticla acvariului.

Așa au trecut zilele... Se învăță și el, ca și ceilalți vecini ai lui, să trăiască în acvariu. Dar murea uneori de plictiseală și ar fi dat nu știu ce să afle ce mai e nou prin rîul în care se născuse. Oare curgea acum printr-un alt vad, cum voiau oamenii, într-un tunel, adică? Și muntele lui se prăbușise tot-tot sau numai o parte?

Îi descusu el pe prietenii săi cei noi din iazul cu țărmuri de sticlă, dar aceștia n-aveau habar ce se întîmplase.

S-au dus astfel și toamna, și iarna...

Iată însă că, într-o dimineață de primăvară, băiatul luă peștișorul din acvariu, îl puse într-o găletușă cu apă și plecă apoi cu el la drum.

Merseră ei ce merseră, pînă ce ajunseră la marginea unui lac adevărat, mare, albastru, străjuit de munți drepți și imenși.

Copilul răsturnă găleata în lacul cel albastru și deodată — bîldîbîc! peștișorul de argint se pomeni din nou liber în apă!

Atîta lumină se oglindea din cerul însorit în unda limpede încît se zăpăci de-a binelea și începu să înoate fericit, sărind din cînd în cînd deasupra apei.

— Bine te-am găsit, Soare! spuse el, zvîcnind într-un arc.

— Bine-ai sosit în lacul nostru cel nou, surise și Soarele.

— Dar unde e rîul meu cel năvalnic?

— Oamenii l-au silit să treacă printr-un tunel țăiat chiar în munte, grăi Soarele. Și nu numai rîul tău și-a schimbat drumul, ci încă șapte ape și șapte izvoare, care se varsă azi aici, în lacul acesta nou.

— Dar de ce ? De ce ? se miră peștișorul nostru.

Soarele trecea tocmai printr-un nor și n-a răspuns. L-a lămurit însă un brad înalt de pe mal.

— De ce ? Ca să-și aprindă în fiecare casă cîte o lună mică și cîte un soarepitic. De aceea au făcut oamenii lacul ăsta : din apele lui ei culeg lumina și și-o agață la ei acasă.

Peștișorul de argint s-a minunat și a tăcut chitic. A înotat mai departe. În sinea lui, fiind el viteaz și dornic de isprăvi nemaipomenite, s-a hotărît să aștepte seara... Și, cînd Luna va răsări și se va oglindi în ape, în adînc, va fura și el un strop din ea. Ce ? Numai oamenii să-și agațe în locuința lor cîte o Lună sau cîte un Soare mititel, iar el nu ?

O încercat în seara dintîi să fure o fărîmă de Lună, dar n-a izbutit. A încercat și a doua oară, și a treia, în zadar. De atunci se tot miră, în sinea lui. Oare de ce oamenii pot face o astfel de minunăție, iar el, peștișorul de argint, nu ?...

Jurnalul lui Lucuță

de VASILE BĂRAN

Prefață

Lucuță este un băiat care are o lupă prin care privește și face tot felul de observații. De exemplu, el a fost primul care a spus că soarele răsare în fiecare zi, iar dacă nu te duci la gară nu poți să iei trenul.

Și tot el a spus că timpul e cel mai bun judecător, tocmai fiindcă are timp să judece.

Poezia îți dă aripi — a mai spus Lucuță,
dar ele vor crește totdeauna
înlăuntru.

Și în sfîrșit Lucuță ne-a mai spus :

Cel puțin două dintre cele trei păreri proaste pe care le emitem despre cineva se referă
la noi înșine !
Să fim atenți deci :
floarea
dacă n-o uzi, se ofilește.
De asemenea dacă o uzi prea mult.

Recunoaștere

Cel mai greu mi-a fost primul pas.
De atunci merg mereu.

Greșeală

Cînd am împlinit trei ani, unchiul meu, sculptorul, mi-a făcut cadou un bust de ciocolată.

L-am privit : îmi semăna perfect.

Și m-am bucurat atît de mult
încît,
firește,
l-am mîncat.

Metodă

Cînd l-am întrebat ce vîrstă avea copacul ce se ridica atît de fascinant în văzduh deasupra întregii pădurici, el mi-a spus că ar trebui mai întîi să-l tăiem, să-i vedem cercurile, fiecare cerc însemnînd un an.

Am renunțat și l-am întrebat atunci cît va trăi.

— Poți să-mi spui ?

— Sigur că da ! Cu exactitate, mi-a răspuns el, dar cu o condiție :
să-l tăiem !

Problemă

Cîți erau în sala aceea dacă, numărîndu-se, au constatat că, venind și el, nu s-au adunat prea mulți, dar că nici pînă la sosirea lui nu fuseseră prea puțini ?

Receptivitate

Se spune o anecdotă și colegul meu rîde de patru ori : prima oară cînd rid toți, a doua oară cînd o înțelege, a treia oară cînd își dă seama că rîsese fără s-o fi înțeles și, ultima dată, cînd face constatarea că ar fi putut să nu fi rîs deloc.

Modestie

Vezi, spuse salcia, scuturîndu-și în apa vijelioasă roua de pe frunze,
tot rîul ăsta
e făcut de mine !

Fizică

Amîndouă luminările au dispărut.
Numai că una a ars cu flacără,
iar cealaltă s-a topit la dogoarea primei.

Cosmologie

E o mare deosebire între cel care a descoperit că pămîntul se învîrtește și cel ce a auzit că se învîrtește.

Atelier

Cînd nu te pricepi la o treabă
te simți stingher.
Cînd însă nu vrei s-o faci
îi stingherești pe cei-lalți.

Perseverență

Colegul meu îmi spune :

— Ca să ai fericirea, trebuie să știi s-o întîmpini. De asta mă și duc în fiecare zi și mă rezem de bara din fața cinematografului.

Amintiri din... prezent sau cite ceva despre rubrica...

UN MILION de prieteni

De peste o sută de săptămîni apare în „Cutezătorii" populara rubrică „**Un milion de prieteni**". Potrivit specificului ei, cititorii întreabă și răspund eu, întreb eu și răspund ei, întreabă ei și răspund tot ei, și uite-așa ne întrebăm și răspundem și discutăm ca să lămurim o mulțime de lucruri mărunte în aparență, dar foarte importante ca semnificație.

Este „inare lucru" că un băiat din echipa de serviciu pe clasă a uitat timp de o săptămînă să ude florile dintr-un anumit ghiveci ? O mică neglijență — veți spune (deși nu există neglijențe „mici") sau oboseală, plictiseală... Sau o fi uituc. Toate aceste ipoteze pot fi discutate, dar eu v-o spun pe cea adevărată : **băiatul în cauză era certat cu colegul care pusese floarea și pe cine s-a „răzbunat" ? Pe ea, lăsînd-o să se usuce !** Trageți singuri concluziile.

Multe scrisori au următorul conținut : **„Sînt prieten cu X, care însă de la un timp mă ocolește. Cum să procedez ?"** Foarte rar însă autorul unei astfel de corespondențe se referă la el însuși, în sensul de a arăta: nu cumva poartă **chiar el** vina acestei prietenii eșuate ?

Altă categorie curioasă de scrisori este aceea prin care elevi „de 9 și 10" se plîng că **„în clasa noastră colegii...** (urmează numele) **învață prost, sînt indisciplinați, ne fac de ris. Am încercat totul, dar n-am reușit."** Care **„totul"** ? Foarte rar „eminenții necăjiți" ne arată ce-au făcut practic. Nu se ostenesc nici să afle **de ce** un anumit băiat are o comportare criticabilă. Totuși nimic nu se întîmplă fără o cauză ! Neidentificînd motivele derivei unui coleg, e foarte greu să-l ajuți. Mai mult : făcînd abstracție de ele, înseamnă că tu însuți nu ești un bun coleg.

Numeroase sînt corespondențele în care ni se cer **adrese de cîntăreți de muzică ușoară.** Nimic de obiectat. Dar nu-mi prea amintesc să ni se fi solicitat adresele unor personalități din **domeniul muncii, al cercetării științifice, al literaturii...**

Într-un rînd, o cititoare de 14 ani ne-a scris, extrem de iritată, despre cum **„colegii și profesorii, neînțelegători, nu iau în serios propunerea mea de a scoate o gazetă Scmafor. Am încercat singură, dar cineva a rupt-o!"** Realitatea: eleva noastră era foarte apreciată în școală, iar Semaforul apărea... cu toată regularitatea nestingherit de nimeni. „Atunci de ce ne-ai trimis scrisoarea aceea ? !" A mărturisit, cu ochii în pămînt : **„Tocmai mă certasem cu cineva, eram nervoasă și nu știu ce mi-a venit să pun mîna pe stilou și...** (un oftat de ușurare). **Bine că n-ați publicat-o !"**

Multe scrisori formulează întrebări delicate : **„Mama nu-mi dă voie să mă plimb cu prietenul meu", „Un profesor poate fi contrazis dacă simți că ai dreptate ?", „Sînt timid, învăț cît pot, dar cînd sînt scos la răspuns uit trei sferturi din ce am citit...", „Vreau să scriu un roman, ce mă sfătuiți ?"** Iată întrebări la care trebuie să te gîndești bine înainte de a răspunde. De aceea, fiecare scrisoare adresată rubricii **„Un milion de prieteni"** e citită cu multă atenție. E un semn de respect pentru adevăr și pentru cititori. E o obligație a ziaristului. Sînt foarte bucuros că mulți copii prezintă în corespondențele lor probleme de mare interes ale vieții de zi cu zi în oricare clasă. Acestea fac obiectul discuțiilor la care sînt invitați toți cititorii. Una din aceste discuții, cu sute de participanți, a pornit de la semnalarea faptului că două fete nu-și fac temele, copiază, lipsesc — motivînd aceste scăderi prin faptul că **„sîntem în echipa de gimnastică de performanță a liceului, trebuie să ne antrenăm".** Cititorii — între care mulți pionieri-sportivi, inclusiv gimnaști, dar și numeroși elevi care se ocupă de muzică, artă plastică, tehnică — s-au declarat în dezacord cu cele două fete. Pe scurt, ei au emis următoarea părere : **într-adevăr, este dificil să te pregătești zilnic în vederea performanței și în același timp să înveți bine — dar nimic important nu se face fără efort ; nici nouă nu ne este simplu, dar, renunțînd la unele distracții, ne găsim satisfacția chiar în ceea ce facem în timp ce exersăm.**

...Rubrica **„Un milion de prieteni"** rămîne în continuare deschisă cu drag tuturor copiilor.

OVIDIU ZOTTA

GRĂBIT PENTRU MAI... TÎRZIU

de MIRCEA SÎMTIMBREANU

Oficial era în vacanță de 24 de ore. Pentru el însă, pentru Emil, vacanța începea abia peste două ore și... 18 minute. Odată cu plecarea trenului din Gara de Nord. Două ore și 18 minute ? Enorm ! Mai ales cînd locuiești la o zvîrlitură de băț de gară și cînd, pe deasupra, totul era pregătit din ajun : valiza, plasa cu mîncare, cartonașul cu adresa locului de destinație (pareă n-ar fi știut-o pe de rost și trezit din somn !) : Valea Izvoarelor, a șasea stație, ulița mare, a doua casă pe stînga de lîngă școală, fîntînă de piatră, o laviță și un nuc bătrîn, pe care era țintuit numărul... din tablă : 264.

Și parcă n-avea să-l aștepte în gară prietenul său, Costel Bigică, bunul său prieten cu care se cunoscuse în urmă cu un an la mare, în tabăra de la Năvodari ? Îi păstrase toate scrisorile și toate se încheiau cu rîndurile : „Dragă Emil, vino la mine îndată ce ieși vacanță ! După vreo două-trei săptămîni o să ne întoarcem împreună la București ! Bine ? Al tău... Costel".

Și, iată, sosise vremea ! Adică nu, mai erau două ore și 17 minute... Uf! Băiatul nu-și mai găsea astîmpărul. Ce putea să mai facă să treacă timpul ? Să numere tramvaiele care treceau în sus și în jos ? Să dezlege cuvinte încrucișate ? Să deseneze ? Și, deodată, dă cu ochii de caietul de limba română. Nu trecuseră nici două zile de cînd tovarășa învățătoare le spusese :

— Prima temă pentru prima oră... în toamnă : „Cum am petrecut vacanța".

Ura ! De ce să aștepte pînă la toamnă ? Avea timp berechet acum : 2 ore și 13 minute pînă la plecarea trenului. Ei bine, într-o oră va termina tema ! Într-un minut titlul era scris, apoi... apoi Emil se opri.

Nu mai fusese niciodată la țară. Niciodată ! Ei și ? Citise doar atîtea lucruri în cărți și ziare ! Și pe urmă nu străbătuse cu trenul sau cu autobuzul atîtea sate ? Începu să scrie :

Prima dată eu am ajuns în Gara de Nord. Acolo era o forfoteală grozavă, oamenii se grăbeau care încotro, megafoanele anunțau sosirea și plecarea trenurilor.

— Ajunge, își zise, doar n-am să-mi petrec vacanța mare în gară. Continuă să scrie : **Curînd trenul s-a pus în mișcare. Drumul a fost ca un vis și am ajuns cu bine în comuna Valea Izvoarelor.**

— Acum va trebui să descriu puțin natura, așa cum se obișnuiește ! **Cerul era albastru, iarba era verde.**

Reciti și plescăi din buze nemulțumit :

— Asta e ca în clasa întîi. Dar în iarbă, dar pe cer nu se află nimic ? Să ne ocupăm puțin de iarbă... Ce poate fi în iarbă ? Niște boboci de gîscă ? de ce nu ?

Scrise : **În iarba verde mișunau niște boboci de gîscă mici și pufoși, care...**

— Ce fac bobocii de gîscă ? Măcăie ? Țț ! Asta fac rățele... Ne ! Mugesc ? Behăie ? Ce fac gîștele ? ! se întreba cu glas tare băiatul și nu găsea nimic.

Poate pentru că era grăbit, poate din pricina zgomotului tramvaielor.

— Stai ! Am găsit, se lumină Emil și fără să mai stea pe gînduri adăugă: **care făceau zgomot. Pe cerul albastru zburau berze care...**

— Și berzele ce făceau ? Ce fac ele cînd zboară pe cerul albastru ? Ciripesc ? Parcă nu... Guiță ? Orăcăie ? Nici într-un caz ! Atunci ?

Privirea i se opri asupra propoziției de deasupra. Ura ! A găsit ! Continuă : **Zburau berze care făceau zgomot.**

Mai departe. Ceva despre ciine ! Cîinele lui Costel... Se opri din nou :

— Cum se spune cînd o javră se bucură ? Ce face cîinele cînd dă din coadă ? Chiuie ? Sare într-un picior ? Cam greu... Este un cuvînt, precis este ! se chinuia băiatul cu ochii la ceas, dar nu-l găsea pe loc.

Și deodată se liniști. Nu-l găsise odată ? Scrise : **Cîinele lui Costel făcea zgomot.** Bun !

— Acum încă un element... Cloșca cu pui ! La țară sînt cloști ? Sînt ! Și ce fac ele ? Cloșcănesc ? Parcă așa ceva, dar nu era sigur. Și puii ? Puluiesc ? ! Parcă ! Dar nu mai avea timp să verifice. Atunci ? Simplu !

Scrise : **O cloșcă cu pui făcea zgomot.**

Perfect, acum va încheia. Își aminti o frază care îi plăcuse cîndva și pe care o ținea minte cuvînt cu cuvînt.

— Asta o să-i placă mult tovarășei învățătoare !

Începu un alineat nou și scrise : **Pretutindeni domnea o liniște poetică și adîncă. Se auzea cum crește firul de iarbă.** Punct. Valiza și fuga la gară. Mai erau 15 minute.

Pe masă rămase caietul deschis. Scria așa :

„În iarba verde mișunau bobocei de gîscă mici și pufoși, care făceau zgomot. Pe cerul albastru zburau berze care făceau zgomot. Cîinele lui Costel făcea zgomot. O cloșcă cu pui făcea zgomot.

Pretutindeni domnea o liniște poetică și adîncă. Se auzea cum crește firul de iarbă".

În gară era o forfotă grozavă, oamenii se grăbeau care încotro, megafoanele anunțau mișcarea trenurilor.

Și Emil era fericit.

Exact ca în lucrarea mea ! se bucura băiatul. Ce înseamnă să ai imaginație creatoare ! Totul am prevăzut ! se felicita el de la fereastra vagonului. Curînd, pot să pariez, trenul o să se pună în mișcare întocmai ca în lucrarea mea...

Și chiar așa se întîmplă.

Cum se construiește un castel

de ION LILĂ

Un castel se construiește pe-ncercate
Din cuburi colorate.
Turnurile le faci înalte, din
cărămizi pătrate
Și cu acoperișuri țuguiate.
Îi construiești curtea interioară
În care se plimbă un cavaler
cu o domnișoară.
Zidurile de apărare sînt masive
și înconjoară
Cetatea pe dinafară.
Soldați cu arcuri și săgeți
punem de pază
Iar podul suspendat se lasă
peste apa din vază.
Facem stegulețe din aur și argint
Care să fluture mîndre în vînt.
Într-o caleașcă trece Cosînzeana
strălucită
Urmată de o numeroasă suită.
Pilicii fac tumbe, saltimbancii dansează
Oastea cea numeroasă urmează.
Fă-Frumos călărește un cal alb ca
zăpada
Și trece singur pe toată strada.
Vezi ce ușor un castel construiești ?
Trebuiesc doar cuburi
Și să fie lîngă tine mama,
să îți spună povești.

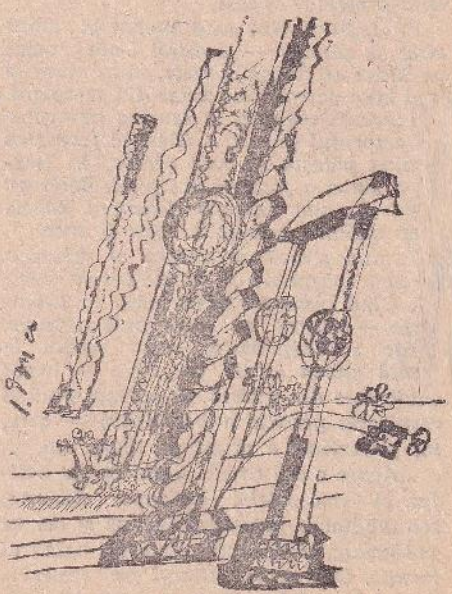

Omul de nea

de EMILIA CĂLDĂRARU

Pe neașteptate vîntul își schimbase direcția, sufla dinspre mare, aducînd negură multă, vuiet de valuri agitate și nînsori învălmășite. De patru ori încercasem să plec de la far, dar tot de atîtea ori m-am întors. Era imposibil să mergi mai mult de o sută de metri prin cîmpia prelungită deodată într-un alb nesfîrșit, nămeți strămutați în trombă de colo pînă colo. Și ce liniștit străluceau în soare, azi dimineață, priveliștile din jur ! Tocmai fiindcă era atît de frumos și fiindcă mai era și duminică mi-am zis să fac un drum pînă la far, să-l văd pe Moșu. Cine să fi bănuit viforniță de acum ?

Nu pot să plec. Trebuie să aștept dimineața. Am vrut să telefonez la primărie, să-i anunț pe ai mei, dar degeaba. Moșu îmi povestește despre nevasta și feciorul lui ; s-au prăpădit de mult, i-a mai rămas doar o fată — o vede rar, e măritată într-un oraș de munte. Mai des își vede nepoata. „Vine la mine în fiecare vară — îmi spune. Mi-a trimis și o fotografie. Frumoasă fată !"

Cunoșteam fotografia. Din prima seară cînd am venit aici, în odăița din turnul farului. Era tot timpul în fața mea pe pervazul ferestrei prin care priveam către mare ; o fotografie ieftină, „la minut", cu cinci fete în uniformă de școală. Care din cele cinci o fi nepoata ? Aș fi vrut să fie cea din mijloc — ochi codați pe care, nu știu de ce, îi cred verzi și un fel hazliu de a-și strînge buzele.

În după-amiaza asta mohorîtă poza abia se zărește — dealtfel l-am rugat pe Moșu să stingă lumina, să se observe mai bine pătratul de mare din fereastră. Îl cercetez mărunt, la lumina ritmică a reflectorului din turn. Cînd în fereastră lumina pălește nu mai zăresc, la licărirea slabă a focului din plită, decît un petic de apă cenușie deasupra căreia urcă mohorît o lună subțire și rece.

Se aud plescăitul turbat al zidurilor de apă spărgîndu-se la picioarele farului. Cînd lumina revine, totul se lămurește — marea se vede pînă departe, verde și înspumată, cerul scoate la iveală cîteva șiruri de stele — brusc odaia iese din umbră, se zărește pînă și respirația greoaie a bătrînului — care, tot povestind, a ațipit pe lavița lui.

...Acum e oră tîrzie... totul în jur e difuz și imaterial... aproape, departe, schimbătoare priveliști de apă și cer se prăbușesc, fără preget, într-un halou al iernii... Oră tîrzie... Cine-i pe scară ?... Cine-i la ușă ?... Cine e omul din ușă, palid și alb din tălpi pînă-n creștet ?... Cum să vorbesc cu omul de nea ?

Moșu tresare buimac. Omul de nea dă „Bună-seara" — zîmbește tot timpul, cumva nepotrivit cu trăsăturile lui ascuțite ; s-a aprins lumina, vraja s-a stins.

...Scuturat de zăpezi, omul de nea nu e altcineva decît un băiat în haine militare. Moșu i-a făcut un ceai cu rom și el stă lîngă plită să-și usuce hainele și bea cu sorbituri mari. Nu-i prea vorbăreț : atîta am înțeles că e de la pichetul de grăniceri din apropiere și a venit la Moșu să vadă dacă sînt acolo ; li s-a telefonat grănicerilor pe fir militar, din comună, că legătura cu farul e întreruptă — s-au rupt firele din cauza viscolului — și nu se știe nimic de soarta mea. Mă uit la el și mă tot întreb : unde, cînd l-am mai văzut ? Nu se aleg decît imagini fugare, vin și pier înainte de a se contura. Apar tot mai precis cîteva siluete metalice implantate într-un cîmp gol... Da, da, e șantierul acela imens, unde am fost să-l văd pe tata în urmă cu cîțiva ani — înainte de accident lucrase în construcții. Pe urmă, imaginile acelea halucinante : incendiul, prăbușirea schelelor, vacarmul, goana oamenilor, zborul înspăimîntat al stolurilor de păsări — totul de la un simplu scurtcircuit. Pe urmă, tata scos dintre dărîmături de băiatul acela, nu mult mai mare decît mine — un ucenic de-al lui, căruia știam că trebuie să-i mulțumesc, dar nu puteam — stăteam ca împietrit, urmărind gesturile sale bine calculate, calmul înstăpînit pe trăsăturile lui ascuțite... Ștefan... așa îl chema...

„Ei, eu mă duc la pichet... O să dăm telefon că totul e în regulă". S-a ridicat, m-a bătut pe umăr : „Nu miști de-aici pînă nu vin din sat să te ia". Și-a pus mantaua și a ieșit în noapte, în vînt, în zăpezi. I-am strigat din ușă : „Mulțumesc, Ștefane", dar nu m-a auzit.

Îl urmăresc cu ochii din pătratul ferestrei — nu cea care dă spre mare, cealaltă, către cîmp —, la lumina ritmică a reflectorului din turn : ființă neverosimilă, nepămînteană, pierzîndu-se albă, într-o nesfîrșire de alb...

Nepămînteană ? Prostii ! — știu atît de bine că cel de acolo e Ștefan. Mîine va ști și tata.

Încep tezele... Și după pozna de azi... ehe ! abia la vară poate o să-mi mai dea voie tata la far... Da, da, la vară... Atunci și vizibilitatea e bună... în plus o să am probabil ocazia să-mi verific intuiția : fața aceea, nepoata Moșului, oare chiar are ochii verzi ?

CORĂBIILE

de OVIDIU ZOTTA

Remus avea în mînă o coroană de fulgere, ca Jupiter Tonans. Așa-i plăcea lui să-și închipuie, văzînd cum îi răsar dintre degete bețele roșii, verzi, portocalii, albastre ale pixurilor Carioca. Fulgerul ăsta și-l purta însă cu discreție la o palmă sub nivelul pupitrului. Lucra pe ruptele, cu blocul de desen pe genunchi, aruncînd la răstimpuri spre profesorul de franceză Mircea Teodosiu acele priviri pe care orice elev știe să le încarce cu o mare inocență și preocupare cînd în realitate se gîndește la cu totul altceva decît la obiectul lecției. Remus desena, desena într-una. Cînd se uita la tablă, nu conjugările franțuzești le vedea, ci flote nesfîrșite de corăbii. Provele lor ridicau pulberi de apă sălină care-i atingeau obrazul, vîntul șuiera în capcanele velaturii, frînghiile întinse pocneau și țiuiau.

Lucra pe sferturi de coală. Pitheas și Eric cel Roșu, Piri Reiss și Magellan, Petru cel Mare și Nelson s-ar fi silit să-și asigure serviciile lui apropiindu-și-l ca prieten, angajîndu-l ca inginer sau, la nevoie, luîndu-l captiv.

Pe Remus, corăbiile îl atrăgeau așa cum îi atrăgeau pe alții automobilele. Ei vorbeau despre Mercedesuri și Fiaturi, despre motoare Wankel și caroserii ranforsate, despre cei 480 cai putere ai mașinii încredințate de „scuderia" Ferarri lui Niki Lauda în campionatul de formula unu. Remus se gîndea la galioane și bricuri, la jonci și caravele, cu etrave și etambouri, cu focuri, rîndunici și velastraiuri. La început, copiase modele celebre din enciclopedii, pe urmă uitase de sine consultînd tratate și albume pe care, în acest secol, puțini cititori ai Bibliotecii Academiei le mai solicită. În ultimul timp se lăsa în voia imaginației, închipuind corăbii care sublimau în velaturi uluitoare și în structuri nemaivăzute tot ceea ce fusese mai inteligent și mai poetic în navigația cu pînze. Astfel de nave nu ancoraseră în nici un port, poate că le văzuseră, uneori în dulci halucinații, marinarii narcotizați de soarele ecuatorului sau atîțați de jocul presiunilor atmosferice din preajma uraganelor. Corăbiile lui Remus păreau mai degrabă gigantice păsări dintr-o necunoscută vîrstă a pămîntului, multicolore, cu trupuri și aripi croite de altă biologie decît aceea familiară ornitologilor. Aceste nave-păsări existau îndependent de oameni, pe care ele îi căutau și-i atrăgeau pe punți. Lemnul lor era și lemn, dar parcă și un fel de os, un aur, o tulpină vie ; velatura era din pînză, dar parcă și din nori, și din aurore boreală.

Primul care-l solicitase fusese un elev din clasa a doua. El ocupa, dimineața, banca lui Remus. Găsind în pupitru o foaie cam mototolită, îi plăcuse zugrăveala cu corabie și rămăsese pînă la venirea lui Remus să-l roage : „Nu mi-l dai mie ?". Remus, care ar fi fost în stare să-l salute cu excesivă deferență și pe un sugar, se pierduse în amabilități : „Cu plăcere, sigur, stai să-i fac un passepartout, adică nu, mai așteaptă o clipă, îți desenez altceva pe o hîrtie ca lumea".

Trei zile după aceea, colegii săi priveau cu uimire furnicarul copiilor dintr-a doua care, refuzînd să evacueze clasa la amiază, îl asediaseră pe Remus. Voiau toți desene cu corăbii. Frumosul Tedi Simionescu, om cu fotografie în „Sportul", vicecampion național de juniori la șah, băgase de seamă că Remus are exact ceea ce i se cuvine, adică, fiind în mintea copiilor mici, îi stă bine printre ei. Totuși, vicecampionul simțea o anumită iritare, stai, domnule, la urma urmelor ce-o fi Remus, vrăjitor, vedetă de se înghesuie atîta lume, fie ea și de-o șchioapă, în jurul lui ?

Cel mai uimit de succesul său era însuși Remus. „Ce-or fi avînd corăbiile astea ?", se mira el. Le desena automat, așa cum alții, ca să-și omoare timpul, desenează pe foile de la coada caietului sau pe manșetele ziarelor avioane, profiluri de fete, Colt-uri din Far-West. Acasă era cu mare grijă să nu fie surprins de părinți, care-l învinuiau că se ocupă de lucruri rămase în urma vîrstei lui. Ei ar fi fost bucuroși să-l vadă rezolvînd în tăria nopții probleme interminabile de matematică și de fizică („Ca mîine vine admiterea la facultate, și tu ce faci ?") sau chiar, sufocat de mulțimea tratatelor și înconjurat de un instrumentar complicat, să elaboreze lucrări științifice, să inventeze ceva („Tu nu citești ziarele,

nu vezi că în U.R.S.S. un băiat de 17 ani e doctor în fizică, iar la Los Angeles o fată de 19 ani a devenit profesor universitar ?"). Remus era foarte stînjenit, se simțea vinovat că nu-i trece prin cap nici o idee cu care să forțeze seiful genialității științifice. Învăța și el cît putea, cam de nota 8, la teze necoborînd sub 9, dar după șase ore de școală și trei-patru de lecții inima nu-l mai îmbia decît spre vreo carte de aventuri, iar cînd nici asta nu-l mulțumea cădea melancolic pe gînduri. Cum i-ar sta transpirînd glorios la o masă de șah, ca Tedi Simionescu? Cum ar face să devină un superman ca Livică Oproiu, prințul casei de cultură, specializat în cîștigarea tuturor concursurilor — dans modern, „Cine știe cîștigă", muzică folk, viața furnicilor ? ! Atît de intens se gîndea Remus la toate astea, încît aproape fără să-și dea seama acoperea trei-patru foi de bloc cu ce ? cu corăbii, pe care bineînțeles, de teama gurii părinților, avea grijă să le ascundă repede, dacă mai avea unde, fiindcă sertarele, subpatul, locul dintre perete și dulap și chiar și bocancii de schi, cu care nu făcuse niciodată schi, erau plini de desene pe foi de bloc, de matematică, de română și chiar de jurnal.

Într-o școală, modele se răspîndesc și se succed fulgerător. Unei fete îi trece prin cap să poarte la rever o literă de metal — e litera cu care începe numele prietenului ei. Peste cîteva zile toate colegele poartă cu mister inițiale, chiar dacă n-au nici un prieten. Se aude despre cineva că și-a umplut camera cu acvarii, nu peste multă vreme, peștișorii exotici devin o pasiune generală, pentru ca să moară de foame odată cu apariția altei mode — colecționarea ambalajelor de ciocolată, brînză, macaroane sau de glasuri ale colegilor imprimate pe bandă de magnetofon, varianta modernă a languroaselor albume de amintiri.

Cea mai recentă modă îți cerea să fii posesorul unei corăbii desenate de Remus. Nu era greu s-o obții : cu mîna lui pistruiată multicolor de pixuri, Remus executa comanda la iuțeală, oriunde s-ar fi aflat — în clasă, pe coridor, în curte, în atelier. Așadar, nu varietatea lucrărilor era explicația goanei după ele. Talentul lui de pictor era, de asemenea, prea puțin invocat. În orice caz, organizatorii frecventelor expoziții de artă plastică — de la tingiri decorative la pînze hiperrealiste — nu-l solicitaseră niciodată.

Fapt este că, într-o zi, lui Violete-Margarete i s-a întîmplat ceva uluitor : a luat nota 10 la teza de literatură. Violete-Margarete, om de maximum 7 la toate obiectele, s-a văzut brusc în casă străină. La lucrarea respectivă (foarte grea, despre național și universal în „Luceafărul" lui Eminescu) nimeni altcineva nu luase mai mult de 8. Ce nu scrisese el acolo, despre toate scrisese, și cum scrisese, într-un stil înflorit de metafore și, conform aprecierii colegilor, plin de „șozuri" și de „truvaiuri". Cu deosebire uimeau unele fraze neobișnuite la el, cu cîte douăsprezece subordonate, semn al unei gîndiri complexe. În anumite pasaje, profesoara a remarcat chiar „haloul de mister romantic al însești scrierilor din epocă, amintindu-ne de Edgar Allan Poë, Höllderlin, Hugo". Violete-Margarete murea și învia văzîndu-se pus în această companie. În pauză a fost luat din scurt de colegi : „Mă, urîtule, te-ai consacrat ! Ce-ai citit, de unde ți-au venit toate ideile alea ?". Violete-Margarete, suflet sincer, a răspuns îmbujorîndu-se fistichi : „Cînd ne-a dat întrebările, eram sigur că n-o să iasă mai nimic. Aveam pe bancă un desen de-al lui Remus. Ce să fac, rodeam în dinți coada stiloului și mă uitam la corabie. M-am tot uitat așa pînă cînd deodată au început să-mi vină ideile. Parcă de acolo îmi veneau, din corabia lui Remus !".

Explicația, în ciuda unor manifestări izolate de neîncredere, fu în general destul de bine primită, înlăturîndu-le mai marilor în ierarhia clasei povara de a accepta motive de altă natură, cum ar fi fost inteligența nebănuită a lui Violete-Margarete sau o vastă cultură literară însușită peste noapte.

Cîteva zile mai tîrziu, se dădea ca sigur că un număr însemnat de elevi, din toate clasele, nu-și mai făceau lecțiile, ca de obicei, în urletul tranzistoarelor, ci avînd dinainte o corabie de-a lui Remus. Se mai spunea că Tedi Simionescu ar fi reușit să se concentreze mai bine la ultimul turneu de șah și să găsească soluții îndrăznețe datorită faptului că, între mutări, își lăsa privirile să rătăcească pe una din corăbiile lui Remus. Doi îndrăgostiți celebri, dintr-a X-a C, după o dramatică neînțelegere, s-ar fi împăcat grație faptului că băiatul îi dăruise fetei, ce ? tot o astfel de corabie. În fine, papagalul Vasile, dăruit școlii de o delegație din America Latină și pe care zadarnic se chinuia mecanicul liceului de doi ani să-l învețe să vorbească, ar fi rostit primele cuvinte la o zi după ce, întîmplător, alături de colivia lui fusese aninată o altă corabie de-a lui Remus.

— **Qu'est-ce que vous faites, cher Remus ?** se interesă, înclinîndu-se cu adîncă deferență, profesorul de franceză, Mircea Teodosiu, care, plimbîndu-se printre rînduri, nimerise lîngă el, situație neplăcută pentru amîndoi.

— **Nothing...**, mormăi fistîcit Remus — și blocul și cariocile căzură cu zgomot deoarece vinovatul se ridicase brusc. **I am sorry.**

— **Quoi ? !** roși Teodosiu. **Mais où vous croyez-vous ? A la leçon d'anglais ?**

Dublă greșeală. După ce că desena pe ruptele, Remus mai și confunda ora de franceză cu aceea de engleză. Cel mai liniștit elev intrase în conflict cu cel mai cumsecade profesor.

Clasa aștepta cu încîntare deznodămîntul. Mircea Teodosiu subțirel și alb și roz era în fața unei mari tentații. Pe Simionaș, pe Vigu, pe Dudică nu i-ar fi dat afară și nici n-ar fi reușit, fiecare dintre ei fiind o deșcă bătrînă, care știe să-i speculeze timiditatea și delicatețea. Acum, în sfîrșit, i se ivea pentru întîia oară ocazia potrivită, omul potrivit. Avea el oare să reziste tentației ? Împurpurîndu-se atît de emoția debutului într-ale asprimilor pedagogiei cît și din pricină că făcea treaba asta cu inima strînsă, oftă amărît și triumfător, arătînd ușa :

— **Dehors, s'il vous plait !** Îmi pare rău, dar nu pot... nu putem să ne permitem... există o disciplină.

Și, pierzîndu-se, făcu chiar gestul prevenitor de a-l conduce. Remus, îmbujorat, se înclină și el, ca și cum i s-ar fi făcut un mare serviciu, surîse îndatoritor și părăsi clasa. „Sîngerosul duel dintre doi miei de lapte !", exclamă amuzată Voichița, destul de tare ca să fie auzită de toată lumea.

...Lui Remus, coridorul, pe care-l străbătuse ani de zile, i se păru acum străin și dușmănos. Busturile de ghips ale clasicilor creau o impresie de răceală dînd coridorului atmosfera unei instituții unde nu te așteaptă nimic bun. Îl enervară și ciuberele cu ficuși și lămîi, observînd pentru întîia oară că sînt prea puțin crescute aceste plante, nu puteai să te ascunzi după vreuna din ele. Era pentru prima dată scos „la statui", n-avea aplombul veteranilor, se simțea osîndit, stigmatizat. „Ce-o să fie acum ?". Cum nu știuse el să prețuiască situația de a sta liniștit în clasa lui, ce fericiți erau colegii.

— Remus, ce-i cu dumneata aici ?

Directorul Vasiliad răsărise lîngă el pe neștiute. Remus îi văzu pantofii negri, de lac. Mai sus nu avu curaj să-și ridice privirea. „Poftim cu mine". O luă cu groaza în suflet după pantofii de lac. Cum de arătau așa, ca scoși din cutie, cînd afară turna cu găleata și era noroi și Vasiliad n-avea mașină ? În cancelaria directorială nu mirosea a petrosin ca în clasă, ci a ceară de parchet. Văzu picioarele cu labe de urs ale mesei de ședință, covorul în pătrate portocalii și albe, fotoliul de piele tutunie. „Ia loc, te rog". Asta era pedeapsa : să stai restul orei să te vadă toată lumea. Remus se așeză piezîș, ocupînd nu mai mult de cinci centimetri din adîncimea generoasă a fotoliului. Auzi fîșîitul hîrtiilor pe care le mînuia Vasiliad. Sub birou i se vedeau pantofii și ciorapii de culoare vișinie, bine întinși. Vîrful piciorului drept bătea o darabană ușoară pe dreptunghiul de polietilen pus acolo pentru protejarea covorului. Vasiliad întîrzia să-i ceară lămuriri, de ce fusese dat afară din clasă, așa că Remus începu să transpire dîndu-și seama că ar fi cazul să înceapă el discuția. „Bine-bine, dar ce să spun ?" În cancelarie fiecare cuvînt trebuie bine gîndit, altfel te alegi cu cine știe ce. Omul din fața ta nu are timp pentru amănunte. De-asta și tace. Cînd o să vorbească, nu-i trebuie mai mult de cinci cuvinte ca să-ți înghețe sîngele. „Te pomenești că exact în clipa asta se uită la mine !" Remus hotărî, disperat, să-l privească. Fie ce-o fi. Cu cît mai repede, cu atît mai bine. Își simțea urechile arzînd și mîinile reci. Ridică ochii și văzu fața lui Vasiliad ; nu, nu se uita la el, ci pe o hîrtie, avea o expresie neutră, ținînd stiloul cu penița la trei centimetri de ea, pregătit să coboare în picaj cu o rezoluție fermă, își vedea de treabă cu și cum ar fi fost singur în birou. Și ce mai văzu ? Văzu ceva care i se păru ireal : deasupra acelui cap de bărbat puternic și aspru se afla, pe peretele auster, lipsit de alte podoabe, una din corăbiile lui Remus. O mînă dibace îi făcuse desenului un amplu passepartout care-l încadra ca o întindere de omăt, mărginit de o ramă subțire cît linia orizontului. Remus strînse pleoapele pînă văzu flăcări. Era adevărat ? O corabie de-a lui, acolo ? În clipa aceea, ar fi făcut orice pentru directorul lui, s-ar fi aruncat și în foc.

Încercați să vă cunoașteți mai bine posibilitățile!

60 de întrebări — 60 de răspunsuri

Vă propunem ca prin intermediul celor 3 teste să vă evaluați singuri spiritul de observație, de asociere și disociere, de atenție, precum și memoria, imaginația și chiar... cultura ! Pentru fiecare test se acordă 15 minute. Practic este dificil a răspunde la toate cele 20 de întrebări în 15 minute ; de aceea vă recomandăm să nu întîrziați prea mult la o întrebare dacă nu-i cunoașteți răspunsul, ci să treceți mai departe ținînd seamă că în final ceea ce contează este numărul de răspunsuri exacte. Se impune, de asemenea, ca subiectul să nu cunoască dinainte răspunsul la vreuna din întrebări.

În încheiere, dacă rezultatul testului nu corespunde așteptărilor voastre, nu vă alarmați. Nu a fost decît un joc, dar unul, sperăm, util. Un fel de antrenament, dacă vreți !

CUM SE CALCULEAZĂ PUNCTAJUL

Pe linia orizontală a graficului se reperează numărul răspunsurilor exacte pentru fiecare test în parte. Se ridică o perpendiculară pînă la intersecția cu dreapta trasată, cifra punctului de intersecție reprezintă coeficientul obținut. (De exemplu, pentru 8 răspunsuri exacte coeficientul e 100.)

Pentru fiecare test în parte se obține cîte un coeficient. Cel mediu oscilează în jurul valorii de 100, în timp ce valorile peste 120 caracterizează pe cei superdotați. Sub 67 — „prezentarea" foarte scăzută. Se poate însă ține cont că testele nu se desfășoară totdeauna în condiții optime (concentrarea maximă, obișnuința cu astfel de probe) și în acest caz se poate considera că un calcul e aproximativ prin lipsă cu 10 puncte. Astfel, cine întrunește 70 de puncte își poate atribui 80.

Deci să începem :

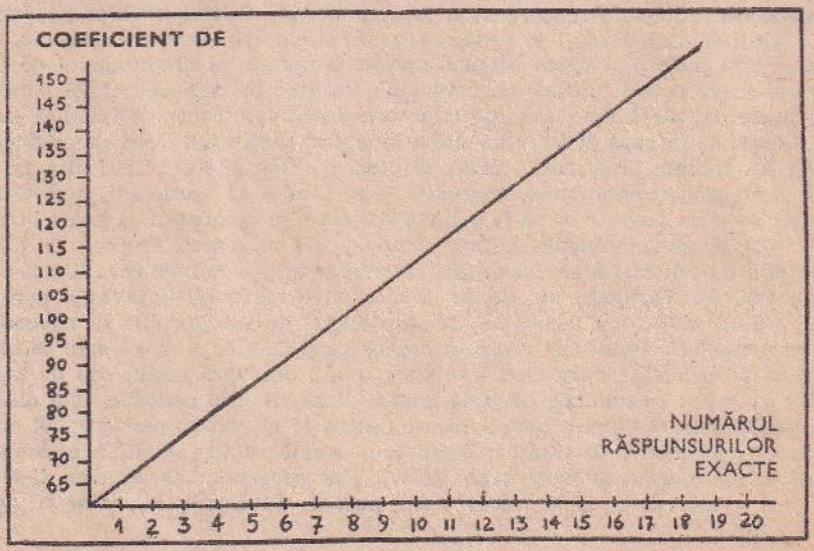

PROBA NR. 1 — vizuală

Vă prezentăm un grup de 20 de exerciții de „tip vizual". În primele 18 grupe de desene, un desen din fiecare grupă se deosebește de celelalte care, toate, au o particularitate comună. Urmează să indicați dv. care-i „instrusul" în fiecare grupă de desene.

La ultimele două grupe, mai precis la numerele 19 și 20, trebuie să răspundeți care sînt... „intrușii", adică nu e vorba numai de unul, ci de mai mulți.

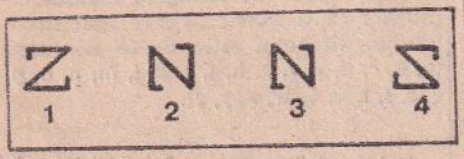

Nr. 1

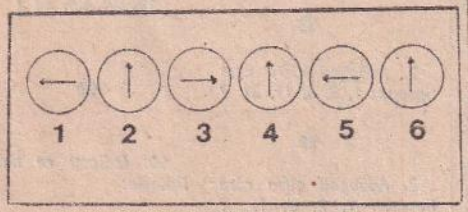

Nr. 2

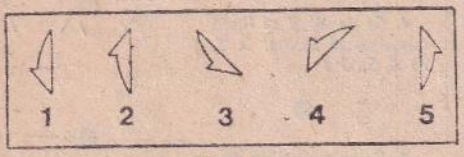

Nr. 3

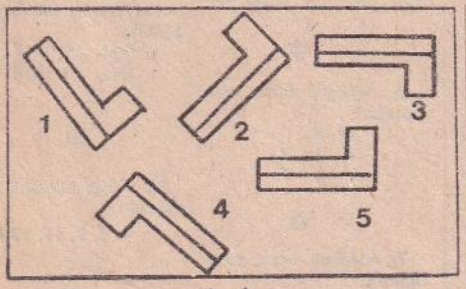

Nr. 4

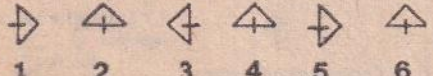

Nr. 5

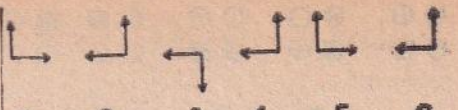

Nr. 6

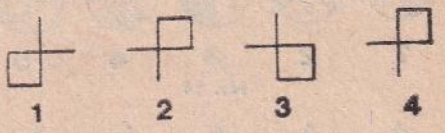

Nr. 7

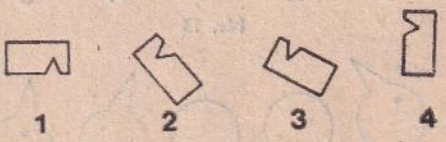

Nr. 8

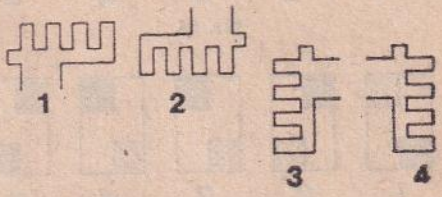

Nr. 9

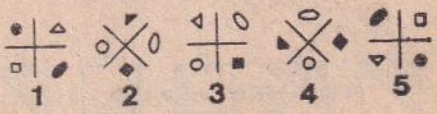

Nr. 10

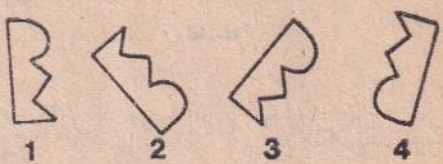

Nr. 11

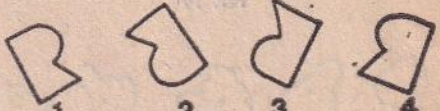

Nr. 12

1 2 3 4 5

Nr. 13

1 2 3 4 5

Nr. 14

1 2 3 4 5

Nr. 15

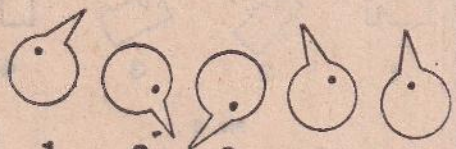

1 2 3 4 5

Nr. 16

1 2 3 4 5

Nr. 17

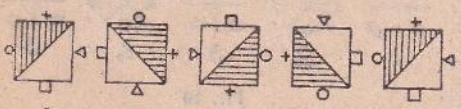

1 2 3 4 5

Nr. 18

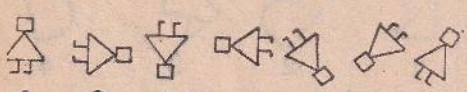

1 2 3 4 5 6 7

Nr. 19

1 2 3 4 5

Nr. 20

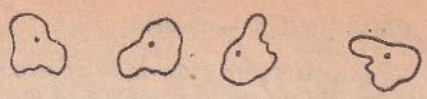

6 7 8 9

PROBA NR. 2 — numerică

Testele de mai jos se încadrează în rîndul celor de natură „numerică" și se adresează celor care posedă o mare abilitate în manevrarea cifrelor, caracteristică oamenilor care lucrează în domenii specifice. Atragem atenția cititorilor că la testele în care apar litere folosim alfabetul latin de 26 de litere (a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z).

1. *Adăugați litera care lipsește: B, E, H, K?*

2. *Adăugați cifra care lipsește: 1, 3, 5, 11, 21 ?*

3. *Adăugați cifra care lipsește: 1, 2, 5, 12, ?*

4. *Ce număr și ce literă completează seriile: 3, 5, 7? C, E, G ?*

5. *Trebuie eliminat unul din aceste numere. Care? 321, 672, 241, 258, 441*

6. *Adăugați litera care lipsește:*

G P I
E W R
I ? F

7. *Adăugați litera care lipsește:*

Z W T ? N

8. *Care este numărul care lipsește?*

3, 6, 9 ? 15

9. *Indicați ce număr lipsește:*

18, 20, 24, 32 ?

10. *Indicați ce număr lipsește:*

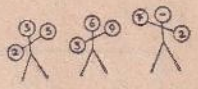

11. *Găsiți numărul care lipsește*

234 (?) 567
345 (?) 678

12. *Găsiți numărul care lipsește:*

4, 5, 7, 11, 19 ?

13. *Găsiți numărul care lipsește:*

9, 4, 1
6, 6, 2
6, 6, 2
1, 9 ?

14. *Găsiți numărul care lipsește*

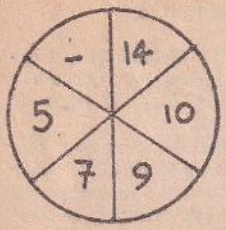

18. *Găsiți numărul care lipsește:*

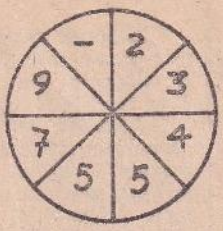

15. *Găsiți numărul care lipsește:*

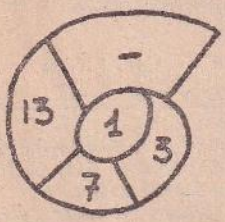

19. *Găsiți numărul care lipsește:*

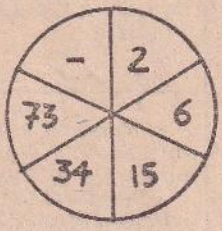

16. *Găsiți numărul care lipsește:*

4, 7, 6
8, 4, 8
6, 5 ?

20. *Găsiți numerele care lipsesc:*

17. *Găsiți numărul care lipsește:*

1, 5, 13, 29 ?

PROBA NR. 3 — verbală

Acest test este în raport cu capacitatea de a înțelege informația verbală și de exprimare prin intermediul cuvintelor în mod inteligibil, colorat, complex.

1. Completați fraza următoare: „Ochiul e pentru a vedea, precum gura e pentru a...“ cu unul din cuvintele: dinți, auzi, a plînge, a vorbi, a gîndi.

2. Ce animal nu se potrivește cu celelalte: cal, asin, zebră, pisică, cămilă, bou.

3. În lista următoare e ceva în plus. ce anume? ton, balenă, delfin, caşalot focă!

4. În lista următoare e un termen care are o semnificație opusă primului cuvînt al listei: sfîrșit, subtil, scop, început, naștere, moarte, înalt.

5. Care este cuvîntul din paranteză (un punct corespunde unei litere) care precedat de literele următoare duce la obținerea altor 6 cuvinte cu sens determinat. C(....) C(....) B(....) Sm(....) P(....) Ț(....)

6. Care e cuvîntul din paranteză (fiecare punct o literă) care formează cu „C“ un cuvînt, iar fără „C“ și împreună cu „AN“ alt cuvînt?
C(...) AN

7. Care din cuvintele următoare are o semnificație analogă primului cuvînt: exact, bun, onest, corect, ordonat.

8. Două cuvinte din cele de mai jos trebuie să completeze fraza următoare. Care? „...e pentru prînz precum cina e pentru (...)“.: fereastră, dulce, dejun, flux, depinde, seara, gustare, muchie, mîncare, digestie.

9. Alegeți cuvintele care completează frazele: „...e față de trei cum e pătrimea față de...“: rege, patru, apă, rece, cald, bou, treimea, casă.

10. Găsiți literele care completează primul cuvînt și formează începutul celui de-al doilea cuvînt: (fiecare punct, o literă) În (....) os.

11. Care cuvînt nu se potrivește cu celelalte: moto, macara, tren, camion, car.

12. Găsiți literele care completează primul cuvînt și formează începutul celui de-al doilea: (fiecare punct, o literă) A (...) OARE.

13. Ce sport nu se potrivește cu celelalte?: fotbal, rugby, polo, schi.

14. Ce animal nu se potrivește cu celelalte: unicorn, leu, himeră, grifon, dragon.

15. Care cuvînt din rîndul al doilea are ceva comun cu primul rînd:
ferăstrău, spadă, zburător
ciocan, ton, moment, auto.

16. Care e cuvîntul din rîndul al doilea care are ceva comun cu primul rînd?
lună, întuneric, sferă.
pîine, fond, dinte, cîine, floare.

17. Care e cuvîntul din paranteză (fiecare punct o literă) care precedat de literele următoare duce la obținerea altor cinci cuvinte cu sens determinat:
A (....)
T (....)
C (....)
MA (....)
D (....)

18. Care vehicul nu se potrivește cu celelalte?: car, mașină, sanie, bicicletă, tren.

19. Care e cuvîntul din paranteză care precedat de literele următoare duce la obținerea altor cinci cuvinte cu sens determinat

P (...)	C (...)
CO (...)	VO (...)
E (...)	

PROBA NR. 1 — vizuală

1. Desenul nr. 4, restul se pot suprapune prin rotire.

2. Desenul nr. 4. Celelalte, de la 1 la 6, reprezintă o limbă de ceas „fixată" la fiecare sfert de oră. Singurul desen care nu urmează o normală succesiune este cel de la nr. 4.

3. Desenul nr. 2, restul se pot suprapune prin rotire.

4. Desenul nr. 3, restul se pot suprapune prin rotire.

5. Desenul nr. 4. Figurile indică o deplasare succesivă cu 90 grade în sens antiorar, cu excepția desenului nr. 4.

6. Desenul nr. 4 cu aceeași precizare de mai sus.

7. Desenul nr. 4, restul se pot suprapune.

8. Desenul nr. 4 cu aceeași precizare.

9. Desenul nr. 3. Ne putem imagina că nr. 1, 2 și 4 reprezintă o mînă dreaptă în diferite poziții, iar nr. 3 mîna stîngă.

10. Desenul nr. 3. Figurile urmează o deplasare succesivă cu 45 de grade în sens antiorar, simultan elementele negre devin albe și viceversa.

11. Desenul nr. 2, restul se pot suprapune prin rotire.

12. Desenul nr. 4, restul se pot suprapune prin rotire.

13. Desenul nr. 5 Cercurile negru și alb efectuează de fiecare dată o rotație de 45 de grade în sens antiorar. Crucea e aliniată cercului negru, iar X-ul cercului alb cu excepția desenului nr. 5.

14. Desenul nr. 5. Cercurile 1 și 3, 2 și 4 formează perechi, ele putîndu-se suprapune printr-o rotație de 90 grade în sens antiorar. Cercul de la nr. 5 nu poate fi împerecheat.

15. Succesiunea în sens antiorar a unghiurilor negre, hașurate și albe cu excepția desenului nr. 4.

16. Desenul nr. 4, restul se pot suprapune prin rotire.

17. Desenul nr. 3. Pătratele 1 cu 4 și 2 cu 5 formează perechi, în care unghiurile negre și hașurate sînt inversate. Desenul nr. 3 poate fi cuplat după sensul hașurilor.

18. Desenele efectuează fiecare în parte o rotație de 90 de grade. Hașurile desenului nr. 3 ar fi trebuit să fie verticale.

19. Desenele 5 și 7, restul se pot suprapune.

20. Desenele 5, 6 și 8 se pot suprapune printr-o simplă rotire.

PROBA NR. 2 — numerică

1. Lipsește litera N, fiecare din literele prezentate fiind din trei în trei: B (litera a 2-a), E (a 5-a), H (a 8-a), K (a 11-a) și N (a 14-a).

2. Lipsește numărul 43. Fiecare din numerele prezentate este dublul numărului care îl precede, la care se adaugă sau se scade, alternativ, o unitate. Adică: 1, 3 (1 + 1 = 2 + 1), 5 (3 + 3 = 6 — 1), 11 (5 + 5 = 10 + 1), 21 (11 + 11 = 22 — 1), 43 (21 + 21 = 42 + 1).

3. Numărul care lipsește: 27; într-adevăr, fiecare din aceste numere se obține ridicînd respectiv la puterile 1-a, a 2-a, a 3-a, a 4-a, a 5-a numărul 2 și apoi scăzînd din rezultate respectiv numerele: 1, 2, 3, 4, 5.

Adică:

2^1	2^2	2^3	2^4	2^5
—1	—2	—3	—4	—5
1	2	5	12	27

4. Numărul 9 și litera I, pentru că C este litera a 3-a, E litera a 5-a, G litera a 7-a și I este litera a 9-a.

5. Numărul 241, pentru că toate celelalte sînt divizibile cu 3.

6. Lipsește litera O. Atribuind fiecărei litere un număr pe baza ordinii alfabetice respective, literele din coloana centrală rezultă ca suma celor laterale astfel 7 + 9 = 16 G (a 7-a literă), P (a 16-a), I (a 9-a) etc.

7. Litera Q. Este ordinea inversă a alfabetului din trei în trei.

8. Numărul 12, fiindcă numerele urmează o ordine crescătoare din trei în trei.

9. Lipsește numărul 48, fiindcă seria crește în felul următor: +2, +4, +8, +16.

10. Lipsește numărul 5: cifra din cercul din dreapta arată diferența dintre brațul ridicat și cel coborît.

11. Lipsesc numerele 333, pentru că cifrele din paranteze sînt egale cu diferența dintre cele două numere laterale.

12. Lipsește numărul 35, pentru că seria cifrelor crește în acest fel +1, +2, +4, +8, +16...

13. Lipsește numărul 4, pentru că cele trei rînduri trebuie să dea fiecare un total de 14.

14. Lipsește numărul 18, pentru că fiecărui număr îi corespunde în partea opusă dublul său.

15. Lipsește numărul 21, pentru că cifrele cresc (în sensul deplasării acelor de ceas) în ordinea următoare: +2, +4, +6, +8...

16. Lipsește numărul 2, pentru că numerele de pe coloana a treia sînt

egale cu diferența între numerele celorlalte două coloane, multiplicată cu 2.

17. Lipsește numărul 61 : seria crește astfel : +4, +8, +16, +32...

18. Lipsește numărul 11, pentru că fiecărui număr îi corespunde în secțiunea opusă dublul său, plus 1.

19. Lipsește numărul 152 ; numerele cresc în sensul acelor de ceasornic, fiecare număr se dublează și se adaugă respectiv +2, +3, +4, +5, +6...

20. Lipsesc numerele 20 și 26 ; primul crește astfel : +3, +4, +5, +6, iar al doilea rînd crește astfel : +4, +5, +6, +7...

PROBA NR. 3 — verbală

1. A vorbi.
2. Pisica, singura felină din listă.
3. Ton, singurul pește într-o listă de mamifere.
4. Început.
5. Oală.
6. Rom.
7. Corect.
8. Dejun și seara.
9. Treimea și patru.
10. Gust.
11. Moto, celelalte pot fi precedate de „auto".
12. Val.
13. Schi, toate celelalte sînt sporturi de echipă.
14. Leu, toate celelalte sînt animale din mitologie.
15. Ciocan, deoarece toate cuvintele din primul rînd pot fi precedate de cuvîntul „pește".
16. Fond, deoarece toate cuvintele din primul rînd pot fi precedate de cuvîntul „semi".
17. Rama.
18. Sanie, toate celelalte au roți.
19. Lan.

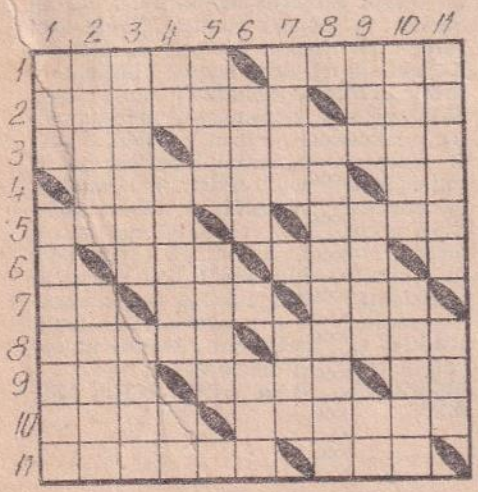

Copilul în literatură

ORIZONTAL : 1. Soția lui Amghion din mitologia greacă, care a avut șase fii și șase fiice de care era tare mîndră. Figură proeminentă a culturii românești din maximele căruia citâm : „Copilul nu datorează părintelui viața, ci creșterea". 2. Poet satiric roman, autor al versului „Datorim copilului respectul cel mai mare". Oraș în Danemarca. 3. Prefix de triplare. Minunate locuri de recreere pentru copii. 4. Întreprindere purtînd numele neîntrecutului autor al „Amintirilor din copilărie", care tipărește și difuzează cărți pentru copii. Exclamație dureroasă. 5. Măgăruș. Munți de... nisip. 6. Uniunea Internațională a Ziariștilor (abr.). Copii ai locuitorilor din Apuseni pe care îi întîlnim într-o poezie de D. Isac : „Pe străzile Clujului" (sing.). 7. George Coșbuc. Copil (fig.). Navă. 8. Scriitor român, autorul volumului „În munții Neamțului". Loc pentru rechizitele de scris. 9. Eliza cea mică. Specie de graminee. Face haz ! 10. „...lacului", poezie a marelui Eminescu. Poet român contemporan, autor al unor volume de versuri dedicate copiilor : „Școala jucăriilor", „Circul" și altele. 11. „Povestea unui copil"... a scriitorului realist R. M. Anand. În balansoar.

VERTICAL : 1. Bătut la cap. Autor al unei vaste și valoroase opere în care cei mici nu au fost uitați, după cum se poate vedea din volumele de versuri „Jocuri de copii", „Caseta cu bucurii" și altele. 2. Autorul volumelor de versuri pentru copii „A voastră e lumea" și „Ochește! și Bălăioara" (Ștefan). Scriitor de literatură pentru copii din a cărui operă citâm volumele : „Basme" și „Povești de buzunar". 3. Exilatul de la Tomis care în „Metamorfozele" arată cum Helios i-a încredințat fiului său Phaeton, la rugămintea acestuia, carul cu care traversa bolta cerească. Phaeton a pierit în încercarea sa temerară, neputînd să stăpînească armăsarii. „...închinate mamei", antologie recent apărută (sing.). 4. Bebe o singură dată ! „...de copil", subtitlu al romanului „Cuore" de Edmondo de Amicis. Doi-trei băieți ! 5. Ciine din Delta Dunării. Povestită. 6. Rîu în India. Cîntec de slavă. 7. Hazliu. Cîteva prune !

8. Ceahlăul prozei românești, care a scris pentru copii „Dumbrava minunată" și volumul „Povestiri pentru copii". 9. Istm în Canada. Creatorul poeziei „Cînd rîd copiii". Catete. 10. Autorul volumului. „Accidentul era inevitabil". „Uzina vie" și „Întoarcerea tatii din război" sînt două din scrierile sale. 11. Scriitor de limbă idiș, autorul povestirilor „Băiatul Motl" și „Ce-o fi cu băiatul nostru ?" Printre poeziile sale se numără „Fata pescarului" și „Tata se duce în cîmpia Ardealului".
DICȚIONAR : AAL, UIZ, AIRA, ARU, RAE.

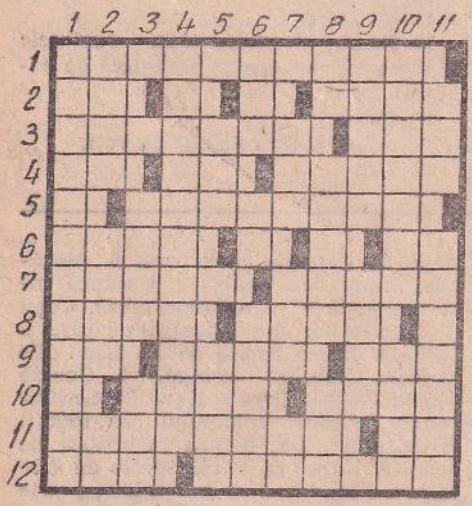

Copilul în artă

ORIZONTAL : 1. Fetița remarcabil pictată de Velasquez. 2. Din timp ! „Odihnă pe...", una din compozițiile pictorului Corneliu Baba, în care impresionează chipul pruncului. 3. Chip expresiv și grăitor creat de N. Tonitza, cel mai emoționant dintre pictorii copilăriei. Instrument muzical românesc de mare faimă. 4. Horia Nedelcu. În principiu ! Dragostea părintească îl asemuiește pe copil adesea cu acesta. 5. „Băiatul în...", de cunoscutul pictor englez Gainsbourough, care constituie un adevărat studiu psihologic (pl. masc.). 6. ...della Robbia, artist al Renașterii, în ale cărui opere predomină copiii și adolescenții. Tudor Petre. 7. Iubita fiică a lui Zeus născută din capul olimpianului ei tată. A lipăi altfel spus. 8. Plantă erbacee originară din Himalaia. Fiica cea mai mică a lui Caragea Vodă care a amenajat în 1817 Teatrul de la Cișmeaua Roșie. 9. Gen ! Personaj din „Vînzătorul de păsări". Lac în Scoția. 10. Poet scoțian (1802—1876). Pictor olandez, maestru al portretului realist, autor al pînzei „Doica și copilul". 11. Simbol roman, căruia copiii Romulus și Remus i-au fost adăugați în epoca Renașterii. Din schelet. 12. Lecție. Pictor spaniol, unul din marii portretiști ai lumii, care a abordat în tematica sa și copilăria, de exemplu în pînza „Copilul cu ciorchinele de struguri".
VERTICAL : 1. Genial sculptor italian trimis acasă la vîrsta de 11 ani de către profesorii săi, care considerau că nu mai au ce să-l învețe. 2. Pictor clasic român, care a zugrăvit copilul în tablourile „Copil cu vioara" sau „Copii în uniformă". Liric contemporan, autorul poemului „Copil". În urmă ! 3. Arțarul pe numele său științific. Joc de culori. 4. Reprezentant italian al Renașterii timpurii, în al cărui atelier a învățat Michelangelo, din a cărui creație artistică face parte și remarcabilul portret „Bătrînul cu nepotul". 5. Întindere. Fărîmă. 6. Zeița dimineții din mitologia greacă reprezentată pe o cupă decorată de Duris (sec. VI-V i.e.n.) ținînd în brațe copilul fiului său Memnon. Puțini la copii (sing.). Element radioactiv. 7. Rîu în Siberia. A realizat pictura „Copiii fără suflet" (Wilfredo). Început de cronică. 8. Pană de despicat lemne. Flăcău care se află în fruntea alaiului de nuntă (pop.). Să mergem! 9. Supranumele marelui pictor renascentist german Holbein, căruia îi aparține remarcabilul portret de familie „Soția și copiii artistului". Candidă. 10. Expresia copleșită de adîncă suferință a copilului, realizată de marele sculptor francez Rodin în capodopera sa „Chinul" („Supliciul"). Lola văzută în oglindă. 11. Orășel în S.U.A. Celebru pictor spaniol, care a reprezentat în pictură „Copilul și porumbelul", simbol al copilăriei și al ideii de pace.
DICȚIONAR : RAA, AIRD, ACER, ASS, PIE.

Amintiri din excursiile vacanței

ORIZONTAL : 1. Renumită stațiune litorală. 2. Oftat. Simbolul chimic al emanației radiumului. Publicist erudit norvegian (sec. XIX). 3. ...Brașov, stațiune de odihnă, cu climat de altitudine. Rezervație naturală delimitată în munții Retezat. 4. Luca Radu. Decimetru (abr.). Un foc nereușit ! 5. Cetate legendară din Orientul Mijlociu. Stațiune climaterică pe Valea Prahovei. 6. Toc, condei (înv.). Vezi bine ! Mere. 7. Gingașă plantă de apă. Orășel în So-

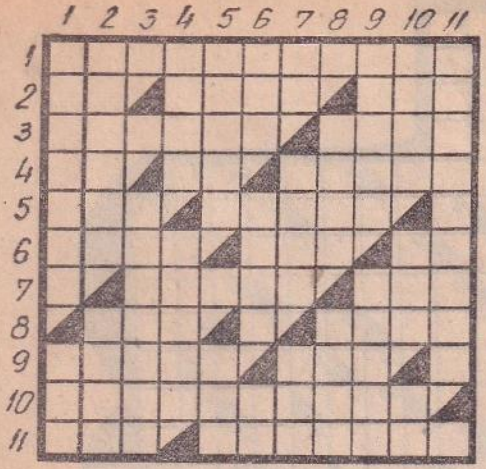

malia. 8. Insulă în Marea Tireniană. „Dunărea albastră" de J. Strauss. 9. Stațiune balneară în plină stepă a Bărăganului, avînd ca factori de cură apa și nămolul lacului. La înălțime. 10. Importantă bază turistică și cabană în Munții Bîrsei. 11. Renumit obiectiv turistic lîngă frumoasa stațiune Tușnad. Stațiune balneoclimatericâ din județul Timiș cu ape termale și un climat apropiat de cel mediteranean.

VERTICAL : 1. Localitate balneară în județul Harghita cu izvoare minerale alcalino-calcice și magneziene. Factor de cură și izvor de sănătate. 2. Stațiune de renume internațional din salba litoralului românesc. Soarele piramidelor. 3. Stațiune balneară în județul Arad situată la poalele Munților Codrului. 4. Înălțime în R.S.Cehoslovacă. Nisip. 5. Lac sărat cu proprietăți terapeutice în Cîmpia Brăilei. Abreviație latină. 6. O vreme neprielnică. Gazetă. În vacanță. 7. Gem. Puternic centru industrial în R.F.G. Pisicuța lui Hogaș în drumețiile lui prin Munții Neamțului. 8. Familie de istorici francezi din sec. XVII-XVIII. Anotimpul marilor excursii, drumeții, expediții și tabere. 9. Denumirea dacică a actualei așezări Călan, ale cărei izvoare termale au fost folosite încă din antichitate. Așezare de vacanță (dim.). 10. Întărește o incertitudine. Tărm. La Vîlcele. 11. Stațiune climatericâ pe malul lacului cu același nume, format în 1837 în zona de izvoare a Bicazului.

DICȚIONAR : RAEM, DAA, IIM, SAO, AEA, AAC.

Natație

ORIZONTAL : 1. Baie. 2. O zi călduroasă de strand. Îmbrăcăminte de strand. 3. Bogată. Gînditor rus (1824—1890). 4. În tabără ! Niște dușuri apreciate într-o zi cu zăduf. 5. Pantaloni țărănești. Element de compunere cu sensul „peste". 6. Anotimpul băilor de soare, aer și apă. Remediu estival contra canicule. Antene ! 7. Cluj (abr.). Inerent zilelor de strand. 8. Nume de fată. Posed. Spirt (reg.). 9. Între pas și galop ! Apărarea antiaeriană (abr.). 10. Mișcare ritmică de ridicare și de coborîre a apei (pl.). Bai ! ! Tel ! 11. Știința... băilor.

VERTICAL : 1. Băile Felix, Băile Govora, Malnaș-băi și altele (sing.). Dintr-un cub ! 2 Baie, cadă. Baie 3. Rîu

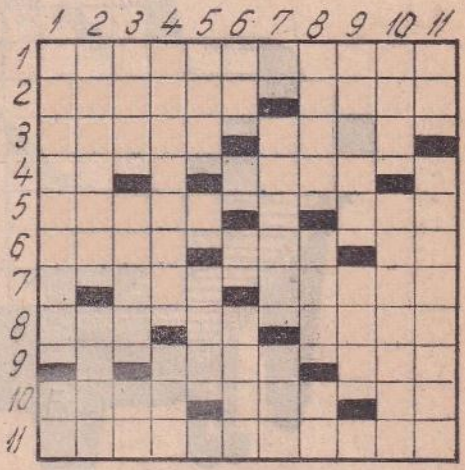

în Brazilia. Corabia potopului. Dumitru Luca. 4. Zona minunatelor băi de mare. Se menține prin spălare îngrijită. 5. Epitet acordat regelui gal Howel (cel Bun). Dă mare căldură. 6. Bisa ! Cafeniu. 7. Pictor francez, autorul pînzei „Baia". Fără strălucire (fig.). 8. Comună în R.S.F. Iugoslavia. Localitate și insulă în Grecia. În duo ! 9. În loc de baie ! Servește la îmbăiere. 10. Loc de scăldat. Cei care fac un anumit tip de băi pentru tratarea sistemului nervos și îmbunătățirea circulației sîngelui. 11. Epocă (abr.). Băi cu proprietăți curative în stațiunile balneare.

Știați că...

...Harghita (1 350 m) este cea mai înaltă stațiune balneară din țara noastră ?

...Lacul Bucura, situat în masivul Retezat, este cel mai mare lac alpin din țara noastră (suprafața : 10,8 hectare) ?

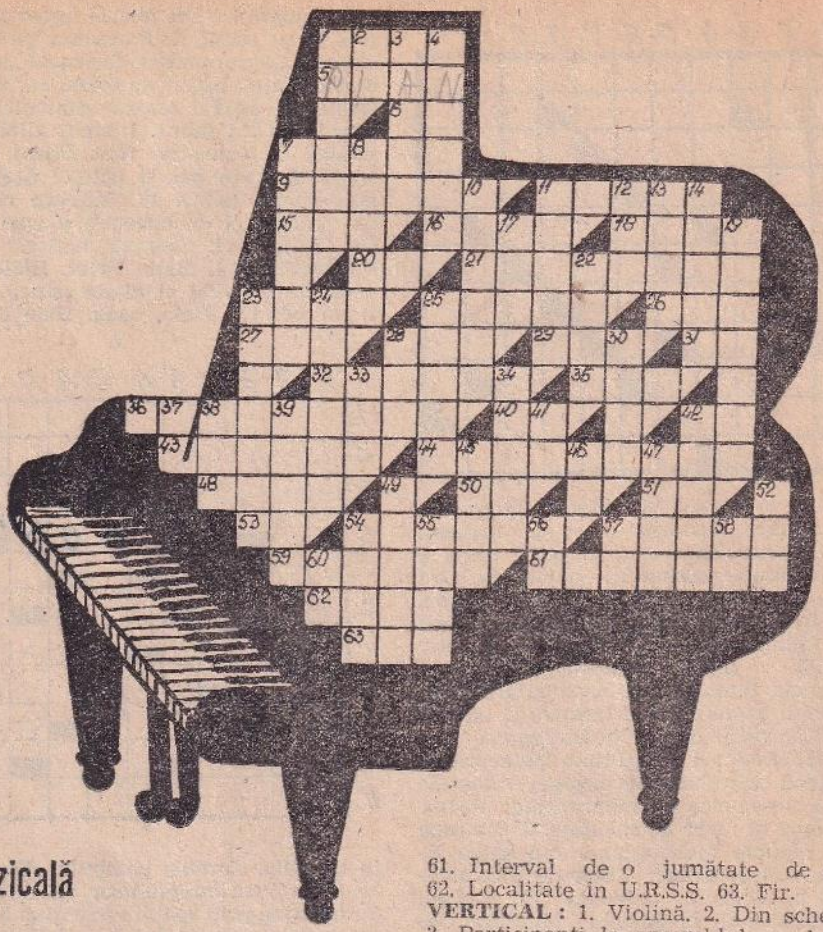

Muzicală

ORIZONTAL : 1. Însușirea de a cînta frumos din gură. 5. Acompaniament. 6. Deasupra portativului. 7. Mare poet român, autor al unui „Cîntec de început". 9. Denumirea binecunoscutei Simfonii a III-a, de Beethoven. 11. A trece la executarea unei piese muzicale. 15. Gospodărie agricolă colectivă (înv. abr.). 16. Autorul versurilor cîntecului „Înfloreşti, pămînt al bucuriei !" de Gh. Dumitrescu. 18. Instrumentul poeţilor şi rapsozilor din antichitate. 20. Perioadă istorică. 21. Marele autor al poeziilor „Cîntec vechi" şi „Cîntecul lăutarului". 23. Prefix. 25. Îşi spune în cîntec dorul, dragostea şi jalea. 26. Ascult. 27. Formaţie vocală. 28. Lac în Canada. 29. Personaj al unei operete de Filaret Barbu. 31. Ultima notă. 32. Tulnic. 35. Le găsim la picup. 36. Exerciţiu muzical ! 40. Un solist de valoare. 42. În timpan ! 43. Piesă instrumentală. 44. Mod de grupare a sunetelor într-o gamă (pl.). 48. Prefixul vechimii. 50. În voce ! 51. Primele din libret. 53. Dînşii. 54. Instrument bătut cu ciocănele. 57. În opoziţie cu forte. 59. Compoziţie cu caracter melancolic. 61. Interval de o jumătate de ton. 62. Localitate în U.R.S.S. 63. Fir.

VERTICAL : 1. Violină. 2. Din schelet. 3. Participanţi la ansamblul coral din şcoală. 4. A prelucrat cîntecul popular în rapsodiile sale. 7. Executarea unui grup de note muzicale în mod continuu. 8. Versuri tradiţionale rituale. 10. Sediul orchestrei simfonice „George Enescu". 11. A însufleţi auditoriul. 12. Acelea (pop.). 13. Trecătoare în Apenini. 14. Intermediar între cîntăreţ şi unele instrumente de coarde. 17. Insulă în Pacific. 19. Bucată muzicală ascultată de public (pl.). 22. Mătuşă. 23. Ton ! 24. Mediu muzical (fig.). 25. Diminutiv masculin. 28. Aici (pop.). 30. Sunet ascuţit. 33. Se dă în leagăn. 34. A accentua. 37. Din orchestră ! 38. Altoi (tr.). 39. Dă expresivitate. 41. Început de sunet. 42. Selecţionat. 45. Instrument muzical... bine bătut (pl.). 46. Împreună. 47. Pasăre răpitoare (pl.). 49. Instrument muzical de suflat cu registru jos. 52. Generator de... muzică. 54. „Muzicală". 55. Nota trei ! 56. Se termină un vals ! 57. Petre Marinescu. 58. Număr (abr.). 60. Treapta a şasea din gama „do" major.

DICŢIONAR : ILE, AMO, POS, AMI, CISA.

GEORGETA DUMITRU

1979
ANUL INTERNAȚIONAL AL COPILULUI

Cel mai bun dar pe care statele, oamenii politici, forțele sociale înaintate îl pot face copiilor lumii în Anul Internațional al Copilului este oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, reducerea cheltuielilor militare și afectarea unei părți din fondurile eliberate astfel pentru a asigura tinerelor generații posibilitatea de a se bucura de marile cuceriri ale științei și civilizației. Tocmai de aceea, un obiectiv de seamă al politicii internaționale a României îl constituie lupta pentru trecerea la măsuri concrete de dezarmare și repartizare a unei părți din fondurile economisite pentru îmbunătățirea condițiilor de viață materială și spirituală a popoarelor. O asemenea măsură a fost luată de guvernul nostru, majorîndu-se alocația de stat pentru copii din fondurile rezultate prin diminuarea cheltuielilor militare. A face totul pentru viața, libertatea și viitorul fericit al copiilor, a-i pune la adăpost de urgiile războaielor și spectrul distrugerilor provocate de confruntările militare — iată, într-adevăr, o cauză măreață, căreia trebuie să i se consacre eforturile tuturor natiunilor lumii!

NICOLAE CEAUȘESCU

UN FESTIVAL AL PRIETENIEI INTERNAȚIONALE: „COPIII LUMII DORESC PACEA“

În fiecare vară, tabăra internațională de la Năvodari devine o adevărată planetă a copilăriei fericite, o planetă a păcii și prieteniei. Aici sînt găzduiți, an de an, copii de pe toate meridianele globului, veniți să-și petreacă vacanța împreună cu pionierii români. Cerul albastru și curat de vară, jocul neîntrerupt al valurilor mării, plaja aurită de soare alcătuiesc un cadru minunat, în care copiii se înțeleg perfect, deși limbile pe care le vorbesc sînt diferite. Pentru că la Năvodari există un limbaj unic, cel al păcii și al prieteniei, exprimat în joc, în cîntec, în dans, în desen.

La serile distractive din tabără, cel mai firesc lucru este să găsești laolaltă pionieri francezi împreună cu pionieri sudanezi, cu copii englezi, prinși într-o horă veselă. Ți se poate întîmpla să fii chiar martorul unui tablou de-a dreptul mișcător: o fetiță venită tocmai din Vietnam, înconjurată de zeci de copii din alte țări, îi învață grațioase mișcări de dans, imitînd zborul fluturelui. Este, fără îndoială, un dans pe care fetița l-a adus din țara ei. Gazde, pionierii români, așa cum se cuvine, sînt pretutindeni prietenoși și veseli, constituind parcă imaginea tradiționalei ospitalități românești, despre care s-a dus faima.

În acest an, tabăra de la Năvodari a găzduit cea de-a doua ediție a festivalului internațional «Copiii lumii doresc pacea», manifestare care s-a desfășurat în cadrul Anului Internațional al Copilului. Participanții au avut deosebita cinste de a fi primiți de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La Năvodari, copiii veniți din patru continente au povestit despre țările lor, despre jocurile specifice, au împărtășit impresii emoționante despre țara noastră. Ei au înțeles mai bine ce înseamnă a trăi în pace, prietenie și înfrățire. La Năvodari, copii de pe tot globul au învățat că viitorul depinde de politica de pace, de destindere, de oprirea cursei înarmărilor, deziderate scumpe ale tuturor popoarelor.

COPIII LUMII ÎȘI ÎMPĂRTĂȘESC IMPRESIILE

Raidh Djilili, Tunis, 14 ani. «Am călătorit în multe țări, dar nicăieri nu mi-a plăcut ca în România. Socotesc țara românilor un paradis al copiilor care doresc pace și prietenie. Totul m-a încîntat. Sper să revin în acest frumos paradis.»

Svetlana Talîșkina, U.R.S.S., clasa a VI-a. «La Năvodari, zîmbetul și bunătatea ne-au înconjurat la tot pasul. Cîți copii, atîtea cîntece de pace înălțate spre soare!»

Karin Pöll, Austria, 14 ani. «În România m-am împrietenit nu numai cu copii români, dar și cu copii din Liban, cu copii din Franța, Anglia și din alte țări. Foarte mult mi-a plăcut veselia copiilor din Sudan. Eu sînt de la țară și îmi place să cînt tot felul de melodii. Am învățat un cîntec popular românesc pe care-l voi duce în satul meu.»

Susan Pelley, Cincinatti, Ohio (S.U.A.), 11 ani. «Ce doresc eu cel mai mult? Vreau ca lumea să fie frumoasă. Copiilor români le fac următoarea urare: toată viața lor să fie veseli și fericiți, așa cum i-am cunoscut!»

Ciril Bessy, Franța, 13 ani. «Astă primăvară, elevi din aproape toate școlile din orașul meu, Le Hâvre, ne-am strîns în piața primăriei, unde a avut loc un mare miting despre Anul Internațional al Copilului. Cu acest prilej noi am lansat sute și sute de baloane la care am prins mesaje de pace și prietenie ale copiilor francezi către toți copiii din lume. Poate că unul din aceste mesaje a ajuns și la Năvodari!»

COPIII LUMII — SPERANȚE DE AZI, REALIZĂRI DE MÎINE

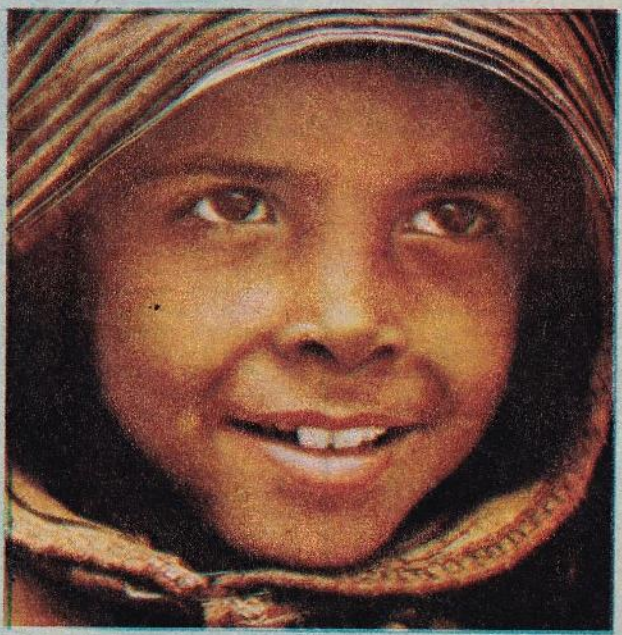

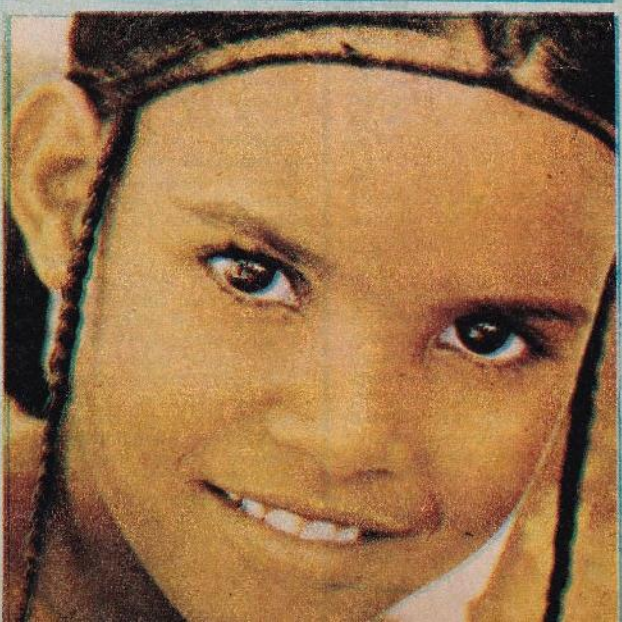

«Chiar țările care posedă o anumită abundență și bunăstare își au nevoiașii lor, copii exploatați, copii neglijați, copii care îndură lipsuri... Copiii de astăzi reprezintă adulții de mîine. Dacă nu acționăm în prezent... punem în pericol atît viețile lor și pe ale noastre, cît și lumea pe care ei o vor moșteni în curînd — lumea noastră», arăta, sub forma unui adevărat semnal de alarmă, Henry R. Labouisse, director executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (U.N.I.C.E.F.), referindu-se nu numai la țările subdezvoltate, ci și la statele capitaliste dezvoltate. Pentru a atrage atenția opiniei publice mondiale asupra soartei copiilor, care în multe părți ale lumii este deosebit de vitregă, pentru a o îndemna să treacă la acțiune în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață și de educație ale celei mai tinere generații a planetei, printr-o rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., anul 1979 a fost proclamat An Internațional al Copilului. După cum știți, el se desfășoară în țara noastră potrivit unei ample hotărîri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Manifestările organizate în întreaga lume pe toată durata anului în apărarea drepturilor fundamentale ale copiilor de pretutindeni au fost prilejuite și de împlinirea a două decenii de la adoptarea de către Națiunile Unite a «Declarației drepturilor copilului». Conform acestui document, copilul trebuie să se

Un cîntec al bucuriei de a ști că tot ce se face în această țară este pentru fericirea noastră... Am vrea ca pretutindeni în lume să fie la fel!

bucure de o ocrotire specială și să i se ofere împrejurări favorabile și înlesniri, prin lege și pe alte căi, care să-i îngăduie a se dezvolta fizic, mintal, moral, spiritual și social în mod sănătos și normal și în condiții de libertate și demnitate. Legiferarea destinată acestui scop trebuie să aibă drept considerent suprem optima satisfacere a intereselor copilului.

Dar milioane de copii atingerea vîrstei adulte este o utopie. Din cei 125 milioane de copii născuți în 1978, 12 milioane — cea mai mare parte din țările subdezvoltate — riscă să nu atingă vîrsta de un an, aprecia dr. Halfdan Mahler, directorul general al Organizației Mondiale a Sănătății. Alte milioane mor înainte de împlinirea vîrstei de cinci ani din cauza subnutriției și a bolilor favorizate de lipsa asistenței medicale. 50 000 de copii își pierd, în fiecare an, vederea din cauza lipsurilor alimentare. De altfel, din cei 1 500 milioane de copii, cîți există astăzi în lume, 1 220 milioane (adică 81 la sută) locuiesc în zonele vitrege ale globului, sub spectrul foametei și al bolilor endemice. Milioane dintre aceștia sînt obligați să lucreze înainte de a învăța să se joace. Ei sînt frustrați de dreptul de a urma școala. Semnificativ este faptul că, din cei 12 copii care se nasc la fiecare sase secunde în țările subdezvoltate, doar doi au șansa de a învăța carte. Toți însă vor cunoaște bolile, foametea, iar cea mai mare parte dintre ei vor suferi întreaga lor viață de pe urma alimentației insuficiente și nehrănitoare din timpul copilăriei.

Criza economică, somajul, deficiențele sistemului de educație și ocrotire, violența în continuă creștere sînt tot atîția factori care împing copiii din țările occidentale pe panta delincvenței.

Pentru remedierea acestei stări de lucruri, pentru eliminarea inechităților cărora le cad victimă copiii din țările sărace ale lumii există o singură cale — aplicarea unor măsuri concrete care să ducă la depășirea subdezvoltării. Înfăptuirea unei **noi ordini economice și politice internaționale** are drept scop tocmai îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoarelor, ale copiilor din țările în curs de dezvoltare, folosirea bogățiilor acestora conform intereselor naționale. Dacă s-ar pune capăt imenselor cheltuieli în scopuri militare, ce depășesc 400 miliarde de dolari anual, uriașe sume de bani ar putea fi canalizate în direcția ridicării nivelului de trai, a sporirii gradului de educație, de cultură al acestor popoare. Astfel, cheltuielile efectuate pentru înarmări în lume în mai puțin de o zi ar fi suficiente pentru vaccinarea copiilor globului împotriva celor mai contagioase boli. S-a calculat că reducerea cu mai puțin de unu la sută a bugetelor militare mondiale ar furniza fonduri pentru lichidarea flagelului foametei cronice de care suferă pe Terra 200 de milioane de copii, iar dacă s-ar micșora efectivele militare mondiale cu circa o treime numai, fondurile economisite astfel din cheltuielile pentru echipamentul soldaților ar putea asigura instruirea tuturor copiilor de vîrstă școlară din lume. Toate popoarele privesc cu deosebit respect România, prima țară care a hotărît ca fondurile economisite prin reducerea cheltuielilor militare să fie destinate sporirii alocațiilor pentru copii.

În opera de construire a noii orînduiri în România, partidul și statul nostru acordă copiilor, tinerei generații a țării o atenție deosebită, veghează cu grijă la creșterea și dezvoltarea armonioasă a acestora, la educarea lor în spiritul dragostei față de învățătură și muncă. «**Vrem ca toți copiii României, ca și copiii și tinerii celorlalte popoare** — arăta tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** — **să crească în liniște și pace. Vrem ca întregul tineret al lumii să-și pună întreaga forță creatoare, tot elanul în slujba civilizației, a științei, a cunoașterii, a ridicării economice și bunăstării popoarelor**». Sădirea în inima și conștiința lor a sentimentelor nobile ale înțelegerii, prieteniei și colaborării cu copiii de pe întreaga planetă se impune cu atît mai mult dacă se are în vedere faptul că mai mult de o treime din populația globului va fi alcătuită în anul 2000 din copiii ce se vor naște după 1979.

CRISTINA PRELIPCEANU

POVESTEȘTE Sibongile Dube

«Într-o bună zi, în satul nostru natal, povestește fetița Sibongile Dube din Zimbabwe, au sosit opt soldați rhodesieni. Aceștia au cerut mamei să le gătească, dar tata le-a replicat că nu au alimente. Atunci soldații i-au acuzat pe părinți că au dat tot ce aveau luptătorilor din forțele patriotice de eliberare. Tata nu a apucat să le dea nici o explicație, deoarece l-au împușcat. Apoi mama i-a împărtășit soarta. Sora mea mai mică, Mabel, și cu mine ne-am ascuns de frică într-un butoi. Apoi am fugit din sat».

Cele două fetițe au fost nevoite să se refugieze în Botswana pentru a-și salva viața. De altfel, zilnic trec frontiera în Botswana 200 de oameni din Zimbabwe, în majoritate copii, care-și părăsesc țara de teama represiunilor regimului de la Salisbury. Alți copii se refugiază în Zambia, țară situată la nord de Rhodesia. Numărul refugiaților sub 16 ani se ridică în Zambia la peste 10 000. Ei sînt repartizați în două tabere, în care predau 97 de profesori.

În imagine: Sibongile Dube împreună cu sora ei Mabel.

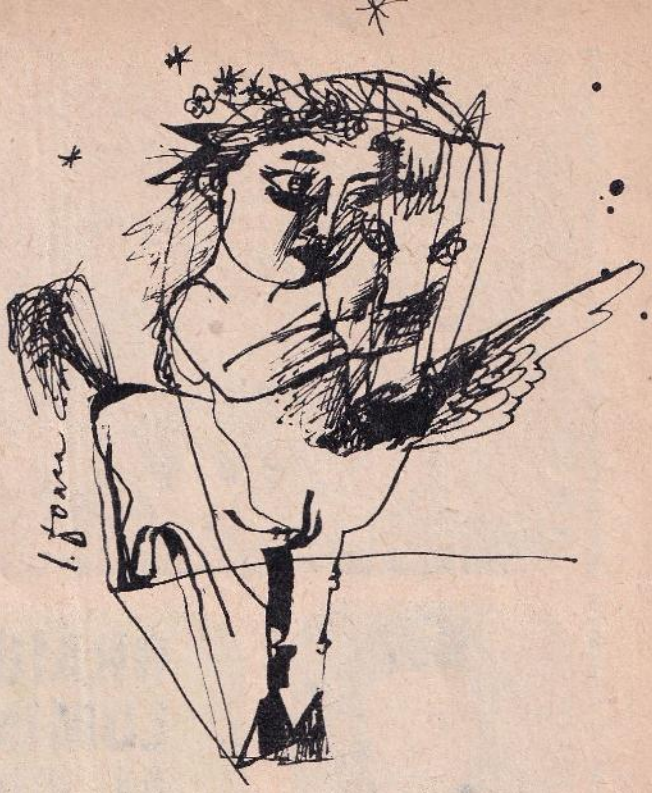

Un gînd pentru copiii lumii

Dedic un gînd pentru copiii lumii,
În ritm de doină carpatină,
Pe care ni l-au dăruit străbunii
Cu dor de pace-n lume și lumină.

Purtînd în ochi atîta puritate,
Prin voi renaște-n oameni tot ce-i drag.
Un gest de-al vostru-nseamnă libertate
Cînd vă întindeți brațele din prag.

Copilărie, vis de împlinire,
Speranța omenirii te înnimbă!
Sădești speranțe și urzești iubire
Pe-ntreg pămîntul și în orice limbă!

LIANA MIHAI
clasa a VI-a,
Liceul pedagogic Rm. Vîlcea

Desen: ADRIANA MOISIN, Timișoara („Marele premiu" la Concursul internațional de desene „Culorile Veneției")

GRAIUL LUMINOS AL CULORILOR

Erau încă zile calde în mijlocul lunii octombrie cînd, împreună cu pioniera Adriana Moisin, soseam la Paris.

Orașul cu bulevardele largi, cu piețele sale luminoase în jurul monumentelor arhitectonice l-am cunoscut pe măsură ce traversam podurile peste Sena și străbăteam străzile în drum spre muzee, expoziții și alte lăcașuri de cultură.

Impresionantă a fost vizita la Muzeul Luvru, emoționant popasul în uriașul Turn Eiffel, încîntător imensul tablou panoramic ce se deschidea spre podurile Jéna, Alma, Alexandru al III-lea, spre Marele și Micul palat, mai departe spre Piața Concorde, cu fîntînile ei, spre Bulevardul Champs Elysées, Arcul de Triumf și mai departe...

Pentru noi emoționantele întîlniri cu orașul aveau să continue. Într-o zi aveam să cunoaștem sediul U.N.E.S.C.O. Acolo, străbătînd una din grandioasele săli, mare ne-a fost bucuria să descoperim, printre desene ale copiilor lumii, desenul Adrianei și un afiș executat la Casa pionierilor și șoimilor patriei din sectorul 1 al Capitalei.

Mîndrie și caldă emoție am trăit, alături de pioniera Adriana Moisin, cînd, în cadrul celei de-a 100-a sesiuni a Consiliului Executiv U.N.E.S.C.O., a avut loc ceremonia înmînării premiului de către directorul general U.N.E.S.C.O. Domnul Amadou Mahtar M'Bow s-a referit, în cuvîntul său, la revista «Cutezătorii» — care, în România, a patronat concursul de desene avînd ca temă salvarea Veneției — și a felicitat eleva premiată. Acest gest unic în activitatea prestigioasei organizații — primirea unui copil în cadrul unei sesiuni — a fost deosebit de impresionant atît pentru noi cît și pentru delegații prezenți la sesiune.

...Erau încă zile calde în mijlocul lunii octombrie cînd, la Paris, la sediul U.N.E.S.C.O., o pioneră română — Adriana Moisin din Timișoara — a fost distinsă cu marele premiu la concursul internațional de desene pentru salvarea Veneției (o călătorie la Paris) și cu premiul Fundației italiene Sonya La Bree.

Un pionier român a dus pe meridianele lumii, prin graiul luminos al culorilor, gîndul de pace și prietenie al copiilor din țara noastră, mesaj cald de solidaritate și candoare.

LIDIA NOVAC

ÎN „ȚARA DE BASM“ A COPIILOR DIN PHENIAN

«Rămăsese o vorbă veche, de la străbunii cei neștiuți, cum că la marginea de apus a cerului s-ar afla două neprețuite comori. Prima, se spunea, este arborele de aur. Cum îl atingi, cade din el o adevărată ploaie de bani de aur, și oricît ai lua, nu se termină. Cealaltă comoară, poate și mai neprețuită decît prima, pentru cine știe cu adevărat să aprecieze lucrurile, este vasul fermecat. Orice-ți pui în gînd, orice dorești, vasul fermecat îți dă numaidecît, doar să întinzi mîna și să iei» — începe să se deruleze firul unei vechi povești coreene, ascultată cu încîntare de copiii strînși în sala de lectură a Palatului pionierilor din Phenian. Ieșim cu grijă din sală, pentru a nu abate atenția copiilor. Ne continuăm vizita în această clădire, o adevărată «țară de basm» a pionierilor coreeni, care, conform spuselor ghiduiui, a fost inaugurată la 30 septembrie 1963 și se întinde pe o suprafață de 110 000 metri pătrați, din care 50 000 reprezintă suprafața edificiului.

În interiorul său ai de străbătut un adevărat labirint format din 500 de încăperi în care întîlnești, zilnic, circa 10 000 de copii ce activează în variate cercuri cu caracter științific, cultural și sportiv. Palatul dispune, totodată, de o sală de spectacole cu 1 300 de locuri și de o sală de sport cu 1000 de locuri. În diferitele săli întîlnim copii ce realizează aeromodele sau navomodele, exersează în cadrul cercului de coregrafie, cîntă la variate instrumente muzicale

O melodie interpretată cu multă gingășie de una din fetițe mi-a atras atenția în mod deosebit. Am mai auzit-o în cursul vizitei la Școala medie «An Hak» din același oraș. Aici am constatat atenția care se acordă în R.P.D. Coreeană realizării unei strînse legături între teorie și practică, între învățămînt și munca productivă. Școala ai cărui oaspete am fost, dotată cu material didactic din cel mai modern, dispunea de numeroase laboratoare și ateliere ce ofereau condițiile necesare pentru ca elevii să-și însușească, pe lîngă cunoștințele teoretice, și o meserie care să le asigure posibilitatea angajării, la absolvirea ei, ca muncitori calificați.

Pregătirea practică a copiilor este urmărită cu atenție și la Palatul pionierilor, unde funcționează numeroase cercuri pentru aprofundarea cunoștințelor de matematică, fizică, chimie, biologie, precum și altele, în care pionierii realizează, cu minuțiozitate și pricepere, jucării complicate sau unde învață, de pildă, din ce se compune un tractor și cum trebuie acesta condus. Am remarcat că dragostea de muncă este cultivată cu multă grijă în toate cercurile din acest uriaș așezămînt. Chiar și în povestea ascultată la începutul vizitei se arăta pionierilor că arborele de aur reprezintă brațele vînjoase ale muncitorilor și țăranilor, iar vasul fermecat este ogorul, care, lucrat cu grijă, îți oferă tot ce ai nevoie, explicîndu-se cu acest prilej copiilor că o «țară de basm» nu poate fi decît aceea în care toți oamenii muncesc cu abnegație pentru prosperitatea și progresul ei.

T. PRELIPCEANU

GILLII

de IULIU RAȚIU

Eram invitat la un congres al copiilor belgieni și într-o seară m-am trezit cu o mică «delegație» în cameră. Iar cei trei care mă vizitau mi-au adus — desigur, o să vă mirați — o pungă cu portocale:

— Mulțumesc, dar n-am nevoie, am încercat eu să-i refuz.

— O să-ți trebuiască: mîine ne sculăm la ora 4...

— Oricum ar fi, dimineața, pe stomacul gol, nu mănînc portocale!

— De ce să le mănînci?! mă întrebă, cu mirare în glas, unul dintre vizitatori.

— Cine a spus să le mănînci?! se miră și altul.

Într-adevăr, nu rostise nimeni acest îndemn, dar la ce erau bune portocalele dacă nu să le înfuleci, felie cu felie, și să-ți lingi degetele de sucul lor dulce-acrișor...? Așa se face că, după ce au plecat, am desfăcut punga și am vrut să mănînc una dintre ele. Nu mică mi-a fost însă mirarea cînd din pungă am scos la iveală o portocală — ca o mandarină de mică și tare ca o piatră. Am căutat atunci să mănînc alta, dar toate erau la fel: «Au vrut să facă o glumă cu mine!» — m-am supărat eu, dar supărarea mi-a trecut repede cînd am început să înfulec dintr-o portocală din propria-mi pungă. Și cît de îmbătător îi mai era parfumul și ce savuros sucul acela răcoritor!

La 4 dimineața — ba poate chiar mai devreme — cîțiva pionieri erau la ușa camerei mele și împreună am plecat spre localitatea Binche. Acolo, în patria Gillilor, trebuia să asist la marea lor sărbătoare. Era o ocazie unică, deoarece, așa după cum mi se spusese, acest original carnaval se desfășoară numai o dată pe an. Ieșisem de mult din Bruxelles, cînd cineva din fundul autobuzului m-a întrebat:

— Sper că ți-ai luat punga cu portocale!

— Punga cu... Dar, ce, acelea erau portocale?

— Cum, n-ai luat-o?

— Nu!

— Și-atunci ce ai să te faci?!

N-am înțeles de loc această întrebare, mai cu seamă că toți cei din autobuz au izbucnit în rîs. Tîlcul ei urma să-l înțeleg însă cîteva ore mai tîrziu. Și, vai, cum aveam să-l mai înțeleg!

La ora aceea, cînd spre răsărit lumina zorilor încă nu se arătase, orășelul era pustiu. Dar după umbrele care jucau pe perdelele ferestrelor simțeai că e viu, că se agită, că special a lăsat goală strada — marea scenă. Atmosfera aceea de mister și așteptare era rodul unei.. regii rodată și perfecționată continuu, de secole. Adică, chiar cu mult mai înainte ca nu știu care nevastă a lui Carol Quintul să-și fi așteptat soțul aici, la Binche. Poate — cine știe! — «grands d'Espagne-ii» i-au făcut reginei o primire magnifică, dar localnicii nu s-au bucurat. Aceștia mai degrabă i-ar fi gonit pe toți la ei acasă, la castelele lor din Spania!...

Sărbătoarea locuitorilor din Binche, țărani aspri și dîrji, apără puritatea și inocența, laudă bucuria primăverii, cu înnoirile și promisiunile ei, menține treze încrederea și speranța că viața poate fi frumoasă. Ba chiar și îmbelșugată. Pentru o zi, inima celor din Binche bate toba speranței. S-au privat un an întreg, dar dacă azi reușesc să fie fericiți și sătui, să rîdă și să danseze înseamnă că încă nu-i totul pierdut, că pot învinge: pe opresori, pe cei ce încearcă să le ia totul. Dar care nu pot să le ia speranța. Pentru că ies cu ea afară pe stradă, o afirmă în gura mare...

Dar acum este prea devreme: nu s-au ivit încă zorile!

— Hai să-i privim și în casa lor, îndrăznesc eu să fac o propunere de reporter. Bănuiesc că trebuie să fie uluitor acest ceas al pregătirilor.

— Nu cred că vom fi primiți, îmi spune, cu părere de

rău, un pionier belgian.

Totuși se duce să încerce. Și mă simt, sincer, mîndru mai apoi, cînd mi se spune că, pronunțînd cuvîntul «România», chiar și Gillii, care țin atît de mult la misterul care îi înconjoară, ne-au deschis ușa.

În casa aceea erau trei Gilli: bunicul, fiul acestuia și nepotul. În jurul lor bunica, soția fiului, două surori ale acestuia și cîteva fiice. Toate se ocupau de cel mai mic Gill — un flăcăiaș de vreo 6 ani. Ieșea pentru prima dată în... lume. Momentul era deosebit — el stătea țeapăn și mut de importanță. Îl chema, poate, Pierre, dar el devenea acolo, sub ochii noștri, altcineva. Mai bine zis: cineva! Devenea un **Gill:** un personaj de legendă, coborîtor (ce fantastic!), se zice, chiar din încași. Spiritul răzvrătit al acestora fusese adus de corăbierii spanioli din Peru și Mexic și transplantat pe pămîntul fertil al Belgiei, căreia nu-i plăceau — dar cui poate să-i placă?! — oprimarea, amenințarea, lipsa de libertate. Odată cu «spiritul», veniseră și... penele. Dar nu pene de vultur — acestea nu erau spectaculoase! —, ci pene de struț, mari, albe să se vadă, să impresioneze, să sperie. Erau și în acea cameră. Tronau pe o masă — imensă claie albă, înaltă de cel puțin un metru, «confecționată» din 12 pene și care răspîndea în jur o atmosferă de adîncă taină. Jobenul acela înalt, cu pene, semn distinctiv pentru conducătorul unei «societăți» de Gilli, era al bunicului și se purta numai după-amiaza. O, dar cîte mai sînt de făcut pînă atunci! În primul rînd... inițierea nepotului. Încă de cînd era în leagăn, bunicul — așa cere ritualul — i-a imprimat în ureche ritmul acela îndrăcit de tobe, care apropie pe cine trebuie și îngrozește pe dușmani. Pe nepot se apucaseră în acel moment să-l îmbrace femeile din casă. Toate piesele care formau costumul erau noi. Nu este Gill adevărat acela care nu-și schimbă costumul în fiecare an! Numai saboți de lemn pot fi vechi... Săptămîni la rînd înainte de marea sărbătoare, pe străzile din Binche vezi bărbați — muncitori, doctori, țărani, ingineri — umblînd îmbrăcați cu costume obișnuite, dar în picioare purtînd saboți: se pregătesc pentru marea zi cînd vor juca în ritmul tobelor și trebuie să fie bine antrenați! Pentru fundele de la saboți, manșetele de la pantaloni și mînecile hainei, precum și pentru guler, s-au folosit aproape 500 de metri de panglică fin brodată, mai albă ca albul zăpezii, la fel de albă ca și imaculata bonetă (ca de bebeluș) pe care toți o poartă pe cap.

După ce bunica, mama și surorile l-au îmbrăcat cu pantalonii și haina de culoare bleu deschis, pe care erau brodați lei, stele și coroane roșii și negre, i-au prins la brîu o centură de clopoței conici, iar la piept, în dreptul inimii, clopoțelul sferic pe care fiecare Gill îl poartă. Stătuse atît de mult cu brațele ridicate, ca un manechin, încît obosise și, îndemnat de privirile binevoitoare ale bunicii, încercase să se așeze pe marginea unui scaun. Dar chiar în aceeași clipă bunicul, cu un mănunchi de rămurele de mesteacăn în mînă, i-a aplicat prima lovitură. Au urmat altele și altele. Însă băiatul n-a scos nici un strigăt, fața lui n-a trădat nici un semn de durere: începuse marea repetiție a ritualului de învestitură, cînd viitorul Gill, deși bine burdușit, trebuie să dea dovadă de demnitate și răbdare. «Necesitatea» acestei veritabile bătăi, pe care o primește, ca, de altfel, tot ritualul Gilli-lor, este ciudată, contradictorie și misterioasă.

Deodată, undeva, în depărtare se aud tobele... Înseamnă că au apărut zorii și cel mai în vîrstă Gill din oras a deschis sărbătoarea. Bunicul și tatăl, tropăind ușor, beau cîte o cupă de șampanie, nepotul înghite în sec. Ei, nu-i ușor să devii Gill! Dar tropăie și el în ritmul tobei care se aude afară, din ce în ce mai tare. Apoi bunicul deschide larg ușa și iese în curte, dansînd în ritmul tobei care bate în poarta casei...

Am ieșit și eu.

Și atunci am simțit prima portocală, micuță, dar tare, sfărîmîndu-se de paltonul meu. Au urmat și altele pentru că, necunoscînd obiceiul, uitasem punga cu portocale... la hotel, în Bruxelles. De-abia după ce bunica m-a înarmat și pe mine cu un coșuleț cu portocale am avut curajul să ies afară, la luptă. Dar acum aveam... muniție și nu mai îndrăznea nimeni să mă atace! Pe lîngă aceasta, urmărind pe cei 60 de Gilli care se aliniaseră pe stradă, prinși, vîrtos de mînă, începusem și eu, împreună cu grupul de pionieri belgieni, să dansez pe trotuar. În spatele Gillilor se încolonase o adevărată fanfară: vreo 15 instrumentiști cu tromboane, tuctromboane și trompete, precum și 6 tobe.

Ne-am ținut după această frumoasă grupă de Gilli pînă au intrat în localul... societății.

— Acum Gillii vor lua micul dejun, mă informează, discret, o fetiță. Nu ți-e foame?

— Nu, îi răspund eu, sincer.

— Dacă îți spun meniul «micului» lor dejun, ți se face imediat foame. Ascultă: încep cu stridii și scoici fierte în vin, continuă cu anghilă și cartofi prăjiți și sfîrșesc cu 12 feluri de prăjituri...

Deasupra Binche-ului soarele strălucește generos. Mii de oameni dansează cu vuiet de tunet, în ritmul trepidant și continuu al tobelor. Toți simt sărbătoarea, respiră sărbătoarea, trăiesc sărbătoarea, preamărind curajul lor de oameni care au rezistat tuturor încercărilor și vicisitudinilor, apărînd bunul lor — și al tuturor — cel mai prețios: libertatea.

— Adică «spiritul cel viu» al cetății noastre..., mi-a spus tîrziu, în noaptea luminată de focuri bengale, bunicul acela simpatic și aspru. Și arătînd spre nepotul lui: îl învăț de mic să fie dîrz, drept și demn!

Pe malurile ZAIRULUI

Străbătînd în primele ore ale dimineții străzile orașului Kinshasa — capitala Republicii Zair —, te impresionează valurile nesfîrșite de copii, purtînd bluze sau cămăși albe, fuste sau pantaloni bleumarin. Ei se revarsă literalmente spre școlile din diferitele cartiere. Îi vezi jucîndu-se în grupuri mari, angajați permanent în dispute înflăcărate, mereu exuberanți și prietenoși.

Copiii sînt una din mărturiile progresului Zairului, țară prietenă situată de o parte și de alta a Ecuatorului, de la vărsarea în Atlantic a fluviului Zair pînă la înălțimile înzăpezite ale muntelui Ruwenzori și craterele fumegînde ale vulcanilor Nyiragongo și Nyamulagira. Aici, pînă în urmă cu douăzeci de ani, numărul africanilor știutori de carte era neglijabil. Astăzi, dorința de instruire a tinerilor zairezi este practic generală, orice tînăr vrea să învețe cît mai mult, cît mai bine. Învățămîntul primar este gratuit, iar elevii beneficiază de burse.

Dar, avînd în vedere pădurile imense și savanele întinse de pe teritoriul zairez, copiii sînt uneori nevoiți să străbată pe jos distanțe mari pentru a ajunge la școală și, apoi, pentru a se întoarce acasă. Ei pornesc spre școală odată cu ivirea primei gene de lumină și se înapoiază în bătaia soarelui torid al amiezii sau parcurgînd potecile ascunse ale junglei, traversînd rîuri sau plaje întinse de nisip. Mi-a rămas vie în amintire întîlnirea cu familia unui pescar ce locuia într-o căsuță lacustră din imediata apropiere a țărmului unei insule situate în mijlocul fluviului Zair. Pescarul, bucuros de oaspeți, ne povestea cum își cîștiga existența vînînd în cursul nopții, cu niște harpoane ingenios concepute de el, pești mari, foarte căutați pe piață. În timp ce ne vorbea, au apărut din ierburile înalte din jur cîțiva copii. La vederea lor, a început să ne vorbească cu mîndrie despre familia lui. De la el am aflat că doi dintre copiii săi sînt elevi la școala primară. Dar pe această insulă, locuită doar de cîteva familii de pescari și supusă în permanență capriciilor apelor fluviului, nu există școală. În fiecare dimineață, după încheierea pescuitului, îi ia pe cei doi copii în pirogă și pornește pe apele parcă fără sfîrșit ale fluviului. Îi lasă la mal, de unde aceștia se îndreaptă spre școală. La amiază întregul traseu este refăcut în sens invers.

Copiii zairezi sînt iscoditori și pricepuți, activi și talentați. Manifestă înclinații deosebite spre activitățile practice. Astfel, ei confecționează jucării mecanice variate cu mijloace simple. Sînt, totodată, iubitori și creatori de artă, preluînd și perpetuînd vechea tradiție a sculpturii măștilor și statuetelor. Este emoționant să-i vezi dansînd în ritmul tam-tam-ului de la vîrsta cea mai fragedă, cu o virtuozitate desăvîrșită. Copiii participă alături de adulți la ritualurile de sărbătoare sau la cele ale vieții cotidiene. În orice sat din Zair poți vedea, în fața caselor, grupuri de copii care se mișcă neobosiți în ritmul ancestral, numai de ei cunoscut, avînd întipărită pe față tainica trăire a unui sentiment ce răzbate din istoria străveche a populației zaireze.

DOINA BECHEANU

COPIII ȘI APA. Populația boșimană, odinioară numeroasă în zona australă a Africii, mai poate fi întîlnită rătăcind în grupuri mici prin deșertul Kalahari. Libertatea lor de mișcare este mult îngreunată ca urmare a restrîngerii resurselor de apă — o mare parte dintre acestea au fost luate în stăpînire de colonialiști — și a dispariției treptate a locurilor tradiționale de vînătoare. În aceste condiții, boșimanii sînt nevoiți să se stabilească în acele regiuni în care mai au încă acces la apă. Caracteristică pentru acești locuitori din sudul Africii este transportarea în cursul lungilor peregrinări a copiilor mici în săculeți prinși de spatele părinților lor. Copiii, care împărtășesc din plin vitregiile vieții părinților lor, încearcă să imite preocupările acestora.

TOM ODHIAMBO

DESMOND THOMAS

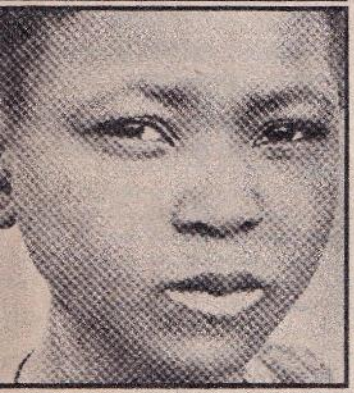

ASANATU KOROMA

MARIBEL OLAYA

„SPERANȚE PENTRU ANUL 2000"...

A FOST TITLUL UNEI RECENTE ANCHETE ÎNTREPRINSE CU PRILEJUL ANULUI INTERNAȚIONAL AL COPILULUI PRINTRE COPII DE VÎRSTĂ ȘCOLARĂ DIN DIFERITE ȚĂRI ALE LUMII. IATĂ CE AU RĂSPUNS CÎȚIVA DINTRE EI:

În anul 2000 voi lucra pămîntul, voi practica culturile rotative și voi utiliza îngrășăminte chimice. Vreau ca toți locuitorii țării mele să aibă alimente suficiente.

TOM ODHIAMBO (Kenia)

Nu vreau să devin bogat... De ce să posezi mai mult decît ai nevoie? Din moment ce ai o locuință, familie, prieteni și un loc de muncă, trebuie să fii mulțumit.

DESMOND THOMAS (Jamaica)

Casele vor fi construite din piatră. Ele vor costa 250 de dolari și vor dura o lungă perioadă de timp. Drumurile vor fi asfaltate. Nu vor mai exista cerșetori și oameni săraci. Toată lumea va avea de lucru și de mîncare.

ASANATU KOROMA (Sierra Leone)

În anul 2000 vreau să fie pace și doresc ca toți părinții să fie ca ai mei: să-și înțeleagă copiii, să nu-i bată. Unii părinți își lovesc copiii peste cap cu nuiele, ceea ce poate duce la vătămarea vederii acestora.

MARIBEL OLAYA (Peru)

Voi împlini în anul 2000 vîrsta de 38 de ani. Atunci voi fi arhitect. Vreau să construiesc case care nu numai să înfrumusețeze lumea, dar să aducă și fericire. Oamenii care vor locui în casele făcute de mine vor zîmbi și vor fi fericiți.

ANAWARA KHAN (Bangladesh)

Încerc să-mi imaginez viața omului în anul 2000. Ca în fiecare dimineață, omul se scoală devreme și dă drumul televizorului cu imagine tridimensională. Află toate știrile în circa zece minute, apoi folosește drept ascensor un tub care utilizează forța antigravitațională. Urcă în automobilul său cu tracțiune pe bază de aer sub presiune și pornește spre locul de muncă. Seara și-o petrece cu jocuri computerizate.

ROBERT KALISIEWICZ (R.P. Polonă)

Aș dori ca toți oamenii să fie fericiți și să aibă cu ce să se hrănească. Trebuie ca aceia care trăiesc în țările sărace să poată ameliora solul, ca să devină cultivabil. Mai trebuie să avem în lume multe școli...

MIREILLE (Belgia)

PASAREA INTELIGENTĂ

ACAD. ELIE CARAFOLI DESPRE AVIONUL ANULUI 2000

În ultimele decenii aviația a luat un avînt impetuos și contribuie în mod neîndoios la progresul exploziv al științei și tehnicii și, prin aceasta, al civilizației umane. Ritmul de dezvoltare a fost și este vertiginos, încît aviația poate să reprezinte un exemplu viu al revoluției științifice și tehnice prin înseși evenimentele spectaculare ce s-au succedat într-un timp foarte scurt.

Într-adevăr, dacă în multe alte domenii progresele apar în salturi ritmice mai mult sau mai puțin importante, care conduc la schimbări radicale după un timp destul de îndelungat, în domeniul aerospațial în general și aeronautic în special revoluția științifică și tehnică se înregistrează într-o formă concretă și precisă, prin evenimente epocale, care se succed extrem de rapid. Depășirea de cîteva ori a vitezei sunetului, mergînd chiar pînă la avionul orbital, denumit astăzi «naveta spațială», care va face legătura cu navele cosmice lansate în spațiu, realizarea avioanelor supersonice de mare tonaj, apoi așa-zisele avioane gigantice, pentru transportul de pasageri și mărfuri, avioanele cu decolare și aterizare scurtă și la verticală sînt numai cîteva din salturile spectaculare înregistrate de aeronautică în ultimele decenii.

De altfel, și astronautica propriu-zisă a beneficiat și beneficiază de întreaga experiență tehnică și industrială acumulată în aeronautică, pe care a dezvoltat-o pe diverse planuri, iar rezultatele spectaculare obținute în cosmos se întorc acum și își găsesc multiple aplicații în însăși dezvoltarea aeronauticii, care înaintează cu pași siguri spre aviația ultrarapidă, intrată acum în preocupările curente. De altfel, aviația supersonică de pasageri și mărfuri a anulat practic distanțele dintre țări îndepărtate. Marile evenimente dintr-un loc al globului pămîntesc au repercusiuni directe și nemijlocite asupra întregii omeniri prin contactul rapid și concret dintre oameni și prin hotărîrile imediate ce se pot lua ca urmare a unor evenimente extraordinare.

Începînd cu avioanele utilitare — agricole, sanitare, de școală și antrenament, taxiuri aeriene etc., cu viteze subsonice relativ mici — pînă la avioanele de viteză mare, în apropiere de viteza sunetului, și cele supersonice, care depășesc de cîteva ori viteza sunetului, există o gamă întreagă de tipuri de avioane pentru scopuri diferite, care se așază pe o scară

mare de viteze, ce constituie, de altfel, și unul dintre cele mai uzitate criterii de clasificare a avioanelor. În criteriile de viteză se prevăd, în mare, următoarele clase, care reprezintă numai o schemă aproximativă de clasificare. Se pot enumera astfel:

Avioane subsonice (pînă la circa 500 km/oră), avioane subsonice de mare viteză (pînă la circa 1 100 km/oră), avioane transsonice (în jurul vitezei sunetului, la care cele două regimuri, subsonic și supersonic, pot coexista în diferite părți ale aripii avionului), apoi avionul supersonic (pînă la circa 4 000 km/oră), avionul hipersonic (peste 4 000 km/oră), cuprinzînd și navetele spațiale, care fac legătura cu vehiculele cosmice, și în fine unele rachete cosmice care evoluează în spațiul atmosferic.

Se putea face și altă clasificare, după scop și misiune, dar, pentru ce am de spus în continuare, viteza caracterizează mai bine gradul de dezvoltare a aviației și scoate în evidență preocupările actuale și tendințele sale în viitorul foarte apropiat. În acest sens, voi aborda în mod deosebit o problemă de mare actualitate, printre altele tot atît de actuale, și anume: investigațiile de astăzi pentru avionul de mîine, să zicem din anul 2000.

S-a observat că de la prima concepție a schemei unui nou avion pînă la fabricarea sa în serie — trecînd prin studiile pregătitoare, prin încercările pe machetă în laboratorul aerodinamic, urmate de proiectare, realizarea prototipului, punerea la punct a avionului prin încercări în zbor, omologarea sa pentru a i se determina performanțele și a se controla dacă satisface toate condițiile de zbor și de utilizare ale beneficiarului, construirea primelor avioane de preserie etc. — trece un timp considerabil, între 10 și 25 de ani, după dimensiunile și complexitatea avionului.

Deci, pentru avionul complex optim din anul 2000, preocupările și activitatea de pregătire au început de ieri și continuă mai departe pe toate meridianele; iar anumite tipuri de avioane de mare importanță pentru viitor sînt perfect definite în acest moment.

Iată ce se cere unui astfel de avion complex și sofisticat:

— zborul avionului, la orice regim de durată, să consume minimum de combustibil, cerință de cea mai mare actualitate; aceasta implică în primul rînd ca rezistența la înaintare a avionului să fie cît mai mică pentru oricare din aceste regimuri;

— greutatea maximă pe care o poate ridica un astfel de avion să fie cît mai mare pentru categoria sa;

— viteza de aterizare să fie cît mai mică, deci portanța aripii pentru această poziție să fie cît mai ridicată;

— avionul trebuie să fie stabil în orice împrejurare;

— pentru avionul supersonic, care trece în mod necesar prin toate regimurile: subsonic, transsonic, supersonic, este nevoie ca trecerea să se facă într-un ritm continuu;

— efectele rafalelor și ale atmosferei perturbate (agitate) trebuie să fie atenuate, fără evoluții bruște;

— performanțele avionului să fie cît mai bune (optime); printre acestea vom menționa: rularea la sol, decolarea, urcarea, plafonul, maniabilitatea, manevrabilitatea, durata de zbor etc. etc.

Toate pozițiile de zbor mai îndelungat, precum și trecerile de la o poziție la alta vor fi automat optimizate.

Pe lîngă cele de mai sus, este necesar să se aplice un sistem de construcție și o tehnologie de fabricație cît mai raționale, pentru ca greutatea structurii avionului să fie cît mai mică, iar prețul său de cost, de asemenea, cît mai mic.

Aceste condiții se pot satisface numai parțial, deoarece unele se contrazic: dacă o aripă de avion este bună pentru o anumită poziție, pentru aterizare, spre exemplu, aceasta nu este întotdeauna bună pentru o viteză maximă, la care se cere, bineînțeles, o finețe cît mai mare.

Vom remarca mai departe că fuzelajul, pe bază de necesități, în funcție de volumul echipamentelor și pe considerente tehnice de structură, se poate dimensiona mai ușor și de asemenea se poate carena pentru a obține o mică rezistență la înaintare (o finețe mare); racordarea cu aripa, deși necesită un studiu mai aprofundat și încercări multiple, se poate totuși optimiza prin mijloace relativ curente. Pe de altă parte, în ceea ce privește comenzile: ampenajul orizontal (stabilizator și profundor), ampenajul vertical (derivă și direcție), aripioarele pentru controlul lateral etc., toate aceste organe de comandă și control pot fi dimensionate corect pentru orice tip de avion; eventual acestea se pot corecta și în faza finală.

O aripă însă nu se poate adapta pentru toate regimurile de zbor și nici nu poate să corespundă unei forme optime necesare pentru fiecare poziție în parte; într-adevăr, aripa își are caracteristicile sale, care nu se pot schimba, și deci trebuie să le utilizăm așa cum sînt, în detrimentul unor performanțe importante, pe care le dorim cît mai bune.

S-ar părea deci că este imposibil să satisfacem cu o singură aripă toate condițiile care se cer pentru acel avion complex optim.

Toate colectivele de încercări și proiectări ale marilor instituții de aviație care se ocupă de avionul viitorului — în prima etapă de avionul anului 2000 — înclină spre aceeași soluție, aceea de a echipa acest avion complex cu o aripă deformabilă, în așa fel încît pentru fiecare poziție și în orice regim de zbor această aripă deformată să acuze forma optimă.

În acest sens se alege mai întîi un profil aerodinamic cu anumite calități în funcție de evoluția avionului, care să corespundă — pentru o categorie și tip de avion bine definite ca misiune și scop — la poziția și regimul de viteză cele mai uzitate în exploatarea acestui avion. Ca formă geometrică în plan, aripa întreagă generată de profilul sau profilele alese poate fi în general trapezoidală, quasieliptică, aripă delta sau altă formă dictată de considerente constructive. Pentru o altă poziție de zbor aripa nu mai corespunde condițiilor optime; de aceea se caută în acest caz să se deformeze în așa fel aripa încît să poată corespunde la un optimum și în această nouă poziție. În acest sens, specialiștii cercetează în sufleria aerodinamică diferite sisteme de deformare și stabilesc caracteristicile aerodinamice la fiecare configurație geometrică a acestor deformări. În general, se fac mai multe machete reprezentînd aceste configurații geometrice de deformare, stabilind o serie întreagă de aripi deformate, care ar corespunde fiecare unei anumite poziții de regim optim de zbor. La aceste aripi se caută să se evite anumite fenomene de mișcare a aerului sau să se micșoreze efectele lor nocive, cum ar fi în special desprinderile de curent de pe suprafața aripii. Prin mijloace adecvate aripa poate fi deformată în așa fel încît să corespundă la poziția sa și la regimul de zbor considerat și necesar pentru evoluția zborului (decolare, urcare, regim curent de croazieră pentru aviația de transport, regim de utilizare în diferite scopuri civile sau militare, regim de planare, de aterizare etc.).

Grație progresului tehnologiei moderne, aripa — eventual și alte organe ale avionului — poate fi confecționată din materiale compozite, cu fibre de bor, grafit sau Kevlar, care să-i asigure toate caracteristicile de rezistență mecanică, permițînd în același timp și deformările necesare în sensul optimizării aripii din punct de vedere aerodinamic.

Întregul avion este acum un sistem complex: aripa deformabilă, care reprezintă și organul principal al avionului, apoi ansamblul suprafețelor de comandă (ampenaje orizontale și verticale, aripioare laterale), sistemul de propulsie etc. Pentru orice evoluție a acestui avion complex, toate organele trebuie să concureze în stabilirea aranjamentului optim.

În această viziune, pilotul este el însuși integrat în întregul sistem logic de mare complexitate care comandă modificarea aripii și a regimului de funcționare a motorului și acționează pe suprafețele de comandă, astfel încît să se obțină zborul optim corespunzător unei evoluții derivate din misiunea avionului.

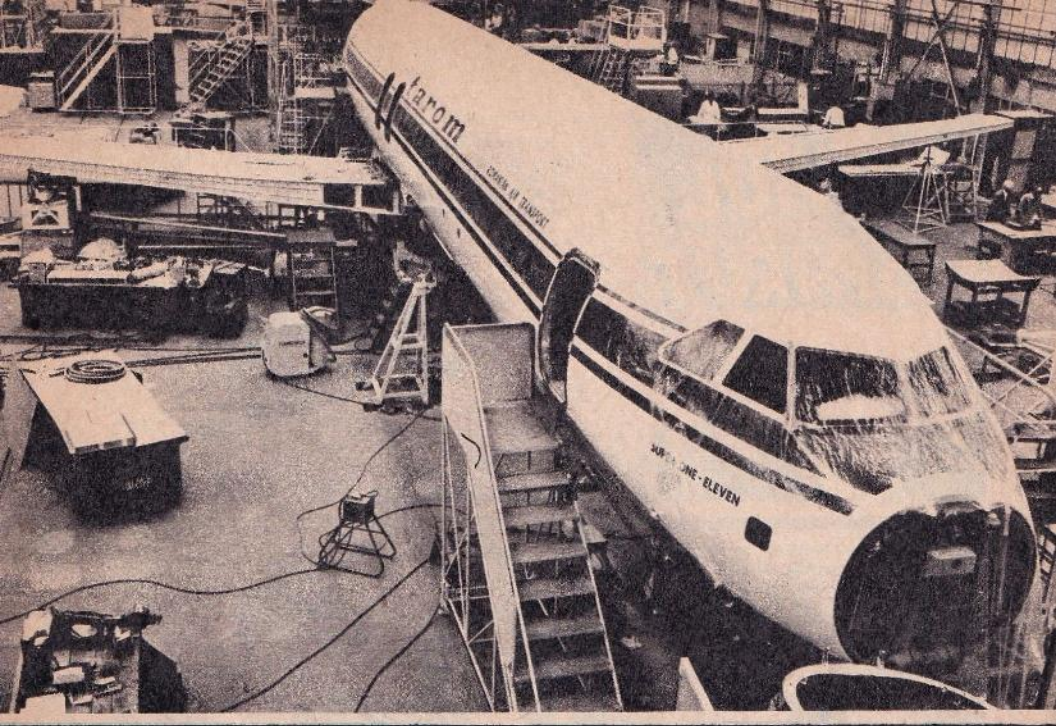

Toate acestea sînt realizate cu ajutorul unui calculator — sau a două calculatoare, pentru siguranță. În acest concept, chiar dacă stabilitatea naturală a avionului — aceea de a face ca acesta să revină la poziția sa inițială după orice perturbație de zbor, condiție absolut necesară pentru avioanele rigide de astăzi — nu este satisfăcută, aceasta este înlocuită printr-o stabilitate artificială, care este asigurată prin suprafețele de comandă și deformarea aripii, intervenind toate simultan și în mod automat în fiecare moment pentru readucerea avionului în poziția înscrisă în programul de zbor prestabilit. Pilotul, care trebuie să aibă o pregătire tehnico-științifică de înalt nivel, precum și o măiestrie de pilotaj adecvată, joacă acum un rol de supraveghetor, după ce și-a însușit însă în prealabil tehnica programării întregii evoluții de zbor pentru fiecare misiune în parte, putînd acționa totuși în orice moment și în caz de incident de zbor provenit din perturbații neprevăzute.

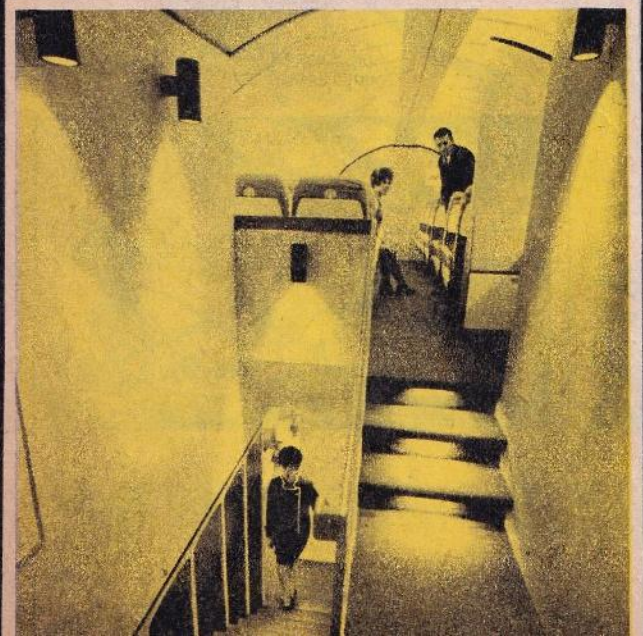

Acest avion al anului 2000 se conduce singur, urmînd o evoluție prestabilită și căutîndu-și necontenit pozițiile optime de zbor, strecurîndu-se printre dificultățile ce apar pe parcursul traiectoriei sale, evitîndu-le sau diminuînd efectele lor nocive și ajungînd la destinație fără incidente.

Această realizare în curs de perfectare acum și în anii care vin nu se putea îndeplini decît printr-o cooperare strînsă a tuturor domeniilor științifice de frunte ce concură cu succes la elaborarea celui mai complex vehicul aerian, produs de vîrf al industriei de mare precizie și nivel tehnologic.

FLUVIUL DISPĂRUT
Scenariu: HORIA ARAMĂ
Desene: DORA ANDU
NEMAIPOMENIT! VĂZUT DE SUS, DEȘERTUL NU E UN ȘIR DE DUNE, CI UN CONTINENT CU O ÎNTREAGĂ GEOGRAFIE!
VARA ANULUI 1996. PESTE RELIEFUL HALUCINANT AL SAHAREI DE SUD-VEST ZBOARĂ APARATUL DE CERCETĂRI IAR-411 ECHIPAT SPECIAL PENTRU AEROFOTOMETRIE AUTOMATĂ, AL GRUPULUI DE LUCRU ROMÂNIA II DIN CADRUL CENTRULUI INTERNAȚIONAL „SAHARA VERDE".
OCEANUL DE NISIP NU POATE ȘTERGE RELIEFUL ORIGINAL. FOTOGRAFIA AERIANĂ LUATĂ SUB DIFERITE UNGHIURI PUNE ÎN EVIDENȚĂ CHIPUL DE ODINIOARĂ AL PUSTIULUI.
AICI A FOST, CUM SE SPUNE, O MARE?
UNA SAU MAI MULTE, ALEX, PRECUM ȘI FLUVII GIGANTICE CA ACESTA, SPRE ALBIA CĂRUIA NE ÎNDREPTĂM. UN FLUVIU MAI LAT CA DUNĂREA DIRECȚIA: VEST!
EI, DAR UNDE E FLUVIUL?
A DISPĂRUT! S-A SCHIMBAT UNGHIUL SUB CARE ÎL VEDEAM, S-A SCHIMBAT LUMINA ȘI... GATA, NU MAI E!
DIN FERICIRE AVEM FOTOGRAFIILE ȘI PROFILUL DUR DE SUB NISIP, OBȚINUT DE SONARELE CU DIFERENȚĂ DE FAZĂ.
CE-I ASTA? CEVA VINE SPRE NOI!
UN AVION? NU, O RACHETĂ!
LOVIT, APARATUL EXPEDIȚIEI A CAPOTAT. EXPEDIȚIONARII NU AU AVUT DECÎT RĂNI SUPERFICIALE...

GHIDATĂ PRIN RADIO, AUTOSENILA TROPICALIZATA ARO 901 I-A GĂSIT ÎN CÎTEVA ORE, SALVÎNDU-I ATÎT PE CEI DOI, CÎT ŞI MATERIALUL ŞTIINŢIFIC.

NU PUTEA FI DECÎT UN ACCIDENT. RACHETA A PORNIT DIN GREŞEALĂ. GUVERNUL MAURITANIEI A DESCHIS O ANCHETĂ.

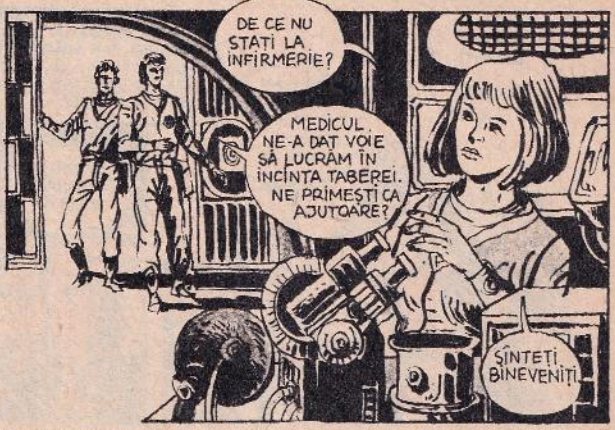
DE CE NU STAŢI LA INFIRMERIE?
MEDICUL NE-A DAT VOIE SĂ LUCRĂM ÎN INCINTA TABEREI. NE PRIMEŞTI CA AJUTOARE?
SÎNTEŢI BINEVENIŢI.

ÎNAINTE DE A VENI AICI, CREDEAM CĂ PUSTIUL E ÎNTINS CA O FARFURIE.
RELIEFUL SAHAREI E DESTUL DE VARIAT. ASTA O SĂ NE AJUTE SĂ ADUCEM LA VIAŢĂ DESERTUL.
VOM ÎNVIA FLUVIILE DE ODINIOARĂ? VOM REFACE MĂRILE?
DE CE NU?

RELIEFUL OPTIM AL SAHAREI VIITOARE SE VA HOTĂRÎ DE CĂTRE ŢĂRILE SAHARIENE ÎN FUNCŢIE DE NECESITĂŢILE LOR ECONOMICE.

TREBUIE SĂ DĂM UN NUME FLUVIULUI DESCOPERIT DE NOI.
SĂ-I DĂM NUMELE CELUI, CARE I-A CALCULAT ATÎT DE BINE TRASEUL.
NU L-AM CALCULAT ATÎT DE BINE. UNDEVA E O GREŞEALĂ. AM COMPARAT DE ZECI DE ORI FOTOGRAFIILE CU ÎNREGISTRĂRILE SONARULUI. TOATE INDICĂ LA FEL: LA COTA 158 CURSUL FLUVIULUI SE ÎNTRERUPE...

PESTE CÎTEVA ZILE, EUGEN ÎȘI FĂCEA PORȚIA ZILNICĂ DE FOTOGRAFII PENTRU ALBUMUL „SAHARA VERDE".
CELLA, E ZIUA TA! VINO SĂ-ȚI FAC O FOTOGRAFIE.
SINGURĂ NU MĂ FOTOGRAFIEZ. UNDE E ZĂBUN?

ZĂBUN!... ZĂBUN!...
UNDE SĂ FIE?
NU L-AM VĂZUT DE IERI. O FI LA VÎNĂTOARE DE COIOȚI!

ZĂBUN, MASCOTA ȘI PAZNICUL TABEREI, N-A APĂRUT DECÎT SEARA TÎRZIU, CÎND PETRECEREA DE ZIUA CELLEI SE APROPIA DE SFÎRȘIT.
ZĂBUN!... ÎN CE HAL EȘTI ?!...
FOARTE CURIOS: CÎINELE A FOST LOVIT CU UN OBIECT CONTONDENT. ARE O FRACTURĂ.
CINE SĂ-L FI LOVIT ÎN PUSTIU?

EXPEDIȚIA ÎNAINTA LA BORDUL CELOR DOUĂ TRANSSAHARIENE ARO-922. FUSESE APROBATĂ EXPLORAREA ZONEI UNDE DISPĂREA CEEA CE HOTĂRÎSERĂ SĂ SE NUMEASCĂ PROTOFLUVIUL CELLA...
PRIVIȚI ROCA. NUMAI UN DEBIT DE APĂ URIAȘ PUTEA S-O MARCHEZE ASTFEL.

ERAM CONVINȘ CĂ E VORBA DE O FRACTURĂ A STRATULUI.
TREBUIE SĂ DEGAJĂM NISIPUL. DE MÎINE ÎNCEPEM LUCRUL.

DOUĂ SĂPTĂMÎNI AU LUCRAT LA DEGAJAREA ZONEI ASPIRATOARELE DE NISIP ACȚIONATE DE ENERGIA SOLARĂ. AU FOST DEPLASATE MII DE VAGOANE DE NISIP. ÎN FINAL, A IEȘIT LA IVEALĂ PRĂPASTIA CARE, ODATĂ, ÎNGHIȚEA FLUVIUL.
TOTUL ARATĂ CA DUPĂ UN CATACLISM.
UN CATACLISM RECENT. ROCA PARE SPARTĂ DE O EXPLOZIE. NU A AVUT VREME SĂ SE OXIDEZE PREA TARE.

CELLA, CE SPUN ANALIZELE? CÎND A FOST „RĂVĂȘITĂ" VĂRSAREA FLUVIULUI?
ACUM CEL MULT 20 DE ANI. DUPĂ CARE TOTUL A FOST ÎNGROPAT SUB NISIP.

DAR CINE PUTEA S-O FACĂ?
CEL CARE A AVUT INTERESUL. DE CE? VOM AFLA EXPLORÎND GALERIA DIN PERETELE FALEZEI.

GRUPUL EXPEDIȚIONAR A PĂTRUNS PRINTRE STÎNCILE GIGANTICE CARE ASTUPAU INTRAREA ÎN GALERIA SUBTERANĂ.
DE CE NE-O FI PUS ȘEFUL TABEREI SĂ CĂRĂM CU NOI ATÎTEA PROVIZII? PENTRU DOUĂ-TREI ZILE AR FI AJUNS O CÎNCIME DIN CE DUCEM AICI.

MI SE PARE MIE, ORI AM AUZIT UN TĂCĂNIT?
CONTORUL GEIGER-MÜLLER.
UN ZĂCĂMÎNT DE URANIU ÎN SAHARA?
DE CE NU?

DAR NU FIGUREAZĂ PE HARTA GEOLOGICĂ A MAURITANIEI.
ÎNSEAMNĂ CĂ A FOST EXPLORAT ÎNAINTE DE PROCLAMAREA INDEPENDENȚEI ȚĂRII, SAU DUPĂ, DAR FĂRĂ ȘTIREA GUVERNULUI.
NUMAI UN MARE CONCERN INTERNAȚIONAL AR FI PUTUT AVEA FORȚA TEHNICĂ ȘI FINANCIARĂ PENTRU ASEMENEA LUCRĂRI.

DEODATĂ...
DE CÎND ȚIN SEAMA CONCERNELE IMPERIALISTE DE SUVERANITATEA ȚĂRILOR SLAB DEZVOLTATE?
DAR SUVERANITATEA MAURITANIEI?

BUUUMM!
CE-A FOST ASTA?
O EXPLOZIE!
NE-AU TĂIAT ORICE POSIBILITATE DE ÎNTOARCERE.
ASASINII!
DE CE? DE CE TOATE ASTEA?
N-AU PUTUT-O FACE DECÎT CEI CARE AVEAU INTERESUL SĂ ASCUNDĂ MAURITANIEI EXISTENȚA ZĂCĂMÎNTULUI.
ÎNCEP SĂ ÎNȚELEG: DOBORÎREA AVIONULUI NOSTRU NU A FOST O ÎNTÎMPLARE. ȘI NU ÎNTÎMPLĂTOR A PĂTIT-O ZĂBUN. AM FOST URMĂRIȚI PAS CU PAS.
CE FACEM ACUM?
ÎNAINTE DE TOATE PĂRĂSIM ZONA ZĂCĂMÎNTULUI. RADIAȚIA E SLABĂ, DAR NU AVEM ECHIPAMENTUL NECESAR.
RĂMÎNE SĂ CĂUTĂM O IEȘIRE ÎN DIRECȚIA CONTRARĂ: SPRE VEST!
EXPEDIȚIA SUBTERANĂ PROMITEA SĂ FIE DE LUNGĂ DURATĂ. GALERIA VESTICĂ, DE PROPORȚII CICLOPICE, COBORA CONTINUU, NETEZITĂ DE APELE FLUVIULUI DISPĂRUT, ALBIA SE PRĂVĂLEA UNEORI ÎN CASCADE VERTIGINOASE.

ALEX, NU DORMI?
MĂ GÎNDESC. ACEASTĂ VALE CARE SE ÎNFUNDĂ DIN SENIN, ACEASTĂ GURĂ DE FUGĂ CE PACE FLUVIUL SĂ-ȘI SCHIMBE DRUMUL NU POT FI AMÎNDOUĂ OPERA NATURII.
TE GÎNDEȘTI CĂ POATE FI MÎNA OMULUI? A OMULUI DINAINTEA ISTORIEI?
DE CE NU? SÎNTEM LA DOI PAȘI DE ATLANTIC. MEREU ÎMI VIN ÎN MINTE LEGENDELE ATLANTIDEI.
NU ODATĂ EXPEDIȚIONARII AU TREBUIT SĂ DOVEDEASCĂ ÎNSUȘIRI DE ALPINIST. NU ODATĂ UN PAS GREȘIT A FOST GATA SĂ LE ÎMPUȚINEZE RÎNDURILE.
PRIMA VICTIMĂ A FOST ZĂBUN, CARE, ÎNTR-O ZI A CĂLCAT PE UN BOLOVAN INSTABIL ȘI S-A PRĂBUȘIT ÎN GOL...
ZĂBUN!!...
MI S-A PĂRUT CĂ AUD UN PLESCĂIT. BIETUL ANIMAL!
ÎMPOSIBIL! EXISTĂ APĂ ÎN SAHARA, DAR LA MULTE ȘUTE DE METRI ADÎNCIME.
CE FACI, CELLA? SACUL CU PROVIZII?
POATE NU A PIERIT!

PARCĂ AM FI ÎN JULES VERNE - „CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÂNTULUI".
SĂ SPERĂM CĂ N-O SĂ AJUNGEM PÎNĂ ACOLO.
CIUDAT! ALBIA PRINCIPALĂ URMEAZĂ RIGUROS DIRECȚIA VEST.
COBORÎM NECONTENIT. CUM O SĂ MAI IEȘIM LA LUMINĂ?
SINGURA NOASTRĂ ȘANSĂ E SĂ URMĂM CURSUL. UNDE IEȘEA UN FLUVIU ATÎT DE MARE, O MAI FI RĂMAS O CRĂPĂTURĂ PRIN CARE SĂ NE STRECURĂM ȘI NOI.
UNEORI FĂCEAU DESCOPERIRI CARE ÎI PUNEAU PE GÎNDURI...
APA NU AR FI PUTUT RUPE ASTFEL, ÎN UNGHI DREPT, STÎNCA. O PRĂBUȘIRE E LA FEL DE IMPROBABILĂ.
AICI LA 180-200 METRI SUB PĂMÎNT?
ATUNCI? OMUL?
MINELE AJUNG LA ADÎNCIMI MULT MAI MARI.
VEZI AICI, VREO URMĂ DE EXPLOATARE MINIERĂ? IAR SPĂRTURA STÎNCII E FOARTE VECHE.
CEA MAI SENZAȚIONALĂ DESCOPERIRE S-A PRODUS ÎN ZIUA A 21-A A INVOLUNTAREI EXPEDIȚII.
ÎMPOSIBIL! DACĂ N-AȘ VEDEA CU OCHII MEI... FIECARE LESPEDE CÎNTĂREȘTE CÎTEVA TONE, IAR ÎMBINAREA E PERFECTĂ, FĂRĂ NICI-UN LIANT.
NU MAI ÎNCAPE ÎNDOIALĂ: AVEM ÎN FAȚĂ O OPERĂ A OMULUI.
ASTA ÎNSEAMNĂ CĂ TOTUL: GALERIA, CAPTURAREA FLUVIULUI, DIRIJAREA TORENTULUI...
CINE AR FI PUTUT S-O FACĂ? LUCRAREA E VECHE DE MULTE MILENII.
ROMANII N-AU FĂCUT-O! E PREA SOLIDĂ ȘI PREA PUȚIN ELEGANTĂ.
ASEMENEA ZIDURI APAR DOAR ÎN CONSTRUCȚIILE PRECOLUMBIENE.
DACĂ A EXISTAT O VERIGĂ DE LEGĂTURĂ ÎNTRE CIVILIZAȚIILE EUROPENE ȘI ALE AMERICII, ACEASTA AU FORMAT-O ATLANȚII.
ATENȚIE! O PRĂPĂSTIE!
O PRĂBUȘIRE FOARTE VECHE ȘI EA. TERENUL CARSTIC NU A REZISTAT.
CE FACEM? COBORÎM? SÎNTEM LA VREO 800 DE METRI SUB NIVELUL MĂRII.
NU AVEM DE ALES.

ÎN TIMP CE COBORAU PERETELE PRĂPĂSTIEI, O SURPRIZĂ...
E ADEVĂRAT SAU AM HALUCINAȚII AUDITIVE?
AM AUZIT ȘI EU CEVA, CA UN LĂTRAT...
IMPOSIBIL!

DUPĂ ZILE DE RĂTĂCIRI FEBRILE ÎN CĂUTAREA DRUMULUI SPRE AI SĂI, ZÂBUN A REGĂSIT EXPEDIȚIA. REVEDEREA A FOST DUIOASĂ.
ZÂBUN, TE-AI ÎNTORS, BĂIATULE!
PE ACOLO A VENIT... OBSERVAȚI URMELE TREPTELOR PRĂBUȘITE

ACOLO, PE PERETE, MĂ ÎNȘEL SAU ESTE O INSCRIPȚIE?
SEMNE SĂPATE ÎN ROCĂ: HIEROGLIFE ABSOLUT NECUNOSCUTE.

DEODATĂ ÎNCEPU SĂ SE AUDĂ UN ZGOMOT SURD, AMENINȚĂTOR. INTENSITATEA LUI CREȘTEA MEREU, PARCĂ ÎNAINTA SPRE EI UN TĂVĂLUG URIAȘ.
CE SĂ FIE?
APĂ! UN TORENT! FLUVIUL DISPĂRUT!
NU E CU PUTINȚĂ! SÎNT MII DE ANI DE CÎND ROCA NU A MAI FOST ATINSĂ DE O PICĂTURĂ DE APĂ. TOTUȘI SĂ PREGĂTIM BARCA GONFLABILĂ.
ÎNCĂRCĂM TOTUL PE EA ȘI AȘTEPTĂM.

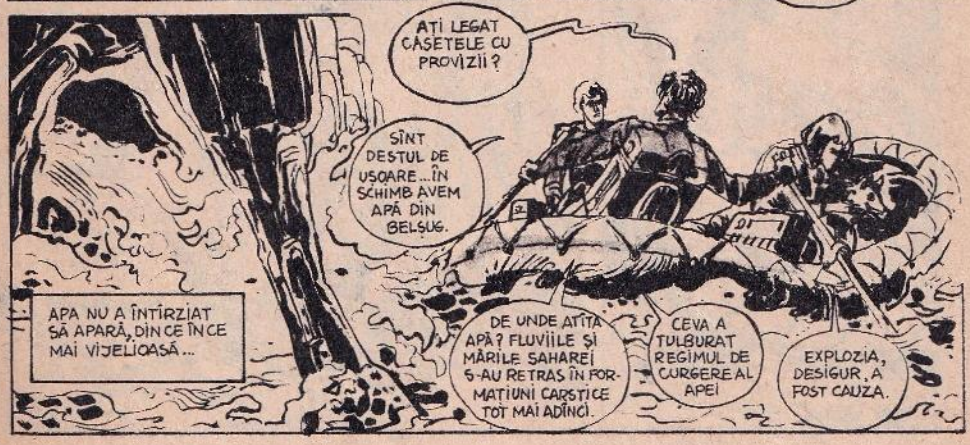
AȚI LEGAT CĂȘETELE CU PROVIZII?
SÎNT DESTUL DE UȘOARE... ÎN SCHIMB AVEM APĂ DIN BELȘUG.
APA NU A ÎNTÎRZIAT SĂ APARĂ, DIN CE ÎN CE MAI VIJELIOASĂ...
DE UNDE ATÎTA APĂ? FLUVIILE ȘI MĂRILE SAHAREI S-AU RETRAS ÎN FORMAȚIUNI CARSTICE TOT MAI ADÎNCI.
CEVA A TULBURAT REGIMUL DE CURGERE AL APEI
EXPLOZIA, DESIGUR, A FOST CAUZA.

AU URMAT ZILE DE NAVIGAȚIE. UNEORI GALERIILE SE FĂCEAU STRÎMTE ȘI JOASE, ALTEORI PRAGURILE ERAU REPEZI.
CONTINUĂM SĂ ÎNAINTĂM, DAR NU AȘA DE REPEDE.
ÎN SCHIMB URCĂM VĂZÎND CU OCHII.
EFECTUL VASELOR COMUNICANTE. NU VOM URCA MAI SUS DE NIVELUL DE PLECARE AL APEI.
APA ÎNCEPE SĂ SE RETRAGĂ! DEBARCĂM!
SE SCURSESE APROAPE O LUNĂ DE LA EXPLOZIA MISTERIOASĂ CÎND EXPEDIȚIONARII AU VĂZUT PRIMA GEANĂ DE LUMINĂ A ZILEI. URCUȘUL A FOST GREU ȘI CHINUITOR.
NU MAI AVEM DE URCAT DECÎT VREUN KILOMETRU PE CĂI NECERCETATE.
ACOLO!.. ACOLO SUS SE VEDE O GEANĂ DE LUMINĂ!
CÎND ÎN CELE DIN URMĂ, EPUIZAȚI, EXPEDIȚIONARII AU IEȘIT LA LUMINĂ AU RĂMAS UIMIȚI... ERAU ÎNCONJURAȚI DE O VEGETAȚIE LUXURIANTĂ...
ÎN SFÎRȘIT, SOARELE.
ÎN CE PARTE A SAHAREI E JUNGLA ASTA?
N-AM VĂZUT NICIODATĂ O ASEMENEA BOGĂȚIE DE PLANTE.
NU SE POATE! ORI MĂ ÎNȘEL EU, ORI PLANTA ASTA ESTE CYPHIA.
ȘI DACĂ AR FI EA?
ATUNCI AȘ ȘTI UNDE NE AFLĂM.
UNDE?
ÎN INSULELE CAPULUI VERDE. AM PĂRĂSIT CONTINENTUL TRECÎND PE SUB OCEAN.

AM EXPLORAT FĂRĂ SĂ VREM O CALE SUBTERANĂ ÎNTRE AFRICA ȘI LOCUL ACESTA. DACĂ ESTE ADEVĂRAT CĂ ALBIA TORENTULUI A FOST CORECTATĂ DE MÎNA OMULUI, DACĂ ESTE ADEVĂRAT CĂ AM PĂRĂSIT SOLUL AFRICII, ATUNCI LOCUL UNDE NE AFLĂM ESTE SAU A FOST... ATLANTIDA.
LUCRAREA ESTE PE MĂSURA LEGENDELOR CARE VORBESC DESPRE EA. DAR LA CE AR FI PUTUT SERVI O ASEMENEA OPERĂ?
DUPĂ PLATON, ATLANTIDA AVEA O SUPRAFAȚĂ CULTIVABILĂ DE 200.000 KMP. DE PE CARE SE OBȚINEAU DOUĂ RECOLTE PE AN. PROBABIL RÎURILE INSULEI N-AU FĂCUT FAȚĂ
ȘI ATUNCI AU „RĂPIT" UN FLUVIU DE PE CONTINENT! ALEX, PARCĂ AI SPUNE UN BASM.
NU ERA NEVOIE DECÎT SĂ SE GĂSEASCĂ UN DRUM ȘI SĂ SE FOLOSEASCĂ PRINCIPIUL VASELOR COMUNICANTE.
AR FI FOST O ÎNTREPRINDERE PE MĂSURA CONSTRUCȚIILOR GIGANTICE DESPRE CARE POVESTESC ANTICII.
DAR DACĂ NE ÎNȘELĂM? DACĂ NU AM FĂCUT DECÎT SĂ NE RĂTĂCIM PRIN CÎTEVA PEȘTERI ȘI AM AJUNS PE TĂRMUL AFRICII?
NU UITA CĂ AM IDENTIFICAT UN ZĂCĂMÎNT DE URANIU. „SAHARA VERDE" VA UTILIZA TORENTELE SUBTERANE.
DAR NICI ÎN PRIVINȚA ATLANȚILOR NU NE-AM ÎNȘELAT: SÎNT SIGUR CĂ ÎNSCRIPȚIILE DESCOPERITE DE NOI FAC PARTE DIN MOȘTENIREA ATLANTĂ. PUTEM ANUNȚA LUMII CĂ AM DESCOPERIT ATLANTIDA!
-SFÎRȘIT-

Împreună cu tinerii săi prieteni.

D.I. SUCHIANU

UN INTERVIU ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU CITITORII ALMANAHULUI NOSTRU

ARTELE ȘI COPIII

D.I. Suchianu. Îl cunoaștem și îl prețuim pentru inteligența sa vie, pentru înalta sa cultură, pentru verva sa, pentru prezența sa mereu activă în viața culturală a țării.

Cu statura fragilă, cu ochii vii, neliniștiți, mereu iscoditori, mereu în mișcare, D.I. Suchianu, azi un tînăr de... 84 de ani, te cucerește prin replica insolită, prin asociațiile de idei neașteptate, prin vivacitatea spiritului.

— Știți că mulți pionieri sînt atrași de activitatea cinecluburilor. Fac filme și le prezintă periodic la festivaluri. Ce trebuie să știe un cineast amator, chiar atunci cînd este numai pionier?

— Înainte de a face film trebuie să știi **să privești** un film! Nu să urmărești numai curgerea povestirii cinematografice, ci să reții unele secvențe care pot dura cîteva secunde, secunde însă esențiale, fiindcă ele te conduc la înțelegerea tîlcului, a sensurilor povestirii. Eu am numit aceste secvențe **unități de frumusețe, emoție și adevăr.** Dacă înveți să descoperi aceste unități care se află presărate de-a lungul filmului, devii un bun cinefil. Iar dacă vrei să devii creator, este necesar să înveți să realizezi tu însuți astfel de unități care dau valoare filmului la care lucrezi.

— V-am mai auzit susținînd această idee.

— Da. Este o idee a mea, dacă vreți... fixă! Am ținut și un ciclu de lecții studenților, învățîndu-i, pe baza prezentării unor filme, să descopere aceste unități de frumusețe. După mine, asemenea lecții sînt absolut necesare unui creator de film, chiar dacă este pionier și face parte dintr-un cineclub. Am scris și o carte cu tema asta.

— Se spune despre dumneavoastră că sînteți întemeietorul cronicii de film la noi.

— Cîte nu se spun despre mine! Am urmărit din tinerețe, cu pasiune, filmele și, e drept, am scris mult. La început despre filmele mute, apoi despre cele sonore și uite-așa pînă astăzi. Ce-i drept, cînd am început eu, nimeni nu scria cronică de film.

— Într-o anchetă de acum cîțiva ani a «Cutezătorilor», cititorii v-au indicat drept cronicarul lor cinematografic favorit.

— Stau întotdeauna cu plăcere de vorbă cu cei tineri. Mulți îmi și scriu. Iubim împreună filmul românesc, fiindcă el s-a născut sub ochii noștri și tot așa crește.

— Mai jucați tenis cu pasiunea din trecut?

— Nu mi-am schimbat gusturile, preocupările, obiceiurile. Am căutat cel mult să le confer o calitate superioară!

B. CARAGIALE

O discuție în care scapără scînteile spiritului: I.D. Suchianu și acad. Șerban Cioculescu.

ARTELE ȘI COPIII

TEATRU

O stagiune la teatrul «Ion Creangă» înseamnă o adevărată bucurie pentru copii. Fie că urmărești marea aventură a lui «Harap Alb» sau călătorești cu «Alice în țara minunilor», fie că te afli în «Recreația mare», scena, lumina reflectoarelor, jocul actorilor te prind ca într-un miraj și te poartă într-un univers bogat în idei și sentimente. Actorii de la «Ion Creangă» sînt și buni prieteni ai pionierilor.

Daniela Anencov, sau Daniela pur și simplu, este protagonista unui nou și interesant spectacol: «...Și cu Daniela, 10», după un text al cunoscutului poet Victor Tulbure. Originalitatea spectacolului provine din faptul că ea este singura interpretă, secondată numai de un grup de actori-copii, pionieri de la Casa centrală a pionierilor și șolmilor patriei.

— Cum ai reușit, Daniela, acest spectacol frumos, pe care îl socotim un adevărat tur de forță?

— Am muncit. Am muncit întîi singură, descifrînd textul și subtextul ca să-l pot interpreta. Am muncit apoi cu copiii care s-au arătat capabili și, bineînțeles, foarte talentați. Interesul și căldura cu care este primit spectacolul îmi dau o mare satisfacție.

În încheiere, Daniela a oferit o fotografie pentru almanahul nostru (1), care o înfățișează într-o ipostază inedită: mama cu cele două fetițe, Andreea și Alexana.

Teatrul pentru copii și tineret din Iași trăiește bucuria împlinirii unui vis. Pentru tinerii săi spectatori se va constitui o nouă și modernă sală de teatru.

Teatrul de păpuși «Țăndărică» înseamnă înaltă ținută artistică. Spectatorii de toate vîrstele își dau întîlnire în lumea de fantezie și de tîlc a păpușilor (2).

Teatrul tineretului din Piatra Neamț își onorează în permanență numele. În repertoriul său se găsesc întotdeauna spectacole care-i interesează pe pionieri. Acum, de exemplu, «Terra 2», piesă de Tudor Popescu, se bucură de o largă audiență.

ALMANAHUL NOSTRU ÎNTREABĂ, REGIZORUL ANDREI BRĂDEANU RĂSPUNDE:

— În fond, tovarășe Brădeanu, ce înseamnă a fi regizor? Pentru numeroasele formațiuni pionierești de teatru este foarte important să știe aceasta.

— Regizorul «vede» spectacolul înainte de a exista ca atare și știe totul despre acesta. El pornește de la text și urmărește să nu trădeze nimic din ceea ce a vrut autorul să comunice. Regizorul acționează întocmai ca un elev care are de re-

zolvat o teoremă și care pleacă de la un anume enunț, după care urmează demonstrația. Desigur, demonstrația o face fiecare în felul său. Cu atît mai bine pentru cel care găsește o cale nouă de demonstrație. Ca un șef de orchestră a cărui baghetă este urmărită de întreaga formație, tot așa și regizorul este urmat nu numai de actori, dar și de scenografi, maestru de lumini, cel de mișcare, creator de costume, bineînțeles, fiecare cu mijloacele proprii de creație.

— Cu ce începe un regizor?

— Organizînd mai întîi o discuție cu toți colaboratorii săi, cărora le povestește cît poate de pasionant piesa. Tactica sa este să trezească interesul pentru întîmplări, personaje, atmosferă, cadru. După aceea se face lectura propriu-zisă a piesei. Regizorul dă apoi actorilor răgaz să reflecteze la personaje, să le descifreze biografia, caracterul, ca să poată intra în pielea lor. La premieră, spectatorul trebuie să trăiască la rîndul său tot ceea ce se petrece pe scenă.

B. VLAD

Știați că...

În zilele Unirii (1859) actorii Teatrului Național au ținut să-și exprime bucuria dînd un spectacol închinat acestui eveniment? În final, cînd toți actorii au prins să joace Hora Unirii, entuziasmul publicului n-a mai cunoscut margini.

●

La 13 noiembrie 1884 are loc prima reprezentație cu piesa «O scrisoare pierdută» de I.L. Caragiale?

●

Primul nostru cronicar dramatic în adevăratul înțeles al cuvîntului a fost Nicolae Filimon, autorul romanului «Ciocoii vechi și noi»?

●

Se spune că în primele montări pe scena Națională ale piesei «Macbeth» de Shakespeare apariția «fantomelor» era atît de... naturală încît spectatorii au sărit de la locurile lor, înspăimîntați?

●

Pînă în anul 1820, jocul de lumini pe scenă era asigurat de lumînări? Din 1820, introducerea gazului aerian a prilejuit o mai mare varietate a jocului de lumini și umbre. Dar vai, ironie, neplata gazului punea adesori în primejdie desfășurarea spectacolelor!

CINEMA

● Comedia, care a cîștigat din toate timpurile adeziunea marelui public, i-a preocupat și pe primii cineaști. Astfel, de numele lui Louis Lumière se leagă și crearea primei comedii. Titlul ei: **«Grădinarul stropit»**.

● Centrul național român al filmului pentru copii și tineret, condus de cunoscuta regizoare Elisabeta Bostan, a propus să se realizeze în lunile care vor urma o Retrospectivă a filmului pentru copii și tineret din România. Foarte bun prilej pentru a urmări ce a creat în ultimul deceniu cinematografia noastră pentru cei mai mici cetățeni ai țării și cu ce le-a rămas... datoare!

● Doi operatori români de film, Constantin Dembovschi și Ion Cosma, au filmat sute de metri de peliculă în zilele fierbinți ale lui August 1944. Ei au surprins scene din București acelor zile. Au filmat formațiuni de luptă patriotică împînzind străzile Capitalei pentru a o curăța de rămășițele fasciste, au filmat ruinele Teatrului Național bombardat de hitleriști, locurile de la Băneasa și Otopeni unde s-au dat lupte pentru apărarea orașului.

Acestor imagini li se adaugă altele, cum ar fi acelea ale lui C. Dembovschi de la șantierele Salva Vișeu, de la Hidrocentrala Bicaz, de la Vidraru; sau imagini prezentînd prima locomotivă românească postbelică ieșind de pe porțile Atelierelor C.F.R., «Grivița Roșie», realizate de Ion Cosma. Această prețioasă peliculă face parte din fondul de aur al Arhivei naționale cinematografice.

Noul film românesc realizat după romanul «Ion» de Liviu Rebreanu constituie o întîlnire de zile mari între o remarcabilă operă literară și cîțiva interpreți străluciți, marii actori Leopoldina Bălănuță, Tamara Buciuceanu, Octavian Cotescu, Ion Besoiu, Petre Gheorghiu și alții.

ARTELE ȘI COPIII

FILM

Pentru cititorii almanahului, o selecție din filmele care sînt în pregătire sau rulează pe ecrane:

«Mihail» — o povestire cinematografică după romanul «Mihail, cîine de circ» de Jack London.

«Lăpușneanu», film având ca temă un moment dramatic din istoria noastră, legat de domnia în Moldova a Lăpușneanului.

«Munți în flăcări» și **«1848»** aduc în prim plan două strălucite figuri ale istoriei noastre: Nicolae Bălcescu și Avram Iancu.

«Speranța», un film despre marele luptător al clasei muncitoare Ștefan Gheorghiu.

«Jachetele galbene», un film pentru cutezători cu întîmplări în care ei își regăsesc preocupările, gîndurile, elanurile de curaj, dragostea de adevăr și dreptate. Alături de cunoscuții actori Valentin Plătăreanu, Florin Vasiliu, Emil Hosu —, apar în roluri principale și un grup de elevi din Brașov. Scenariul: Ovidiu Zotta. Regia: Dan Mironescu.

Puțini dintre aceia care ascultă vrăjiți vioara cunoscuților soliști Mihaela Martin și Liliana Ciulei sau care întîlnesc pe afișele de concert numele lui Cristian Văleanu, al Deliei Pavlovici sau al lui Carmen Mihalache știu că aceste talente s-au format la școala pionieriei. Puțini știu că, înainte de a fi fost premiați la numeroase reuniuni naționale și internaționale de muzică, au primit primii lauri în pionierie, că în cadrul Organizației Pionierilor talentele lor au fost cultivate cu grijă Primul lor mare premiu a fost «Lira de aur» din cadrul concursului muzical de interpretare instrumentală «Ciprian Porumbescu», organizat la Suceava. În fiecare an, sute de fete și băieți purtînd cravata roșie cu tricolor au posibilitatea să-și confrunte în cadrul acestei reuniuni talentul, să-și cunoască forțele și direcțiile spre care trebuie să se îndrepte. Profesori și compozitori, muzicologi de prestigiu îndrumă cu competență dezvoltarea acestor talente.

Cîteva păreri ale unor valoroase personalități ale muzicii românești despre copii, muzică, despre Concursul «Ciprian Porumbescu»:

Ion Dumitrescu, compozitor: «*Concursul de la Suceava constituie un îndemn pentru muzică, în folosul muzicii. Este un act de cultură care a cunoscut an de an îmbunătățiri calitative. Trebuie să se sprijine în continuare minunata inteligență, talentele care înfloresc în cadrul pionieriei*».

D.D. Botez, Maestru emerit al artei: «*Concursul are ca principal obiectiv educația artistică a copiilor, dar și a publicului tînăr, care este invitat să participe la concerte*».

Marin Constantin, dirijorul corului «Madrigal»: «*Am colindat lumea întreagă și nicăieri n-am întîlnit o asemenea grijă pentru creșterea talentelor foarte tinere. Atîția copii adunați laolaltă, cărora li s-a creat posibilitatea să-și manifeste talentul, să se confrunte, formează un plăcut subiect de meditație pentru mine. Minunat este că purtătorii cravatelor pionierești au prezentat microrecitaluri în întreprinderi, învățînd de pe acum că arta lor este destinată marelui public*».

Lavinia Tomulescu, lector universitar la Conservatorul «Ciprian Porumbescu» — București: «*Acest concurs este o adevărată rampă de lansare a talentelor pionierești*».

Alături de festivalul de la Suceava, concertele educative pentru elevi, formațiile de muzică cultă existente la casele pionierilor și șoimilor patriei, ca și numeroasele programe de muzică de la emisiunile de radio și tv destinate celor tineri constituie manifestări ale grijii cu care tînăra generație este educată la noi în spiritul frumosului, al umanismului socialist.

ILEANA CARA

STADION

PIONIERII - CAMPIONI AI „DACIADEI", SPERANȚELE NOASTRE PENTRU MÎINE

CROSUL

Marea competiție sportivă națională «Daciada», inițiativă generoasă a celui mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele țării, a reunit la startul diferitelor întreceri milioane de copii și tineri. Pionieria a adus o substanțială contribuție la reușita celei mai importante competiții sportive organizată vreodată în patria noastră.

Dintre zecile de campioni cu cravată de pionier, am reținut cîțiva copii deosebit de perseverenți și harnici, așa cum le stă bine unor campioni autentici. Ei s-au remarcat la cros, adevărată «probă de foc» a atletului, ridicîndu-i în picioare pe cei 50 000 de spectatori ai finalelor celei de-a doua ediții.

Marea majoritate a pionierilor ce s-au aliniat la start se află pentru prima oară într-o competiție de nivel național, așa că emo-

ţiile sînt justificate. Dar dîrzenia şi ambiţia se citesc pe feţele tuturor. Un spectacol sportiv de mare frumuseţe au oferit alergătoarele de la categoria 11—12 ani, care au pornit să străbată cei 500 de metri ai cursei într-un ritm de sprint, la început compact, desprinzîndu-se apoi, încetul cu încetul, din pluton. Un duel atletic de mare frumuseţe şi sportivitate, în care vasluianca Petruţa Pricop a fost nevoită să recunoască superioritatea colegelor ei Violeta Neamţu (Neamţ), urmată la linia de sosire de Gabriela Chmara (Sibiu) şi Mirela Vlădulescu (Gorj). Cine ştie dacă, în ediţia viitoare a aceluiaşi cros, Violeta nu va repeta performanţa de anul acesta...?! Oricum, aplauzele tribunelor i-au răsplătit din plin acest prim succes, această primă afirmare în «Daciada». Ca şi Adrian Maier din Cluj-Napoca, Violeta a urcat pentru prima oară pe cea mai înaltă treaptă a podiumului campionilor.

VIOLETA NEAMŢU

ADRIAN MAIER

ANA MARIA RAUCH

GHEORGHE CIOBANU

Surprizele s-au ivit la alergătorii de categoria 13—14 ani. La startul fetelor am reîntîlnit-o pe Ana Rauch, pentru a treia oară participantă la «Crosul pionierilor». Mi-a zîmbit recunoscîndu-mă, apoi s-a recules, concentrîndu-se pentru cursă. Doream la fel de mult ca şi ea să repete performanţa de

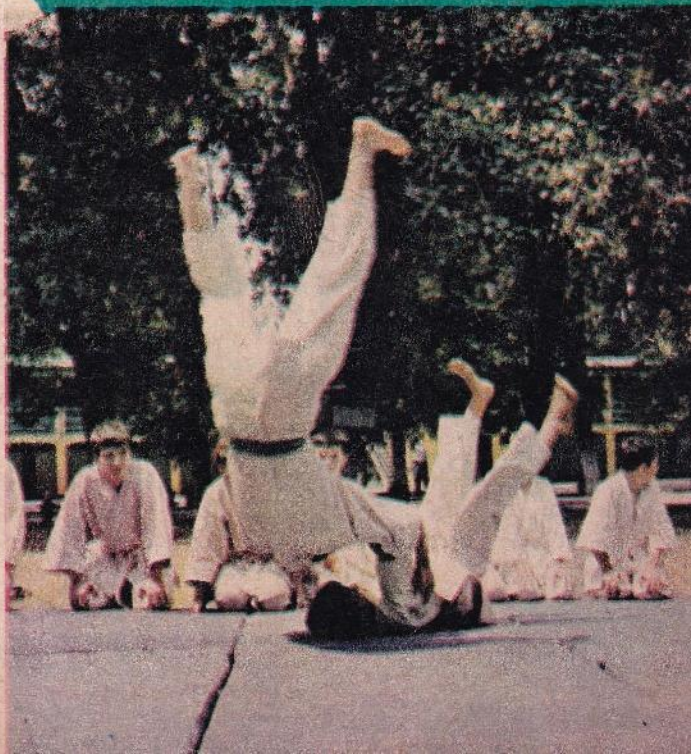

anul trecut și așa s-a și întîmplat! A străbătut cei 600 de metri ai cursei dozîndu-și exemplar efortul și accelerînd puternic pe ultimele două sute de metri, detașîndu-se net de plutonul aproape compact de alergătoare. Ana era fericită de două ori. Pentru că și-a ținut promisiunea făcută acum un an de a se întoarce și de la această ediție a crosului cu aurul campionului și pentru că a reușit să-și bucure colegii și profesorii de acasă, care au înconjurat-o mereu cu dragoste și încredere desăvîrșită în posibilitățile ei.

Ana Rauch, deci, de două ori campioană națională la «Crosul pionierilor», devine astfel o posibilă speranță a atletismului de performanță.

La băieți, Gheorghe Ciobanu (Vîlcea) e și el pentru a doua oară la startul fazei pe țară a crosului. Cîșigătorul de anul trecut al locului trei în cadrul «Daciadei», perseverînd în pregătire pe parcursul unui întreg an, băiat ambițios și dotat cu deosebite calități atletice, reușește, printr-un splendid efort, să treacă și în acest an primul linia de sosire, lăsîndu-și cu mult în urmă partenerii de concurs. Gheorghe Ciobanu este din nou campion național de cros al «Daciadei». Încă un nume reconfirmat prin sportul de masă pionieresc, un nume despre care vom mai auzi poate în atletismul de performanță.

«În toate cazurile, copiii care au urcat pe prima treaptă a podiumului la alergările de cros pot fi promisiuni pentru mîine...» O spune, țin să subliniez — cu autoritatea tehnicianului de mare clasă care a fost și rămîne — profesorul Gheorghe Zîmbreșteanu, unul dintre antrenorii federali.

Faptul că am ales crosul se datorește și altui motiv: această probă e, pe deoparte, **cea mai accesibilă** pentru voi toți, iar pe de altă parte **e de neînlocuit** în pregătirea oricărui sportiv — fie el atlet, boxer, fotbalist, canotor etc. Toți, dar absolut toți antrenorii, medicii și, bineînțeles, sportivii știu că alergarea — mai ales pe teren variat — dezvoltă mai bine decît orice procedeu capacitatea vitală, adică rezistența la efort.

Mai mult: în ultima vreme, din ce în ce mai mulți oameni de toate vîrstele practică — în parcuri, pe străzi, la marginea localităților — crosul, pe distanțele și la orele care se potrivesc cu vîrsta și preferințele lor. Este, în mod sigur, o adevărată «conectare la izvorul sănătății».

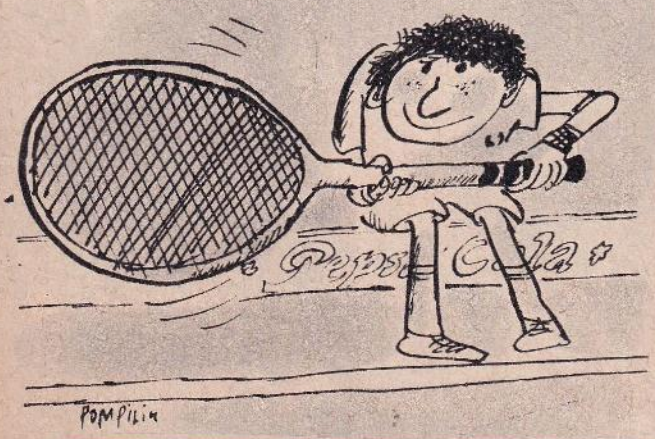

între două antrenamente

— Maistre, aveți dreptate! Dacă aveți, aveți. Eu promit că, începînd de mîine, n-o să mai tulbur activitatea noastră complexă. E adevărat, mi-am mai dat eu cuvîntul că mă îndrept, dar asta s-a întîmplat anul trecut. Ce știam eu pe atunci? Eram prea mic. Acum datorită dumneavoastră sînt mult mai matur! Scandal pe teren?! S-a terminat. Cînd Fănică Lampă o să urle... scuzați, o să-mi ceară mingea, i-o pasez imediat. N-o mai țin, s-a isprăvit cu individualismul, îi dau mingea lui Fănică, s-o strice el. De ce s-o stric eu? Așa. Mă cuminț esc. Vasiloiu? Nuuu! Nu-i mai zic nimic în viața mea! O să tac, o să-l suport, fiindcă așa e civilizat; foarte rău am făcut pînă acum că ori de cîte ori îl necăjea pe Grigoraș m-am amestecat, provocînd tot felul de discuții care strică frumoasa coeziune a echipei! O să mă prefac că nici nu-l văd pe Vasiloiu cînd îi face șuruburi în cap lui Grigoraș... deși va fi cam greu să nu văd nimic, fiindcă Vasiloiu are cîte-un cadou de genul ăsta pentru toți — dar cine să-l pună la punct, nu-l

pune nimeni, e talentat, dă gol chiar dacă-l legi la ochi, cîte cluburi mari nu l-au chemat? Abia reușim să păstrăm comoara asta. Să nu mai pun mîna pe ce nu-i al meu? Bineînțeles că nu mai pun, ăsta-i cel mai urît obicei! Chiar acum mă duc să-i dau înapoi lui Ciobănel stiloul cu cerneală roșie. Profesorul nostru de matematică are unul la fel. Ciobănel îl folosește pe-al lui special ca să-și modifice nota, să nu observați cînd ia 3 sau 4. O să vedeți numai 8 și 9, așa cum vrea el, și o să fiți mulțumit că totul merge bine. Poftiți? Să fiu mai civilizat și să folosesc poarta stadionului, că nu-i frumos să sări gardul pe din dos? Aveți dreptate! Numai pe poartă o să intru de-acum, dar mai întîi trebuie să ies, așa că vă rog frumos să mă luați cu dumneavoastră, poate mă duceți pînă în dreptul stației de autobuz, afară mă așteaptă Tonel, vrea să-mi spună ceva în stilul lui, fiindcă iar i-am azvîrlit țigările — da, țigări, ați auzit bine — în chiuvetă, de-aia azi mi-a dat toate mingile în așa fel încît să n-ajung la ele și dumneavoastră să strigați pe bună dreptate la mine că sînt leneș, n-am plasament și nu anticipez. Dar din clipa asta, v-am spus, mă fac om! O să puteți spune «luați exemplu de la Părăluță, unde-i el, acolo-i și disciplina». Strigă cineva? Cine să strige?! A, era să uit! Vă rog să așteptați, mă duc să-i dau drumul lui Mandache. L-am încuiat la duș ca să ne putem îmbrăca. El e foarte glumeț, se strecoară primul în vestiar și ba ne înnodă mînecile cămășilor, ba taie nasturi de pe la pantaloni sau ne pune pietroaie prin buzunare. Dau fuga, să nu spargă ușa, și, gata, mă fac băiat cuminte.

SANDU POENARU

CUPA Cutezătorii LA FOTBAL

PENTRU COPIII DE LA SATE — O VERITABILĂ TRAMBULINĂ A TALENTELOR

Inițiată cu nouă ani în urmă de către revista noastră, Cupa «Cutezătorii» la fotbal s-a dovedit a fi unul dintre cele mai importante mijloace de afirmare a talentelor autentice din rîndul pionierilor și școlarilor de la sate îndrăgostiți de fotbal, cărora le este rezervată această originală competiție. Iată doar două dovezi dintre multe altele:

Atît prin tehnica individuală și prin condiția fizică a componenților ei, cît și prin ambiția de a se afirma s-a distins echipa «Viitorul» din Seaca de Cîmp, județul Dolj. Dintre toți jucătorii acestei formații, trei s-au dovedit atît de talentați și de îndrăgostiți de fotbal încît au atras atenția specialiștilor, care i-au sfătuit să... meargă

mai departe. Acum Gheorghe Vasile, Marian Răducu și Florin Angin sînt elevi în anul al doilea la Școala sportivă din Craiova, secția de fotbal, unde au intrat trecînd cu succes examenul de selecție și unde se pregătesc pentru a deveni mari jucători. Sîntem încredințați că cei trei vor reuși pe deplin.

1974: JUCĂTOR ÎN CUPA «CUTEZĂTORII»
1979: JUCĂTOR ÎN DIVIZIA B

Se numește Grigore Bazi. În cei cinci ani care au trecut de cînd s-a fotografiat împreună cu colegii lui, componenții echipei «Avîntul» de la Școala generală din Nichiteni, județul Botoșani, participantă la Cupa «Cutezătorii», Rică (așa-i spun prietenii) a crescut. Dar nu numai în înălțime și-n greutate, ci și ca fotbalist. Datorită aptitudinilor lui deosebite pentru acest sport, dovedite în amintita Cupă, el a fost remarcat și selecționat mai întîi în echipa de juniori «C.S. Botoșani», apoi în cea de seniori, care activează în divizia B.

Așadar, din Cupa «Cutezătorii» la fotbal, în divizia B. Un drum posibil, după cum ne-a demonstrat Grigore Bazi, actualmente elev la Liceul agronomic din Botoșani. Un drum pentru care-i felicităm și-i urăm să-i străbată pînă la capăt. În divizia A și chiar în lotul național.

C. DIACONU

TREI DINTRE SPERANȚELE ATLETISMULUI ROMÂNESC PENTRU JOCURILE OLIMPICE

NATALIA MĂRĂȘESCU

Un nume de glorie al atletismului românesc, o performeră valoroasă a atletismului mondial. Biografia ei sportivă e ca un drum ce urcă sinuos spre marile piscuri.

S-a născut la 3 octombrie 1952, în Căprenii Doljului. În 1968, la sfîrșitul toamnei, face cunoștință prima oară cu pista de atletism. Au descoperit-o antrenorii și s-a descoperit pe ea însăși, concurînd într-o competiție de masă, la «Crosul tineretului». A ocupat locul... 21. A plîns, i-a fost necaz, eșecul a ambiționat-o. Impresia tehnicienilor că este o mare speranță a atletismului n-a fost, însă, diminuată cu nimic. Într-adevăr, după numai doi ani, deci în 1970, este selecționată în lotul pentru «Crosul balcanic». Cîștigă titlul național la 1 500 m, la junioare, și ocupă locul 2 la 800 m. Atunci — după cum ne mărturisește ea — a știut că nu se mai poate despărți de atletism. Dar a știut și la ce **muncă,** *la ce eforturi și renunțări se angajează. Perseverează pe acest drum și marile performanțe nu întîrzie, se adună an cu an, sezon cu sezon, ca o salbă strălucitoare. Amintim doar cîteva: nou record de junioare: 4:23,8 la 1 500 m, ceea ce-i conferă locul 6 în ierarhia europeană; campioană mondială universitară la 3 000 m în 1975 și vicecampioană mondială universitară la 1 500 în 1975 și 1977; campioană europeană de sală (1 500 m — 1975 și 1979); recordmenă mondială la 1 milă (1977 — 4:23,8) și 5 000 m (15:31,4); cucerește 9 titluri balcanice, doboară 26 de recorduri naționale, obține 13 titluri de campioană a țării; într-un singur an — 1977 — cîștigă nouă concursuri internaționale de anvergură. În februarie 1978, la Budapesta, bate recordul mondial de sală: 4:05,0! În același an devine, la Glasgow, campioană mondială la cros și vicecampioană europeană la Praga... În momentul de față Natalia activează la «C.S.M. Craiova», avîndu-l ca antrenor pe soțul ei, Nicolae Mărășescu. Între timp a absolvit Academia de științe economice. Un amănunt: în a-*

nul marilor ei succese — 1977 — a alergat, la antrenamente, 4 133 km!

La ce visează Natalia?

«Vreau, ţin cu tot dinadinsul să-mi îmbogăţesc palmaresul şi cu un titlu olimpic, singurul care dă strălucire şi celorlalte performanţe. J.O. de la Moscova sînt obiectivul suprem al carierei mele sportive.»

HORIA TOBOC

Un atlet care s-a impus în ultimii ani. Cea mai bună performanţă a lui a realizat-o la «europenele» de la Praga (septembrie 1978), cînd iese din anonimat graţie unor rezultate considerate ca fiind de excepţie dacă avem în vedere penuria de performanţe în atletismul nostru masculin. Introdus pe lista atleţilor români la întrecerile continentale mai mult pentru a cîştiga experienţă, plecat la Praga cu un rezultat modest, care nu anunţa nimic deosebit, Horia Toboc, după ce corectează de două ori recordul naţional în proba de 400 metri garduri (50,75 şi 50,42), se înscrie ferm în ierarhia europeană, între primii opt performeri ai probei, performanţă unică în această probă a atletismului nostru. Între timp şi-a îmbunătăţit recordul în proba sa preferată: 50,41, obţinînd medalia de bronz la Campionatele europene de sală. Ceea ce la Praga însemna o promisiune, un început de drum devine o carieră atletică frumoasă. Trebuie amintit că Horia Toboc deţine la această oră şi recordul naţional la 400 m plat — 46,04 —, rezultat dobîndit cu prilejul Jocurilor balcanice de la Salonic — 1977. Anul acesta, la «naţionalele de atletism», domină autoritar cele două probe, parcurgînd cei 400 m plat în 46,86, iar 400 m.g. în 51,04.

Pentru viitor, Horia Toboc a promis un 49,5 în proba la care este specialist. Această cifră este premisa, trambulina care-l poate propulsa în finala olimpică din 1980.

Foto: AUREL NEAGU

FIŢA RAFIRA

La numele ei se adaugă numele soţului — Lovin. Este un personaj de referinţă în orizontul actual al atletismului românesc.

Născută în 1951, profesoara de educaţie fizică Fiţa Lovin, a cărei antrenoare la «C.S.U. Galaţi» este Ştefania Constantin, se află în plină glorie şi ascensiune sportivă. Ea deţine o adevărată colecţie de titluri şi recorduri naţionale la cros, este multiplă campioană balcanică, a cîştigat numeroase concursuri internaţionale, iar anul acesta, la campionatele europene de sală, desfăşurate la Viena, a cucerit prestigiosul loc trei şi medalia de bronz în proba de 800 m plat. De altfel trebuie spus că Fiţa Lovin s-a perfecţionat, devenind o sprecialistă a acestei probe, iar cel mai bun rezultat al ei — 1:57,4 —, realizat anul acesta, reprezintă o performanţă de valoare internaţională.

După ce mai mulţi ani cei 800 m plat au fost apanajul altei atlete valoroase — Mariana Suman —, iată că drumul spre titlu şi spre record al Fiţei Lovin are un alt obstacol de trecut — Ileana Silai, care deţine şi recordul ţării. Oricum, fosta crosistă îl ameninţă serios, în acest moment găsindu-se doar la o zecime de secundă. De aceste planuri se leagă şi aspiraţiile ei de viitor. **«Ileana Silai se află în mare formă. Următorul titlu şi record naţional însă sper să-mi aparţină. Mă pregătesc de mulţi ani pentru acest eveniment. Şi miile de ore, sutele de zile de pregătire intensă nu pot să nu mă ducă la succes. Dar visul meu cel mai frumos este titlul olimpic sau o medalie olimpică. Este ceea ce promit suporterilor mei, atletismului românesc».**

VASILE CĂBULEA

DIN CARNETUL UNUI CRONICAR SPORTIV

● După ce, cu mai mulți ani în urmă, în Anglia a luat ființă un club de tenis de cîmp purtînd numele jucătorului nostru Ilie Năstase, iată că, la începutul lui 1979, tot în Marea Britanie, s-a născut un alt club care vorbește de la sine despre prețuirea sportului românesc. Este vorba de clubul de gimnastică «Nadia Comăneci», deschis în orașul Buntingford. Membrii clubului se împart în două categorii: susținători ai Nadiei Comăneci și... urmașe ale Nadiei, în această a doua categorie intrînd, bineînțeles, tinere gimnaste care doresc să pășească pe urmele Nadiei. De curînd, clubul editează și o revistă, intitulată, firește, «Nadia»!

● Pentru că am amintit de Nadia Comăneci (1), singura gimnastă din lume care a obținut în ultimii ani nota maximă în competiții internaționale oficiale. Să ne oprim deci și să ne reamintim, privind fotografia alăturată, că gimnastica românească a revenit în fruntea ierarhiei internaționale, dominînd într-o manieră categorică întrecerile europene de la Copenhaga.

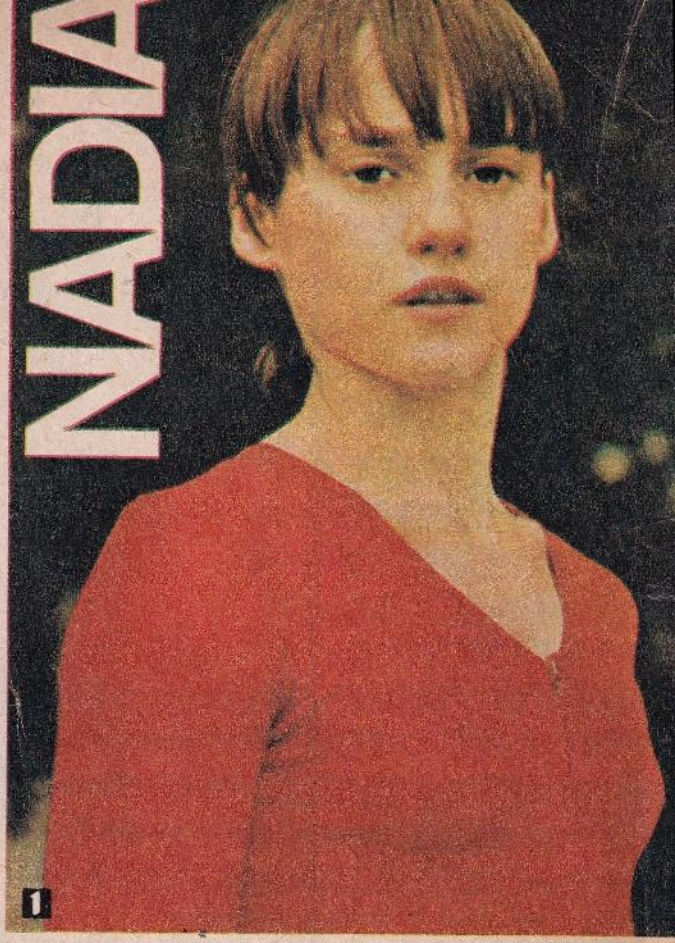

1

În luna decembrie, la Dallas, vor avea loc Campionatele mondiale, unde gimnastele românce, pregătite de reputații antrenori emeriți Martha și Bela Karoly, doresc să-și reediteze succesele. Pînă atunci, ele se pregătesc cu seriozitate la Deva.

● Fără îndoială că, din fotografia aceasta (2), toată lumea îl va recunoaște în primul rînd pe maestrul emerit al sportului Cornel Penu, portarul echipei naționale de handbal masculin. Lîngă el se află trei arbitri internaționali: profesorii Constantin Căpățînă, Romeo Iamandi și Traian Ene. Explicația imaginii este însă alta: toți cei patru oameni ai handbalului din fotografie au fost legați, pe vremuri, de aceeași echipă: «Școala sportivă Buzău», unde profesorul Căpățînă era antrenor, în vreme ce... elevii Penu, Ene și Iamandi erau jucători. Printre rezultatele de atunci ale echipei a figurat și un titlu de campioană a țării.

● O fotografie inedită (3): aceștia sînt «cei trei Patzaichini!» Bineînțeles, cunoscut este doar cel mai

2

tînăr dintre ei, Ivan Patzaichin, multiplu campion olimpic, mondial, european, balcanic și republican, cel mai bun canoist al lumii din toate timpurile. Ceilalți doi sînt Vicol Patzaichin, tatăl lui Ivan, și Perfil Patzaichin, bunicul său, ambii pescari la Mila 23, adică în sătucul din Delta Dunării unde cel care avea să devină o mare vedetă a sportului internațional s-a născut și și-a petrecut copilăria. Un amănunt merită să fie subliniat: bunicul Perfil Patzaichin are 94 de ani!

● Carmen Bunaciu (4), fără îndoială cea mai talentată înotătoare a României la această oră, medaliată cu bronz la Campionatele europene de acum doi ani și speranța olimpică nr. 1 a natației noastre, a întreprins, la începutul anului, un turneu de pregătire în S.U.A., unde s-a antrenat alături de cîțiva dintre așii natației mondiale. La întoarcerea acasă, Carmen îmi mărturisea că, pentru a deveni mare campioană, va trebui să depășească cifra celor... 20 de kilometri pe care-i înoată zilnic! Și, să nu uităm, la școală are numai note de 8, 9 și 10!

3

● Apropo de Năstase. Anul acesta, cînd Ilie nu ne-a mai răsfățat ca altădată cu mari victorii (să nu uităm, el a împlinit la 19 iulie 33 de ani), tenisul de cîmp românesc s-a îmbogățit cu o nouă «stea» în devenire, provenită tot din familia Năstase. Este vorba despre Năstase «al III-a», care se numește Mihnea și are numai 11 ani și ceva. Pregătit la început de antrenorul «Tenis Club»-ului bucureștean, Gheorghe Cobzuc, pionierul Mihnea Năstase este antrenat acum de tatăl său, Constantin Năstase (fratele lui Ilie), fost căpitan nejucător al echipei de «Cupa Davis» a României. Competiția care i-a lansat pe Mihnea în tenisul internațional este marele turneu de la Port Washington, unde nepotul lui Ilie a cîștigat prețiosul trofeu, pierzînd în toate meciurile doar cinci ghemuri. Care este visul lui? Să cîștige Wimbledon-ul!

Grupaj realizat de HORIA ALEXANDRESCU

4

CINE ȘTIE CÎȘTIGĂ UN...

„BREVET DE EXCURSIONIST“

Pentru cei care vor să obobțină un «brevet de... excursionist», propunem un mic examen, care constă în trecerea a patru probe. Dacă veți obține un punctaj mare, atunci meritați felicitări și vă puteți considera un bun drumeț montan. Dacă nu veți obține punctajul necesar, nu veți fi în pierdere, deoarece, citind răspunsurile corecte, vă veți însuși un bagaj necesar de cunoștințe utile pentru orice excursionist care pornește la drum.

Proba I: TEHNICA MERSULUI PE MUNTE (11 puncte)

În jurnalul unui echipaj participant la Expedițiile «Cutezătorii», «cronicarul» scrie... negru pe alb: «...Dis-de-dimineața am pornit ca din pușcă să urcăm Ceahlăul. După vreo oră de mers am făcut un popas pentru a ne odihni, apoi ne-am reluat urcușul. Făceam popasuri din oră în oră, cîte cinci minute, socotind că sîntem excursioniști experimentați. În timpul popasului stăteam jos, astfel încît partea superioară a corpului să fie cît mai sus. La urcuș mergeam cînd mai repede, cînd mai încet, respirînd pe gură, pentru că așa ne era mai ușor.

Nicu își ținea corpul drept și era atît de sprințar la urcuș încît mergea mai mult pe vîrfuri, pe cînd Ștefănel urca gîrbovit, coordonîndu-și respirația cu pasul și călca apăsat, cu toată talpa, fapt care stîrnea hazul unora dintre noi. Nicu vorbea mereu și cînta — asta în primele două ore de mers — și cerea mereu apă. A băut ca o... cămilă. Ștefănel a tăcut mai tot timpul, de parcă și-ar fi pierdut graiul. La coborîrea spre Bicaz, Nicu alerga pe unele porțiuni, pe cînd «moș» Ștefănel nici acum nu și-a ieșit din pas»...

(În acest text s-au strecurat 11 greșeli privind tehnica mersului pe munte. Descoperiți-le și pentru fiecare atribuiți-vă un punct).

PROBA a II-a: ORIENTAREA ÎN TEREN (13 puncte)

Șapte întrebări (din domeniul orientării) și... treisprezece răspunsuri exacte. Care sînt acestea? (Pentru fiecare răspuns bun, acordați-vă cîte un punct):

1. De ce elemente se ține seamă cînd ne orientăm în teren cu ajutorul hărții? a) de direcția de pe hartă și din teren a principalelor creste, cursuri de apă, margini de pădure; b) de scara și culorile hărții; c) de materialul din care este făcută harta.

2. Cum se stabilesc punctele cardinale cu ajutorul ceasului? a) se așază ceasul cu cifra 12 spre soare, în dreptul cifrei 6 fiind sudul; b) se așază limba mică spre soare, la jumătatea unghiului format de ea cu limba mare fiind estul; c) se îndreaptă limba mică spre soare, la jumătatea unghiului format de ea cu cifra 12 fiind sudul.

3. Unde se află Steaua Polară în raport cu celelalte stele ale Carului Mare? a) în capul oiștii Carului Mare; b) unindu-se imaginar roțile dinapoi ale Carului Mic și prelungind spre stînga, de trei ori, distanța dintre roți; c) unindu-se imaginar roțile dinapoi ale Carului Mare și prelungindu-se spre dreapta, de cinci ori, distanța dintre roți.

4. Cum se face orientarea în pădure după semne naturale? a) după vizuinile animalelor, care au, de regulă, intrarea orientată spre sud; b) după coaja copacilor, care este acoperită de mușchi spre vest; c) după distanța dintre inelele copacilor tăiați, care este mai mică spre nord.

5. Care este unghiul de marș stabilit cu ajutorul busolei? a) unghiul format de direcția est-vest cu direcția de pe teren a princi-

palului riu; b) unghiul format de direcția nord-sud cu direcția de marș; c) unghiul format de linia orizontului cu direcția de mers.

6. Cum se corectează unghiul de marș? a) după o oră de mers, te oprești și-l recalculezi; b) în timpul zilei alegi un reper vizibil pe latura unghiului ce indică direcția de mers, te duci spre el și ajungînd acolo recalculezi unghiul; c) pe timpul nopții, mergi astfel ca acul să fie mereu pe direcția nord, orice deviere într-un sens fiind obligatoriu corectată în celălalt sens.

7. Cum se face orientarea după Lună ținînd seamă de fazele ei? a) La primul pătrar, cînd este ora 18, Luna se află la sud, iar la miezul nopții — la vest; b) la ultimul pătrar, la ora 24, arată estul, iar la ora 6 — sudul; c) cînd Luna crește, «coarnele» se află în direcția est, iar cînd descrește, în direcția vest; d) cînd Luna este plină, răsare de la sud și apune la nord.

Proba a III-a: ALIMENTAȚIA ÎN DRUMEȚIE, ÎN EXCURSIE ȘI ÎN EXPEDIȚIE

Iată lista alimentelor întocmită de un pionier care se pregătea să plece în excursie: salam, măsline, unt, brînză sărată, icre, pîine, pește, carne proaspătă, zahăr, bomboane, gem, slănină afumată, caşcaval, roșii lămîi, ouă fierte, ceapă, pîine, arahide, biscuiți, lapte praf, plicuri cu supă concentrată, brînză topită.

Întrebări:

Care alimente dintre cele enumerate nu sînt indicate la drum? Subliniați-le. Pentru fiecare subliniere se acordă 1/2 punct.

Din listă lipsesc două «alimente» indispensabile. Care sînt acestea? Un punct pentru fiecare răspuns exact).

PROBA A IV-A: INSTALAREA CORTULUI

Ajungînd la locul de popas pentru noapte, echipajele își instalează corturile ținînd seama de următoarele reguli apărute într-o publicație... umoristică:

Să fie aproape de un izvor sau pîrîu, aproape de un pom izolat, sub o stîncă, lîngă un grohotiș, la marginea pădurii, departe de orice arbore, pe un teren în pantă, în fundul unei văi sau pe o ridicătură, la soare dacă e vară și la umbră dacă e iarnă, cu intrarea spre o pădure, pe direcția vîntului sau spre un luminiș, iar după ce se instalează în jurul lui se sapă un șanț pentru drenarea apelor de ploaie.

Subliniați greșelile din acest text. Pentru fiecare greșeală descoperită se acordă un punct.

CUNOAȘTEȚI SEMNELE MARCAJELOR TURISTICE?

Pentru orice excursionist, cunoașterea și citirea corectă a semnelor de marcaj turistic sînt hotărîtoare pentru buna desfășurare a drumeției, excursiei sau expediției. Semnele de marcaj sînt banda (care se desenează în sensul traseului, pe arbori, stîlpi, indicatoare metalice), crucea cu brațe egale, triunghiul echilateral și cercul. Pentru traseele principale se folosește mai ales banda. Traseele de creastă se marchează, de regulă, cu bandă roșie. Culorile se folosesc astfel: pentru itinerare principale — roșu; pentru celelalte — albastru și galben. Toate semnele se desenează pe fond alb, pentru a fi vizibile și noaptea. La marcajele pe sol, dacă se schimbă direcția, se desenează banda frîntă, în noul sens de mers. Schimbările de direcție se indică și prin săgeți.

Un rol deosebit îl au tablele indicatoare, mai ales la punctele de plecare. Acestea trebuie să cuprindă: semnul (marcajul) traseului, punctele importante, punctul final, durata de mers (iarna și vara). Tabelele indicatoare cuprind, de asemenea, indicații cu privire la existența pe traseu a cabanelor, adăposturilor, a punctelor de «belvedere».

RĂSPUNSURILE EXACTE LA CELE PATRU PROBE PENTRU «BREVETUL DE... EXCURSIONIST»

I. Tehnica mersului pe munte. Se pornește încet, pentru a se obișnui treptat organismul. Halta «de ajustare» se face după 15—20 minute de mers și nu pentru odihnă. Popasurile sînt de 10—20 minute, iar turiștii experimentați le fac la 2—3 ore de mers. La popas te așezi astfel încît picioarele să fie mai sus decît capul. La urcuș trebuie păstrat ritmul de mers. Nu se respiră pe gură, deoarece te poți îmbolnăvi (amigdalită, faringită). Se calcă pe toată talpa, altfel obosești repede. Nu se vorbește mult, nu se cîntă și se bea cît mai puțină apă în timpul urcușului. La coborîre se păstrează, de asemenea, ritmul.

II. Orientare. Răspunsuri bune: 1 A, B; 2 B; 3 C; 4 A,B,C; 5 B; 6 B, C; 7 A,B,C.

III Alimentația.

1. Nu sînt indicate la drum: salamul, carnea, peștele (se alterează ușor), măslinele, brînza sărată, icrele, arahidele (sînt greu digerabile și provoacă sete). 2. A uitat sarea și... apa.

IV. Instalarea cortului. Cortul nu se așază lîngă un copac izolat (pericol de trăsnet), nici lîngă grohotiș sau sub stîncă (deoarece pot cădea pietre). Se poate instala la marginea pădurii (cel mai bine), dar și în interiorul acesteia (în poieni). Nu se așază în pantă și nici în fundul văii (pericol de inundații în caz de ploaie). Vara — la umbră, iarna — la soare, astfel se instalează cortul. Intrarea în cort nu se plasează spre pădure sau pe direcția vîntului.

Excursionist foarte bun se poate considera cel care a realizat 40 de puncte, iar bun — 35 puncte. Sub 35 de puncte — înseamnă că mai aveți de învățat.

SEVER NORAN

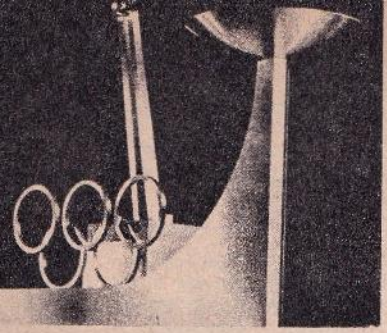

ȘTAFETA OLIMPICĂ PRIN ROMÂNIA

Simbolul legendarului Prometeu, cel mistuit de pedeapsa lui Zeus pentru că a dat muritorilor focul mereu nestins, leagă peste veacuri, prin ritualul flăcării olimpice, tradiția vechilor jocuri cu cea a edițiilor moderne. În antichitate, atît timp cît ardea flacăra olimpică, orice conflict înceta între cetățile care luau parte la jocuri. Cuvintele lui Pierre de Coubertin, fondatorul jocurilor olimpice moderne: «O, sport, tu ești pace!» însoțesc ca un motto olimpiadele epocii noastre.

Flacăra olimpică arde pe muntele Olympia, aprinsă de la razele soarelui care scaldă în lumină străvechea Eladă. Tradiția a fost îmbogățită, flacăra fiind purtată de aici pînă la locul de desfășurare a fiecărei ediții a J.O. Această nouă modalitate a devenit astfel un prilej de manifestare sportivă și artistică, servind popularizării idealurilor olimpice, idealuri ale umanismului și păcii între popoare.

Modul în care este purtată flacăra spre orașul-gazdă al Jocurilor Olimpice s-a schimbat și el în ultimele decenii. Revoluția tehnico-științifică și-a pus și aici amprenta înnoitoare, bicicleta, motocicleta, automobilul și vaporul devenind desuete în raport cu avionul supersonic sau cu razele laser folosite la ultima ediție, Montreal 1976. Pentru viitoarea ediție, Moscova 1980, s-a preconizat însă o reîntoarcere la mijlocul clasic de transport, cel mai apropiat de tradiția sportivă olimpică: alergarea. Desigur, vor fi parcurși mii și mii de kilometri, dar în etape intermediare, prin sistemul ștafetei, ai cărei purtători vor fi mai aproape, peste timp, de vestitul maratonist, cel de la... Marathon, care a și inspirat cunoscuta probă de 42,195 km. Deși mijloacele moderne de transport nu vor lipsi din escorta ceremonialului torței olimpice, rolul principal îl va juca omul cu forțele sale proprii, străbătînd pe jos meleagurile ce despart originara Olympie de orașul-gazdă al ediției 1980 a J.O.

Nu-i cunoaștem încă pe fericiții purtători ai flăcării olimpice. Se știe însă care va fi itinerarul pe care ea îl va parcurge de la aprindere pînă la solemnitatea de deschidere a celei de-a 22-a ediții a Jocurilor Olimpice. Luîndu-se în considerare toate propunerile făcute asupra rutei, ca și invitațiile unor comitete olimpice naționale, s-a stabilit ruta care din Grecia spre U.R.S.S. traversează teritoriul Bulgariei și României, avînd o lungime de aproape 3 000 km și necesitînd o perioadă de aproximativ 30 de zile pentru a fi parcursă de către atleții alergători.

Ștafeta dusă de sportivii greci de pe muntele Olimp și transmisă celor bulgari va fi preluată de atleții români în ziua de 1 iulie 1980, ora 12, la Giurgiu.

De aici va fi purtată de-a lungul a 577 de kilometri, pînă la punctul de frontieră Albița, de 577 de atleți români, 449 băieți și 128 fete, care o vor duce cîte un kilometru fiecare.

Ștafeta olimpică va străbate capitala țării, București, 8 județe, 9 municipii, 5 orașe și 66 de comune și sate, pe următorul traseu: Giurgiu — București — Ploiești — Buzău — Focșani — Bacău — Roman — Iași — Rădăcăneni — Albița, unde, la 5 iulie 1980, ora 12, va fi transmisă alergătorilor sovietici. Ei vor ajunge cu torța olimpică la Moscova în ziua de 18 iulie 1979, data începerii celei de-a 22-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară.

EMILIA TEODORU

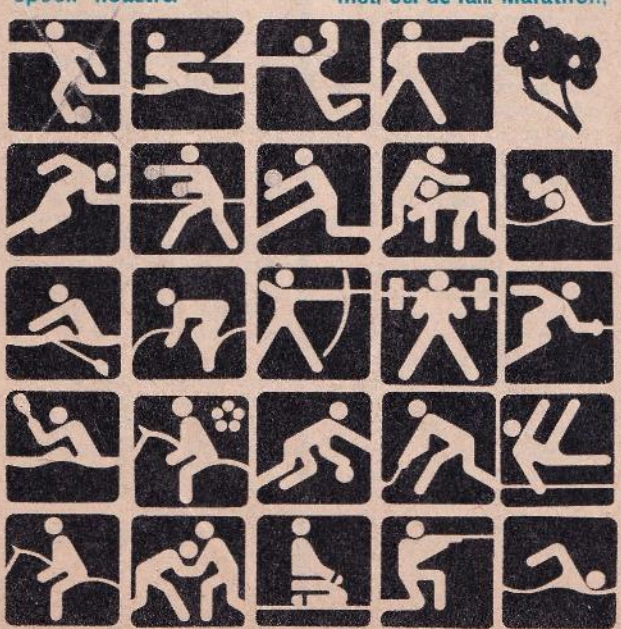

UNUL DIN PRECURSORII JOCURILOR OLIMPICE MODERNE A TRĂIT PE MELEAGURILE ROMÂNIEI

Reînvierea, după o pauză de 15 secole (1 503 ani), a celor mai importante jocuri ale lumii antice — care s-au serbat cu regularitate 12 secole (293 de olimpiade în 1 172 de ani), — are și ea o istorie. Ea începe încă înainte ca săpăturile arheologice să confirme existența reală a acestor Jocuri și continuă cu reluarea acestora în urma eforturilor pedagogului și sociologului francez Pierre de Coubertin (1863—1937).

Dacă urmărim cu atenție șirul acestor strădanii, vom observa însă că dorința reluării marii sărbători sportive a tineretului l-a preocupat pe mulți.

Printre precursorii renașterii olimpismului se înscrie cu o reușită încercare de reluare și românul de origine macedoneană **Evanghelie Zappa.** S-a născut în 1800 în Macedonia, la Epir. Încă din tinerețe îmbrățișează ideile înaintate ale vremii și ia parte activă la luptele purtate pentru independența Greciei din anii 1821—1829. Se distinge în această perioadă pe cîmpul de luptă, unde primește gradul de maior.

Din 1833 se stabilește pe teritoriul patriei noastre. Cu o experiență de viață bogată și cu deschidere către ideile democratice ale timpului, Evanghelie Zappa desfășoară în noua sa patrie o activitate culturală de larg interes. A donat, între altele, fonduri pentru întemeierea Academiei Române ca și pentru redactarea gramaticii și dicționarului limbii române.

În perioada dintre 1833 și 1865, Zappa este preocupat de reînvierea vechilor jocuri olimpice. Astfel, își pune cea mai mare parte a averii la dispoziția guvernului grec, pentru a reînvia Jocurile Olimpice. Se creează cu această ocazie la Atena «Fundația Olympicelor». «Ele trebuie să fie celebrate — susținea Zappa — din 4 în 4 ani, după obiceiul clasic.» Și astfel, în 1859 se organizează la Atena primele jocuri. La propunerea lui Zappa, manifestările sportive (predominau probele atletice) sînt însoțite de concursuri literare, muzicale și de arte plastice. La acestea, conform aceleiași dorințe, se adaugă expoziții de produse industriale și agrare.

Cu această încercare a lui Evanghelie Zappa, șirul tentativelor de restaurare concretă a Jocurilor Olimpice este confruntat cu un fapt senzațional: apariția dovezii materiale a jocurilor olimpice antice (despre care unii mai credeau că au fost simple... basme) în urma săpăturilor făcute în 1875—1881 de către savantul german Ernst Curtius pe locul presupus al legendarei Olympia. Cu acest prilej sînt scoase la iveală mai multe baze sportive **(palestra, stadionul** și **hipodromul),** ca și o serie de inscripții pe marmoră albă, care cuprind lista atleților învingători la întreceri. Astfel, adevărul despre realitatea jocurilor olimpice antice a fost dovedit. De aici și pînă la Pierre de Coubertin, tenacele militant pentru reluarea tradiției întrecerii și prieteniei dintre tinerii lumii, nu mai era decît un pas.

ROMEO POENARU

Sportul...vesel!

Adam Hals, un muncitor din comitatul Yorkshire-Anglia, deține un record pînă acum neegalat: toți cei opt copii ai săi practică boxul! Cel mai tînăr dintre ei, pe nume Gleen, care n-a împlinit nici 15 ani, deține titlul de campion al... familiei!De subliniat faptul că primul dintre frații Hals, Jimmy, are 24 de ani. Altfel spus, buturuga mică...

*

Mulți fotbaliști sînt surprinși în poziție de offsaid, uneori chiar și fundași, dar se poate întîmpla acest lucru cu un... portar, și încă unul din categoria A? Probabil că «recordul mondial» îl deține Necula Răducanu, actualul portar al «Stelei». Cu cîțiva ani în urmă, pe cînd juca la «Rapid», grijuliul și neastîmpăratul Răducanu, tot făcînd semne coechipierilor să «meargă în față», s-a dus și el înainte, mereu mai înainte pînă cînd a fost fluierat în... offsaid! În alt meci, imprevizibilul Răducanu, «urcat» în atac cu toată echipa, a executat și o lovitură liberă de la aproximativ 25 m, din care extrema rapidistă Manea a înscris gol!

*

O revistă de sport din Franța a organizat un concurs pentru cea mai reușită nuvelă sportivă. Una din condiții, de fapt și cea mai importantă, era aceea ca lucrarea să aibă nici mai mult, nici mai puțin de 2 000 de cuvinte.

Iată, textual, conținutul lucrării unuia dintre participanți, Roger Pinet, în vîrstă de 13 ani.

«Ieri am lipit pe discul cu care a concurat fratele meu o porție zdravănă de... clei. El nu a observat acest lucru pînă la prima aruncare... Pînă aici am 26 de cuvinte. Restul pînă la 2 000 le-a adăugat fratele meu, cît timp a încercat — fără succes — să desprindă discul din mîini».

Se înțelege, restul de 1 974 de cuvinte nu pot fi redate aici...

Sportul vesel ● Sportul vesel ● Sportul vesel ● Sportul vesel ● Sportul vesel

PRIETENI APROPIAȚI AI COPIILOR —

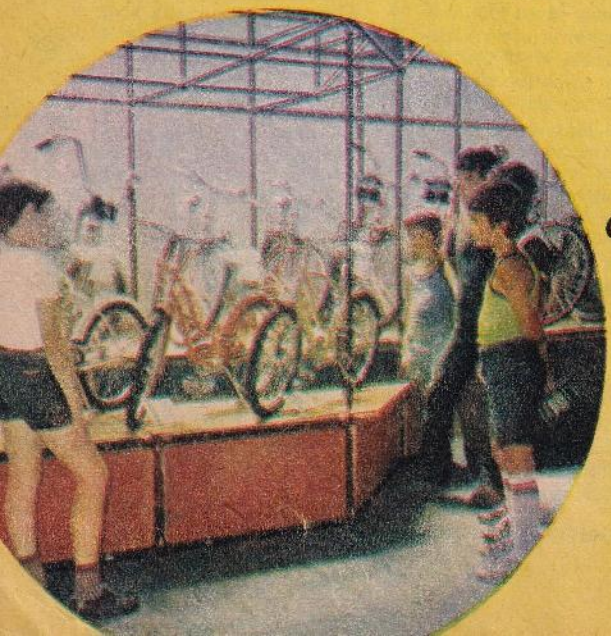

O jucărie bine aleasă poate stimula fantezia și mări abilitatea. Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă stau la dispoziție cu:

- **jucării mecanizate** *(cu arc, volant sau motoraș);*
- **jocuri de îmbinări și de construcții** *(Arco, combino, multicom, varioplast,*

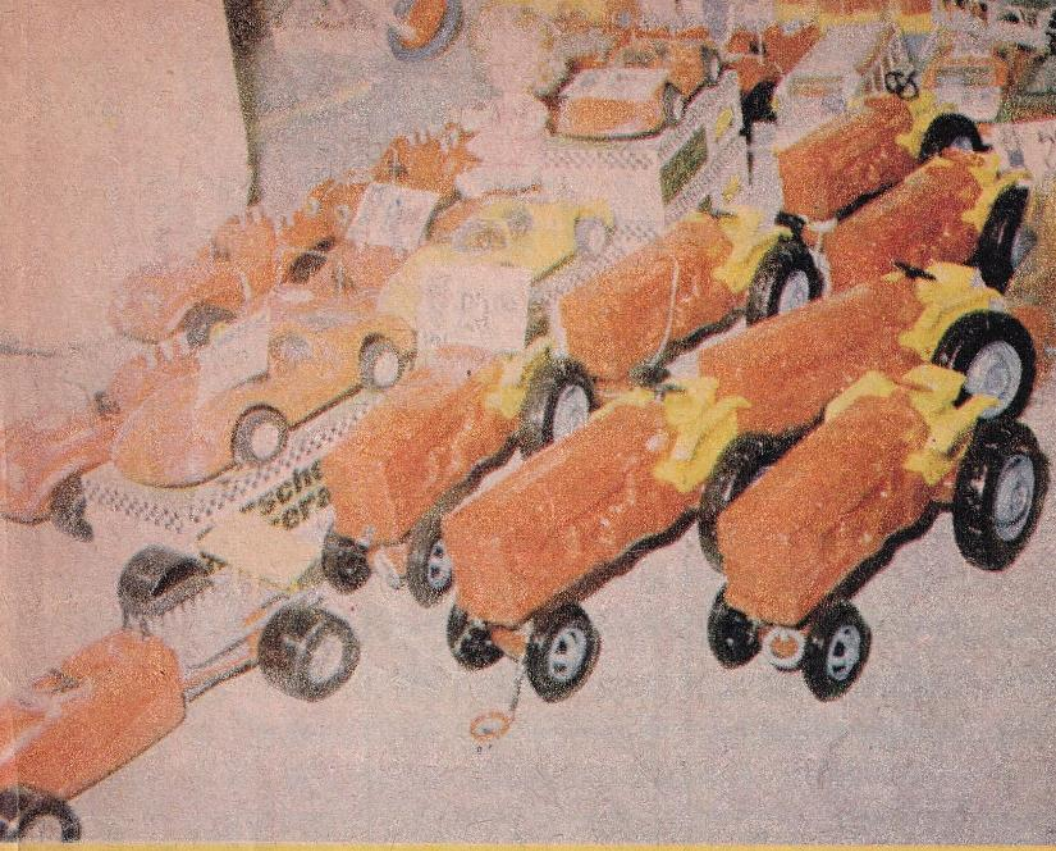

Jucăriile

pionier constructor, mecano, micul constructor);

● **truse și unelte pentru activități practice** *(truse pentru traforaj, dulgherit, tîmplărie, lăcătuș, pentru lipit, Minitehnicus, de țesut covoare etc.);*

● **jocuri din carton poligrafiat, cu o tematică variată pentru școlari;**

● **vehicule pentru copii** *(trotinete, triciclete, biciclete).*

ALEGE-ȚI LICEUL ȘI PREGĂTEȘTE-TE!

Sub acest titlu, dragi prieteni, almanahul vă oferă, pe scurt, selectiv, adrese din bogatul nomenclator al liceelor care vă așteaptă după terminarea clasei a opta. Spicuind deci din broșura editată în acest scop de Ministerul Educației și Învățământului, am ales patru din numeroasele profiluri profesionale: 1. minerit; 2. construcții; 3. construcții de mașini; 4. metalurgie. Se înțelege, procurîndu-vă broșura amintită sau adresîndu-vă inspectoratelor școlare județene, veți putea afla mult mai mult. Deocamdată, vă invităm pe itinerarul de mai jos.

1. **Minerit** (cu specialitățile *mine, petrol, geologie, mecanică, electrotehnică, construcții*): **Județul Alba** — Liceul industrial, orașul Zlatna, str. T. Vladimirescu nr. 4; Liceul industrial din comuna Baia de Arieș, str. 30 Decembrie nr. 41. **Județul Argeș** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Pitești, str. Stadionului, nr. 3; Liceul industrial nr. 2, orașul Câmpulung, șos. Națională nr. 108. **Județul Bacău** — Liceul industrial nr. 1, orașul Moinești, str. G. Enescu, nr. 2; Liceul industrial, orașul Tg. Ocna, str. C. Negri, nr. 39. **Județul Bihor** — Liceul industrial nr. 2, orașul Dr. Petru Groza, str. Fruntașilor, nr. 19; Liceul industrial, comuna Popești. **Județul Brăila** — Liceul industrial, comuna Ianca. **Județul Buzău** — Liceul industrial, comuna Berca. **Județul Caraș-Severin** — Liceul industrial, orașul Anina, str. M. Sadoveanu, nr. 1; Liceul industrial, orașul Moldova Nouă, str. Orașul Nou, bloc 45. **Județul Constanța** — Liceul industrial nr. 6, municipiul Constanța, aleea Grădiniței, nr. 4. **Județul Covasna** — Liceul industrial, orașul Baraolt, str. Kosuth, nr. 173. **Județul Dîmbovița** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Tîrgoviște, bd. Castanilor, nr. 70; Liceul industrial nr. 2, orașul Moreni, str. V.I. Lenin, nr. 40; Liceul industrial, orașul Fieni, str. Vilelor, nr. 13. **Județul Gorj** — Liceul industrial, orașul Țicleni, str. Stadionului, nr. 1; Liceul industrial, orașul Motru; Liceul industrial, comuna Bîlteni; Liceul industrial, satul Rovinari. **Județul Harghita** — Liceul industrial, orașul Bălan, bd. Republicii, nr. 82. **Județul Hunedoara** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Deva, str. Minerului, nr. 24; Liceul industrial nr. 1, municipiul Petroșani, str. Republicii, nr. 7; Liceul industrial nr. 1, orașul Lupeni, str. 7 Noiembrie, nr. 43; Liceul industrial, orașul Vulcan, str. Republicii, nr. 43; Liceul industrial «Avram Iancu», orașul Brad, str. Lenin, nr. 30; Liceul industrial, satul Barza, localitatea Criscior, str. Bunei, nr. 2. **Județul Ilfov** — Liceul industrial, comuna Bolintinu Vale. **Județul Maramureș** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Baia Mare, str. V. Babeș, nr. 64; Liceul industrial nr. 3, municipiul Baia Mare, str. Luminișului, nr. 1; Liceul industrial, orașul Borșa, str. Decebal nr. 16; Liceul industrial, orașul, Cavnic, str. 1 Mai, nr. 15; Liceul industrial, orașul Tg. Lăpuș, str. Mihai Eminescu, nr. 1. **Județul Mehedinți** — Liceul industrial, orașul Baia de Aramă, bd. 23 August, nr. 116. **Județul Olt** — Liceul industrial nr. 2, orașul Slatina, str. Drăgănești, nr. 35. **Județul Prahova** — Liceul industrial Teleajen, municipiul Ploiești, str. Mihai Bravu, nr. 241; Liceul industrial nr. 1, orașul Cîmpina, str. Griviței, nr. 91; Liceul industrial, comuna Filipeștii de Pădure, str. 1 Mai, nr. 3. **Județul Sălaj** — Liceul industrial, comuna Sărmășag, str. Primăverii, nr. 15. **Județul Sibiu** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Mediaș, str. Metanului, nr. 1. **Județul Suceava** — Liceul industrial, orașul Gura Humorului, str. 23 August, nr. 41; Liceul industrial, orașul Vatra Dornei, str. 7 Noiembrie, nr. 14; Liceul industrial, comuna Broșteni. **Județul Teleorman** — Liceul industrial, orașul Videle, bd. Republicii, nr. 7; Liceul agroindustrial, comuna Drăgănești-Vlașca. **Județul Timiș** Liceul industrial, orașul Sînnicolaul Mare, str. A Șaguna, nr. 4.

2. **Construcții** (cu specialitățile construcții, mecanică, electrotehnică, prelucrarea lemnului): **Județul Alba** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Alba Iulia, str. T. Vladimirescu, nr. 39; Liceul industrial nr. 4, municipiul Alba Iulia, str. Unirii, nr. 13; Liceul industrial nr. 1, orașul Blaj, str. Dr. Petru Groza, nr. 25; Liceul industrial, orașul Cîmpeni, str. Oituz, nr. 3—6. **Județul Arad** — Liceul industrial nr. 7, municipiul Arad, str. Intrarea Finului, nr. 10; Liceul industrial nr. 8, municipiul Arad, str. N. Grigorescu, nr. 8. **Județul Argeș** — Liceul industrial nr. 6, municipiul Pitești, bd. Erollor, nr. 4—6; Liceul industrial nr. 7, municipiul Pitești, str. Războieni, nr. 35; Liceul industrial, comuna Rucăr. Șos. Brașovului, nr. 516. **Județul Bacău** — Liceul industrial nr. 5, municipiul Bacău, str. Eliberării, nr. 18; Liceul industrial nr. 3, municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, bd. Republicii, nr. 43; Liceul industrial, orașul Comănești, str. Zăvoi, nr. 1. **Județul Bihor** — Liceul industrial, orașul Aleșd, str. Boblina, nr. 1; Liceul industrial, orașul Beiuș, str. Crișul Negru, nr. 5. **Județul Bistrița-Năsăud** — Liceul industrial nr. 3, orașul Bistrița str. Zefirului, nr. 1; Liceul industrial nr. 4, orașul Bistrița, calea Moldovei, nr. 6. **Județul Botoșani** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Botoșani, str. D. Vodă, nr. 74. **Județul Brașov** — Liceul industrial nr. 6, municipiul Brașov, str. Școlii, nr. 11; Liceul industrial nr. 1, orașul Săcele, bd. 8 Mai, nr. 17; Liceul industrial nr. 1, orașul Codlea, str. Măgurii, nr. 1; Liceul industrial, orașul Rupea, str. Cetății, nr. 115. **Județul Brăila** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Brăila, bd. K. Marx, nr. 65; Liceul industrial nr. 3 municipiul Brăila, str. Călărașilor, nr. 206. **Județul Buzău** — Liceul industrial, municipiul Buzău, aleea Industriilor, nr. 5; Liceul industrial nr. 9, municipiul Buzău, micro 14; Liceul industrial, comuna Pătîrlagele; Liceul industrial, comuna Nehoiu. **Județul Caraș-Severin** — Liceul industrial nr. 3, Reșița, microraion II. **Județul Cluj** — Liceul industrial «Traian Vuia», municipiul Cluj-Napoca, bd. Lenin nr. 128—130; Liceul industrial nr. 4, municipiul Cluj-Napoca, str. Horea nr. 51; Liceul industrial nr. 6, municipiul Cluj-Napoca, str. Soporului, nr. 55 A; Liceul industrial nr. 2, municipiul Turda, str. Bihorului nr. 4; Liceul industrial nr. 3, municipiul Turda, str. Maior Velicicov nr. 48; Liceul industrial nr. 1, municipiul Dej, str. Mărășești nr. 20. **Județul Constanța** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Constanța, str. Industrială, nr. 7; Liceul industrial nr. 4, municipiul Constanța, bd. Tomis, nr. 153; Liceul industrial nr. 2, orașul Medgidia, str. Poporului, nr. 1. **Județul Covasna** — Liceul industrial nr. 2, orașul Sf. Gheorghe, str. Kriza János nr. 2; Liceul industrial nr. 1 orașul Tg. Secuiesc, str. Ady Endre, nr. 20; Liceul industrial, orașul Covasna, str. Ștefan cel Mare, nr. 40. **Județul Dîmbovița** — Liceul industrial nr. 5 municipiul Tîrgoviște, str. Mircea cel Bătrîn, nr. 20; Liceul industrial, orașul Fieni, str. Vilelor, nr. 13. **Județul Dolj** — Liceul industrial, nr. 7, municipiul Craiova, str. Brestei nr. 156 A; Liceul industrial nr. 8, municipiul Craiova, str. Humulești, nr. 62. **Județul Gorj** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Tg. Jiu, str. Victoriei, nr. 132; Liceul industrial nr. 3, municipiul Tg. Jiu, bd. 1 Mai, nr. 342; Liceul industrial, orașul Novaci.

Județul Harghita. — Liceul industrial nr. 1, orașul Miercurea Ciuc, str. Toplița, nr. 20; Liceul industrial nr. 2, orașul Miercurea Ciuc, str. Toplița, nr. 22; Liceul industrial nr. 1, municipiul Odorheiul-Secuiesc, str. Budvar, nr. 8. **Județul Hunedoara** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Deva, str. Prelungirea Ortuz, nr. 8; Liceul industrial nr. 4, municipiul Deva, str. Minerului, nr. 30. **Județul Iași** — Liceul industrial nr. 7, municipiul Iași, str. Bucium, nr. 17. **Județul Ilfov** — Liceul industrial, orașul Urziceni, str. Buzăului, nr. 61—63. **Județul Maramureș** — Liceul industrial nr. 5, municipiul Baia Mare, str. Progresului, nr. 43; Liceul industrial nr. 6, municipiul Baia Mare, str. Filaturii, nr. 2; Liceul industrial, «Dragoș Vodă», municipiul Sighetul-Marmației, str. Mihai Viteazul, nr. 11. **Județul Mehedinți** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Drobeta-Tr. Severin, str. Antonini nr. 2; Liceul industrial nr. 4, municipiul Drobeta-Tr. Severin, str. Gladiolelor, nr. 2. **Județul Mureș** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Tg. Mureș, str. Victor Babeș, nr. 11; Liceul industrial nr. 2, orașul Târnăveni, str. Republicii, nr. 15; Liceul industrial, comuna Singeorgiu de Pădure, str. Unirii, nr. 2. **Județul Neamț** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Piatra-Neamț, str. Ștefan cel Mare, nr. 67; Liceul industrial nr. 3, municipiul Roman, bd. Republicii, nr. 1—3; Liceul industrial, orașul Bicaz, str. Republicii, nr. 21; Liceul industrial «Ștefan cel Mare», orașul Tg. Neamț, str. V.I. Lenin, nr. 203. **Județul Prahova** — Liceul industrial orașul Bușteni, str. Caraiman, nr. 38; Liceul industrial nr. 4, orașul Câmpina, str. 23 August, nr. 160. **Județul Satu Mare** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Satu Mare, str. Cloșca, nr. 72; Liceul industrial, orașul Tășnad. **Județul Sălaj** — Liceul industrial, orașul Cehul Silvaniei, str. Oborului, nr. 1 bis. **Județul Sibiu** — Liceul industrial nr. 7, municipiul Sibiu, str. Pedagogilor, nr. 7; Liceul industrial «Vitrometan», municipiul Mediaș, str. Sticlei, nr. 9; Liceul industrial, «St. I. Roth», municipiul Mediaș, str. 23 August, nr. 7. **Județul Suceava** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Suceava, Calea Unirii, nr. 17; Liceul industrial nr. 4, municipiul Suceava, str. Samuil Isopescu, nr. 19; Liceul industrial, orașul Cîmpulung Moldovenesc, str. 7 Noiembrie, nr. 7; Liceul industrial, orașul Socola, str. 7 Noiembrie, nr. 39. **Județul Teleorman** — Liceul industrial nr. 3, orașul Alexandria, str. Griviței Roșie, nr. 99. **Județul Timiș** — Liceul industrial nr. 7, municipiul Timișoara, str. Gh. Lazăr, nr. 20; Liceul industrial nr. 1, municipiul Lugoj, str. Vlad Delamarina, nr. 1. **Județul Tulcea** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Tulcea, str. 11 Iunie, nr. 7. **Județul Vaslui** — Liceul industrial nr. 3, orașul Vaslui, str. Castanilor, nr. 6. **Județul Vîlcea** — Liceul industrial nr. 5, municipiul Rîmnicu Vîlcea, bd. V.I. Lenin, nr. 339; Liceul industrial nr. 6, municipiul Rm. Vîlcea, aleea Teilor, nr. 1. **Județul Vrancea** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Focșani, str. Marea revoluție din Octombrie, nr. 50; Liceul industrial nr. 4, municipiul Focșani, str. Carpați, nr. 8. **Municipiul București** — Liceul industrial «Pipera», str. Prof. D. Pompei, nr. 1; Liceul industrial nr. 7, bd. Preciziei, nr. 18; Liceul industrial nr. 10, str. Expresului, nr. 1; Liceul industrial nr. 12, str. Butuceni, nr. 10; Liceul industrial nr. 13, str. Romancierilor, nr. 1; Liceul industrial nr. 20, bd. Energeticienilor, nr. 3—5; Liceul industrial nr. 22, str. Occidentului, nr. 12; Liceul industrial nr. 23, șos. Mihai Bravu, nr. 428, Liceul industrial nr. 25, str. Giovani Luigi, nr. 20.

3. **Construcții de mașini** (cu specialitățile mecanică, electrotehnică, construcții): **Județul Alba** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Alba Iulia, str. T. Vladimirescu, nr. 143; Liceul industrial nr. 1, orașul Cugir, str. Victoriei, nr. 10; Liceul industrial «Iacob Mureșan», orașul Blaj, str. S. Barnuțiu, nr. 2; Liceul industrial, comuna Teiușa, str. Republicii, nr. 22. **Județul Arad** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Arad; bd. Armata poporului, nr. 31 A; Liceul industrial nr. 2, municipiul Arad, Calea Armatei roșii, nr. 39; Liceul industrial nr. 5, municipiul Arad, bd. Karl Marx, nr. 29—31; Liceul industrial, orașul Chișineu Criș, str. Primăverii nr. 3; Liceul industrial, orașul Lipova, str. N. Titulescu, nr. 1; Liceul industrial, orașul Sebiș, bd. Victoriei, nr. 7. **Județul Argeș** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Pitești, str. Fundătura Teilor, nr. 15; Liceul industrial nr. 5, municipiul Pitești, str. Transilvaniei, nr. 6; Liceul industrial nr. 1, orașul Cîmpulung, Calea Brașovului, nr. 1; Liceul industrial «Electroargeș», orașul Curtea de Argeș, str. Albești, nr. 10; Liceul industrial, comuna Colibași; Liceul industrial, comuna Corbeni. **Județul Bacău** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Bacău, str. Condorilor, nr. 8; Liceul industrial nr. 2, municipiul Bacău, str. 9 Mai, nr. 76; Liceul industrial nr. 2, orașul Moinești, str. V. Alecsandri, nr. 10. **Județul Bihor** — Liceul industrial «Înfrățirea», municipiul Oradea, str. Poienitei, nr. 25; Liceul industrial nr. 1, municipiul Oradea, str. C. Brîncoveanu, nr. 12 A; Liceul industrial nr. 3, municipiul Oradea, str. Karl Marx, nr. 33; Liceul industrial nr. 1, orașul Dr. Petru Groza, str. Argeșului, nr. 6; Liceul industrial, orașul Marghita, Piața Independenței, nr. 1; Liceul industrial «Arany János», orașul Salonta, str. Republicii, nr. 90. **Județul Bistrița-Năsăud** — Liceul industrial «Andrei Mureșan», orașul Bistrița, bd. Republicii, nr. 26; Liceul industrial nr. 1, orașul Bistrița, str. Împăratul Traian, nr. 50; Liceul industrial, orașul Singeorz-Băi, str. Republicii, nr. 40. **Județul Botoșani** — Liceul industrial «Electrocontact», municipiul Botoșani, str. Prieteniei, nr. 7; Liceul industrial nr. 1, municipiul Botoșani, str. 23 August, nr. 5; Liceul industrial, orașul Dorohoi, bd. Victoriei, nr. 112; Liceul industrial, comuna Ștefănești, str. Filimon Sîrbu, nr. 180. **Județul Brașov** — Liceul industrial «Tractorul», municipiul Brașov, str. 13 Decembrie, nr. 131; Liceul industrial «Steagul roșu», municipiul Brașov, str. Poenelor, nr. 5; Liceul industrial «Hidromecanica», municipiul Brașov, str K. Marx, nr. 52; Liceul industrial «Rulmentul», municipiul Brașov, str. 13 Decembrie, nr. 137 B; Liceul industrial «6 Martie», orașul Zărnești; Liceul industrial Rîșnov, str. Republicii, nr. 29. **Județul Brăila** — Liceul industrial «Progresul», municipiul Brăila, Calea Galați, nr. 346; Liceul industrial «N. Iorga», municipiul Brăila, str. Radu S. Campiniu, nr. 4—6; Liceul industrial, orașul Făurei, str. Școlii, nr. 86. **Județul Buzău** — Liceul industrial nr. 1, Buzău, str. Dr. Filipescu, nr. 4; Liceul industrial nr. 2, municipiul Buzău, str. Crizantemelor, nr. 17; Liceul industrial nr. 3, municipiul Buzău, str. Chiristigii, nr. 7; Liceul industrial nr. 6, municipiul Buzău, str. Horticolei, nr. 50; Liceul industrial «Ștefan cel Mare», orașul Rîmnicu Sărat, str. Liliacului, nr. 15; **Județul Caraș-Severin** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Reșița, Calea Caransebeșului, nr. 2; Liceul industrial nr. 4, municipiul Reșița, bd. Lenin, nr. 6; Liceul industrial nr. 5, municipiul Reșița, str. Mihai Viteazul, nr. 34; Liceul industrial nr. 1, orașul Caransebeș, str. Scinteii, nr. 164; Liceul industrial nr. 1, orașul Bocșa, str. Funicularului, nr. 1; Liceul industrial nr. 2, orașul Bocșa, str. Fierului, nr. 4. **Județul Cluj** — Liceul industrial «Tehnofrig», municipiul Cluj-Napoca, str. Maramureșului, nr. 165 A; Liceul industrial «Unirea», municipiul Cluj-Napoca, str. Paris, nr. 60; Liceul industrial «Armătura», municipiul Cluj-Napoca, str. Moților, nr. 78—80; Liceul industrial nr. 7, municipiul Cluj-Napoca, str. Soporului, nr. 57; Liceul industrial nr. 8, municipiul Cluj-Napoca, str. Cîmpului, microraion 2/A; Liceul industrial «Mihai Viteazul», municipiul Turda, str. Dr. I. Rațiu, nr. 111. **Județul Constanța** — Liceul industrial nr. 6, municipiul Constanța, str. Traian nr. 55; Liceul industrial nr. 2, orașul Mangalia, str. Oituz, nr. 20; Liceul industrial, orașul Eforie-Sud, str. Negru Vodă, nr. 102; Liceul industrial nr. 1, orașul Medgidia, str. Independenței, nr. 10; Liceul industrial, orașul Hîrșova, șos. Constanței, nr. 26. **Județul Covasna** — Liceul industrial nr. 1, orașul Sf. Gheorghe, str. Pescarilor, nr. 37; Liceul industrial nr. 2, orașul Tg. Secuiesc, str. Fabricii, nr. 16; Liceul industrial nr. 3, orașul Tg. Secuiesc, str. Kanta, nr. 36; Liceul industrial, orașul Întorsura Buzăului, str. Gh. Doja, nr. 7. **Județul Dîmbovița** — Liceul industrial nr. 3, municipiul Tîrgoviște, str. Mierlei, nr. 27; Liceul industrial nr. 1, orașul Moreni, str. V.I. Lenin, nr. 16; Liceul industrial, orașul Titu, str. I.C. Vissarion, nr. 3. **Județul Dolj** — Licee din municipiul Craiova: «Electroputere», str. Electroputere, nr. 13; «7 Noiembrie», str. Crișu-

(Continuare în pag. 176)

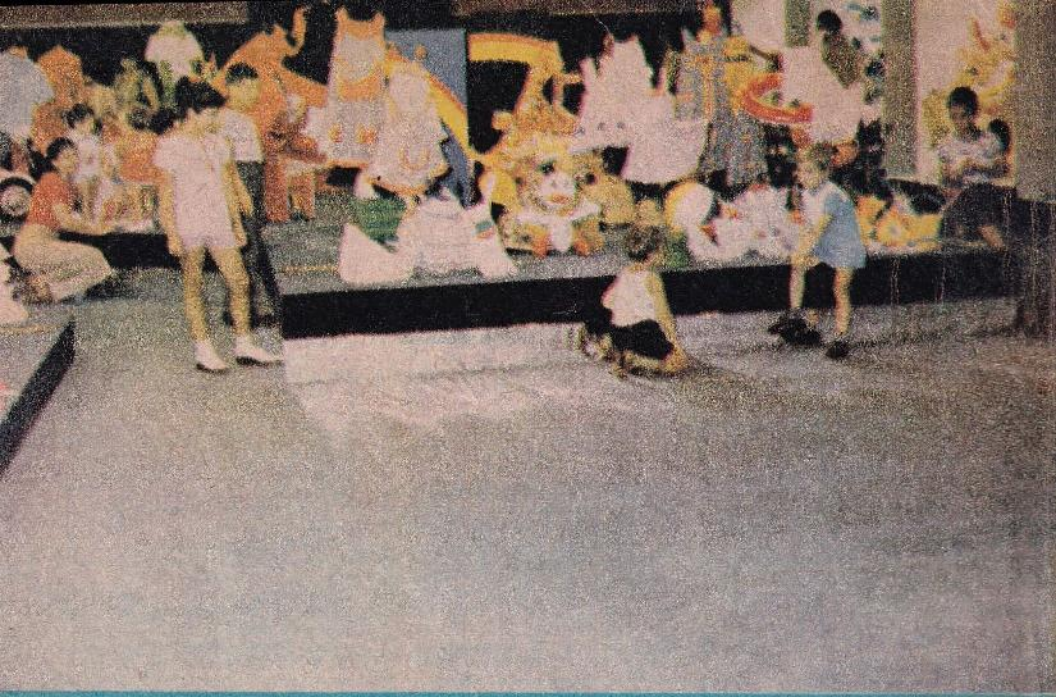

CELE MAI FRUMOASE ROCHIȚE, CELE MAI FRUMOASE COSTUME PENTRU FETE ȘI BĂIEȚI

le puteți cumpăra la magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT, unde se pot procura și uniforme pentru pionieri și școlari.

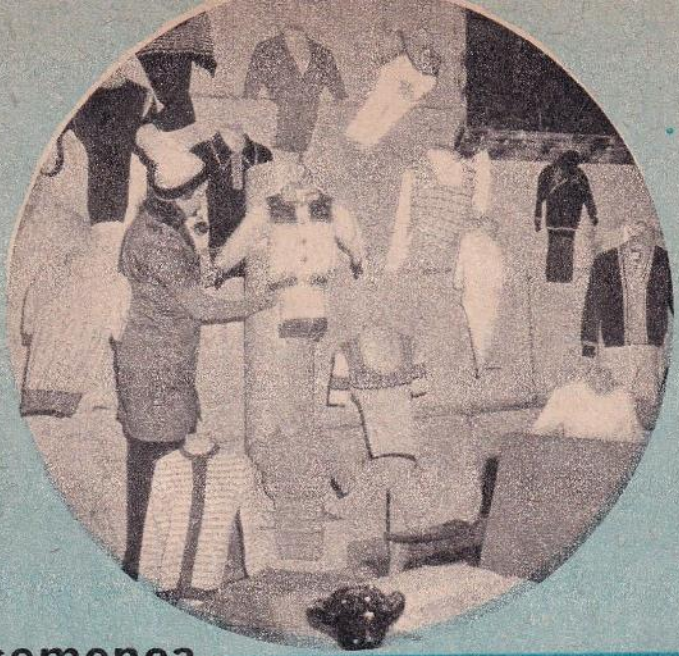

De asemenea, magazinele sînt bine aprovizionate cu fel de fel de modele de încălțăminte pentru toate anotimpurile, precum și cu bluze, jachete, fulare, mănuși și căciulițe tricotate, frumos colorate.

(Urmare din pag. 173)

lui nr. 9; «N. Titulescu», str. Brazda lui Novac, nr. 115 bis; «Tudor Arghezi», str. Tehnicii, nr. 91; Liceul industrial nr. 1, str. Rovinari, nr. 1; Liceul industrial nr. 2, str. I.P. Pavlov, nr. 93; Liceul industrial nr. 3, str. C. Brâncuşi, nr. 9—11. **Judeţul Galaţi** — Liceul industrial «Al. I. Cuza», municipiul Galaţi, aleea Scolii, nr. 1; Liceul industrial nr. 1, municipiul Galaţi, str. Ştiinţei, nr. 119; Liceul industrial nr. 2, municipiul Galaţi, str. Traian, nr. 203; Liceul industrial nr. 4, municipiul Galaţi, str. Silozului, nr. 27; Liceul industrial nr. 2, municipiul Tecuci, str. C.D. Gherea, nr. 20. **Judeţul Gorj** — Liceul industrial «Ecaterina Teodoroiu», municipiul Tg. Jiu, str. Oltului, nr. 106; Liceul industrial nr. 1, municipiul Tg. Jiu, str. Debarcader, nr. 3; Liceul industrial, comuna Bumbeşti-Jiu. **Judeţul Harghita** — Liceul industrial «Solomon Ernö», oraşul Gheorghieni, bd. 23 August, nr. 5; Liceul industrial nr. 1, oraşul Gheorghieni, str. 1 Mai, nr. 13; Liceul industrial, oraşul Cristurul Secuiesc, str. Orban Balazs, nr. 1; Liceul industrial, comuna Subcetate. **Judeţul Hunedoara** — Liceul industrial «Aurel Vlaicu», oraşul Orăştie, str. Gh. Lazăr, nr. 8; Liceul industrial, oraşul Petrila, str. Republicii, nr. 196. **Judeţul Iaşi** — Licee din municipiul Iaşi: «Nicolina», str. 13 Decembrie, nr. 54; «Tehnoton», str. M. Sturdza, nr. 43; «Al. I. Cuza», str. Ion Creangă, nr. 37; «Dimitrie Cantemir», aleea Decebal, nr. 13; Liceul industrial nr. 1, str. M. Sturdza, nr. 2; Liceul industrial nr. 2, str. Socola, nr. 188—190; Liceul industrial nr. 8, şos. Iaşi-Ciurea. **Judeţul Maramureş** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Baia Mare, str. 8 Martie, nr. 1; Liceul industrial nr. 7, municipiul Baia Mare, str. Dr. Gh. Marinescu, nr. 1; Liceul industrial nr. 2, Sighetul Marmaţiei, str. Trandafirilor, nr. 17. **Judeţul Mehedinţi** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Drobeta-Tr. Severin, aleea Tg. Jiu, nr. 7; Liceul industrial «Ştefan Plavăţ», oraşul Orşova, str. Porţile de Fier, nr. 32; Liceul industrial, oraşul Strehaia, str. Republicii, nr. 235. **Judeţul Mureş** — Liceul industrial «Electromureş», municipiul Tg. Mureş, str. Livezeni, nr. 1; Liceul industrial nr. 3, municipiul Tg. Mureş, str. Gh. Doja, nr. 153; Liceul industrial nr. 2, municipiul Sighişoara, str. Gh. Gheorghiu-Dej, nr. 31; Liceul industrial, oraşul Luduş, str. Crinului, nr. 2; Liceul industrial nr. 1, oraşul Reghin, str. Pomilor, nr. 20. **Judeţul Olt** — Liceul industrial Caracal, str. Horia, Cloşca şi Crişan, nr. 11; Liceul industrial nr. 1, oraşul Balş, str. N. Bălcescu, nr. 213; Liceul industrial nr. 2, oraşul Balş, str. N. Bălcescu, nr. 25. **Judeţul Prahova** — Liceul industrial «1 Mai», municipiul Ploieşti, str. Petrolului, nr. 16; Liceul industrial nr. 1, municipiul Ploieşti, str. Traian, nr. 28; Liceul industrial nr. 2, Cîmpina, str. Ecaterina Teodoroiu, nr. 34 A; Liceul industrial, oraşul Mizil, str. Erou Radu Nicolae, nr. 2. **Judeţul Satu Mare** — Licee din municipiul Satu Mare: «Unio», str. M. Eminescu, nr. 1; Liceul industrial nr. 1, str. Republicii, nr. 1; Liceul industrial nr. 3, str. Cloşca, nr. 72; Liceul industrial nr. 5, piaţa Păcii, nr. 4; Liceul industrial, oraşul Carei, str. Culturii, nr. 20; Liceul industrial, oraşul Negreşti-Oaş, str. Victoriei, nr. 101. **Judeţul Sibiu** — Liceul industrial «Independenţa», municipiul Sibiu, str. Gladiatorilor, nr. 2; Liceul industrial nr. 5, municipiul Sibiu, str. Postăvarului, nr. 18; Liceul industrial nr. 6, municipiul Sibiu, str. Oituz, nr. 31; Liceul industrial, oraşul Agnita, Str. Şcolii, nr. 2. **Judeţul Suceava** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Suceava, Calea Unirii, nr. 49; Liceul industrial «E. Hurmuzachi», oraşul Rădăuţi, str. V.I. Lenin, nr. 5; Liceul industrial nr. 1, oraşul Rădăuţi, str. T. Vladimirescu, nr. 4. **Judeţul Timiş** — Licee din municipiul Timişoara: «Electromotor», Piaţa Huniade nr. 3; «Electrotimiş», str. Matei Millo, nr. 2; Liceul industrial nr. 1, str. Brediceanu, nr. 37; Liceul industrial «C. Brediceanu», municipiul Lugoj, splaiul C. Brediceanu, nr. 3. **Judeţul Vaslui** — Liceul industrial nr. 1, oraşul Vaslui, str. Castanilor, nr. 3; Liceul industrial, municipiul Bîrlad, str. Sterian Dumbravă, nr. 1 bis; Liceul industrial, oraşul Negreşti, str. 30 Decembrie, nr. 3. **Judeţul Vrancea** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Focşani, str. Carpaţi, nr. 33; Liceul industrial nr. 5, municipiul Focşani, str. Carpaţi, nr. 33; Liceul industrial nr. 5, municipiul Focşani, str. Cuza Vodă, nr. 46. **Municipiul Bucureşti** — Liceul industrial «23 August», bd. Muncii, nr. 47; Liceul industrial «Vulcan», str. Samuel Vulcan, nr. 8; Liceul industrial «Semănătoarea» splaiul Independenţei, nr. 315; Liceul industrial «Optica Română», str. Pictor Gh. Tattarescu, nr. 1; Liceul industrial «Mecanică fină», str. Popa Lazăr, nr. 8; Liceul industrial «Unirea», str. Zborului, nr. 7—9; Liceul industrial «Spiru Haret», str. Italiană, nr. 17.

4. **METALURGIE** (specialităţile: mecanică, electrotehnică, metalurgie, constructii, informatică): **Judeţul Alba** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Alba Iulia, Str. Clujului, nr. 23; Liceul industrial «Bethlen Gabor», oraşul Aiud, str. 11 Iunie, nr. 1; Liceul industrial nr. 1, oraşul Aiud, str. Ion Creangă, nr. 26; **Judeţul Bistriţa-Năsăud** — Liceul industrial, oraşul Beclean, str. Libertăţii, nr. 1, **Judeţul Brăila** — Liceul industrial «Panait Cerna», municipiul Brăila, str. Dorobanţilor, nr. 311. **Judeţul Buzău** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Buzău, str. Dimitrie Filipescu, nr. 6. **Judeţul Caraş-Severin** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Reşiţa, bd. 23 August, nr. 39; Liceul industrial, oraşul Oţelul Roşu, str. Republicii, nr. 12. **Judeţul Cluj** — Liceul industrial oraşul Cîmpia Turzii, str. Laminoriştilor, nr. 115. **Judeţul Dîmboviţa** — Liceul industrial nr. 4, municipiul Tîrgovişte, str. Mierlei, nr. 20. **Judeţul Galaţi** — Liceul, industrial nr. 3, municipiul Galaţi, str. Silozului, nr. 25; Liceul industrial nr. 9, municipiul Galaţi, bd. Metalurgiştilor, nr. 4; Liceul industrial nr. 1, municipiul Tecuci, bd. 13 Decembrie, nr. 12. **Judeţul Harghita** — Liceul industrial, oraşul Vlăhiţa, str. M. Eminescu, nr. 11. **Judeţul Hunedoara** — Liceul industrial nr. 1, municipiul Hunedoara, str. 23 August, nr. 1; Liceul industrial, oraşul Călan, str. Republicii, nr. 1; **Judeţul Ialomiţa** — Liceul industrial nr. 2, oraşul Călăraşi, Prelungirea Bucureştilor, nr. 6. **Judeţul Iaşi** — Liceul industrial «Metalurgica», municipiul Iaşi, str. Tutora, nr. 132. **Judeţul Neamţ** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Roman, bd. Republicii, nr. 46. **Judeţul Olt** — Liceul industrial nr. 1, oraşul Slatina, str. Ecaterina Teodoroiu, nr. 64 A. **Judeţul Teleorman** — Liceul industrial, oraşul Zimnicea, bd. Eroilor, nr. 30. **Judeţul Timiş** — Liceul industrial, comuna Nădlag, str. Şcolii, nr. 3. **Judeţul Tulcea** — Liceul industrial nr. 2, municipiul Tulcea, str. Tineretului, nr. 2.

ALMANAH «CUTEZĂTORII» 1980,
Editat de CONSILIUL NAŢIONAL AL ORGANIZAŢIEI PIONIERILOR

Realizator: OVIDIU ZOTTA

Echipa de redactare: omul şi societatea, politică, istorie, comportament — **Ovidiu Zotta;** viaţa pionierească — **Biti Caragiale** şi **Ion Cringuleanu;** şcoală — **Ilie Traian;** ştiinţă şi tehnică — **Horia Aramă;** literatură — **Costache Anton;** meridianele copilăriei — **Ecaterina Roşca** şi **Elena Mănescu;** sport, jocuri, teste — **Emilia Teodoru** şi **Constantin Diaconu.**

Secretari de ediţie: Horia Aramă şi Eugen Hadai

Prezentarea artistică: Ioan Donca şi Pompiliu Dumitrescu
Prezentarea tehnică: Lucia Sicomaş Corectura: **Vanda Aramă**
Foto: Gr. Prepeliţă, C. Popescu, AGERPRES şi secţia foto-color a C.P.C.S.

Tipar: Combinatul poligrafic «**Casa Scînteii**», Bucureşti

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

Pentru educarea în spiritul prevederii a noii generații, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus o asigurare numai pentru copii și tineretul studios denumită **«asigurarea complexă a elevilor și studenților».**

Această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract:

— **cazurile de accidente ale elevului sau studentului** pentru sume asigurate de pînă la 18 000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor;

— **cazurile de pagube produse de incendiu, de unele calamități ale naturii ori de furt prin efracție** la bunurile asigurabile (îmbrăcăminte, obiecte de sport și de voiaj etc.) luate de elev sau student oriunde în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei;

— **cazurile de răspundere civilă legală** care decurg din deteriorarea sau distrugerea unor bunuri din vina elevului sau studentului, pentru pagube de la peste 100 de lei pînă la 2 000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor neprevăzute produse în timpul valabilității contractului de asigurare în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor.

În cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătește o parte din suma de 12 000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este de 1 leu pe lună pentru toți elevii și studenții.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

CALENDAR 1980

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
		2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29		

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

MAI

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Lei 12